

A Synthesis of Research Instructional Strategies for Chemistry to Develop the Academic Achievement of Students, With Meta Analysis. <i>Siriporn Khakhunmalee, Sakorn Atthachakara</i>	1
The Development of Values - Love of Nation, Religion and King - of Lower Secondary School Under The Office of Secondary Educational Service Area 20 (Udonthani) <i>Supawadee Lunchaipa, Prawit Erawan</i>	14
Guidelines for Quality Development of Small Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 <i>Suradej Somabbut, Phatthananusorn Sathaphonwong</i>	28
“Ban-Hua-Na-Thai stupa” Nong Khu Khat District Borabue, Maha Sarakham: Heart and Soul and Cultural Heritage. <i>Umpa Buarapa, Mathinee Khotdee</i>	42
The Development of a Computer Enhanced Vocabulary Learning Program for Junior High School Students <i>Janista Supasan, Nattaya Puakpong</i>	53
The Comparison of the Happiness Level of People among Urban and Suburban Areas in Mahasarakham <i>Kesinee Muenthaisong, Sutima Mondee, Phawinee Chancham and Teeraporn Leemanonwarachai</i>	63
Relationship between Data Security and Decision Making Quality of Higher Education Institutes in Thailand <i>Jintara Sangtara, Supapong Pinveha and Utis Bhongchirawattana</i>	77
Dark Triad Trends in Personality Studies: Systematic Review with Bibliometric Network Analysis <i>Chinun Boonroungrut, Toe Toe Oo</i>	89
The Response to Blaming in Thai : A Study of Linguistic Strategies and Native Speakers’ Motivational Concerns <i>Sittitam Ongwuttiwat</i>	100
The Development of Online Recycling Bank Management for Rajabhat Rajanagarindra University <i>Nattee Pinthong</i>	113
Songkhla Provincial Social Development, Security Volunteers and Community Development <i>Nongnuch Jittasano, Utai Parinyasutinun</i>	125
Conducting a Sufficient Small Business of a Salaryman <i>Boonchoo Sanguankwamdee, Vasurat Doungsuwan</i>	134
Good Governance Implementation of the Rubber Fund Cooperatives in Thung Tamsao Community, Hat Yai District, Songkhla Province <i>Pimwalun Panthuwong, Chorphaka Wisut, Utai Parinyasutinun</i>	143
A Contrastive Study of Thai and English in Thailand <i>Pisutpong Endoo</i>	157
Relationships between New Product Development Strategy and the Competitive Advantage of Information Technology Businesses in Thailand <i>Amornrut Takodom, Pakorn Sujchaphong and Uthen Laonamtha</i>	169
Compliance of a Private Nursery with National Childcare Standards: A Case of Un I Rak Nursery, Hat Yai District, Songkhla Province <i>Lunlalit Ariyapayuk, Utai Parinyasutinun</i>	181
The Participatory Action Research: Key Features and Application in Community <i>Amavasee Ampansirirat, Pimpimon Wongchaiya</i>	192
Effects of Target Cost Management on Competitive Advantage and Performance of Foods Industry in Thailand <i>Thanyatom Sriwichien</i>	203
Development model to drive for integrated sustainable Tourism in Nonthaburi Province <i>Bupachart Duangdee</i>	218

การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการวิเคราะห์อภิธาน <i>ศิริพร ขำขันมะลี, ศาคร อัดจักร</i>	1
การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) <i>สุภาวดี กุญไชยภา, ประวิต เอราวรรณ์</i>	14
แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 <i>สุรเดช โสมาบุตร, พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์</i>	28
“หมู่บ้านหวนาไทย” ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ศูนย์รวมทางจิตใจและมรดกทางวัฒนธรรม <i>อำภา บัวระภา, เมทินี โคตรดี</i>	42
การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น <i>จณิสตา ศุภสาร, ณัฐฐญา เขือก่อง</i>	53
การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนเขตเมืองและชนบท จังหวัดมหาสารคาม <i>เกสินี หมั่นโรตง, สุติมา มนต์ดี, ภวิณี จันทร์แจ่ม และธีรภรณ์ ติมานนท์วราไชย</i>	63
ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพการตัดสินใจของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย <i>จินตหรา แสงทะรา, ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา และอุทิศ พงษ์จิรวัดนา</i>	77
แนวโน้มการศึกษาด้านมีคของบุคลิกภาพการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบโดยการวิเคราะห์โครงข่ายดัชนีวรรณกรรม <i>ชินัน บุญเรืองรัตน์, Toe Toe Oo</i>	89
การตอบรับการดำเนินในภาษาไทย: การศึกษากลวิธีทางภาษาและข้อความที่มุ่งเป็นเหตุจูงใจ <i>ลิทธิธรรม อ่องอุฒวิวัฒน์</i>	100
การพัฒนากระบวนการจัดการธนาคารขยะออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ <i>ณัฐทิ ปิ่นทอง</i>	113
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน <i>นงนุช จิตตะเสถียร, อุทัย ปริญาสุทธินันท์</i>	125
การทำธุรกิจขนาดเล็กแบบพอเพียงของมนุษย์เงินเดือน <i>บุญชู สงวนความคิด, วสุรัตน์ คิ้วงสุวรรณ</i>	134
ธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา <i>พิมพ์ฉวีลักษณ์ พันธุวงษ์, ช่อมภา วิสุทธิ และอุทัย ปริญาสุทธินันท์</i>	143
การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษในประเทศไทย <i>พิสุทธิพงศ์ เอ็นคู</i>	157
ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย <i>อมรรัตน์ ตะโคตม, ปกรณ์ ด้จจพงษ์ และ อุเทน เถาน้ำทา</i>	169
การจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ้งไทรเอนเอสเซอร์ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา <i>ถลันถลิต ธีรวิทย์คม, อุทัย ปริญาสุทธินันท์</i>	181
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน <i>อมาวาลี อัมพันศิริรัตน์, พิมพ์มล วงศ์ไชยา</i>	192
ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย <i>รัชนีพร ศรีวิเชียร</i>	203
รูปแบบการพัฒนาการเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนันทบุรี <i>บุพชาติ ดวงดี</i>	218

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ปีที่ 36 ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม พ.ศ.2560

เจ้าของ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วัตถุประสงค์

เพื่อส่งเสริมเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษา ศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม

บทความวิชาการและบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้ จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย

ที่ปรึกษา	อธิการบดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
บรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรสิทธิ์ชกร	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	รองศาสตราจารย์ ดร.สมบัติ ท้ายเรือคำ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	รองศาสตราจารย์พิทักษ์ น้อยวงศ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
	อาจารย์ ดร.พิมพ์ยุพา ประพันธ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.ภูมิฐาน ริงคกุลนุวัฒน์	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ศาสตราจารย์ ดร.อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ พิภูลศรี	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปฎิกริชต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.ศารัตน์ เมตตาริกานนท์	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนวิภา ผดุงสิทธิ์	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย สิงห์ยะบุดี	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.สุจินดา เจียมศรีพงษ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดวรรณ ตันติรจนาวงศ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุทธิดวรรณ พิรศักดิ์โสภณ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
รองศาสตราจารย์ ดร.วณิช นิรันทรานนท์	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตอุดรธานี
รองศาสตราจารย์ยงยุทธ ชูแว่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์สิทธิพร ภิรมย์รื่น	มหาวิทยาลัยศิลปากร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลพร สอนศรี	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญา สังขพันธ์านนท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเบศร์ สมุทรจักร	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชัย ภัทรธนานันท์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ คำคง	มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พ.ศ.ท.ดร.เกษมศักดิ์ โชติชาครพันธ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เอื้อมพร หลินเจริญ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมินทร เบ้าธรรม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี วิทยาเขตตลิ่งชัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัตรศิริ ปิยะพิมลสิทธิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิคม นาคอ้าย	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
Mr.Paul Dulfer	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
นางฉวีวรรณ อรรถศรีเศรษฐ์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

เลขานุการ

จิรารัตน์ ภูสิทธิ์

ผู้ช่วยเลขานุการ

พัทตร์วิไล รุ่งวิสัย

สำนักงานกองบรรณาธิการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โทรศัพท์ 0-4375-4321 ต่อ 1754 หรือ 0-4375-4416

ราคาปก 60 บาท

กำหนดเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 4 กรกฎาคม-สิงหาคม

กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

ตำบลขามเือง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150

ราคาสมาชิก ราย 1 ปี 240 บาท

ฉบับที่ 2 มีนาคม-เมษายน

ฉบับที่ 5 กันยายน-ตุลาคม

ราย 2 ปี 480 บาท

ฉบับที่ 3 พฤษภาคม-มิถุนายน

ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน-ธันวาคม

บทบรรณาธิการ

สวัสดีครับ วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับที่ 6 ประจำปี 2560 ฉบับนี้ยังเข้มข้นด้วยเนื้อหาและสาระทางวิชาการ ทุกบทความวิจัยและบทความวิชาการได้ผ่านการกลั่นกรองจากกองบรรณาธิการและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบทางวิชาการ เพื่อให้วารสารเป็นที่ยอมรับและเกิดความเชื่อมั่นในวงการวิชาการ

ในการจัดทำวารสารทางวิชาการ กองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญกับคุณภาพของบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่คัดเลือกนำมาลงตีพิมพ์ในแต่ละฉบับ โดยบทความวิจัยและบทความทางวิชาการที่ถูกคัดเลือกตีพิมพ์จะต้องผ่านการตรวจสอบทางวิชาการจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewers) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสาขาวิชาทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ท่านเหล่านี้ได้สละเวลาอันมีค่าในการช่วยอ่านและพิจารณาต้นฉบับ พร้อมทั้งให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ต่อการดำเนินการจัดทำวารสารเป็น อย่างดี กองบรรณาธิการขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจำนวน 19 เรื่อง ได้แก่ (1) การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (2) การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (3) แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก (4) “กู๋บ้านหัวนาไทย” ศูนย์รวมทางจิตใจและมรดกทางวัฒนธรรม (4) การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับ การเรียนคำศัพท์ (5) การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนคำศัพท์ (6) แนวโน้มการศึกษาด้านมิติของบุคลิกภาพการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ (7) การตอบรับการตำหนิในภาษาไทย (8) การพัฒนาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ (9) ความปลอดภัยของข้อมูลและคุณภาพการตัดสินใจ (10) การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชน (11) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์กับการพัฒนาชุมชน (12) การทำธุรกิจขนาดเล็กแบบพอเพียงของมนุษย์เงินเดือน (13) ธรรมเนียมปฏิบัติของสหกรณ์กองทุนสวนยาง (14) การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษในประเทศไทย (15) ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย (16) การจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ (17) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (18) การบริหารต้นทุนตามเป้าหมาย ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงาน และ (19) รูปแบบการพัฒนาการเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ยินดีต้อนรับสำหรับบรรดานักวิชาการและนิสิตนักศึกษาที่ต้องการนำเสนอผลงานวิชาการ ไม่ว่าจะเป็บทความวิจัย บทความวิชาการ บทความทั่วไป หรือบทความทวิสารณ์หนังสือ ทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยมหาสารคาม กองบรรณาธิการยินดีต้อนรับ เปิดกว้าง และพร้อมรับต้นฉบับของท่านตลอดเวลาขอให้ศึกษารูปแบบการเขียนจากทำวารสารแต่ละฉบับ ส่งมาให้ยังกองบรรณาธิการโดยไว หัวข้อเรื่องและประเด็นนำเสนอที่เกี่ยวข้องกับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ บริหารธุรกิจ เศรษฐศาสตร์ และอื่น ๆ กองบรรณาธิการยินดี และพร้อมรับต้นฉบับเป็นอย่างมาก เพื่อให้เกิดการเปิดกว้างด้านเนื้อหาและสาระที่จะบรรจุในวารสารและเพื่อให้ครอบคลุมทุกสาขาและวิทยาการที่เกี่ยวข้องกับทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในสุดท้ายนี้ กองบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้อ่านทุกท่านที่ได้ให้คำติชมและให้คำแนะนำ
เพื่อการปรับปรุงการดำเนินการจัดทำวารสารมาโดยตลอด โดยกองบรรณาธิการได้ให้ความสำคัญและมุ่ง
เน้นกับการพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้เป็นที่น่าเชื่อถือและยอมรับในวงการศึกษาการอยู่เสมอ
และต่อเนื่อง

รองศาสตราจารย์ ดร.กรไชย พรลภัสสรชกร
บรรณาธิการ

สารบัญ

การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ	
ศิริพร ขำขันมะลี, สาคร อัจฉกร.....	1
การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 (อุตรธานี)	
สุภาวดี ลุนไชยภา, ประวิต เอราวรรณ์	14
แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4	
สุรเดช โสมาบุตร, พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์	28
“หมู่บ้านหัวนาไทย” ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ศูนย์รวมทางจิตใจและมรดกทางวัฒนธรรม	
อำภา บัวระภา, เมทินี โคตรดี.....	42
การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	
จณิสตา ศุภसार, ณัฏฐญา เผือกผ่อง.....	53
การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนเขตเมืองและชนบทจังหวัดมหาสารคาม	
เกสินี หมั่นไธสง, สุกติมา มนต์ดี, ภวิณี จันทร์แจ่ม และธีรภรณ์ ลิมานนท์วราไชย.....	63
ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพการตัดสินใจของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย	
จินตหรา แสงทะรา, ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา และอุทิศ พงษ์จิรวัดนา.....	77
แนวโน้มการศึกษาด้านมิติของบุคลิกภาพการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบโดยการวิเคราะห์โครงข่ายดัชนีวรรณกรรม	
ชินัน บุญเรืองรัตน์, Toe Toe Oo.....	89
การตอบรับการดำเนินในภาษาไทย: การศึกษากลวิธีทางภาษาและข้อความที่เป็นเหตุจูงใจ	
สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์.....	100
การพัฒนาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณนครินทร์	
ณัฐที ปิ่นทอง.....	113
อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน	
นงนุช จิตตะเสโณ, อุทัย ปริญญาสุทธินันท์	125
การทำธุรกิจขนาดเล็กแบบพอเพียงของมนุษย์เงินเดือน	
บุญชู สงวนความดี, วสุรัตน์ ดั่งสุวรรณ	134
ธรรมเนียมปฏิบัติของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา	
พิมพ์วัลย์ พันธ์วงษ์, ช่อผกา วิสุทธิ์ และอุทัย ปริญญาสุทธินันท์.....	143

การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษในประเทศไทย	
<i>พิสุทธ์พงษ์ เอ็นดู</i>	157
ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย	
<i>อมรรัตน์ ตะโคตม, ปกรณ์ สัจจพงษ์ และ อุเทน เลาน้ำทา</i>	169
การจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ	
กรณีศึกษาอุโมงค์ไอร์กเนอสเซอริ์ อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดสงขลา	
<i>ลลันลลิต อริยพยัคฆ์, อุทัย ปริญาสุทธีพันธ์</i>	181
การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน	
<i>อมาวลี อัมพันธ์ศิริรัตน์, พิมพิมล วงศ์ไชยา</i>	192
ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน	
และผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย	
<i>ธัญญธร ศรีวิเชียร</i>	203
รูปแบบการพัฒนาการเพื่อขับเคลื่อนการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี	
<i>บุพชาติ ดวงดี</i>	218

Contents

A Synthesis of Research Instructional Strategies for Chemistry to Develop the Academic Achievement of Students, With Meta Analysis. <i>Siriporn Khakhunmalee, Sakorn Atthachakara</i>	1
The Development of Values - Love of Nation, Religion and King - of Lower Secondary School Under The Office of Secondary Educational Service Area 20 (Udonthani) <i>Supawadee Lunchaipa, Prawit Erawan</i>	14
Guidelines for Quality Development of Small Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 <i>Suradej Somabhut, Phatthananusorn Sathaphonwong</i>	28
“Ban-Hua-Na-Thai stupa” Nong Khu Khat District Borabue, Maha Sarakham: Heart and Soul and Cultural Heritage. <i>Umpa Buarapa, Mathinee Khotdee</i>	42
The Development of a Computer Enhanced Vocabulary Learning Program for Junior High School Students <i>Janista Supasan, Nattaya Puakpong</i>	53
The Comparison of the Happiness Level of People among Urban and Suburban Areas in Mahasarakham <i>Kesinee Muenthaisong, Sutima Mondee, Phawinee Chancham and Teeraporn Leemanonwarachai</i>	63
Relationship between Data Security and Decision Making Quality of Higher Education Institutes in Thailand <i>Jintara Sangtara, Supapong Pinveha and Utis Bhongchirawattana</i>	77
Dark Triad Trends in Personality Studies: Systematic Review with Bibliometric Network Analysis <i>Chinun Boonroungrut, Toe Toe Oo</i>	89
The Response to Blaming in Thai : A Study of Linguistic Strategies and Native Speakers' Motivational Concerns <i>Sittitam Ongwuttiwat</i>	100
The Development of Online Recycling Bank Management for Rajabhat Rajanagarindra University <i>Nattee Pinthong</i>	113
Songkhla Provincial Social Development, Security Volunteers and Community Development <i>Nongnuch Jittasano, Utai Parinyasutinun</i>	125

Conducting a Sufficient Small Business of a Salaryman <i>Boonchoo Sanguankwamdee, Vasurat Doungsuwan</i>	134
Good Governance Implementation of the Rubber Fund Cooperatives in Thung Tamsao Community, Hat Yai District, Songkhla Province <i>Pimwalun Panthuwong, Chorphaka Wisut, Utai Parinyasutinun</i>	143
A Contrastive Study of Thai and English in Thailand <i>Pisutpong Endoo</i>	157
Relationships between New Product Development Strategy and the Competitive Advantage of Information Technology Businesses in Thailand <i>Amornrut Takodom, Pakorn Sujchaphong and Uthen Laonamtha</i>	169
Compliance of a Private Nursery with National Childcare Standards: A Case of Un I Rak Nursery, Hat Yai District, Songkhla Province <i>Lunlalit Ariyapayuk, Utai Parinyasutinun</i>	181
The Participatory Action Research: Key Features and Application in Community <i>Amavasee Ampansirirat, Pimpimon Wongchaiya</i>	192
Effects of Target Cost Management on Competitive Advantage and Performance of Foods Industry in Thailand <i>Thanyatorn Sriwichien</i>	203
Development model to drive for integrated sustainable Tourism in Nonthaburi Province <i>Bupachart Duangdee</i>	218

การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

A Synthesis of Research Instructional Strategies for Chemistry to Develop the Academic Achievement of Students, With Meta Analysis.

ศิริพร ขำขันมะลี¹, สาคร อัฒจักร²

Siriporn Khakhunmalee¹, Sakorn Atthachakara²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณของวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างพุทธศักราช 2550 – 2556 2. เพื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลจำแนกตามการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี จำนวน 57 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย ข้อมูลที่ใช้ประกอบด้วยค่าขนาดอิทธิพล จำนวน 70 ค่า ผลการศึกษาพบว่า 1) งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี งานวิจัยที่สามารถนำมาสังเคราะห์ได้มีจำนวน 57 เรื่อง พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นสถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด งานวิจัยส่วนใหญ่มาจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษางานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2556 ประเภทของงานวิจัยส่วนใหญ่คือ ปริญญาโทหรือวิทยานิพนธ์ วิธีจัดการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุดคือ ตามแนวทฤษฎี Constructivism หน่วยการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุดคือ พันธะเคมี 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีตามแนวทฤษฎี Constructivism แบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคโนโลยี และแบบผสมผสาน ไม่แตกต่างกัน 3) การจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดีที่สุดคือ ตามแนวทฤษฎี Constructivism รองลงมาคือ โดยใช้เทคโนโลยี แบบกลุ่มร่วมมือ และแบบผสมผสาน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, การวิเคราะห์ห่อภิมาณ, การจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชา วิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์, ภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Lecturer, Department of Educational Technology and Communication, Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The purposes of this study were: 1) employ meta-analysis to synthesize research projects pertaining to teaching – learning management in chemistry. The study was conducted from 2007 – 2013 to develop students' learning achievement. 2) compare effect sizes classified by the teaching – learning management in chemistry. Fifty – seven experimental research studies published for dissemination during 2007 - 2013 were collected for the synthesis. The instruments used were composed of forms to assess and record research quality. The data included 70 effect sizes calculated by the Hunter method and 25 variables of research qualities. Descriptive statistics were adopted to analyze the data. The study revealed these results: 1) As a whole, the research studies on teaching-learning management affecting learning achievement in chemistry contained their good qualities. Of all the 57 research works, Mahasarakham University performed most of the research studies. Most of these research studies belonged to the Department of Curriculum and Instruction; most of the researchers were females; and most of the studies were conducted in 2013. The research types, which were studied most, were the theses; Constructivism was the teaching – learning theory employed most; the unit which was chosen for the research experiments most was “Chemical Bonding”. 2) The best teaching – learning management affecting the students' learning achievement in chemistry was the one based on Constructivism theory; the runners – up were the teaching – learning management which were based on Technology, Cooperative Learning, and Blended Learning Method. They were placed in the order of the highest to lowest qualities. The learning achievements of the students who learnt chemistry through teaching – learning managements based on Constructivism, Cooperative Learning, Technology and Blended Learning Method were not different.

In conclusion, all teaching – learning management did not result in the students' learning achievements differently. Consequently, the teachers would be well advised to select the teaching – learning methodologies which suit the learning texts, educational levels, learning contexts, students' readiness and capabilities so that students' potentiality would be fully developed.

Keywords: Research Synthesis, Meta – Analysis, Instructional Strategies Chemistry

บทนำ

สาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่เน้นการเชื่อมโยงความรู้กับกระบวนการมีทักษะสำคัญในการค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ โดยใช้กระบวนการในการสืบเสาะหาความรู้และการแก้ปัญหาที่หลากหลาย ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ทุกขั้นตอน มีการทำกิจกรรมด้วยการลงมือปฏิบัติจริงอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับระดับชั้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551:78) การพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้วิทยาศาสตร์สร้างความรู้วิทยาศาสตร์ด้วยตนเองเป็นวิธีหนึ่งซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 22 มาตรา 23 และมาตรา 24 ที่กล่าวเน้นด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี โดยสรุปให้จัดการศึกษาเน้นวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และให้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, พเยาว์ ยินดีสุข. 2548 : 5)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีในช่วงปี พ.ศ. 2550 – 2556 พบว่ามีงานวิจัยจำนวน 88 เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและใช้วิธีการทดลองในการศึกษา ที่สืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งข้อค้นพบของงานวิจัยแต่ละเรื่องมีทั้งที่สอดคล้องกันและขัดแย้งกันอีกทั้งการศึกษาดังกล่าวยังขาดการรวบรวมและสังเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ทำให้ผลการทดลองที่ถูกค้นพบกระจายอยู่อย่างไม่เป็นระบบยากต่อการนำมาใช้

การสังเคราะห์งานวิจัย (research synthesis) เป็นระเบียบวิธีการศึกษาตามระเบียบวิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อตอบปัญหาวิจัยเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยการรวบรวมงานวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ มาศึกษาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ หรือวิธีการ

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและนำเสนอข้อสรุปอย่างมีระบบให้ได้คำตอบปัญหาวิจัยที่ต้องการ การดำเนินการสังเคราะห์งานวิจัยทำได้ 2 แบบ แบบแรกเป็นการสังเคราะห์งานวิจัยในฐานะเป็นงานส่วนหนึ่งของงานวิจัย แบบที่ 2 เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นงานวิจัยที่เสร็จสิ้นสมบูรณ์ในตัว ผลจากการสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้เป็นประโยชน์ต่อการหาคำตอบปัญหาวิจัยที่เป็นข้อสรุปที่มีความลึกซึ้ง ซึ่งนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อวงวิชาการได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยแบบนี้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การสังเคราะห์เชิงปริมาณ และการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ การวิเคราะห์อภิमानเป็นการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน โดยใช้วิธีการทางสถิติ ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์อภิमानประกอบด้วยผลการวิจัยในรูปขนาดอิทธิพล และคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ให้ความสำคัญกับขนาดอิทธิพลมากกว่าระดับนัยสำคัญของการรวมค่าอิทธิพล และให้ความสำคัญกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะงานวิจัยกับขนาดอิทธิพล (นงลักษณ์ วิรัชชัย.2542 : 33)

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเกิดความสนใจที่จะสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยการวิเคราะห์อภิमानด้วยวิธีของ Hunter และคณะ (1982) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี และเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และเป็นข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาการศึกษาต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยด้วยการวิเคราะห์อภิमानของวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการ

เรียนของนักเรียนระหว่างพุทธศักราช 2550 – 2556

2. เพื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพล จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร

งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยทางการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยตั้งแต่พุทธศักราช 2550 – 2556 รวม 7 ปี ที่สืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ มีจำนวน 88 เรื่อง

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาเคมีที่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัย ซึ่งผลการประเมินคุณภาพต้องอยู่ในระดับดีขึ้นไป มีจำนวน 57 เรื่อง และจำแนกออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่ 1 การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism เช่น การสอนแบบสืบสวนสอบสวน, แบบแก้ปัญหา, แบบอริยสัจ 4, แบบการทดลอง, แบบการศึกษาในห้องเรียน, การสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ (4MAT), การสอนแบบซิปปา, แบบโครงงาน เป็นต้น

กลุ่มที่ 2 การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ เช่น JIGSAW, STAD TAI, TGT

กลุ่มที่ 3 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี เช่น ได้แก่ แบบฝึกทักษะ ชุดกิจกรรม บทเรียนโปรแกรม

กลุ่มที่ 4 การจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน คือ การจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนนำวิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาผสมผสานกัน

การกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกวิทยานิพนธ์

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกวิทยานิพนธ์ที่จะนำมาสังเคราะห์ไว้ดังนี้

1. เป็นค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตในประเทศไทยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาเคมี

2. เป็นการศึกษาค้นคว้าอิสระหรือวิทยานิพนธ์ที่สืบค้นสืบค้นจากฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ฐานข้อมูล TDC (Thai Digital Collection) ฐานข้อมูล OPAC ของสำนักวิทยบริการแต่ละมหาวิทยาลัย และศูนย์ข้อมูลการวิจัย Digital “วช.” เป็นต้น ที่พิมพ์เผยแพร่ตั้งแต่ พ.ศ. 2550 – 2556

3. ผ่านการประเมินคุณภาพโดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยตามเกณฑ์คะแนนรูบริคส์ (Rubric Scrolling) ที่ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยจากสำนักเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ (2552) นำมาใช้ในการประเมินคัดเลือกวิทยานิพนธ์ซึ่งผลการประเมินคุณภาพต้องอยู่ในระดับดี (2.41) ขึ้นไป

4. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยใช้วิธีวิเคราะห์อภิमान (Meta-Analysis) จะต้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่ศึกษาปัญหาเดียวกันตั้งแต่ 3 เล่มขึ้นไป (อุทุมพร จามรมาน, 2531) และมีรายงานค่าสถิติที่จำเป็นและเพียงพอสำหรับการแปลงค่าให้เป็นค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการรวบรวมวิเคราะห์และสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ปริญญาานิพนธ์ที่มีอยู่แล้ว โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

แบบประเมินค่า 5 ระดับโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ จำนวน 30 ข้อจาก

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษากระทรวง
ศึกษาธิการ (2552)

2. แบบสรุปลักษณะรายละเอียดของงาน
วิจัย

ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงาน
วิจัยที่เกี่ยวข้องมาปรับใช้เกี่ยวกับรายละเอียดต่างๆ
ของงานวิจัยที่จำเป็นในการสังเคราะห์เชิงปริมาณ
และคุณภาพซึ่งแบบสรุปลักษณะรายละเอียดต่างๆ
มีทั้งหมด 4 ตอนได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล
งานวิจัย

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการวิเคราะห์
ข้อมูลงานวิจัย

การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลทำได้โดยการนำแบบ
สรุปลักษณะรายละเอียดของงานวิจัยทุกเล่มที่ผ่าน
การประเมินคุณภาพมาแจกแจงตามลักษณะดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยที่
นำมาสังเคราะห์

สรุปผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย
ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผล
ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ
บรรยาย ค่าแจกแจง และแปลความหมายตาม
เกณฑ์ประเมินคุณภาพงานวิจัย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของ
งานวิจัย สำหรับวิทยานิพนธ์ทุกเล่มที่ผ่านการ

ประเมินคุณภาพ ตามที่ได้รวบรวมไว้ในแบบสรุป
ลักษณะรายละเอียดของงานวิจัย

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัยการ
จัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อ
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สถิติบรรยาย
คำนวณค่าเฉลี่ย และร้อยละของข้อมูลคุณลักษณะ
งานวิจัย

2. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงาน
วิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อการ
พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ใช้สถิติบรรยาย
คำนวณค่าเฉลี่ย และร้อยละของข้อมูลคุณลักษณะ
งานวิจัย

ตอนที่ 3 การสังเคราะห์เชิงปริมาณด้วยวิธี
วิเคราะห์ห่อภิมาณตามแนวคิดของ Hunter และคณะ
(1982)

1. ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความเชื่อ
ถือได้ของค่าขนาดอิทธิพลของวิทยานิพนธ์ที่นำมา
สังเคราะห์เชิงปริมาณ

2. ผลการสังเคราะห์เชิงปริมาณ
ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

2.1 วิเคราะห์จำแนกประเภทค่าขนาด
อิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี

2.2 ทดสอบความแตกต่างของค่าขนาด
อิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการ
พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการวิเคราะห์
ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA)
โดยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีเป็นตัวแปร
อิสระ และมีขนาดอิทธิพลเป็นตัวแปรตาม

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
ค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนวิชา
เคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการศึกษา

ตาราง 1 ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ระดับคุณภาพ	จำนวน (เล่ม)	ร้อยละ
คุณภาพดีมาก	34	38.64
คุณภาพดี	37	42.05
คุณภาพปานกลาง	16	18.18
คุณภาพค่อนข้างต่ำ	1	1.14
คุณภาพต่ำ	-	-
รวม	88	100.00

จากตาราง 1 จากการประเมินคุณภาพงานวิจัย พบว่า งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 88 เรื่อง งานวิจัยส่วนใหญ่อยู่ในระดับคุณภาพดี จำนวน 37 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 42.05 รองลงมาคืองานวิจัยที่มีระดับคุณภาพดีมากมีจำนวน 34 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 38.64 งานวิจัยที่มีระดับคุณภาพปานกลาง จำนวน 16 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 18.18 งานวิจัยที่มีระดับคุณภาพค่อนข้างต่ำมีจำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 1.14 และไม่พบงานวิจัยที่มีคุณภาพระดับต่ำ โดยภาพรวมของงานวิจัยอยู่ในระดับคุณภาพดี

งานวิจัยที่ผ่านการประเมินคุณภาพในระดับคุณภาพดีขึ้นไปมี จำนวน 71 เรื่อง แต่สามารถนำมาสังเคราะห์ด้วยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณตามแนวคิดของ Hunter และคณะ (1982) ได้เพียง 57 เรื่อง เนื่องจากงานวิจัยอีก 14 เรื่อง เป็นงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเดียวกันไม่ถึง 3 เรื่อง (อุทุมพร จามรมาน, 2531) และมีบางเรื่องที่มีข้อมูลทางสถิติไม่เพียงพอที่จะนำมาสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ ซึ่งผลการศึกษาพบว่า

1. สถาบันการศึกษาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 25เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 43.86 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.28 สาขาวิชาที่ศึกษามากที่สุดคือ สาขาหลักสูตรและการสอน จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือสาขาวิทยาศาสตร์ศึกษา จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 10.53 เพศผู้วิจัยที่ศึกษามากที่สุดคือ เพศหญิง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70 รองลงมาคือเพศชาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 19.30 ปีที่พิมพ์เผยแพร่ผลงานมากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2556 จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 24.56 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2554 จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.30 และหน่วยการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง พันธะเคมี จำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.32 รองลงมาคือ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง อัตราการเกิดปฏิกิริยาเคมี หน่วยการเรียนรู้เรื่อง ปริมาณสัมพันธ์ และ หน่วยการเรียนรู้เรื่อง สมดุลเคมี จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.77

การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism มีมากที่สุด จำนวน 38 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 54.29 รองลงมาคือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี จำนวน 15 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 21.43 การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ จำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 12.86 และแบบผสมผสาน จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ

11.43 งานวิจัยที่ตั้งวัตถุประสงค์จำนวน 3 ข้อ มีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาคือ 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 22.81 ประเภทของวัตถุประสงค์มีมากที่สุดคือ การเปรียบเทียบ คิดเป็นร้อยละ 79.71 รองลงมาคือ ศึกษา คิดเป็นร้อยละ 15.94 การตั้งสมมติฐานมีมากที่สุด คือ 1 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 28.07 รองลงมาคือ 2 ข้อ คิดเป็นร้อยละ 22.81 ลักษณะของสมมติฐานของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นสมมติฐานที่มีทิศทาง คิดเป็นร้อยละ 80.00 แหล่งข้อมูลเป็นกลุ่มตัวอย่างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 98.25 การกำหนดกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยที่นำมาวิเคราะห์เป็นการกลุ่มตัวอย่างกำหนดเองทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100.00 ลักษณะการเลือกกลุ่มตัวอย่างมีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่มมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาคือ สุ่มอย่างง่าย คิดเป็นร้อยละ 15.79 จำนวนกลุ่มประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างมากที่สุด คือ 1 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 59.65 รองลงมาคือ 2 กลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 36.84 จำนวนประชากรและตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษามีมากที่สุดอยู่ในช่วง 31 – 60 คน คิดเป็นร้อยละ 57.89 รองลงมาคือ ช่วง 61 –90 คน คิดเป็นร้อยละ 22.81 และระดับชั้นของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษามากที่สุด คือ มัธยมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 49.12 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาปีที่ 5 คิดเป็นร้อยละ 36.84 แบบแผนการวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือ Randomized One Group Pretest – Posttest Design คิดเป็นร้อยละ 59.65 รองลงมาคือ Randomized Control Group คิดเป็นร้อยละ 21.05 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษาจัดการเรียนการสอนมากที่สุด คือ ช่วง 10 – 20 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 70.18 รองลงมาคือ ช่วง 21 – 30 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 21.05 จำนวนตัวแปรอิสระที่ใช้ศึกษามากที่สุดคือ 1 ตัว คิดเป็นร้อยละ 77.19 รองลงมาคือ 2 ตัว คิดเป็นร้อยละ 22.81 ตัวแปรอิสระที่ศึกษาเป็นการจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 100.00 จำนวนตัวแปรตามที่ศึกษามากที่สุดคือ 2 ตัว คิดเป็นร้อยละ 47.37 รองลงมาคือ 3 ตัว คิดเป็นร้อย

ละ 31.58 และตัวแปรตามที่ศึกษาร่วมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุดคือเจตคติต่อวิชา คิดเป็นร้อยละ 21.67 รองลงมาคือ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 20.00 จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 3 ชนิดมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.65 รองลงมาคือ 4 ชนิด คิดเป็นร้อยละ 21.05 ประเภทของเครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลมากที่สุด คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 32.39 รองลงมาคือ แผนจัดการเรียนรู้ คิดเป็นร้อยละ 30.11 งานวิจัยทุกเรื่องมีการหาคุณภาพของเครื่องมือ คิดเป็นร้อยละ 100.00 หาความตรงเชิงเนื้อหา คิดเป็นร้อยละ 100.00 หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือโดยใช้ Kuder – Richardson มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.88 รองลงมาใช้ Lovett คิดเป็นร้อยละ 43.86 การหาอำนาจการจำแนกของเครื่องมือใช้ B – Index มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.63 สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 37.01 รองลงมาคือ ค่าร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 25.97 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานมากที่สุดคือ t – test คิดเป็นร้อยละ 74.14 รองลงมาคือ Hotelling 's T² คิดเป็นร้อยละ 10.34 และ MANOVA คิดเป็นร้อยละ 8.62

2. จากงานวิจัยจำนวน 57 เรื่อง สามารถคำนวณหาค่าขนาดอิทธิพลได้ 70 ค่า เนื่องจากมีงานวิจัยบางเรื่องที่ใช้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนมากกว่า 1 วิธี จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนได้เป็น 4 กลุ่ม เมื่อนำค่าเฉลี่ยค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้ง 4 กลุ่มมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า วิทยานิพนธ์และการศึกษาค้นคว้าอิสระที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism มีค่า ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 5.59 การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 4.72 การจัดการเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล

เท่ากับ 3.33 และการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสาน ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 3.24 แสดงว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด รองลงมาคือ รองลงมาคือ โดยใช้เทคโนโลยี แบบกลุ่มร่วมมือ และแบบผสมผสาน ตามลำดับ ดังตาราง 2

เมื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างของค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผล

ต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) พบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ทั้ง 4 กลุ่ม ได้แก่ ตามแนวทฤษฎี Constructivism แบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคโนโลยี และแบบผสมผสาน ทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ดังตาราง 3

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล และความแปรปรวนของขนาดอิทธิพล ในการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ประเภทการจัดการเรียนการสอน	ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล (\bar{d})	ค่าความแปรปรวน (S_d^2)
ตามแนวทฤษฎี Constructivism	5.59	21.56
แบบกลุ่มร่วมมือ	3.33	5.80
โดยใช้เทคโนโลยี	4.72	4.68
แบบผสมผสาน	3.24	11.49

ตาราง 3 การเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ต่างกันด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)

แหล่งความแปรปรวน	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ระหว่างกลุ่ม	65.928	3	21.976	1.327	.273
ภายในกลุ่ม	1093.344	66	16.566		
รวม	1159.273	69			

สรุป

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ จำนวน 57 เรื่อง พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถาบันที่ผลิตงานวิจัยออกมากที่สุด งานวิจัยส่วนใหญ่มาจากสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษางานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2556

ประเภทของงานวิจัยส่วนใหญ่ คือ ปริญญาโท หรือวิทยานิพนธ์ วิจัยจัดการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุด คือ ตามแนวทฤษฎี Constructivism หน่วยการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุด คือ พันธะเคมี การตั้งวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบ งานวิจัยส่วนใหญ่มีการตั้งสมมติฐานของการวิจัยเป็นแบบที่มีทิศทาง ส่วนใหญ่ศึกษาจากแหล่งข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยมีการกำหนดเองกลุ่มตัวอย่างเองมากที่สุด ลักษณะของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มากที่สุด คือ สุ่มแบบกลุ่ม จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่

ใช้มากที่สุด คือ 1 กลุ่ม จำนวนตัวอย่างอยู่ระหว่าง 31 – 60 คน เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด แบบแผนการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ Randomized One Group Pretest-Posttest Design ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองมากที่สุดอยู่ระหว่าง 10 – 20 ชั่วโมง จำนวนตัวแปรอิสระที่ศึกษามากที่สุด คือ 1 ตัวแปร จำนวนตัวแปรตามที่ศึกษาร่วมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด คือ เจตคติต่อวิชา จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 3 ชนิด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีมากที่สุด การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีการตรวจสอบทั้ง 4 ด้าน คือ ความเที่ยงตรง ความยากง่าย อานาจรการจำแนก และความเชื่อมั่น สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานใช้มากที่สุด คือ t - test

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดีที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism รองลงมาคือ โดยใช้เทคโนโลยี แบบกลุ่มร่วมมือ และแบบผสมผสาน ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อนำค่าขนาดอิทธิพลมาเปรียบเทียบกับ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีตามแนวทฤษฎี Constructivism แบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคโนโลยี และแบบผสมผสานไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .05

โดยสรุป การจัดการเรียนการสอนไม่ว่าจะเป็นแบบใดนั้นส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน ดังนั้นครูผู้สอนควรเลือกใช้การจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาของบทเรียน ระดับการศึกษา สภาพแวดล้อมของการเรียน ความพร้อมและความสามารถของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ

อภิปรายผล

1. งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี แสดงว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีแบบแผนการทำวิจัยที่เป็นระบบ ทำให้ผลการวิจัยออกมาอย่างมีคุณภาพ สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ โดยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นสถาบันที่ผลิตงานวิจัยออกมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันสถาบันการศึกษาดังกล่าวมีการเปิดหลักสูตรการสอนที่หลากหลายสาขา ทั้งในระบบและระบบพิเศษ ทำให้มีผู้สนใจศึกษาต่อเป็นจำนวนมากมากกว่าสถาบันอื่น สาขาที่มีงานวิจัยมากที่สุด คือ สาขาหลักสูตรและการสอน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเป็นสาขาวิชาที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหา รูปแบบ เทคนิคหรือวิธีการสอนต่างๆ ในการจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียนให้ มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับการจัดการเรียนการได้ง่าย ผู้วิจัยส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีการศึกษางานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ. 2556 ประเภทของงานวิจัยส่วนใหญ่ คือ ปรินูญาพันธ์ หรือวิทยานิพนธ์ วิธีจัดการเรียนรู้อันที่ศึกษามากที่สุด คือ ตามแนวทฤษฎี Constructivism อาจเป็นเพราะทฤษฎี Constructivism เป็นกระบวนการเรียนรู้ (process of learning) ที่แท้จริงของนักเรียนไม่ได้เกิดจากการบอกเล่าของครู หรือนักเรียนเพียงแต่จดจำแนวคิดต่าง ๆ ที่มีผู้บอกให้เท่านั้น แต่การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการสร้างเสริมความรู้ เป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้น เสาะหา สืบค้นตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่าง ๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย หน่วยการเรียนรู้ที่ศึกษามากที่สุด คือ หน่วยการเรียนรู้พันธะเคมี อาจเป็นเพราะ หน่วยการเรียนรู้นี้ไม่มีความเป็นรูปธรรม นักเรียนไม่สามารถที่จะจับต้องได้ มีการใช้การทดลองเป็นสำคัญ เพื่อให้นักเรียนได้สืบเสาะ

หาความรู้และการอภิปรายเพื่อนำไปสู่การสรุปเป็นแนวคิด การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องมีการจัดกิจกรรมให้เนื้อหาที่มีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของความรู้ได้ การตั้งวัตถุประสงค์ส่วนใหญ่เป็นการเปรียบเทียบ งานวิจัยส่วนใหญ่มีการตั้งสมมติฐานของการวิจัยเป็นแบบที่มีทิศทาง แบบแผนการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ Randomized One Group Pretest – Posttest Design ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากงานวิจัยส่วนมากเป็นงานวิจัยเชิงทดลองจึงมีการตั้งสมมติฐานและเป็นงานวิจัยที่ศึกษาหนึ่งกลุ่มและเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ แหล่งข้อมูลที่ศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างโดยมีการกำหนดเองกลุ่มตัวอย่างเองมากที่สุด ลักษณะของการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มากที่สุด คือ การสุ่มแบบกลุ่ม จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มากที่สุด คือ 1 กลุ่ม จำนวนตัวอย่างอยู่ระหว่าง 31 – 60 คน อาจเนื่องมาจากการวิจัยต้องอาศัยกลุ่มตัวอย่างหรือประชากรที่เหมาะสมซึ่งจะใช้นักเรียนในแต่ละห้องเป็นประชากรหรือกลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มากที่สุด อาจเป็นเพราะเนื้อหาการเรียนรู้ในรายวิชาเป็นความรู้พื้นฐานที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับชั้นต่อไป ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลองมากที่สุดอยู่ระหว่าง 10 – 20 ชั่วโมง จำนวนตัวแปรอิสระที่ศึกษามากที่สุด คือ 1 ตัวแปร ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน จำนวนตัวแปรตามที่ศึกษาร่วมกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด คือ เจตคติต่อวิชา เนื่องมาจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเกี่ยวกับ การจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวนเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 3 ชนิด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีมากที่สุด การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือมีการตรวจสอบทั้ง 4 ด้าน คือ ความเที่ยงตรง ความยากง่าย อำนาจการจำแนก และความเชื่อมั่น สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติที่ใช้ทดสอบ

สมมติฐานใช้มากที่สุด คือ t – test ซึ่งสอดคล้องกับซึ่งสอดคล้องกับ จิตรา ชำนาญกุล (2553 : 105 – 106) ได้ศึกษาการสังเคราะห์ผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษสาขาวิทยาศาสตร์ โดยวิธีวิเคราะห์หือภิมาน ผลการวิจัยพบว่า 1. ข้อมูลเบื้องต้นของผลงานทางวิชาการที่นำมาสังเคราะห์ ลักษณะการแจกแจงของตัวแปรคุณลักษณะผลงานทางวิชาการที่นำมาสังเคราะห์สรุปได้ดังนี้ ผู้ทำผลงานทางวิชาการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ผู้วิจัยทั้งหมดทำการวิจัยเชิงเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวนมากที่สุดในปี พ.ศ. 2550 เมื่อพิจารณาตัวแปรอื่นๆ ที่ผู้วิจัยทั้งหมดทำการศึกษาในระดับมากที่สุด พบว่า ผู้วิจัยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ที่ทำการศึกษาคือสาระที่ 1 สิ่งมีชีวิตกับกระบวนการดำรงชีวิต ใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest - Posttest – Design สมมติฐานของการวิจัยเป็นแบบมีทิศทาง ตัวแปรอิสระที่ใช้เป็นวิธีการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ชั้น (5 E) ส่วนตัวแปรตามใช้จำนวน 3 ตัวแปร สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการเจาะจง ขนาดกลุ่มตัวอย่างเฉลี่ย 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยใช้แบบทดสอบและแบบสอบถาม ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ 4 ด้าน คือ ความเชื่อมั่น ความตรง ความยากง่าย และอำนาจการจำแนก ทำการทดลองจำนวน 18 ชั่วโมง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบสมมติฐานใช้ F –test (ANOVA) ซึ่งสอดคล้องกับเจนจิรา ดวงสิน (2552 : 86 – 87) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ โดยการวิเคราะห์หือภิมาน งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์หรือการศึกษาค้นคว้าอิสระ ระดับบัณฑิตศึกษาที่พิมพ์เผยแพร่ ระหว่าง พ.ศ. 2544 – 2550 จำนวน 50 เรื่อง พบว่า มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีงานวิจัยสาขา

หลักสูตรและการสอนมากที่สุด ปีที่ทำการวิจัยมากที่สุด คือ พ.ศ. 2550 รูปแบบการเรียนการสอนที่มีการศึกษามากที่สุด คือ การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry) แหล่งข้อมูลมาจากกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการกำหนดเอง ระยะเวลาที่ใช้มากที่สุด คือ 16 – 20 คาบ การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม ส่วนใหญ่ศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาลักษณะการตั้งสมมติฐานใช้การตั้งสมมติฐาน แบบมีทิศทาง แบบแผนการวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 2 กลุ่ม จำนวนกลุ่มละ 21 – 30 คน รูปแบบการเรียนการสอน/วิธีสอนเป็นตัวแปรอิสระ ส่วนตัวแปรตามมีจำนวน 2 ตัว คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิชาวิทยาศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบสอบถาม การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ มีการตรวจสอบทั้ง 4 ด้าน คือ ความเที่ยงตรง ความยากง่าย อำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบสมมติฐานใช้ t – test มากที่สุด

2. การจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดีที่สุด คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism รองลงมาคือ โดยใช้เทคโนโลยีแบบกลุ่มร่วมมือ และแบบผสมผสาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ วิมลรัตน์ สุทธโรจน์ (2545 : 21) การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism เป็นกระบวนการเรียนรู้ (process of learning) ที่แท้จริงของนักเรียนไม่ได้เกิดจากการบอกเล่าของครู หรือนักเรียนเพียงแต่จดจำแนวคิดต่าง ๆ ที่มีผู้บอกให้เท่านั้น แต่การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการสร้างเสริมความรู้เป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้น เสาะหาสำรวจตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้

มีความหมาย และการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเป็นวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนให้แก่ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละกลุ่มประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถแตกต่างกัน โดยที่แต่ละคนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการเรียนรู้ และในความสำเร็จของกลุ่ม ทั้งโดยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบ่งปันทรัพยากรการเรียนรู้ รวมทั้งการเป็นกำลังใจแก่กันและกัน คนที่เรียนเก่งจะช่วยเหลือคนที่อ่อนกว่า สมาชิกในกลุ่มไม่เพียงแต่รับผิดชอบต่อการเรียนของตนเท่านั้น หากต้องร่วมกันรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของเพื่อนสมาชิกทุกคนในกลุ่มความสำเร็จของแต่ละบุคคลคือความสำเร็จของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้อง

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีตามแนวทฤษฎี Constructivism แบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคโนโลยีและแบบผสมผสาน ไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนต้องศึกษาเป้าหมายและปรัชญาของการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการและผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด แล้วพิจารณาเลือกนำไปใช้ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ เหมาะกับสภาพแวดล้อมของโรงเรียน แหล่งความรู้ของท้องถิ่น และที่สำคัญคือศักยภาพของผู้เรียนด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สุโขทัยธรรมมาธิราช (2537 : 37) การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ทางวิทยาศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งด้านเนื้อหาวิทยาศาสตร์ และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ กิจกรรมที่จัดขึ้นนี้อาจเน้นที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การทดลอง การแก้ปัญหา การสืบเสาะหาความรู้ และการทำโครงการ เป็นต้น หรืออาจเน้นที่ตัวผู้สอนเป็นผู้ดำเนินการ เช่น การบรรยาย การสาธิต เป็นต้น ในการสอนวิทยาศาสตร์แต่ละครั้งไม่สามารถใช้

กิจกรรมการสอนเพียงว่าอาจเน้นที่แบบใดแบบหนึ่ง เช่น ในการสอนแบบสืบเสาะความรู้หรือสอนแบบให้ทำโครงการก็จะต้องมีทั้งการทดลอง และอภิปรายผล หรือบางครั้งอาจต้องมีการบรรยายด้วย ในการสอนวิทยาศาสตร์ การฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการค้นคว้าเป็นสิ่งจำเป็นเพราะการค้นคว้าเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ทุกรูปแบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การศึกษาครั้งนี้ พบว่า มีงานวิจัยบางส่วนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพ ฉะนั้นครูหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีควรตระหนักถึงขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่ถูกต้อง และนำเสนอรายงานการวิจัยให้สมบูรณ์ครบถ้วน และชัดเจนทุกหัวข้อ เพื่องานวิจัยที่ได้มีความคุ้มค่า และมีคุณภาพน่าเชื่อถือของงานวิจัย

1.2 จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า ในการจัดการเรียนสอนวิชาเคมีได้มีการนำวิธีการสอนที่หลากหลายมาใช้ ซึ่งเป็นประโยชน์กับครูและผู้ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อค้นพบต่างในงานวิจัยไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนได้ โดยต้องคำนึงถึงข้อจำกัดของการสอนแต่ละวิธีด้วย เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรส่งเสริมให้มีการสังเคราะห์เนื้อหาความรู้ในงานวิจัยเกี่ยวกับการขอเลื่อนวิทยฐานะของครูที่สอนวิชาเคมี เพื่อเป็นการตรวจสอบคุณภาพของงานวิจัย และเป็นการรวบรวมผลการวิจัยเพื่อจะได้องค์ความรู้ใหม่จากการค้นพบในงานวิจัย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.2 ควรสังเคราะห์งานวิจัยในเชิงปริมาณควบคู่ไปกับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนยิ่งขึ้น และเห็นถึงปัญหาและอุปสรรคของการจัดการเรียนการสอนแต่ละเรื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จิตรา ชำนาญกุล. (2553). *การสังเคราะห์ผลงานทางวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะชำนาญการพิเศษสาขาวิทยาศาสตร์โดยวิธีวิเคราะห์ห่อภิมาณ*. (วิทยานิพนธ์). กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เจนจิรา ดวงสิน. (2552). *รูปแบบการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ : การวิเคราะห์ห่อภิมาณ*. (วิทยานิพนธ์). กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). *การวิเคราะห์ห่อภิมาณ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาการสอนวิทยาศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- มาลินี วรรณทอง. (2555). *การวิเคราะห์ห่อภิมาณงานวิจัยด้านการเรียนการสอนที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์) กศ.ม. มหาสารคาม :มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุทธโรจน์. (2545). *เอกสารประกอบการสอนวิชา 0506703 พัฒนาการเรียนการสอน*. มหาสารคาม: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *รายงานการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาไทย : การวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2537). *สารัตถะและวิทยวิธีทางวิชาวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). *การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ (Research Synthesis : A Quantitative Approach) เน้นวิธีวิเคราะห์เมตต้า (A Met Analysis)*. กรุงเทพมหานคร: หจก.ฟีนีქซ์บุ๊กซิง.

การพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี)

The Development of Values - Love of Nation, Religion and King - of Lower Secondary School Under The Office of Secondary Educational Service Area 20 (Udonthani)

สุภาวดี ลุนไชยภา¹, ประวิต เอราวรรณ์²
Supawadee Lunchaipa¹, Prawit Erawan²

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และหาคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) จำนวน 380 คน โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย แบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 2 ฉบับ ฉบับที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.14 ถึง 0.80 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .95 ฉบับที่ 2 แบบวัดเชิงสถานการณ์ ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r_{xy}) ตั้งแต่ 0.13 ถึง 0.60 ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85 การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ค่าดัชนีความสอดคล้อง ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Mplus version 7

ผลการวิจัยสรุปดังนี้ 1) แบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ที่พัฒนา ขึ้นทั้ง 2 ฉบับ สามารถวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ได้ 2) โมเดลการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่ามีค่า $X^2=43.741$, $df=31$, $X^2/df= 1.411$, $p =0.0642$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.033$ ส่วนแบบวัดเชิงสถานการณ์ มีผลการมีค่า $X^2=49.161$, $df=35$, $X^2/df= 1.4046$, $p =0.0566$, $CFI=0.980$, $TLI=0.969$, $RMSEA=0.033$

คำสำคัญ : การพัฒนา, ค่านิยม, ความรักชาติ, ศาสนา, พระมหากษัตริย์

¹ นิสิตระดับปริญญาโท วิทยุการศึกษาและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M.Ed. Candidate in Educational Research and Evaluation, Faculty of Education, Mahasarakham University

² Associate Professor Faculty of Education, Mahasarakham University

Abstract

The objectives of this research were to develop the values of Love of Nation, Religion and King that are held by students at the lower secondary level. The samples were 380 students from lower secondary school Under the Office of Secondary Educational service area 20 (Udonthani). The samples were obtained by using the Stratified Random Sampling technique. Two instruments used in the study were: Scale 1, a measure of the values of Love of Nation, Religion and King with a rating scale test with discriminating power (r_{xy}) ranging from 0.14 to 0.80 and a reliability of .95. Scale 2 was a measure of the values of Love of Nation, Religion and King situation test with discriminating power ranging 0.13 to 0.60 and a reliability of .85. Data analysis based on descriptive statistics, the Index of consistency, the Pearson's Product moment correlation, the Cronbach's alpha coefficients. Confirmatory factor analysis using Mplus version 7 was used.

The research showed: 1) Two instruments can be used for measurement of the values for the love of Nation, Religion and King test. 2) The value Love of Nation, Religion and King measurement model for lower secondary students using the Confirmatory factor analysis had a construct validity, and it was consistent with empirical data which were as follows: rating scale test with $X^2=43.741$, $df=31$, $X^2/df= 1.411$, $p =0.0642$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.033$, and it was consistent with empirical data which were as follows, for situation test with $X^2=49.161$, $df=35$, $X^2/df= 1.4046$, $p =0.0566$, $CFI=0.980$, $TLI=0.969$, $RMSEA=0.033$.

Keywords : The Development, Values, Love of Nation, Religion, King

บทนำ

“ค่านิยม” เป็นตัวกำหนดพฤติกรรมและการปฏิบัติของคน และการประพฤติปฏิบัติของกลุ่มคนเป็นตัวกำหนดทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคม สังคมจะเจริญก้าวหน้าหรือเสื่อมถอยไปในทิศทางใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับค่านิยมของผู้คนในสังคมเป็นสำคัญ ดังนั้น การสร้างค่านิยมร่วมที่ดีที่ถูกต้องเหมาะสมให้เกิดขึ้นในหัวใจของทุกคนในชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการสรรค์สร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างยั่งยืน การสร้างค่านิยมร่วมที่ดีที่ถูกต้องเหมาะสมให้เกิดขึ้นในหัวใจของทุกคนในชาติจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อเป็นการสรรค์สร้างความสำเร็จก้าวหน้าให้เกิดขึ้นในสังคมได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น “ค่านิยม” ที่สร้างความดีงามมี

อยู่มากมาย จึงต้องมีกระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนในสังคม โดยวิเคราะห์จาก “บทเรียน” ความผิดพลาดของคนในสังคม เพื่อให้เกิดการยอมรับ และพัฒนาเป็น “ความเชื่อ” ที่สามารถจดจำได้ แล้วนำไปยึดถือปฏิบัติจนเป็นลักษณะนิสัยของบุคคลและวัฒนธรรมของ สังคมนั้น (วีรวีท คงศักดิ์. 2557: 3)

ตามนโยบายของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี และหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ได้ให้ความสำคัญกับปัญหาและการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยให้ทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ร่วมกันสร้างค่านิยมหลักของคนไทย 12 ข้อ เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้นำหลายยุคหลายสมัยอาจมองข้ามไป ค่านิยมหลัก ที่

คสช.กำหนดอยากให้เกิดขึ้นกับคนไทย 12 ประการ โดยเฉพาะค่านิยมข้อที่ 1. มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (กระทรวงวัฒนธรรม, 2558 : 2)

เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาต่างๆ นานาปัญหา อันส่งผลกระทบต่อเป็นวงกว้างต่อสังคมไทยในภาพรวม และปัญหาที่สำคัญของคนไทยทั้งชาติอยู่ในขณะนี้ คือปัญหาอันเนื่องมาจากความขัดแย้งของคนในชาติ ซึ่งปัญหาดังกล่าวมีแนวโน้มจะขยายวงกว้างขึ้นเรื่อยๆ ด้วยเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัยและไร้พรมแดน ทำให้การปราบปรามเป็นไปด้วยความยากลำบากและไม่ทันเหตุการณ์ หากพิจารณาอย่างรอบด้าน จะพบว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นล้วนแล้วแต่เป็นผลงานอันน่าละอายของผู้ใหญ่และผู้มีอำนาจบางคน บางกลุ่มในอดีต วันนี้ทุกฝ่ายควรลืมนอดีตและจับมือหันหน้าเข้าหากันเพื่อทวงคืนความผาสุกสู่สังคมไทยตามแนวทาง คสช. ซึ่งหากดำเนินการได้สำเร็จ ผลงานชิ้นนี้จะส่งผลบุญแก่ประชากร ในสยามประเทศได้ไม่น้อย ด้วยค่านิยมและวิถีชีวิตที่แปรเปลี่ยน ซึ่งเป็นพัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงของโลกตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ นานาซึ่งวันนี้ คนไทยสังคมไทย โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ละเลยค่านิยมที่ดีงาม จนทำให้มีแนวคิดและค่านิยมที่แตกต่างกันซึ่งนำไปสู่ความแตกแยกหรือขัดแย้งกัน

กระทรวงศึกษาธิการตระหนักเห็นความสำคัญของการปลูกฝัง คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ เพื่อต้องการเน้นเป็นกรณีพิเศษในการแก้ปัญหา หรือสร้างเอกลักษณ์เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้แก่ผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนของสถานศึกษา ซึ่งการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นการประเมินเชิงวิวินิจฉัย สถานศึกษาต้องกำหนดวิธีการวัดและการสร้างเครื่องมือวัดที่ใช้ในการประเมินขึ้นเอง ในการวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สามารถเลือกใช้เครื่องมือและวิธีการได้อย่างหลากหลายและสามารถวัดวัดได้ครอบคลุมกับพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้เรียน จะเห็นว่า

คุณลักษณะอันพึงประสงค์เป็นพฤติกรรมที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการมีคุณธรรม จริยธรรมในจิตใจของตนเองอย่างแท้จริง และถ้าทุกคนมีพฤติกรรม หรือคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีแล้วนั้นสังคมย่อมไม่เกิดปัญหาหรืออาจเกิดได้น้อยมาก คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็ก และเยาวชนแห่งชาติ (2554 : 220-225)

จากเหตุผลต่าง ๆ ข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสร้างแบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของผู้เรียนให้มีลักษณะที่แตกต่างออกไป โดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert และแบบวัดเชิงสถานการณ์ แบ่งเป็น 7 ระดับ ตามระดับพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ซึ่งแบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ของผู้เรียนนี้สามารถนำไปใช้ในการวัดและประเมินนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ว่ามีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านเหล่านี้สูงหรือต่ำเพียงใดเพื่อที่จะได้หาแนวทางในการพัฒนาหรือส่งเสริมต่อไป สมนึก ภักทิษณี (2546 : 125-126) แบบทดสอบประเภทสร้างสถานการณ์ ถือว่าสร้างได้ยากมากกว่าแบบทดสอบชนิดอื่น ๆ แต่มีคุณภาพที่ดี ดังนั้นการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ของนักเรียนในช่วงชั้นนี้ จึงควรมีการตรวจสอบตรวจสอบองค์ประกอบของตัวแปรดังกล่าวด้วยการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาใช้ในการตรวจสอบความตรงของโมเดลซึ่งการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นเทคนิควิธีทางสถิติที่จะจับกลุ่ม รวมกลุ่ม หรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่ต่างองค์ประกอบจะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มีความสัมพันธ์กันสามารถใช้ได้ทั้งการพัฒนาทฤษฎีใหม่หรือการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎีเดิม การวิเคราะห์

องค์ประกอบจึงเป็นวิธีทางสถิติสำหรับตรวจสอบโครงสร้าง โดยการลดจำนวนตัวแปรลงให้เป็นจำนวนองค์ประกอบ หรือลักษณะร่วม ซึ่งมีจำนวนไม่กี่รายการ ลักษณะเช่นนี้จะช่วยให้บรรยายพฤติกรรมต่างๆ ง่ายขึ้น (อุทุมพร จามรมาน. 2532: 7-8) ซึ่งผู้วิจัยเล็งเห็นว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นวัยที่ควรปลูกฝังความคิด อ่าน นิสัยใจคอที่ดี เนื่องจากเป็นวัยที่เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ง่าย ซึ่งกำลังจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่นรวมทั้งควรปลูกฝังสร้างจิตสำนึกให้เป็นวัยที่มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ปลูกฝังให้เกิดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ได้ให้เกิดการพัฒนา ทั้งด้านพฤติกรรมจิตใจ และสติปัญญา ซึ่งจะทำให้เด็ก เยาวชนที่มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สามารถที่จะเติบโตไปเป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ด้วยใจอันบริสุทธิ์ ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักธรรม เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุขสืบต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ค่าอำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และความตรง

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) จำนวน 26,888 คน จากโรงเรียน 59 โรงเรียน
 - 1.2 ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปี

การศึกษา 2558 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) จำนวน 380 คน ที่ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษา คือ ค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ (The Love of nation, religion and king: LNRK) (ยึดตามกรอบของกระทรวงศึกษาธิการ) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้ 11 ตัว ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 13-15)

1) องค์ประกอบด้านเป็นพลเมืองดีของชาติ (Good citizens of the nation: GC) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้

- 1.1) ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง
- 1.2) ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ

1.3) มีความสามัคคี ประองดอง

2) องค์ประกอบด้านธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย (Preserving of Thai culture : PT) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 2.1) เข้าร่วม ส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมที่สร้างความสามัคคี ประองดอง ที่เป็นประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม 2.2) หวงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย

3) องค์ประกอบด้านศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา (Believe in principle of one's faith : BP) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 3.1) เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ 3.2) ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ 3.3) เป็นแบบอย่างที่ดีของศาสนิกชน

4) องค์ประกอบด้านเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (Respected in the king : RK) ประกอบด้วยตัวบ่งชี้ 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 4.1) เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ 4.2) แสดงความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระมหากษัตริย์

4.3) แสดงออกซึ่งความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือวิจัย 2 ฉบับดังต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน (จำนวน 55 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.14 ถึง 0.80 ความเชื่อมั่น 0.960 จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. เป็นพลเมืองดีของชาติ (Good citizens of the nation) จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.37 ถึง 0.74

2. ขำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย (Preserving of Thai culture) จำนวน 10 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.52 ถึง 0.75

3. ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา (Believe in principle of one's faith) จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.21 ถึง 0.64

4. เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (Respected in the king) จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.41 ถึง 0.70

ฉบับที่ 2 แบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ (Situation) 7 ระดับ จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน (จำนวน 33 ข้อ) มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.13 ถึง 0.60 ความเชื่อมั่น 0.869 จำแนกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. เป็นพลเมืองดีของชาติ (Good citizens of the nation) จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

2. ขำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย (Preserving of Thai culture) จำนวน 6 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

3. ศรัทธายึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา (Believe in principle of one's faith) จำนวน

9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

4. เคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (Respected in the king) จำนวน 9 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จำนวน 2 ฉบับ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือดังนี้ ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ความเชื่อมั่น (Reliability) อำนาจจำแนก (Discrimination)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น (Preliminary Data Analysis) วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่างๆ ทำการตรวจสอบข้อมูลโดยภาพรวมของข้อมูล คือค่าสถิติ Bartlett (Bartlett's test Sphericity) และค่าสถิติ Kaiser-Meyer-Olkin Measure of sampling adequacy : KMO วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความตรงของโมเดลการวัด (Measurement model) วิเคราะห์รูปแบบโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของแบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยค่าไคกำลังสอง (Chi - Square : χ^2) ดัชนีอัตราส่วนค่าไคกำลังสองสัมพัทธ์ (Relative Chi-Square Ratio) ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Squared Error of Approximation : RMSEA) ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI)

ผลการศึกษา

ตอนที่ 1 จากการสร้างแบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พบว่า ได้แบบวัด 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 52 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบวัดเชิงสถานการณณ์ จำนวน 33 ข้อ ซึ่งแบบวัดทั้ง 2 ฉบับ ที่สร้างขึ้นครอบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

ตอนที่ 2 ผลการหาคุณภาพเครื่องมือ

2.1 คุณภาพเครื่องมือแบบวัดฉบับทดลองใช้ (Tryout) จำนวน 200 คน แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า จากจำนวน 55 ข้อ ผ่านเกณฑ์คัดเลือก จำนวน 52 ข้อ โดยพิจารณาจากค่า IOC ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่น ส่วนแบบวัดเชิงสถานการณณ์ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ จากจำนวนทั้งหมด 33 ข้อ

2.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ Pearson ของตัวแปร

2.2.1 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าตั้งแต่ .497 ถึง .623 คือมีค่าน้อยกว่า 1 (บุญชม ศรีสะอาด. 2542 : 94) อยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม กล่าวคือข้อมูลที่ได้มีการกระจายใกล้เคียงกัน โดยตัวบ่งชี้ที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดคือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ (Y7) (S = .623) รองลงมาคือ เข้าร่วมและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ (Y9) (S = .609) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุดคือ ปฏิบัติตนตามสิทธิและหน้าที่พลเมืองดีของชาติ (Y2) (S = .513) รองลงมาคือ ตัวบ่งชี้ที่มีความสามัคคี ประองตอง (Y3) (S = .516)

2.2.2 เมื่อพิจารณาผลการวิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า มีค่าตั้งแต่ .804 ถึง 1.092 โดยตัวบ่งชี้ที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงที่สุดคือ ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ(Y7) (S = 1.092) รองลงมาคือ เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ (Y6) (S = 1.065) ส่วนตัวบ่งชี้ที่มีส่วน

เบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุดคือ ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติ ได้ถูกต้อง (Y1) (S = .804) รองลงมาคือหวงแหนปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย (Y5) (S = .874)

2.2.3 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์

สหสัมพันธ์แบบ Pearson ของตัวแปร

1) ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งหมด มีค่าแตกต่างจากศูนย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่า Bartlett's Test มีค่า Approx.Chi-Square = 2462.171, df = 55, p = 0.000, Kaiser – Meyer - Olkin Measure of sampling adequacy : KMO = 0.940 แสดงว่าข้อมูลมีลักษณะเป็นกลุ่มสามารถนำมาวิเคราะห์ได้

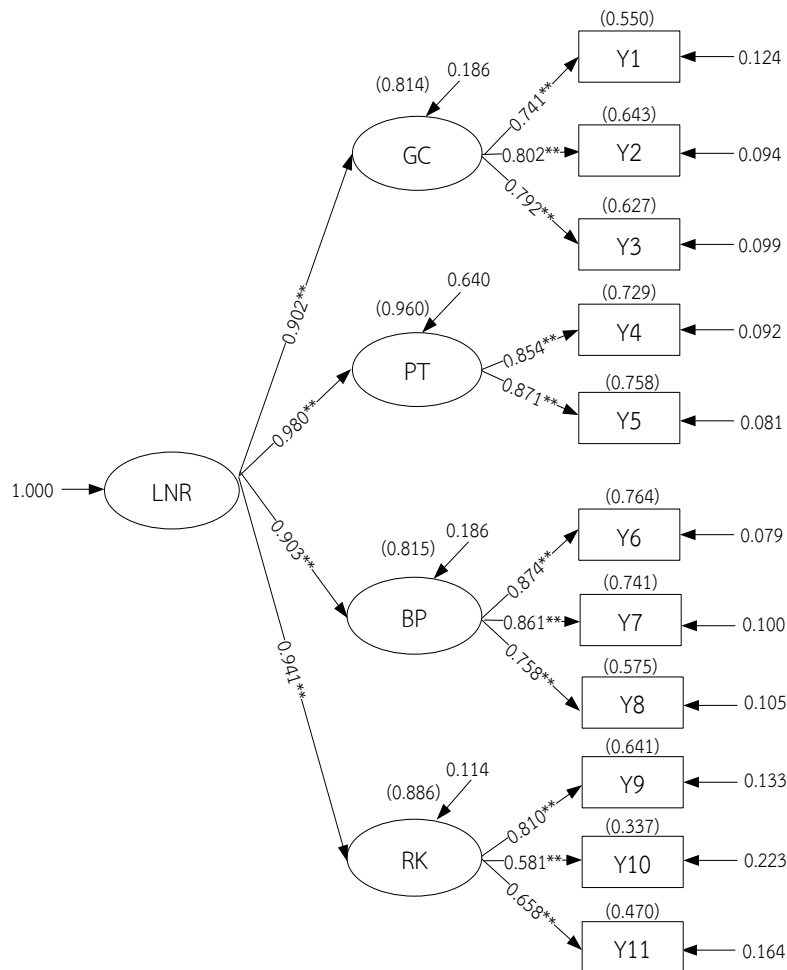
2) ผลการวิเคราะห์พบว่า ความสัมพันธ์ของตัวบ่งชี้ทั้งหมด 53 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ความสัมพันธ์ของตัวแปรอีก 2 คู่ มีค่าแตกต่างจากศูนย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรอีก 3 คู่ พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กัน มีค่า Bartlett's Test มีค่า Approx.Chi – Square = 2462.171, df = 55, p = 0.000, Kaiser – Meyer - Olkin Measure of sampling adequacy : KMO = 0.940

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลการวัดเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์สอดคล้องกับโมเดลการวัดหรือไม่ และตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ขององค์ประกอบ เพื่อให้แน่ใจว่าตัวบ่งชี้ใดในแต่ละองค์ประกอบนั้นเป็นตัวบ่งชี้หรือตัวชี้วัดที่เหมาะสมสำหรับการวัดองค์ประกอบที่กำหนดไว้ โดยค่าที่ใช้ในการตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้าง คือ ค่าน้ำหนักองค์ประกอบควรมีค่ามากกว่า .30 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543 : 264) รายละเอียดดังภาพประกอบ 1 และ 2 การตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียน

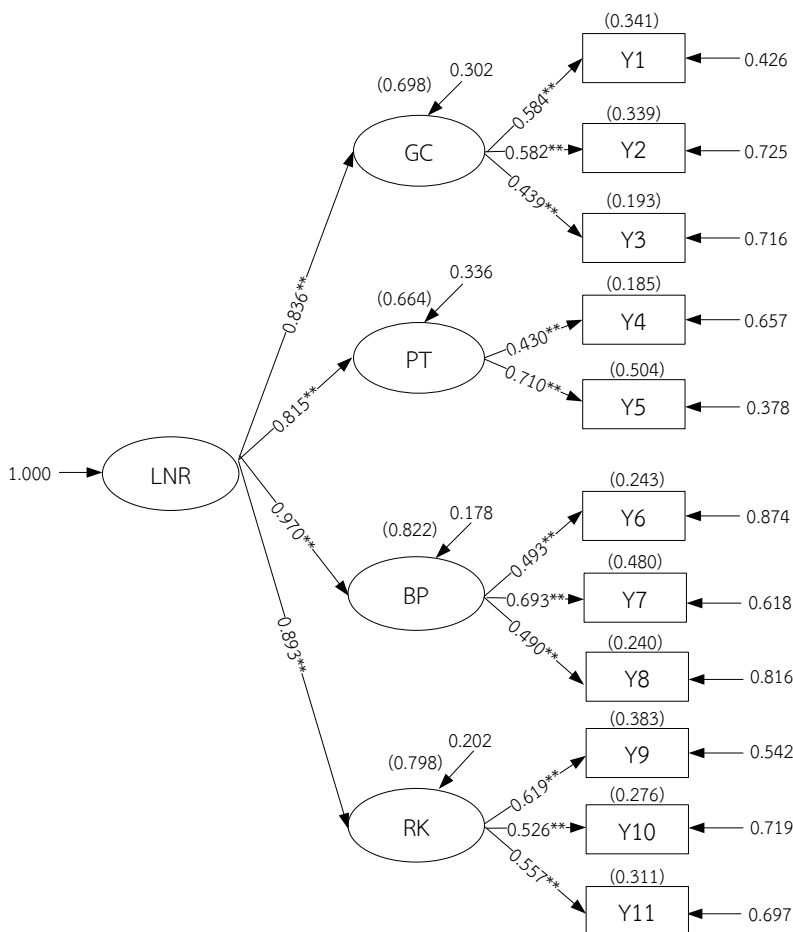
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุตรธานี) ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า โมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าไคกำลังสอง (X^2) ของแบบวัดแบบมาตรฐานประมาณค่าและแบบวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งมีค่าเท่ากับ 43.741 และ 49.161 ตามลำดับ ที่ค่าองศาเสรี (df) เท่ากับ 31 และ 35 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าใกล้เคียงกัน ความน่าจะเป็น (p)

เท่ากับ 0.0642 และ 0.0566 ตามลำดับ ดัชนีอัตราส่วนสัมพันธ์ (X^2/df) เท่ากับ 1.411 และ 1.4046 ตามลำดับ และดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (RMSEA) เท่ากับ 0.033 เท่ากันทั้งสองฉบับ แสดงว่าโมเดลตามสมมติฐานมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงข้อมูลดังตาราง 1 และ 2

$X^2 = 43.741$, $df = 31$, $X^2/df = 1.411$, $p = 0.0642$, $CFI = 0.995$, $TLI = 0.991$, $RMSEA = 0.033$

ภาพประกอบ 1 โมเดลการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุตรธานี) (หลังปรับแก้แล้ว) (แบบมาตรฐานประมาณค่า)

$X^2=49.161$, $df=35$, $X^2/df= 1.4046$, $p =0.0566$, $CFI=0.980$, $TLI=0.969$, $RMSEA=0.033$

ภาพประกอบ 2 โมเดลการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุตรธานี) (หลังปรับแก้แล้ว) (แบบวัดเชิงสถานการณ์)

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดล (แบบมาตราส่วนประมาณค่า)

ตัวแปร	STDYX	SE	Z - test	R2
การวิเคราะห์หองค์ประกอบอันดับหนึ่ง				
ด้านเป็นพลเมืองดีของชาติ (GC)				
Y1	0.741	0.030	25.054	0.550
Y2	0.802	0.022	35.770	0.643
Y3	0.792	0.026	30.907	0.627
ด้านธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย (PT)				
Y4	0.854	0.018	46.392	0.729
Y5	0.871	0.018	48.635	0.758
ด้านศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา (BP)				
Y6	0.874	0.030	29.282	0.764
Y7	0.861	0.022	39.282	0.741
Y8	0.758	0.027	28.431	0.575
ด้านเคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (RK)				
Y9	0.801	0.025	31.838	0.641
Y10	0.581	0.039	14.940	0.337
Y11	0.685	0.033	20.773	0.470
การวิเคราะห์หองค์ประกอบอันดับที่สอง				
GC	0.902	0.019	47.739	0.814
PT	0.980	0.002	482.608	0.960
BP	0.903	0.022	40.611	0.815
RK	0.941	0.024	38.982	0.886

$X^2=43.741$, $df=31$, $X^2/df= 1.411$, $p =0.0642$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.033$

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สองของโมเดล (แบบมาตราส่วนประมาณค่า)

ตัวแปร	STDYX	SE	Z - test	R ²
การวิเคราะห์หองค์ประกอบอันดับหนึ่ง				
ด้านเป็นพลเมืองดีของชาติ (GC)				
Y1	0.584	0.053	11.066	0.341
Y2	0.582	0.049	11.939	0.339
Y3	0.439	0.058	7.622	0.193
ด้านธำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย (PT)				
Y4	0.430	0.044	9.699	0.185
Y5	0.710	0.067	10.667	0.504
ด้านศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักศาสนา (BP)				
Y6	0.493	0.045	11.074	0.243
Y7	0.693	0.042	16.494	0.480
Y8	0.490	0.050	9.773	0.240
ด้านเคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ (RK)				
Y9	0.619	0.046	13.441	0.383
Y10	0.526	0.048	10.940	0.276
Y11	0.557	0.047	11.749	0.311
การวิเคราะห์หองค์ประกอบอันดับที่สอง				
GC	0.836	0.055	15.090	0.698
PT	0.815	0.046	17.646	0.664
BP	0.907	0.020	44.616	0.822
RK	0.893	0.053	16.894	0.798
X ² =49.161, df=35 , X ² /df= 1.4046, p =0.0566, CFI=0.980, TLI=0.969, RMSEA=0.033				

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ในการวิเคราะห์หองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานของทั้ง 4 องค์ประกอบมีค่าใกล้เคียงกันมาก (ค่า STDYX อยู่ระหว่าง 0.430 –

0.710) และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกตัว (Z>2.58) นอกจากนี้ยังสามารถเรียงลำดับสัมประสิทธิ์น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานจากมากไปน้อยได้ดังนี้ องค์ประกอบที่ 2 ซึ่งตัวบ่งชี้ที่มีความสำคัญมากที่สุดคือเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ(Y6) (STDYX=0.874) องค์ประกอบที่ 2

ห่วงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย (Y5) (STDYX=0.871) องค์ประกอบที่ 1 ห่วงแหน ปกป้อง ยกย่องความเป็นชาติไทย (Y5) (STDYX=0.710) องค์ประกอบที่ 3 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ (Y7) (STDYX=0.693) องค์ประกอบที่ 4 ปฏิบัติตนตามหลักของศาสนาที่ตนนับถือ (Y7) (STDYX=0.619) และ องค์ประกอบที่ 1 ยืนตรงเคารพธงชาติ ร้องเพลงชาติ และอธิบายความหมายของเพลงชาติได้ถูกต้อง (Y1) (STDYX=0.584) โดยองค์ประกอบด้าน มีความผันแปรร่วมกับโมเดลการวัดความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ร้อยละ 50.4, 48.0, 38.3 และ 34.1 ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาพบว่า องค์ประกอบด้าน เป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่น และปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ เป็นองค์ประกอบที่มีค่าความสัมพันธ์ต่อค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) โดยมีขนาดอิทธิพลที่ส่งผลในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งแบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า และแบบวัดเชิงสถานการณ์ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากถ้านักเรียนเป็นผู้ที่มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คือเป็นผู้ที่มีลักษณะซึ่งแสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ มีความสามัคคีปรองดอง ภูมิใจ เชิดชูความเป็นชาติไทย ปฏิบัติตนตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ และแสดงความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 5) สอดคล้องกับ โจเซฟ และเอลเลน (Kahne Joseph, Middaugh Ellen. 2006 : 600-607) ได้ศึกษาความมุ่งมั่นทุ่มเทต่อความรักชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และความสัมพันธ์ระหว่างความรักชาติกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความมุ่งมั่นทุ่มเทต่อความรักชาติ และความรักชาติมีความสัมพันธ์กับการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความมุ่งมั่นต่อความรักชาติในนักเรียนครูต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อความรักชาติ สร้างการเชื่อมต่อที่ชัดเจนระหว่างอุดมคติด้านความรักชาติและการปกครองแบบประชาธิปไตย สอดคล้องกับ สอดคล้องกับ ปันดดา ปัญญา (2551 : 45-50) ศึกษาการรับรู้ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนดาราวิทยลัย อำเภอเมืองเชียงใหม่ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีพฤติกรรมการรับรู้ค่านิยมด้านการมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ โดยการปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนพฤติกรรมในการรับรู้โดยการปฏิบัติบ่อยๆ คือ ด้านการประหยัดอดออม การปฏิบัติตามคุณธรรมทางศาสนา การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย การพึ่งตนเอง ยืนหยัดเพียร มีความรับผิดชอบ สอดคล้องกับ ชลธิศ โลศิริ (2554 : 127-141) ศึกษาการพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย ผลการศึกษาพบว่า (1) เยาวชนไทยมีอัตลักษณ์ของชาติ และความภูมิใจในชาติในระดับมาก โดยเพศหญิงมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติสูงกว่าเพศ แต่ไม่พบความแตกต่างของระดับมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติเยาวชนไทยที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นที่ต่างกัน (2) โมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีอิทธิพลทาง

ตรงและทางอ้อมต่อการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อการมีอัตลักษณ์ของชาติคือ ปัจจัยด้านสังคมไทย สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อความภูมิใจในชาติ คือ การมีอัตลักษณ์ของชาติ ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุดต่อความภูมิใจในชาติคือ ปัจจัยด้านสังคมไทย และ (3) โมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย โดยภาพรวมมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($X^2=57.55$, $df = 49$, $p = 0.188$, $RMSEA = 0.017$, $GFI = 0.989$, $AGFI=0.962$, $RMR=0.025$) สอดคล้องกับสุภิดา นนทะมาตย์ (2554 : 148-153) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อความรักชาติของเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า 1. โมเดลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อความรักชาติของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ $X^2= 2919.986$, $df = 110$, $/df = 26.545$, $P = 0.000$, $CFI = 0.952$, $GFI = 0.814$, $AGFI = 0.741$, $RMR = 0.028$, $RMSEA = 0.131$ 2. ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อเจตคติต่อความรักชาติ คือ ค่านิยมความเป็นไทยตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อเจตคติต่อความรักชาติ คือ ความภาคภูมิใจในตนเองและการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อเจตคติต่อความรักชาติ คือ อิทธิพลของสื่อ ซึ่งตัวแปรในโมเดลทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรเจตคติต่อความรักชาติได้ร้อยละ 69.797

สรุปผล

1. จากการสร้างแบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ พบว่า ได้แบบวัด 2 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 52 ข้อ ฉบับที่ 2 แบบวัดเชิง

สถานการณ์ จำนวน 33 ข้อ ซึ่งแบบวัดทั้ง 2 ฉบับที่พัฒนาขึ้นสามารถวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ครบคลุมองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบของค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

2. ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) พบว่าโมเดลการวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน มีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างหรือมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งพิจารณาจากค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ แบบวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า มีค่า $X^2=43.741$, $df=31$, $X^2/df= 1.411$, $p =0.0642$, $CFI=0.995$, $TLI=0.991$, $RMSEA=0.033$ ส่วนแบบวัดเชิงสถานการณ์ มีผลการมีค่า $X^2=49.161$, $df=35$, $X^2/df= 1.4046$, $p =0.0566$, $CFI=0.980$, $TLI=0.969$, $RMSEA=0.033$ โดยดัชนีทุกค่าอยู่ในเกณฑ์ที่กำหนด สรุปว่า โมเดลความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ จากผลการวิจัยพบว่า ความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) มีองค์ประกอบหลักทั้งหมด 4 ด้าน คือ เป็นพลเมืองดีของชาติ ชำรงไว้ซึ่งความเป็นชาติไทย ศรัทธา ยึดมั่นและปฏิบัติตนตามหลักศาสนา เคารพ เทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรตระหนักถึงความสำคัญของปัจจัยที่เกี่ยวข้องเหล่านี้

นี้ เพื่อจะได้นำไปวางแผนปรับปรุง ส่งเสริมให้เยาวชนเกิดความรักความหวงแหน มีส่วนร่วมในการพัฒนาและส่งเสริมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ให้ยั่งยืนสืบต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของแบบวัดค่านิยมความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 20 (อุดรธานี) เท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่มีขนาดใหญ่กว่าในการวิจัยครั้งนี้ และควรทำวิจัยกับนักเรียนระดับชั้นอื่นๆ ด้วย เช่น ชั้นประถมศึกษา ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับอุดมศึกษา ปริญญาโท ปริญญาเอก หรือในผู้ที่ประกอบอาชีพทุกอาชีพ ซึ่งจะให้เกิดประโยชน์สำหรับการพัฒนาตนเองต่อไป

2.2 จากงานวิจัยที่ศึกษา พบว่าแบบวัดเชิงสถานการณ์ที่สร้างขึ้นค่อนข้างยาก การวิจัยครั้ง

ต่อไปควรมีการปรับแบบวัดให้เหมาะสมกับระดับชั้นของบุคคลที่ต้องการวัดวิชาชีพระหว่างการศึกษาในแต่ละมาตรฐานเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาครู

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประวีต เอราวรณ ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อริญ ชูยกระเดื่อง กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.นาเรีรัตน์ รักวิจิตรกุล ที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ และเพื่อนในสาขาวิชาวิจัย การศึกษาและประเมินผลการศึกษา ที่เป็นกำลังใจให้คำแนะนำ และให้ความช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงวัฒนธรรม. (2558). “มองสื่อสะท้อนสังคม : ค่านิยมหลัก 12 ประการ,” *กรุงเทพธุรกิจ*. เล่มที่ (ฉบับที่) : หน้า 2.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2554). *แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559*. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,
- ชลธิศ โลศิริ (2554). *การพัฒนาโมเดลเชิงสาเหตุของการมีอัตลักษณ์ของชาติและความภูมิใจในชาติของเยาวชนไทย*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2554.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
- ปนัดดา ปัญญา. (2551). *การรับรู้ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนดาราวิทยาลัย อำเภอเมืองเชียงใหม่*. (การค้นคว้าแบบอิสระ). กศ.ม. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่,
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- วีรวิท คงศักดิ์. (2557). “พลิกโฉมประเทศ : ค่านิยมหลักของคนไทย,” *โพสต์ทูเดย์*. 14 กรกฎาคม 2557. หน้า 3.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2546). *การวัดผลการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กทม. : ประสานการพิมพ์,
- สุภิดา นนทะมาตย์. (2554). *ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเจตคติต่อความรักชาติของเยาวชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์). กศ.บ. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
- อุทุมพร จามรมาน. (2532). *วิธีวิเคราะห์องค์ประกอบ*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
- Kahne, Joseph and Ellen Middaugh. (2006). “Is Patriotism Good for Democracy? A Study of *High School Seniors’ Patriotic Commitments*,” *Phi Delta Kappan*. 87(8) : 600-607 ; April,

แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

Guidelines for Quality Development of Small Schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4

สุรเดช โสมาบุตร¹, พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์²

Suradej Somabhut¹, Phatthananusorn Sathaphonwong²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและ แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 2) เพื่อพัฒนาแนวทางพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 3) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อแนวทางพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ของ 6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจงของโรงเรียนขนาดเล็กที่ผ่านการประเมิน สมศ. รอบ 3 ในกลุ่มโรงเรียนหนองโนห้วยโจด เพื่อยกร่างและสังเคราะห์ให้ได้กรอบแนวคิดเป็นรายด้าน ระยะที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างคือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 321 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสอบถาม มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.52-0.79 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปได้ดังนี้

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ M. Ed. Candidate in Educational Administration, Faculty of Education, Mahasarakham University.

² Assistant Professor Faculty of Education, Mahasarakham University.

1.1 ด้านการบริหารจัดการ

สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการ ด้วยการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน และนำผลมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม ด้านปัญหาพบว่าโรงเรียนขาดการสนับสนุน ส่งเสริม การนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูไม่ครบชั้น ครูขาดทักษะการสอนในสภาพครูไม่ครบชั้น ประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพคือโรงเรียนขนาดเล็กมีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นเรียนรู้ และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ด้านปัญหาพบว่า ครูยังขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดี โรงเรียนไม่มีความพร้อมและมีความขาดแคลนโดยเฉพาะกำลังครูผู้สอนที่ไม่มีครบชั้น รวมทั้งขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านหรือวิชาเอก แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

สภาพการดำเนินงาน พบว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ความรู้ เสริมความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวทางการพัฒนาคุณภาพคือ มีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการประชุมวางแผนดำเนินการ ประสานงานประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากร ดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงระบบอุปกรณ์การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีสภาพพร้อมใช้งาน สนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น สร้างนวัตกรรมการเรียนรวม เร่งรัดการอ่านออกเขียนได้ การคิดวิเคราะห์ จัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกล ผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่องจริงจังอย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้สื่อ ICT ประกอบการเรียนในทุกระดับชั้น

ปรับหลักสูตรโดยเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชา อบรมและพัฒนาศักยภาพตามความต้องการเพื่อให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพ โรงเรียนขนาดเล็ก คือ จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการ สถานศึกษาและขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนประชุม พุดคุย ส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่าย ประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากรมาช่วยในการจัดการศึกษา

ระยะที่ 3 ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปว่ามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนพบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนาคุณภาพ, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

This research aimed to 1) study operating state, problems state, and guidelines for quality development of small schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, 2) develop guidelines for quality development of small schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4, and 3) study the opinion of teachers, administrators and schools' committee toward the guideline for quality development of small schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4. This research was conducted in 3 phases: phase 1, study problems state and guideline for quality development of 6 of Best Practice schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 that passed the External Quality Assurance in round 3 from the Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization). Phase 2, develop guidelines for quality development of small schools by making conversation group of professionals (Focus Group), 9 administrators and teachers were selected from schools in Nong No Huay Jot school groups by using Purposive Sampling Technique which passed the External Quality Assurance in round 3 of the Office for National Education Standards and Quality Assessment (Public Organization) for lifting and synthesizing to have framework in each side. Phase 3, study the opinion of teachers, administrators and schools' committee, the sample were 321 numbers of administrators, teachers, and schools' committee. The instruments used in this research were a Structured-Interviews and Questionnaires that have Discrimination from 0.52-0.79, Reliability equal to 0.81, and analyze data by using Percentage, Mean and Standard Deviation.

The results of this research were as follows;

1. Phase 1, study problems state and guideline for quality development of 6 of Best Practice schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 can be concluded as follows,

1.1 Management Side

Operating state in management side, it is found that the schools have developed management system by monitoring and evaluating continuously. The structures were divided into 4 sides, and have brought sufficiency economy philosophy to apply in operating appropriately. Problems side, it is found that the schools have still lack of supporting, promoting, and adopting modern media and technology to use in learning and teaching to be effective. The lack of teachers and teachers' skills, the lack of mentioned issues effected population to have tendency continuously decreased, and it effected to the schools' size to change more into small schools. The guidelines for quality development was that small schools should ask for cooperation from other units or departments to support, promote to bring modern media and technology to adapt in learning and teaching effectively. There should be the plans in developing the quality of the schools defined as a strategy of schools and operated along management plans in small schools.

1.2 Learning Management Side

Learning management state, it is found that the schools have supported and developed learners to have skills seeking for knowledge, cultivated students to have conscious mind in local learning, and continued culture and wisdom. The problems side, it is found that the teachers still lack of skills in excellence teaching, the schools lack the readiness and specially the lack of number of teachers including teachers' skills in profession or specific skills. The guidelines in developing the quality of small schools, there should be the support for teachers to develop themselves continuously, determinate themselves in learning and teaching, and support them to have more understanding about doing research in classes.

1.3 Communities' Participation in Education Management

Operating state, it is found that the schools had given communities the opportunities to participate in managing the education. There were resources raising in local areas or communities for cultivating students to have conscious mind in local learning, and continue culture and wisdom. The problems state, it is found that the schools still lack the supporting in making knowledgeable activities and promoting an understanding towards the participation in education management during the schools and communities. The guidelines in developing the quality was to make resources raising for developing the quality of education by action planning meeting, coordinate, public relations, and resources relations, and doing activities with communities.

2. Phase 2, develop guidelines for quality development of small schools under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 4 can be concluded as follows,

2.1 Management Side

The guidelines in developing the quality of small schools were to support how to use data sources to teachers and students for searching and doing learning and teaching activities systematically, adjust satellite distance learning system devices ready to be used, support modern media and technology using in learning and teaching effectively. There should be plans in developing the quality of schools defined as strategy of schools conducting along management plans of the small schools.

2.2 Learning Management Side

The guidelines in developing the quality of small schools were to make the mix learning and teaching activities, create innovative learning, and precipitate reading, writing, and analytical thinking. Satellite distance learning should be continuously effective. There should be an evaluation in developing the use of media and technology, supporting ICT media using in learning in every levels. Adjust curriculum emphasizing processed than subject details. Train and uplift the potentiality demanded to meet with commitment in learning and teaching management.

2.3 Communities' Participation

The guidelines in developing the quality of small schools on communities' participation in education management were to build participation and responsibility on parents' network to be strengthen and ready for helping the schools in developing the quality of education by acknowledged understanding about the role of the schools' committee, and asking for help in developing schools. Establish meetings, conversations, support order network, public relations, and resources raising to help in education management.

3. Phase 3, the opinion of teachers, administrators and schools' committee can be concluded that teachers, administrators and schools' committee have opinion about the guidelines for quality development in small schools in overall in high level. When considered in each side, Management, Learning Management, and Communities' Participation, it is found that teachers, administrators and schools' committee agreed in high levels in every side.

Keywords : Guidelines for Quality Development, Small Schools

บทนำ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีภารกิจหลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยมีสถานศึกษาในความรับผิดชอบทั้งสิ้น จำนวน 31,420 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน จำนวน 14,397 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 45.82 ของโรงเรียนทั้งหมด โดยเป็นโรงเรียนที่มีครูไม่ครบชั้น จำนวน 7,280 โรงเรียน สัดส่วนครูต่อนักเรียนเฉลี่ย 1 : 19 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2551 : 1) สภาพปัญหาการบริหารจัดการของโรงเรียนขนาดเล็กนั้น ส่วนใหญ่มีปัญหาคล้ายคลึงกัน คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านความพร้อมทางปัจจัยของโรงเรียน และด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 23-26) จากการประเมินคุณภาพและการทดสอบ ต่าง ๆ พบว่าคุณภาพการศึกษาเป็นปัญหาทุกระดับ จำเป็นต้องเร่งแก้ไขทั้งระบบโดยเร็ว ซึ่งต้องปรับการเรียนเปลี่ยนการสอน พร้อมทั้งพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน จึงเร่งพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 46-48) โดยดำเนินการผ่านสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จากการประเมินมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่าโรงเรียนขนาดเล็ก(นักเรียนต่ำกว่า 300 คน) ที่ผ่านการประเมิน จำนวน 22,866 แห่ง มีจำนวนโรงเรียน 691 แห่ง (ร้อยละ 2) อยู่ในระดับปรับปรุงโรงเรียน 15,528 แห่ง (ร้อยละ 67.91) อยู่ในระดับพอใช้ และโรงเรียน 6,847 แห่ง (ร้อยละ 29.94) อยู่ในระดับดี ซึ่งระดับปรับปรุงและระดับพอใช้ดังกล่าวถือว่าไม่ผ่านมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้ทำการสำรวจสภาพปัญหาของ

โรงเรียนขนาดเล็ก ผลการสำรวจมีดังนี้ 1) โรงเรียนในสังกัดมี 181 แห่ง เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก 123 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 68.50 ของโรงเรียนทั้งหมด โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาในการบริหารการจัดการเรียนการสอนหลายประการ และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เช่น งบประมาณไม่เพียงพอ ครูไม่ครบชั้น ครูยังขาดนวัตกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย ขาดการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากร 2) โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษามีจำนวน 45 แห่ง ขาดแคลนครูในวิชาเอก/สาขาที่จำเป็นโดยเฉพาะกลุ่มสาระหลัก เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เป็นต้น 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมยังไม่เป็นที่น่าพอใจ และยังไม่บรรลุเป้าหมาย 4) นักเรียนบางส่วนยังมีปัญหา ด้านการอ่านไม่ออกและเขียนไม่ได้ 5) โรงเรียนบางส่วนยังขาดแคลนอาคารเรียน อาคารประกอบ การ เนื่องจากเก่าและชำรุดทรุดโทรมก่อสร้างมานาน ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. 2556 : 13)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นความสำคัญและแนวโน้มของปัญหาการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในระดับขั้นพื้นฐาน จึงสนใจศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กว่าจะมีแนวทางใดบ้าง ที่จะนำมาพัฒนาไปสู่การพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ในด้านการพัฒนาคุณภาพของโรงเรียนขนาดเล็ก และนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียนขนาดเล็ก และโรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ได้รับการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด รวมทั้งมีวิธี

ปฏิบัติงานที่ดีที่สุด (Best Practices) สร้างความภาคภูมิใจแก่ครูและบุคลากรในการมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเป็นทางเลือกสำหรับโรงเรียนหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 123 คน และครูจำนวน 648 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 1,107 คน รวมทั้งหมด 1,878 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 123 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
 - 1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie and Morgan ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 107 แห่ง โดยผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 107 คน และครูผู้สอน โรงเรียน

ละ 1 คน จำนวน 107 คน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 107 คน รวมทั้งหมด 321 คน จากโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 107 โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะสอดคล้องหรือเป็นตัวแทนที่จะศึกษา

2. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัยตั้งแต่วันที่ 25 มิถุนายน ถึง 5 สิงหาคม 2558
3. การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็น 3 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก ที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) จาก 6 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น 2) โรงเรียนบ้านโนนสังปารัง อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น 3) โรงเรียนบ้านสองคอนศิริคุรุราษฎร์ อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น 4) โรงเรียนไทยรัฐวิทยา 34 (บ้านกุดไผ่) อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น 5) โรงเรียนบ้านฝางวิทยา อำเภอกะนวน จังหวัดขอนแก่น และ 6) โรงเรียนบ้านวังเก็ง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น

ขั้นที่ 2 สังเคราะห์การดำเนินงานและแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ของ 6 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อศึกษา

สภาพการดำเนินการ ปัญหาและแนวทาง การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ด้วยตนเองกับกลุ่มผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติที่เป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 และเป็นโรงเรียนที่ผ่านการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 3 จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก ของ 6 โรงเรียน ตามวัน เวลา ที่ได้นัดหมาย

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยรวบรวมประเด็นการตอบแบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาสรุปแต่ละด้านเพื่อเตรียมเข้าสู่ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

ระยะที่ 2 พัฒนาแนวทางพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขั้นที่ 1 ยกร่างแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นที่ 2 จัดสนทนากลุ่มเพื่อพิจารณาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 9 คน โดยเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนขนาดเล็กที่มีผลการปฏิบัติงานเป็นเลิศ (Best Practices) โดยมีคุณลักษณะของผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ใน 4 ข้อดังนี้

1. เป็นผู้สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำ คือ ปริญญาโท
2. มีอายุราชการอย่างน้อย 10 ปี
3. เป็นผู้มีบทบาทและความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน
4. เป็นครูที่ได้รับการยกย่องยอมรับนับถือจากเพื่อนร่วมวิชาชีพในหน่วยงานต้นสังกัด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบบันทึกการสนทนากลุ่มและบันทึกการประชุม เพื่อนำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มและแบบ

บันทึกการประชุม เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์สรุปผลมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขอความอนุเคราะห์จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม นัดหมายผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อทำการสนทนากลุ่ม (Focus group Discussion) กับกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยผู้วิจัยประสานความร่วมมือและนัดหมายตามวันและเวลาที่ผู้ทรงคุณวุฒิสะดวกพร้อมกัน ในวันที่ 20 สิงหาคม 2558 ณ ห้องประชุมโรงเรียนชุมชนบ้านห้วยโจดโคกสะอาด อำเภอกกระนวน จังหวัดขอนแก่น

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำประเด็นการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ใช้แนวคิดทฤษฎีรวมทั้งเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้ทำการทบทวนเป็นกรอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาคัดแยกจากนั้นจัดหมวดหมู่แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำแบบสอบถามต่อไป

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ได้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก มาจัดอันดับ โดยให้หมายเลขประจำคำถามและคำตอบแต่ละข้อเรียงคำตอบ และคำนึงถึงความเคยชินในการตอบของผู้ตอบ แล้วนำมาวิเคราะห์ผลข้อมูลสร้างเป็นแบบสอบถามแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อนำไปสอบถามกลุ่มตัวอย่างในระยะที่ 3

ระยะที่ 3 ศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหารและคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถาม และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เพื่อดำเนินการจัดกระทำข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้งหมดมาหาคะแนนตามแนวทางการประเมิน ความคิดเห็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วิเคราะห์โดยหาความถี่ และค่าร้อยละของ Likerts Scale แบ่งเป็น 5 ระดับ

- 5 หมายถึง อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง อยู่ในระดับน้อยที่สุด

การแปลความหมายของคะแนนผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัดโดยอาศัยแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 99-100) แปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง เห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง เห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง เห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง เห็นด้วยต่อแนวทางการพัฒนาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการศึกษา

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน ปัญหาและแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน

ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปได้ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ

สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการ ด้วยการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการให้มีความเหมาะสม ด้านปัญหาพบว่าโรงเรียนขาดการสนับสนุน ส่งเสริม การนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ครูไม่ครบชั้น ครูขาดทักษะการสอนในสภาพครูไม่ครบชั้น ประชากรมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลทำให้ขนาดของโรงเรียนปรับเปลี่ยนเป็นโรงเรียนขนาดเล็กเพิ่มมากขึ้น แนวทางการพัฒนาคุณภาพคือโรงเรียนขนาดเล็กมีการขอความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกในการสนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยี ที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้

สภาพการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะแสวงหาความรู้ ปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักษ์ท้องถิ่นเรียนรู้ และสืบสานวัฒนธรรม และภูมิปัญญาไทย ด้านปัญหาพบว่า ครูยังขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดี โรงเรียนมีความไม่พร้อมและมีความขาดแคลนโดยเฉพาะกำลังครูผู้สอนที่มีไม่ครบชั้น รวมทั้งขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านหรือวิชาเอก แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ควรส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและมีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน

สภาพการดำเนินงาน พบว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักถิ่นท้องถิ่นเรียนรู้และสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ด้านปัญหาพบว่า โรงเรียนขาดการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้ความรู้ เสริมความเข้าใจต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวทางการพัฒนาคุณภาพคือ มีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการประชุมวางแผนดำเนินการ ประสานงานประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากร ดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

ระยะที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 4

2.1 ด้านการบริหารจัดการ ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือ ควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงระบบอุปกรณ์การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีสภาพพร้อมใช้งาน สนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ มีแผนในการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน โดยกำหนดเป็นยุทธศาสตร์ของโรงเรียน ดำเนินการตามแผนการบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก

2.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือ การจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้น สร้างนวัตกรรมการเรียนรวม เร่งรัดการอ่านออกเขียนได้ การคิดวิเคราะห์ จัดการเรียนสอนด้วยระบบทางไกล ผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่องจริงจังอย่างมีประสิทธิภาพ จัดให้มีการประเมินผลการพัฒนาการใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้สื่อ ICT

ประกอบการเรียนในทุกระดับชั้น ปรับหลักสูตรโดยเน้นกระบวนการมากกว่าเนื้อหาวิชา อบรมและพัฒนาศักยภาพตามความต้องการเพื่อให้มีความมุ่งมั่นตั้งใจจริงในการจัดการเรียนการสอน

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก คือ จัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและความรับผิดชอบต่อ การสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยวิธีการให้ความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของกรรมการสถานศึกษาและขอความร่วมมือในการพัฒนาโรงเรียนประชุม พุดคุย ส่งเสริมบทบาทภาคีเครือข่าย ประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากรมาช่วยในการจัดการศึกษา

ระยะที่ 3 ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษามีความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปว่ามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชนพบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

อภิปรายผล

1. แนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ พบว่าโรงเรียนมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้วยการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง มีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป และน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการ

ดำเนินการให้มีความเหมาะสมมีแผนพัฒนาการจัดการศึกษา 4 ปี มีแผนพัฒนาการจัดการศึกษาประจำปี มีแผนสรุปโครงการและกิจกรรม การประกันคุณภาพภายในและโครงการอื่นๆ มีปฏิทินการปฏิบัติงานประจำปี สอดคล้องกับแนวคิดของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 72) ได้สรุปว่าการจัดการเรียนรู้คือการถ่ายทอดความรู้จากครูไปสู่ นักเรียนและเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนด้วย เช่น การสอนการจัดกิจกรรมระหว่างสอนการทดสอบ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่าโรงเรียนเปิดโอกาสให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และสนับสนุนด้านบุคลากร มีการระดมทรัพยากรในท้องถิ่นปลูกฝังให้นักเรียนมีจิตสำนึกรักถิ่นที่อยู่นักเรียนและสืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย ประสานงานและร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน สอดคล้องกับ ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ (2546 : 3) ได้สรุปว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดและบริหารการศึกษาว่าเป็นการเปิดโอกาสหรือจัดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นกรรมการของหน่วยงานหรือเข้าร่วมในการดำเนินงานกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งของหน่วยงาน หรือเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดและบริหารการศึกษาในระดับกระทรวง ทบวง กรม จังหวัด อำเภอและสถานศึกษา

1.2 ปัญหาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ พบว่าการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียนยังไม่ครอบคลุมทุกด้าน และไม่เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน โรงเรียนขาดการสนับสนุนส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่าการจัดการเรียนรู้ครูยังขาดการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ครูขาดประสบการณ์ในรายวิชาที่ได้รับมอบหมาย โรงเรียนขาดการ

กำหนดวิสัยทัศน์ที่ดีสำหรับครู โรงเรียนมีความไม่พร้อมและมีความขาดแคลนโดยเฉพาะกำลังครูผู้สอนที่มีไม่ครบชั้น รวมทั้งขาดแคลนครูที่มีความถนัดเฉพาะด้านหรือวิชาเอก ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่าโรงเรียนขาดการส่งเสริมและสร้างความเชื่อถือให้กับชุมชน แหล่งข้อมูล แก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนยังมีอยู่น้อย ขาดการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมให้ประชาชนในเขตบริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังที่ Klonsky (2003 : Online) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กโดยมุ่งพัฒนาครูในโรงเรียน พบว่า การพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กมีวิธีการที่เหมาะสมแตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไป การพัฒนาครูในโรงเรียนขนาดเล็กที่จะมีประสิทธิภาพต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่องต้องเป็น การพัฒนาที่เกี่ยวกับภาระงานของครูที่ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสอน เพื่อให้ครูได้รับประสบการณ์ในการสอนใหม่ จากบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญการสอนและงานวิชาการรูปแบบการสอนที่มีประสิทธิภาพนั้น และยังคงพบว่ามีรูปแบบที่สำคัญ ได้แก่ การเรียนรู้จากเพื่อนครู การเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง การพัฒนาโดยใช้ฐานห้องเรียน ซึ่งครูในโรงเรียนขนาดเล็กต้องมีวิธีการพัฒนาที่เหมาะสมกับ บริบทของตนเองและของโรงเรียนเป็นหลัก

1.3 แนวทางการพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการพบว่า โรงเรียนขนาดเล็กควรได้รับการสนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ กระตุ้นให้มีการจัดการเรียนรู้โดยยึดนักเรียนเป็นสำคัญ สร้างความเชื่อถือให้กับชุมชน องค์กรอื่นหรือหน่วยงานอื่น ในด้านการจัดการศึกษา ส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้โดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาและดูงานอยู่เสมอ ส่งเสริมให้ครูมีความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียนโดยใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐ คำมูล (2552 : 78) ที่พบว่าแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โรงเรียนขนาดเล็กควรมีเครือข่าย ควบคุมภาระงานของครูผู้สอนลง และควรเพิ่มประสิทธิภาพการสอนของครูโดยการพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความเข้าใจในการบูรณาการสาระการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่าสถานศึกษามีการระดมทรัพยากรเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยการประชุมวางแผนดำเนินการ ประสานงาน ประชาสัมพันธ์และระดมทรัพยากร ดำเนินการจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน

2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ได้แนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 องค์ประกอบ คือ ด้านการบริหารจัดการ จำนวน 30 ตัวบ่งชี้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 20 ตัวบ่งชี้ และด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จำนวน 15 ตัวบ่งชี้ ซึ่งได้แนวทางพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กแต่ละด้าน ดังนี้ 1) โรงเรียนขนาดเล็กควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ปรับปรุงระบบอุปกรณ์การเรียนทางไกลผ่านดาวเทียมให้มีความพร้อมใช้งาน สนับสนุน ส่งเสริมการนำสื่อและเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนาทักษะกระบวนการเรียนรู้โดยการประชุม อบรม สัมมนา ศึกษาและดูงานอยู่เสมอ การบริหารจัดการที่สนับสนุนการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คณะกรรมการสถานศึกษา มีส่วนรับรู้หน้าที่บทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาอย่างเต็มที่ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โรงเรียนขนาดเล็กควรมีการหมุนเวียนการสอนของครูตามความสามารถและความถนัด ได้แก่ การประชุมหารือ สืบหาความรู้

ความสามารถจัดตารางสอน และหมุนเวียนการสอนจัดทำแผนบูรณาการหลักสูตรเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็กและส่งเสริมให้ครูมีความรู้เรื่องแผนบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเฉพาะช่วงชั้น ประชุมวางแผนก่อนดำเนินการในแต่ละปีการศึกษาและประเมินผลทุกภาคเรียน สอนที่เน้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์และลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้กระบวนการ กลุ่มและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สอดคล้องกับแนวคิดของสุรัฐ ศิลปะอนันต์ (2545 : 45) ได้สรุปว่าโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูง โรงเรียนที่ปรับปรุงระดับของผลงานและประสิทธิผลของตนตามทรัพยากรที่ใช้อย่างต่อเนื่อง ใช้การมีส่วนร่วมสูงโดยวิธีการกระจายอำนาจ การควบคุมมุ่งมั่นที่จะสร้างวัฒนธรรมโรงเรียนเสียใหม่และการปฏิบัติงานภายในโรงเรียนชุดใหม่ และสร้างความมุ่งมั่น ซึ่งเป็นตัวกำหนดทิศทางของโรงเรียน และมุ่งมั่นปรับปรุงให้ดีขึ้นอย่างสม่ำเสมอ 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน จัดระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียนเพื่อการบริหารจัดการและให้บริการแก่ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดูแลจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา โดยคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนในการเตรียมความพร้อมร่วมกับโรงเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียน การสร้างและพัฒนาเครือข่ายผู้ปกครองให้เข้มแข็งพร้อมที่จะเข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของอภิสิทธิ์ บุญญา (2553 : 88) พบว่า ปัจจัยด้านการสนับสนุนจากชุมชน มีผลต่อการใช้ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของชุมชนเชิงระบบ ดังนี้ (1) โรงเรียนมีคุณภาพและมาตรฐาน (2) ความภูมิใจงาน และยอมรับจากภายนอก (3) การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน และ (4) การเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

3. ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้บริหาร และคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก สรุปว่ามีความคิดเห็นต่อแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพบว่าเห็นด้วยอยู่ในระดับมากทุกด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาคุณภาพโรงเรียน โรงเรียนจะต้องมีการปฏิบัติกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและผ่านเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ เป็นกระบวนการในการดำเนินงานหรือการจัดการในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า มีความคิดเห็นที่ตรงกันมากที่สุดคือ โรงเรียนขนาดเล็กควรส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับแนวคิดของทักซิณา เหลืองทวีผล (2551 : 7) ได้สรุปว่าการบริหารจัดการเป็นรูปแบบหรือวิธีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความถูกต้อง มีคุณธรรม มีความโปร่งใส มีส่วนร่วมมีความรับผิดชอบและมีการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าในการบริหารจัดการ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนหรือ การใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีคุณภาพดีขึ้น 3) ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชนและผู้ปกครองในการจัดการศึกษา และการสนับสนุนด้านบุคลากร การระดมทรัพยากรในท้องถิ่น ด้านงบประมาณในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้มี

ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็ก ควรจัดการเรียนการสอนด้วยระบบทางไกล ผ่านดาวเทียมนำมาปรับใช้ในการสอนให้เกิดประสิทธิภาพส่งเสริมการใช้แหล่งข้อมูลแก่ครูและนักเรียนในการค้นคว้าและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความร่วมมือ ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยการสรรหาผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนรู้ที่มีประสบการณ์และนวัตกรรมที่ทันสมัยนำมาเผยแพร่แก่นักเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนที่เรียนรู้เกิดความเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้มากขึ้น สร้างนวัตกรรมการเรียนรวมอย่างต่อเนื่องและจริงจัง เพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 ควรมีการหมุนเวียนการสอนของครูเป็นแบบศูนย์โรงเรียนระดับตำบล ตามความสามารถและความถนัด หรือ และจัดระบบสื่อสารสนเทศของโรงเรียน เพื่อการบริหารจัดการและให้บริการแก่ชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วม ในการดูแลจัดการอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน ซึ่งหากผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็กจะนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับสภาพความเหมาะสมกับบริบทของตนเอง สภาพปัจจุบัน สภาพปัญหาและความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ เพราะแนวทางดังกล่าวแม้จะเกิดจากการหลอมรวมประสบการณ์การบริหารสถานศึกษาที่หลากหลาย แต่การจะนำแนวทางไปใช้ผู้บริหารต้องศึกษาและวิเคราะห์เพื่อความเข้าใจที่ลึกซึ้งเพื่อจะได้เกิดประสิทธิผลที่แท้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการ

ศึกษาตามยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุก ฝ่าย

2.2 ควรมีการศึกษาและติดตามการนำ ผลการวิจัยไปพัฒนาคุณภาพการศึกษาตาม ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบารูปแบบหรือลักษณะของ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามยุทธศาสตร์การ

พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็กในแต่ละยุทธศาสตร์ ยังคง อยู่หรือไม่ หรือมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วย ความกรุณาและความช่วยเหลือจาก พัฒนานุสรณ์ สถาพรวงศ์ประธานควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำ ปรีกษา คำแนะนำ ข้อคิดและข้อเสนอแนะ ตลอดจน แก่ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *คู่มือการประเมินคุณภาพการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงานทดสอบทางการ ศึกษา กรมวิชาการ.
- ณัฐ คำมูล. (2552). *สภาพปัจจุบันและแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ของโรงเรียน ขนาดเล็กในเขตอำเภอปง จังหวัดพะเยา*. (วิทยานิพนธ์). ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย,
- ทักษิณา เหลืองทวีผล. (2551). *การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3*. (วิทยานิพนธ์). ค.ม. ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพ สตรี,
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น,
- ประยูร ศรีประสาธน์ และคณะ. (2546). *เส้นทางปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน ปฏิรูปการศึกษา, ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพฯ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *นโยบาย สพฐ. ปี 2551*. กรุงเทพฯ : สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาร้อยเอ็ด เขต 4. (2556). *ข้อมูลสำหรับการบริหารจัดการโรงเรียน ขนาดเล็ก*. ขอนแก่น : สำนักงาน,
- สุวัจ ติลปะอนันต์. (2545). *กระบวนการปฏิรูปโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ : บริษัทสำนักพิมพ์ที่ เจเจ,
- อภิสิทธิ์ บุญญา. (2553). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในโรงเรียนดีเด่นขนาดเล็ก : การศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี ฐานราก*. (ดุษฎีนิพนธ์). ศศ.ด. : ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
- Klonsky, M. (2003). *Small School and Teacher Professional Development*. [Online] Available : <http://www.Eridigiests.Org/2003-4Small-School.html> Accessed September 2,

“หมู่บ้านห้วยนาไทย” ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ศูนย์รวมทางจิตใจและมรดกทางวัฒนธรรม

“Ban-Hua-Na-Thai stupa” Nong Khu Khat District Borabue, Maha Sarakham: Heart and Soul and Cultural Heritage.

อัมภา บัวระภา¹, เมทินี โคตรดี¹

Umpa Buarapa¹, Mathinee Khotdee¹

บทคัดย่อ

การศึกษาการจัดการพื้นที่รอบหมู่บ้านห้วยนาไทย มีวัตถุประสงค์คือ 1.ศึกษาประวัติศาสตร์ความเป็นมาของหมู่บ้านห้วยนาไทยและชุมชนบ้านห้วยนาไทยเพื่อสร้างอัตลักษณ์ของหมู่บ้านและคนในชุมชน 2.ศึกษาลักษณะทางกายภาพของภูมิทัศน์รอบคูในอดีตเพื่อหาความสัมพันธ์ของการใช้งานพื้นที่รอบคูและกิจกรรมของชุมชน 3.ศึกษาแนวทางการจัดการพื้นที่รอบหมู่บ้านห้วยนาไทยร่วมกันระหว่างชุมชน เพื่อเรียนรู้ทางวัฒนธรรมของคนในชุมชนบ้านห้วยนาไทยและชุมชนใกล้เคียง วิธีการวิจัยประกอบด้วย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การลงพื้นที่สำรวจ การสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมกับประเพณีสงกรานต์ พบว่า บ้านห้วยนาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่หมู่บ้านห้วยนาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรม มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยพระเจ้าไชยเชษฐาปีที่ 7 กับลักษณะกายภาพแบบป่าโคกและบ่อน้ำโบราณที่ใช้งานมาตั้งแต่อดีตเชื่อมโยงกับกิจกรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เช่น การล่าสัตว์ป่า หาเห็ดโคก การทำเกษตรกรรม แม้พื้นที่จะเปลี่ยนไปแต่ชาวบ้านยังให้ความสำคัญ ไม่ได้ยึดติดกับสิ่งก่อสร้างที่เป็นถาวรวัตถุขนาดใหญ่ แม้เพียงหินก้อนเดียว ชาวบ้านก็ยังมีศรัทธาและยึดถือปฏิบัติพิธีสงกรานต์สืบต่อกันมา ถือได้ว่าบ้านห้วยนาไทยและประเพณีสงกรานต์เป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญต่อคนในพื้นที่ถึงแม้พื้นที่จะมีขนาดเล็ก และมีเพียงหินก้อนเดียวเท่านั้นที่ยังคงเหลือเป็นร่องรอยทางประวัติศาสตร์ โดยในพื้นที่ไม่มีอาคารและโบราณสถานขนาดใหญ่ ที่จะแสดงให้เห็นภายนอกได้รับรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ แต่หากนับรวมถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา สิ่งแวดล้อมโดยรอบที่หล่อหลอมและส่งผลถึงกิจกรรมของชุมชนก็นับได้ว่าบ้านห้วยนาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความแข็งแกร่งในจิตใจสำนึกของคนในพื้นที่มาตลอดระยะเวลากว่า 100 ปี

คำสำคัญ : คู, ศูนย์รวมจิตใจ, มรดกทางวัฒนธรรม

¹ อาจารย์ประจำ, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer, Faculty of Architecture, Urban Design and Creative Arts Maha Sarakham University

Abstract

This research aimed to 1) study the historic background of the Ban-Hua-Na-Thai stupa in order to define an identity of the community and the local people, 2) to study the development of the physical characteristics of its landscape in order to define the relationship of land uses and public activities, 3) to provide a landscape management guideline made in collaboration with the local community to promote cultural learning and awareness among the surrounding communities. Research methodology included documentary and research study, area survey, in-depth interview, and participatory observation. The research found that Ban-Hua-Na-Thai stupa was a cultural heritage site. Its historical significance, since the Jayavarman VII period, is apparent by the physical condition of the deciduous dipterocarp forest and a large ancient pond, called Nongkhan that had served as a water supply. The forest had provided a common area for community activities, like hunting and mushroom collecting. Although the landscape had changed, the local people had maintained their perception, and believed and worshiped the stupa as their ancestors did in the past. This was because of their non-adhesion to the material world. Therefore, the conclusion is that the stupa signifies the cultural heritage of the community and nearby area.

Keywords : stupa (Khu), Heart and soul, cultural heritage

บทนำ

มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural heritage) นั้นมีหลายประเภท มิได้เป็นเพียงโบราณสถาน อาคาร พื้นที่ประวัติศาสตร์และสวนเท่านั้น แต่หมายรวมถึงสิ่งแวดล้อมที่ถูกสร้างขึ้นทั้งหมดรวมทั้งระบบนิเวศ เป็นเครื่องหมายแสดงกิจกรรมและความสำเร็จของมนุษย์ในอดีต และเป็นหนึ่งในทรัพยากรที่ไม่สามารถสร้างขึ้นใหม่ได้ หรืออีกความหมายคือ พื้นที่ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อมเกิดจากการหล่อหลอมองค์ประกอบหลายๆ อย่าง ซึ่งรวมถึงกิจกรรมของมนุษย์ที่มีความสำคัญเท่ากับตัวอาคาร รวมทั้งองค์ประกอบทางที่ว่าง และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญในการสัมพันธ์กับองค์ประกอบทั้งหมด ซึ่งไม่ควรจะละเลยพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ทั้งหมด ไม่ควรพิจารณาเพียงความสัมพันธ์กับงานสถาปัตยกรรม ควรจะรวมเอาคุณค่าของมนุษย์ที่เชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและเศรษฐกิจด้วย (Feilden and Jokilehto

1998 อ้างใน วิวรรณ สีหนาท, 2546)

กุเป็นโบราณสถานที่บ่งบอกถึงความสำคัญของพื้นที่ มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์มายาวนาน กุยังถือว่าเป็นบริเวณพื้นที่ตั้งว่าเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ และอาจเป็นพื้นที่สำหรับทำกิจกรรมทางสังคมของในชุมชนที่อยู่รอบข้างในอดีต จังหวัดมหาสารคามได้ขุดค้นพบกุหลายแห่ง เช่น กุบัวทอง กุบ้านสนาม กุป่าโพ กุโคกสะทอน กุบ้านเขวา กุบ้านแดง เป็นต้น เพราะจังหวัดมหาสารคามเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณหลายแห่ง เช่น เมืองนครจำปาศรี ในเขตอำเภอนาดูน เมืองกันทรวิชัยในเขตอำเภอกันทรวิชัย เมืองเชียงเหียนในเขตอำเภอเมือง เมืองกุบางแห่งประวัติศาสตร์ความเป็นมาตั้งแต่ช่วงปลายพุทธศตวรรษที่ 16-17 จากสมัยทวารวดีที่มีการนับถือพระพุทธศาสนา จนมาถึงช่วงที่ได้รับอิทธิพลจากขอม ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 18 ในช่วงนั้นเป็นยุคสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่มีการแผ่ขยายอำนาจมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้มีการสร้างปราสาทที่ทำจาก

ศิลาแลงและหินทรายในบริเวณภู่น้อย ซึ่งปราสาทศิลาแลงและหินทรายพบมากในบริเวณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รวมถึงบริเวณจังหวัดมหาสารคาม ก็มีการสำรวจพบ อีกทั้งยังพบพบเทวรูป พระศิวะและโบราณวัตถุที่เนื่องด้วยศาสนาฮินดู โดยเฉพาะเทวรูปพระศิวะนั้นถือว่าเป็นฝีมือของช่างหลวงที่เคลื่อนย้ายมาจากศูนย์กลางของอาณาจักรทวารวดี และในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ยังโปรดให้มีการสร้างวัดปราสาทตามเมืองต่างๆ ที่อยู่แคว้นของพระองค์ (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2546) จึงมีการขุดพบโบราณสถาน โบราณวัตถุที่เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ของเมืองโบราณภายในจังหวัดมหาสารคามหลายแห่งในข้างต้น ซึ่งบริเวณบ้านห้วยนาไทยก็มีการค้นพบ โบราณวัตถุหลายแห่งที่มีความเชื่อมโยงจากสมัยทวารวดีและสมัยขอม

“หมู่บ้านห้วยนาไทย” ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม เดิมมีพื้นที่ประมาณ 18 ไร่ ลักษณะกายภาพเป็นป่าโคกขนาดใหญ่มีไม้พื้นถิ่นและพืชสมุนไพรอยู่เต็มพื้นที่รวมทั้งยังมีลิงอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ในบริเวณโดยรอบยังพบบ่อน้ำสี่เหลี่ยมผืนผ้าขนาดใหญ่ 2 บ่อ ลักษณะคล้ายบ่อกักเก็บน้ำในสมัยทวารวดี-สมัยขอมแต่ไม่มีหลักฐานทางเอกสารที่แน่ชัด จากคำบอกเล่าจากผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้าน ชาวบ้านได้มีความผูกพันกับการใช้พื้นที่ในการดำรงชีวิต ทั้งการสร้างที่อยู่อาศัย การหาอาหารเพื่อการดำรงชีวิตมาตั้งแต่อดีต บ้านห้วยนาไทยจึงมีความผูกพันกับวิถีชีวิต ชาวบ้านให้ความเคารพและนับถือหมู่บ้านห้วยนาไทยอย่างมากถือว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านไม่ว่าจะเป็นการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา ประเพณีสงกรานต์ที่จัดขึ้นทุกวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน ของทุกปี ความเชื่อเรื่องการไหว้ภู่ก่อนการทำนาจะช่วยให้สำเร็จลุล่วง และได้ผลผลิตดี หรือเมื่อเกิดเพศภัยต่างๆ เช่น ลมพายุ ฝนตกหนัก ชาวบ้านก็จะนึกถึงภู่เพื่อให้ช่วยพัดเป่าออกไปให้พ้นจากหมู่บ้าน อีกทั้งภู่ยังเป็นเหมือนศูนย์รวมจิตใจของคนในชุมชน ด้วยความเชื่อความศรัทธาที่มีมานานรวมถึงการขุดค้นพบ

วัตถุโบราณในพื้นที่หลายชิ้น เช่น กระจังสำริด พระพุทธรูป เครื่องปั้นดินเผา ทำให้มีผู้คนจากภายนอกเริ่มรู้จักกับหมู่บ้านห้วยนาไทยเพิ่มมากขึ้น และมีการเข้ามาตรวจสอบจากหน่วยงานราชการเพื่อขึ้นทะเบียนภู่ โดยการตรวจสอบหลักฐานทางโบราณคดีจากหลักฐานที่พบและให้คำจำกัดความ “หมู่บ้านห้วยนาไทย” เป็นเพียง “โบราณวัตถุ” ชิ้นหนึ่งเท่านั้นแต่ไม่ได้ประเมินร่วมกับความสำคัญด้านประวัติศาสตร์ของพื้นที่ ความผูกพันกับวิถีชีวิตของคนในชุมชน และประเพณีวัฒนธรรมคติความเชื่อของคนในชุมชนซึ่งแสดงออกในนามประเพณีซึ่งถือเป็นองค์ประกอบร่วมที่สำคัญของมรดกทางวัฒนธรรมรวมถึงบริบทของพื้นที่ จึงทำให้หมู่บ้านห้วยนาไทยที่ชาวบ้านเคารพนับถือเป็นเพียงโบราณวัตถุ แต่ในความเป็นจริงแล้วพื้นที่ที่มีความสำคัญต่อชุมชนอย่างมากในทางคติความเชื่อที่ส่งผลต่อประเพณีวัฒนธรรมและมีความสัมพันธ์กิจกรรมของมนุษย์ ซึ่งอาจหมายถึงมรดกทางวัฒนธรรมที่ยึดถือเรื่องนามประเพณีมากกว่ารูปธรรมที่แสดงออกมาจากทางกายภาพของพื้นที่หรืองานสถาปัตยกรรมหรืออาคารขนาดใหญ่

ผลการศึกษา

หมู่บ้านห้วยนาไทยมี ประชากรทั้งหมด 608 คน เป็นชาย 300 คน หญิง 308 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 146 ครัวเรือน ชาวบ้านประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก และชาวบ้านยังมีการทำอาชีพเสริมได้แก่ ทอผ้าไหม แปรรูปอาหาร ทอเสื่อ จักรสาน ทำขนม เป็นต้น ชาวบ้านห้วยนาไทยมีความเชื่อถือและศรัทธาหมู่บ้านห้วยนาไทยว่าเป็นสถานที่สำคัญและเป็นที่อยู่ของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และมีความเชื่อเรื่องผีและชาวบ้านยังมีความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธรูปเหมือนคนอีสานโดยทั่วไป (แผนชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัดมหาสารคาม, 2557) บ้านห้วยนาไทยในอดีตเป็นหมู่บ้านที่แยกตัวออกมาจากบ้านหนองคูใหญ่

เมื่อประมาณปี พ.ศ.2393 มาอยู่ที่ป่านา ซึ่งเป็นที่นาของนางคำใส เทียงภักดิ์ ซึ่งอยู่ห่างจากบ้านหนองคูใหญ่ประมาณ 300 เมตร ชาวบ้านคนแรกที่มาตั้งรกรากอยู่ที่บ้านห้วยนาไทยคือนายแฉ่ม หรือเรียกกันอีกชื่อว่า ไทแฉ่ม โดยในอดีตชาวบ้านจะมีอาชีพปั้นหม้อขายโดยใช้ดินจากในพื้นที่มาปั้นหม้ออาชีพนี้มีการทำกันอย่างแพร่หลายในชุมชนแล้วนำไปแลกเปลี่ยนสินค้ากับหมู่บ้านที่อยู่ใกล้เคียง ลักษณะทางกายภาพของหมู่บ้านห้วยนาไทย ก่อนปี พ.ศ. 2500 ลักษณะพื้นที่โดยทั่วไปเป็นป่าโคกขนาดใหญ่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ ประกอบด้วยไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ เช่น มะค่าแต้ มะค่าโมง มะขาม ตะโก ตันแต้ ตันตีนตึง ช่อย มะขามเทศ รวมถึงพืชสมุนไพร ป่าโคกถือเป็นพื้นที่สำคัญของชาวบ้านห้วยนาไทยและชาวบ้านใกล้เคียง เพราะเป็นแหล่งผลิตอาหารแหล่งยารักษาโรคและเป็นแหล่งวัสดุที่ใช้ในสร้างบ้านเรือนที่อยู่อาศัย เพราะป่าเป็นแหล่งรวบรวมไม้หนานาชนิด เป็นแหล่งอาหารโดยชาวบ้านจะเข้าไปหาของป่ามาบริโภค เช่น เห็ดโคก ไก่ป่า ป่าโคกจึงนับเป็นพื้นที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตและเป็นแหล่งอาหารของชาวบ้านสามารถเข้าป่าเพื่อไปหาอาหารได้เกือบทุกชนิด ชาวบ้านจึงมีวิถีชีวิตที่ผูกพันกับป่าและยังให้ความเคารพป่าเหมือนดังเช่นคนอีสานโดยทั่วไป โดยเฉพาะป่าที่อยู่ใกล้กับพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ เช่นศาลปู่ตา ป่าที่อยู่รอบกุ้ ชาวบ้านจะมีความเคารพยำเกรงจะไม่ล่วงล้ำหรือบุกรุกทำลาย และเมื่อเดินทางเข้าป่าไม่ว่าเพื่อทำกิจกรรมใดก็ตามจะต้องขออนุญาตสิ่งศักดิ์สิทธิ์หรือเมื่อจะตัดต้นไม้ใหญ่เพื่อมาสร้างบ้านก็ต้องขอจากเจ้าป่าเจ้าเขาเพื่อขอตัดต้นไม้นั้นมาสร้างบ้านหรือทำประโยชน์ (ประพันธ์ อ้อยลี และ พิมพา คำด้วง, 2558)

ลักษณะกายภาพของกุ้และบริเวณโดยรอบในอดีตและปัจจุบัน

หมู่บ้านห้วยนาไทย จากคำบอกเล่าของคุณตา ประพันธ์ อ้อยลี อดีตผู้ใหญ่บ้านห้วยนาไทย ซึ่งอาศัย

อยู่บ้านห้วยนาไทยมาตั้งแต่เกิด และคุณตาพิมพา คำด้วง อายุ 70 ปี ย้ายเข้ามาอยู่บ้านห้วยนาไทยเมื่อประมาณ 50 กว่าปีมาแล้ว ได้เล่าว่าเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2500 ในขณะนั้น สภาพพื้นที่โดยทั่วไปของบริเวณนี้เป็นป่าโคก ภายในป่าโคกนั้นมีความอุดมสมบูรณ์เต็มไปด้วยไม้ขนาดใหญ่ เป็นพื้นที่สำคัญของชาวบ้าน เพราะเป็นพื้นที่ทำมาหากิน เป็นแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่สำคัญของชาวบ้าน เวลาจะสร้างบ้านก็จะเข้าป่าเพราะป่าเป็นแหล่งรวบรวมไม้หนานาชนิด ชาวบ้านจึงเดินทางเข้าป่าบ่อยครั้ง ทั้งเดินทางเข้าป่าเพื่อหาเครื่องอุปโภค บริโภค หรือเดินทางเข้าป่าเพื่อข้ามไปยังอีกหมู่บ้านหนึ่ง ไปตามทางเดินเท้าขนาดเล็ก ในระหว่างการเดินทางก็ได้พบกับสัตว์ป่าหลายชนิด เช่น นก ไก่ป่า และลิงเป็นจำนวนมากบริเวณ หนองมะค่า หนองแก หนองบัวน้อย เป็นต้น นับได้ว่าป่าในขณะนั้นมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างมาก อีกทั้งในป่านั้นยังมีหนองน้ำตามธรรมชาติทั้งขนาดเล็กและขนาดใหญ่กระจัดกระจายอยู่ทั่วบริเวณ ชาวบ้านจึงใช้บ่อน้ำนั้นเป็นแหล่งอุปโภคและบริโภค การเดินทางของชาวบ้านอยู่เป็นประจำนั้น ก็ได้พบเจอกับพื้นที่หนึ่งซึ่งภายในพื้นที่นั้นพบก้อนหินทรายสีเทา ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ มีรูอยู่ตรงกลางและโดยรอบพื้นที่นั้นก็ไม่พบก้อนหินก้อนอื่น พบเพียงแต่ต้นไม้ใหญ่ที่อยู่โดยรอบ ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าใครเป็นคนค้นพบสถานที่แห่งนี้ และสถานที่นี้ในอดีตเคยเป็นอะไร ตั้งแต่คุณตาจำความชาวบ้านก็เรียกสถานที่นี้ว่ากุ้ และกุ้ก็กลายเป็นศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านห้วยนาไทย และเป็นศูนย์รวมจิตใจและความเชื่อของชาวบ้าน และมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเหนือธรรมชาติหลายเรื่องที่เกิดขึ้น เช่น เรื่องของแสงที่เปล่งออกมาในยามค่ำคืน เรื่องการสูญหายของเด็กที่เข้าไปจับสัตว์ป่าในบริเวณใกล้กุ้ และคนที่เข้าไปทำสิ่งที่ไม่สมควรในบริเวณใกล้กุ้ ก็จะถูกผีบังตาไม่ให้มีใครพบเห็นจนชาวบ้านต้องทำพิธีขอขมาจึงจะพบคนที่หายตัวไป เรื่องเล่าเหล่านี้เล่าต่อกันมาสู่ลูกหลาน รุ่นสู่รุ่น ยิ่งทำให้ชาวบ้าน

เคารพและเลื่อมใสและถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านเรื่อยมา (ประพันธ์ อัยลี, 2558)

ภาพที่ 1 บ่อน้ำโบราณรอบหมู่บ้านหวนนาไทย และพื้นที่ที่หลงเหลือในปัจจุบัน

ภาพที่ 2 ลักษณะหินที่ชาวบ้านเรียกว่ากู่ และต้นไม้นั้นในพื้นที่กู่

หมู่บ้านหวนนาไทย ไม่มีปรากฏหลักฐานที่แน่ชัดว่าใครพบเป็นคนแรก แต่จากคำบอกเล่าของคนในชุมชนพบว่าน่าจะมีอายุมากกว่า 100 ปี ลักษณะของหมู่บ้านหวนนาไทยที่ชาวบ้านพบเป็นหินทรายสีเทาเข้ม ลักษณะเด่นของหินที่พบคือมีการเจาะรูตรงกลาง จากลักษณะของหินทรายที่พบมีลักษณะคล้ายชิ้นส่วนฐานรูปเคารพที่พบบริเวณเมืองโบราณเสมา อ.สูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ศิลปะสมัยทวารวดี ราวพุทธศตวรรษที่ 10-19 พื้นที่โดยหมู่บ้านหวนนาไทยในอดีตนั้นเต็มไปด้วยต้นไม้ใหญ่ พืชสมุนไพรและสัตว์ป่า รวมถึงหนองน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า 2 แห่งซึ่งชาวบ้านเรียก

ต่อกันว่า หนองข่า หนองแวง ซึ่งอยู่ใกล้กับกู่ออกมาทางทิศเหนือ จากการศึกษารูปทรงของบ่อน้ำมีความคล้ายคลึงกับบารายหรือบ่อน้ำขนาดใหญ่ที่เป็นองค์ประกอบสำคัญของการวางผังบริเวณเมืองโบราณในสมัยทวารวดีที่มีการนับถือพระพุทธรูปศาสนาจนมาถึงสมัยที่ได้รับอิทธิพลจากขอม ราวพุทธศตวรรษที่ 18 ในช่วงนั้นยุคสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ที่มีการแผ่ขยายอำนาจมายังภาคตะวันออกเฉียงเหนือและได้มีการสร้างปราสาทที่ทำจากศิลาแลงและหินทรายในจังหวัดมหาสารคาม (ศรีศักร วัลลิโภดม, 2546: 204-208) บริเวณรอบกู่จึงมีพื้นที่ว่างขวางประมาณ 18 ไร่ แต่ไม่ปรากฏพบหลักฐานที่เป็นภาพถ่ายทางอากาศหรือหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรแต่อย่างใด มีเพียงแต่คำบอกเล่าของผู้เฒ่าผู้แก่ที่เล่าต่อกันมา

ภาพที่ 3 ภาพเปรียบเทียบขนาดพื้นที่โดยรอบพื้นที่ตั้งหมู่บ้านหวนนาไทย จากอดีตจนถึงปัจจุบัน กรมแผนที่ทหาร ปี พ.ศ. 2549

ปัจจุบันด้วยสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้มีการขยายพื้นที่ทำกินครอบคลุมพื้นที่ที่รกร้าง พื้นที่ที่ไม่มีเจ้าของ และพื้นที่ป่าไม้เดิมเพื่อใช้เป็นพื้นที่เกษตรกรรม ปลูกข้าว บริเวณรอบกู่ใหญ่เองก็เช่นเดียวกันพื้นที่ป่าเดิมถูกแทนที่โดยพื้นที่เกษตรกรรมและทุ่งนา พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์บริเวณรอบหมู่บ้านหวนนาไทยสืบกว่าไร่หลงเหลือเพียงไม่ถึง 1 ไร่ เท่านั้น รวมถึงหนองน้ำขนาดเล็กที่กระจายอยู่ก็ลดจำนวนลง เนื่องจากดินเขินและแห้งไปจากกาลเวลาที่ผ่านไป อีกทั้งชาว

บ้านนั้นได้ถมดินเพื่อใช้พื้นที่ปลูกข้าว เช่น หนองดินแดง แต่ก็ยังมีหนองน้ำบางหนองที่ยังคงอยู่ เช่น หนองข่า หนองแวง หนองมน โดยเฉพาะหนองข่าและหนองแวงยังถูกใช้งานมาจนถึงปัจจุบัน เพราะยังใช้เป็นหนองน้ำสาธารณะเพื่อกักเก็บน้ำไว้ในใน การเกษตรกรรมและการทำนาของชาวบ้านห้วยนาไทยและชาวบ้านไกล่เคียง ถึงแม้พื้นที่จะเปลี่ยนแปลงไปแล้วแต่ผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังคงมีความเชื่อและความศรัทธาฝังลึกอยู่ในจิตใจ ก็ยังคงรักษาพื้นที่ไว้เป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ให้คนรุ่นหลังได้กราบไหว้ เคารพบูชา และให้เป็นที่พักทางจิตใจของชาวบ้านในหมู่บ้าน (ประพันธ์ อัยสี และ พิมพา คำด้วง, 2558)

ศาลปู่ตา สร้างขึ้นโดยเฒ่าจ้ำร่วมกับชาวบ้านบ้านห้วยนาไทย เนื่องจากความเชื่อเรื่องผีที่ชาวบ้านโดยทั่วไปยังนับถือกันอยู่ โดยการเลือกพื้นที่ตั้งไว้ข้างหมู่บ้านห้วยนาไทย เพราะเชื่อว่าเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์และใช้เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมของชาวบ้านทั้งประเพณีสงกรานต์ การเลี้ยงผีบ้านผีเรือน การเลี้ยงผีตาแฮกก่อนการทำนา เพราะชาวบ้านเชื่อว่าก่อนทำการใดๆ ให้มีการบอกกล่าวเพื่อเป็นการขออนุญาตและขอพรให้การทำงานนั้นสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ลักษณะของศาลปู่ตา จะสร้างเลียนแบบสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยของคนอีสาน แต่มีขนาดเล็ก โครงสร้างทำด้วยไม้ ยกพื้นสูง ความสูงประมาณ 2.5 เมตร หลังคามุงด้วยสังกะสี ภายในแบ่งพื้นที่ออกเป็น 2 ส่วน คือ ด้านหน้าเป็นส่วนของชานบ้าน ส่วนด้านหลังเป็นที่ตั้งของตัวแทนรูปเคารพที่ชาวบ้านทำมาตั้งไว้ในศาลปู่ตา และชาวบ้านจะนำอาหารมาถวายในวันสำคัญๆ รวมถึงวันสงกรานต์ด้วย

ศาลาสำหรับประกอบพิธีกรรมของพระสงฆ์สร้างขึ้นหลังจากสร้างศาลปู่ตาเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เป็นศาลาสำหรับพระภิกษุสงฆ์ใช้เพื่อประกอบพิธีกรรมในวันสำคัญๆ และภายในวันสงกรานต์ จะมีการก่อดิน 3 กองซึ่งใช้เป็นสัญลักษณ์ของ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อให้ชาวบ้านได้สงฆ์ร่วมกันด้วย ภายใน

พื้นที่หมู่บ้านห้วยนาไทยจึงเป็นพื้นที่ที่มีการรวมตัวของความเชื่อที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เป็นความเชื่อแบบพราหมณ์ตั้งแต่สมัยทวารวดีมาจนถึงความเชื่อแบบขอมจากหลักฐานหินทรายที่ปรากฏ และความเชื่อของคนอีสานโดยทั่วไป คือความเชื่อเรื่องผีและสิ่งศักดิ์สิทธิ์จึงมีการสร้างศาลปู่ตาขึ้นภายในพื้นที่เดียวกัน แต่คนบ้านห้วยนาไทยก็มีความเลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา ดังนั้นในการประกอบพิธีกรรมของชาวบ้านโดยเฉพาะพิธี “สงกรานต์” ก็จะมีการจัดพิธีตามความเชื่อทั้ง 3 คือ พราหมณ์ ผี และพุทธ พื้นที่ตั้งของหมู่บ้านห้วยนาไทยจึงถือเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ของชาวบ้านห้วยนาไทยและชาวบ้านในตำบลหนองคูขาด

ประเพณีการสงกรานต์ ทุก 6 คำ เดือน 6

ประเพณีสงกรานต์เป็นประเพณีที่ชาวบ้านห้วยนาไทยชาวบ้าน เช่น บ้านหนองคูใหญ่ บ้านหนองคูขาด บ้านโคกคู ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ร่วมกันจัดขึ้นในทุกวันที่ 6 คำ เดือน 6 ของทุกปี ชาวบ้านจะมารวมตัวกันเพื่อทำพิธีสงกรานต์ โดยก่อนถึงวันพิธีชาวบ้านจะมาช่วยกันทำความสะอาดพื้นที่บริเวณหมู่บ้านห้วยนาไทยเพื่อเตรียมจัดสถานที่เพื่อทำพิธี พอถึงในเวลาตอนเช้าของ 6 คำ เดือน 6 ชาวบ้านก็จะเตรียมข้าวปลาอาหารคาวหวานมาจากบ้านของตนเองเพื่อนำมาร่วมทำบุญ และที่สำคัญคือจะนำน้ำสะอาดจากบ้านของตนเพื่อมารวมกันกับชาวบ้านคนอื่นนำมาให้พระสงฆ์ทำสวดทำพิธีก่อนที่จะนำน้ำนั้นไปสงกรานต์ ชาวบ้านทุกคนที่มาร่วมงานจะขุดดินเพื่อนำไปกองไว้ข้างศาลปู่ตา จำนวน 3 กอง (คล้ายกับการก่อกองทราย) ตรงกลางกองดินแต่ละกองจะปักไม้ที่ผูกเศษผ้าเหลืองจากจีวรพระและดอกไม้รูปเทียนมัดติดไว้ด้านบนด้วยความเชื่อที่ว่า ให้ดิน 3 กองนั้นเป็นตัวแทนของพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาและให้ชาวบ้านได้มีโอกาสสงฆ์น้ำ

พระไปด้วยในคราวเดียวกัน เวลาประมาณ 10.00 น. ชาวบ้านนำอาหารหวานคาว ถวายแต่พระสงค์ และเผาจำนำอาหารบางส่วน จัดเป็นสำรับเพื่อถวายให้ศาลปู่ตา จากนั้นพระสงฆ์สวดมนต์จบแล้ว ก็เป็นอันเสร็จพิธี ชาวบ้านจะมีการรับประทานอาหารร่วมกัน จากของที่นำมาถวายพระและที่จัดเตรียมมาต่างหากเพื่อมารับประทานร่วมกัน หลังจากนั้นจะเป็นการแห่ บั้งไฟนาและบั้งไฟบ้าน และมีการจุดบั้งไฟเพื่อเสี่ยงทาย ในอดีตชาวบ้านในหมู่บ้านจะเป็นคนทำบั้งไฟเข้าร่วมแห่เองโดยบั้งไฟจะมีขนาดใหญ่กว่าในปัจจุบัน แต่ด้วยเวลาที่ผ่านไปทำให้ช่างทำบั้งไฟในหมู่บ้านนั้นหายไป ด้วยเนื่องจากไม่ได้มีการสืบทอดภูมิปัญญาดังกล่าวไว้ อีกทั้งรุ่นลูกหลานก็ไม่ได้มีความรู้เกี่ยวกับการทำบั้งไฟแล้วในปัจจุบัน ดังนั้นบั้งไฟที่นำมาใช้แห่ในปีนี้จะซื้อมาจากที่อื่น หรือสั่งทำจากหมู่บ้านอื่นที่อยู่ต่างจังหวัด การแห่บั้งไฟจะแห่ 3 รอบ วนจากขวาไปซ้าย โดยมีคณะสงฆ์เป็นผู้นำในขบวน เมื่อแห่เสร็จก็จะเข้ามาในลานพิธีเพื่อทรงกู่ต่อไป

พระสงฆ์จะทำการทรงกู่เป็นลำดับแรก ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความศักดิ์สิทธิ์ที่สุดที่อยู่มาเป็นอันดับแรกและเป็นสิ่งที่ชาวบ้านนั้นเคารพศรัทธาเป็นอย่างมาก น้ำที่ใช้คือน้ำที่ผ่านการสวดทำพิธีแล้ว จากนั้นก็มีการทรงศาลปู่ตา ซึ่งเป็นความเชื่ออีกหนึ่งอย่างของชาวบ้านหวนาไทย คือมีความเชื่อเรื่องผีบ้านผีเรือน มีความเชื่อเรื่องผีที่จะช่วยคุ้มครองชาวบ้านให้อยู่เย็นเป็นสุขและสุดท้ายในพิธีคือการทรงนำกองดินที่ชาวบ้านที่เข้ามาร่วมกันนำมากองไว้ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทนพระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ ซึ่งถือเป็นอีกหนึ่งความเชื่อที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือ ลำดับการทรงกู่ นั้นจะทรงตามลำดับตามความเชื่อความศรัทธาและตามสัญลักษณ์ที่เกิดขึ้นตามลำดับเวลา ความสำคัญของพิธีทรงกู่ของชาวบ้านตำบลหนองคูขาดได้แสดงให้เห็นถึงความเชื่อความศรัทธาของชาวบ้านที่มีความหลากหลาย แต่สามารถอยู่ภายในพื้นที่เดียวกันได้ในระหว่างที่มีการทรงกู่ ชาวบ้านบางส่วนจะจุด

“บั้งไฟบ้านและบั้งไฟนา” เพื่อเป็นการเสี่ยงทายให้กับหมู่บ้านและการทำการเกษตรของชนในหมู่บ้าน โดยมีความเชื่อที่ว่า ถ้าจุดบั้งไฟบ้านขึ้นสูงมากเท่าใด ชาวบ้านจะอยู่เย็นเป็นสุข มีความสุขกายสุขใจ มีโชคลาภ และมีแต่เรื่องที่ดีๆ เกิดขึ้น ถ้าหากบั้งไฟขึ้นไม่สูงมากนักหรือมีเหตุขัดข้องทำให้บั้งไฟจุดไม่ขึ้นก็จะทำให้หมู่บ้านและคนในหมู่บ้านมีเหตุอาเพศ หรือเกิดสิ่งที่ไม่ดีกับคนในชุมชน การจุดบั้งไฟนาก็เช่นเดียวกันหากจุดได้สูงมากเท่าไร การทำการเกษตรของชาวบ้านก็จะดีมากขึ้น ในปีนั้นก็จะมีฝนตกต้องตามฤดูมีน้ำมาก มีข้าวปลาอาหารอุดมสมบูรณ์และที่สำคัญคือผลผลิตทางการเกษตรจะได้ปริมาณมาก ผลของการจุดบั้งไฟเสี่ยงทาย ทั้งบั้งไฟบ้านและบั้งไฟนาของชาวบ้านหวนาไทยในปี 2558 นี้ ไม่มีอุปสรรคและปัญหาในการจุดบั้งไฟและบั้งไฟก็สูงพอสมควรจึงทำให้ชาวบ้านที่มาร่วมงานมีความเชื่อมั่นว่าปีนี้หมู่บ้านและคนในหมู่บ้านจะดำเนินชีวิตได้ปกติสุขและการทำการเกษตรก็จะได้ดีด้วย

กิจกรรมและการละเล่นในพิธีทรงกู่ตั้งแต่อดีตไม่มีการแสดงและการละเล่นอื่นประกอบนอกเหนือจากการทำพิธีทรงกู่เท่านั้น โดยการละเล่นที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่อุบัติขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปและการละเล่นก็มีการเปลี่ยนแปลงตามไป เช่น การจุดบั้งไฟ การละเล่นพ้อนล่า หรือในปัจจุบันมีการแสดงรำวงย้อนยุคและการแสดงดนตรีของชาวบ้านหนองคูขาด ซึ่งกิจกรรมการละเล่นและการแสดงตั้งแต่อดีตจะเป็นไปเพื่อการบวงสรวง เช่น การจุดบั้งไฟ ต่อมาเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยหลายอย่างทำให้คนที่มาร่วมงานนั้นน้อยลง การละเล่นและการแสดงส่วนใหญ่จึงทำขึ้นเพื่อดึงดูดให้ชาวบ้านและคนโดยทั่วไปสนใจและเข้ามาร่วมงานทรงกู่ จำนวนผู้คนที่มาร่วมงานประเพณีทรงกู่มีจำนวนน้อยลง ผู้ที่เข้ามาร่วมงานโดยส่วนใหญ่จะเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ที่ยังมีความเลื่อมใสศรัทธาในพิธีกรรมมาตั้งแต่อดีตและยังคงมาร่วมพิธีกรรมในทุกปี เนื่องจากความเชื่อความศรัทธานั้นได้ฝังรากลึกเข้าไปในจิตใจและหล่อ

หลอมเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิต นอกจากนั้นยังมีเด็กซึ่งติดตามคุณตาคุณยายมาร่วมพิธี การจัดงานควรให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมรวมถึงเด็กและเยาวชน และควรจัดกิจกรรมทางประเพณีที่สนุกสนานเพื่อดึงดูดให้เด็ก เยาวชน และคนที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วม และงานควรจัดเป็นประจำและต่อเนื่อง รวมถึงต้องมีการประชาสัมพันธ์ และการเชิญชวน สร้างความน่าสนใจ

ภาพที่ 4 ประเพณีสงกรานต์บ้านห้วยนาไทย 6 คำเดือน 6, 2558

โบราณวัตถุ จิตสำนึก และประเพณี

จากการประเมินให้ “หมู่บ้านห้วยนาไทย” เป็น “โบราณวัตถุ” ตามคำจำกัดความที่กรมศิลปากรที่ได้ให้ความหมายไว้ว่า “โบราณวัตถุ” มีส่วนคล้ายคลึงกับคำว่า “โบราณสถาน” ตรงที่มุ่งไปที่ศาสตร์ด้านศิลปะ ประวัติศาสตร์ หรือโบราณคดี แต่

ที่แตกต่างกันอย่างชัดเจนก็คือ “โบราณสถาน” กฎหมายกำหนดไว้ว่าเป็นอสังหาริมทรัพย์ ส่วน “โบราณวัตถุ” นั้นกฎหมายกำหนดว่าเป็นสังหาริมทรัพย์ ดังนั้น ของบางอย่างแม้เดิมเคยเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดของโบราณสถานแต่เมื่อหลุดหรือแยกจากโบราณสถานก็อาจจะกลายเป็นโบราณวัตถุได้ (กรมศิลปากร) ด้วยคำจำกัดความนี้จึงทำให้หินทรายที่ชาวบ้านห้วยนาไทยเรียกว่าภู่นั้นเป็นเพียง “โบราณวัตถุ” เท่านั้นและจะมีการนำไปเก็บรักษาไว้ที่พิพิธภัณฑสถานประจำจังหวัด แต่ด้วยความศรัทธาของชาวบ้านที่ยังอยากให้งูไว้ที่เดิมเพราะถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ชาวบ้านให้ความเคารพนับถือและเชื่อว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยคุ้มครองให้หมู่บ้านพ้นจากภัยอันตรายและช่วยคุ้มครองให้หมู่บ้านอยู่เย็นเป็นสุขมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน “โบราณวัตถุ” หรือก้อนหินก้อนนั้นจึงยังคงตั้งอยู่ในพื้นที่เดิมให้ชาวบ้านได้กราบไหว้เคารพบูชา (ธนชัย อุ้ยลี, 2558)

ประมาณ ปี พ.ศ. 2553 วันพฤหัสบดี เวลาประมาณ 17.30 น. ชาวบ้านได้ขุดพบโบราณวัตถุหลายชิ้นในบริเวณใต้ต้นไม้ใหญ่ เช่น กระดิ่งโบราณ มีด้ามจับเป็นรูปพระยานาค พระนารายณ์ และพระพิฆเนศ เครื่องใช้ไม้สอยที่ทำจากสำริด พระพุทธรูปขนาดเล็ก กำไล และเครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา โดยชาวบ้านได้ถวายให้หลวงพ่อเก็บรักษาไว้ที่หอโอง วัดบ้านห้วยนาไทย โบราณวัตถุหลายชิ้นที่พบเป็นโบราณวัตถุที่อยู่ในสมัยทวารวดี และสมัยขอม เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับเอกสารหลายอย่าง สามารถบอกอายุของวัตถุเหล่านั้นได้ว่ามีอายุประมาณ 1500-2000 ปี (สุตารา สุขฉายา, 2542) มีวัตถุโบราณชิ้นหนึ่งที่ชาวบ้านขุดค้นพบมาจากบริเวณหนองบัวน้อย และหนองแกซึ่งเป็นหนองน้ำโบราณที่อยู่ใกล้กับหมู่บ้านห้วยนาไทยไปทางทิศใต้ ประมาณ 400 เมตร นอกจากนั้นชาวบ้านยังขุดค้นพบพระพุทธรูปองค์ใหญ่บริเวณใกล้กับหมู่บ้านห้วยนาไทย จากคำบอกเล่าของชาวบ้านหลายคนรวมถึงคุณตาพิมพา คำด้วง อายุ 70 กว่าปี ซึ่ง

เป็นหนึ่งคนที่ได้พบเห็นองค์พระและได้สัมผัสกับองค์พระจริง ๆ ได้เล่าลักษณะคร่าว ๆ ให้ฟังว่า ลักษณะที่พบเป็นพระพุทธรูปที่อยู่ในท่านั่งขัดสมาธิ มือประสานกันที่หน้าตัก ครึ่งบนเป็นหัวข้างมีวงและมิงา ครึ่งล่างเป็นคนคล้ายคนนั่งสมาธิ พระพุทธรูปมีลักษณะนูนออกมาจากแผ่นหินทราย หน้าตักพระพุทธรูปไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัด แต่สามารถระบุแผ่นหินบนหลังพระพุทธรูป กว้างประมาณ 50 เซนติเมตร เมตร สูงประมาณ 60-80 เซนติเมตร มีองค์พระสีดำและเกร็ดหินสีขาว ๆ ทั้งตัว โดยชาวบ้านเรียกตามกันมาว่าพระสิงโห ซึ่งจากลักษณะที่ชาวบ้านเล่าว่ามีลักษณะที่คล้ายกับพระพิฆเนศ ซึ่งเป็นพระพุทธรูป และเป็นเทพที่อยู่ในความเชื่อของศาสนาพราหมณ์ ชาวบ้านเชื่อกันว่าพระพุทธรูปดังกล่าวเป็นของศักดิ์สิทธิ์ และเป็นที่เคารพศรัทธาของชาวบ้าน เนื่องจากมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับพระสิงโหไว้ว่า เมื่อครั้งที่ขุดพบพระสิงโหนั้น เกิดปาฏิหาริย์เมื่อองค์พระต้องกับแสงอาทิตย์ก็เกิดแสงอัศจรรย์ขึ้น องค์พระนั้นส่องประกายแวววับ ทำให้ชาวบ้านที่พบเห็นยิ่งเลื่อมใสศรัทธา และชาวบ้านก็ได้ถวายพระสิงโหให้ “หลวงพ่ออินทร์” พระเจ้าอาวาสที่จำพรรษาอยู่ที่วัดหนองคูหรือวัดหนองคูใหญ่เก็บรักษาไว้ พระสิงโหประดิษฐานอยู่ที่วัดเป็นเวลาประมาณ 1 ปี ต่อมาเมื่อมีโจรมาขโมยพระสิงโหออกจากวัด แต่ก็ไปไม่ได้ไม่ไกลนักกรกก็ได้เกิดอุบัติเหตุและทำให้ผู้ที่มาขโมยพระสิงโหนั้นได้รับบาดเจ็บ บ้างก็ว่าแขนขาด บ้างก็ว่าขาขาด หรือล้มตายเพราะอิทธิฤทธิ์ของพระสิงโห จึงนำพระสิงโหมาคืนไว้ที่วัดเดิมเช่นเดิม จากนั้นเรื่องราวดังกล่าวก็เป็นที่กล่าวขานถึงความศักดิ์สิทธิ์ของพระสิงโหไปทั่วหมู่บ้าน และหมู่บ้านใกล้เคียง ชาวบ้านหวนาไทยและชาวบ้านใกล้เคียงยิ่งเคารพและมีความศรัทธามากยิ่งขึ้น แต่ไม่นานนักก็มีกลุ่มโจรได้เข้ามาขโมยพระสิงโหอีกครั้งและหากลอบมาหลอกล่อ โดยมีการทำพิธีอันเชิญพระสิงโหให้ไปประดิษฐาน ณ ที่อื่น ทราบแต่เพียงว่าโจรได้เอาพระไปขายที่นาดูน และต่อจากนั้นชาวบ้านก็ไม่ได้พบเห็นพระสิงโหอีก

เลย มีแต่เรื่องเล่าถึงความศักดิ์สิทธิ์มาจนถึงปัจจุบัน (เล่มจ๋า 1, เล่มจ๋า 2 และพิมพ์คำดั่ง, 2558)

ภาพที่ 5 วัตถุโบราณที่ค้นพบบริเวณใกล้กับหมู่บ้านหวนาไทย

ปัจจุบันวัตถุโบราณหลายชิ้นถูกเก็บรักษาไว้ใน “หอโอง” วัดหวนาไทย เช่น กระจดโบราณ มีด้ามจับเป็นรูปพระญาณาค พระนารายณ์ และพระพิฆเนศ เครื่องใช้ไม้สอยที่ทำจากสำริด พระพุทธรูปขนาดเล็ก กำไล และเครื่องใช้ไม้สอยที่เป็นเครื่องปั้นดินเผา เป็นต้น แต่ด้วยข้อจำกัดหลายอย่างทำให้การศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ความเป็นมา ความสำคัญของวัตถุที่พบเพื่อส่งต่อให้ลูกหลานยังไม่มากเท่าที่ควร จึงทำให้คนรุ่นหลังไม่เห็นถึงความสำคัญของพื้นที่ แต่ถึงแม้จะไม่ปรากฏหลักฐานทางโบราณสถานเช่นที่ขุดพบในพื้นที่อื่น แต่ชาวบ้านยังคงปฏิบัติตามประเพณีมาจนถึงปัจจุบัน นับว่ามีความสำคัญเทียบเท่ากับโบราณสถานที่มีขนาดใหญ่โตแต่ขาดซึ่งจิตสำนึก การระลึกถึงของคนในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงและขาดกิจกรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันตามประเพณี ความสำคัญของโบราณสถานนั้นก็เทียบเท่ากับ ก้อนหินเพียงก้อนเดียวที่ชาวบ้านยอมรับนับถือและปฏิบัติตามจารีตประเพณีที่ส่งต่อมาจนถึงปัจจุบันจะส่งต่อไปถึงลูกหลานรุ่นต่อไป ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาข้อมูลเพื่อสืบค้นเรื่องราวและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของหมู่บ้านหวนาไทยอย่างจริงจัง เพื่อ

เป็นตัวอย่างของพื้นที่ศึกษาที่ไม่ได้เน้นหลักฐานที่เป็นโบราณสถานขนาดใหญ่หรือการค้นพบโบราณวัตถุที่สมบูรณ์หลายชิ้นเท่านั้น ที่จะถือว่าพื้นที่นั้นมีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ แต่เป็นจิตสำนึกของคนในชุมชนที่เห็นคุณค่าและความสำคัญของสิ่งเล็กๆ หรือเห็นเพียงก้อนเดียวเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจสร้างความกลมเกลียวและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชุมชนที่ยึดถือปฏิบัติและสืบทอดจิตสำนึกและประเพณีเหล่านี้สู่ลูกหลานต่อไป

วิจารณ์และสรุปผล

มรดกทางวัฒนธรรม (Cultural heritage) ของบ้านห้วยนาไทย คือ “พื้นที่ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม” เกิดจากการหล่อหลอมองค์ประกอบหลายอย่าง รวมถึงกิจกรรมการสร้างกุซึ่งมีความสำคัญเท่ากับตัวอาคาร รวมทั้งที่ว่าง และสิ่งแวดล้อมโดยรอบ เหล่านี้มีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบทั้งหมดซึ่งไม่ควรจะละเลย ด้วยประวัติศาสตร์ความเป็นมาของพื้นที่บ้านห้วยนาไทยที่มีความสำคัญมาตั้งแต่ในสมัยอดีตตั้งแต่สมัยพระเจ้าไชยวัฒน์ที่ 7 ประกอบกับลักษณะกายภาพของพื้นที่และบริบทโดยรอบซึ่งมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่เชื่อมโยงกับกิจกรรมและวิถีชีวิตของชุมชนบ้านห้วยนาไทย ตำบลหนองคูขาดมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันถึงแม้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่จะมีความเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามยุคสมัย เช่น ป่าไม้เดิมที่มีระบบนิเวศที่สมบูรณ์ให้ชาวบ้านได้พึ่งพาอาศัยในการเก็บผักผลไม้ หรือหาของป่าเพื่อมาใช้ในชีวิตประจำวัน ต้นไม้ใหญ่และไม้พื้นถิ่นเดิมยืนต้นตายหรือถูกถากถางออกจากพื้นที่เพื่อใช้พื้นที่ในการทำเกษตรกรรม และชาวบ้านก็ยังคงให้ความสำคัญกับพื้นที่เช่นเดิม โดยเฉพาะในทางนามพรรณ ไม่ได้ยึดติดกับสิ่งก่อสร้างที่เป็นถาวรวัตถุขนาดใหญ่ แม้เพียงมีหินก้อนเดียว แต่ชาวบ้านก็ยังมีความเชื่อและความศรัทธาเท่ากับหรือมากกว่าโบราณสถานบางที่มีขนาดใหญ่โต เพราะความเชื่อและความ

ศรัทธาที่ยังคงยึดมั่นในคติความเชื่อดั้งเดิมของตนเองและยึดถือปฏิบัติ ทุกวันที่ 6 ค่ำเดือน 6 ของทุกปีคือ ประเพณี “สร้างกุ” ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาจากรุ่นปู่ย่าตายายมาจนถึงรุ่นลูกหลาน จึงถือได้ว่าบ้านห้วยนาไทยและประเพณีสร้างกุเป็น มรดกทางวัฒนธรรมชุมชนที่มีความสำคัญมากต่อคนในพื้นที่บ้านห้วยนาไทยรวมถึงคนในตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคามเป็นอย่างมาก ถึงแม้ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่จะมีขนาดเล็กและมีเพียงหินก้อนเดียวเท่านั้นที่ยังคงเหลือเป็นร่องรอยทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยทวารวดี โดยในพื้นที่ไม่มีอาคารและโบราณสถานขนาดใหญ่ ที่จะแสดงให้เห็นภายนอกได้รับรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของพื้นที่ แต่หากนับรวมถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมา สิ่งแวดล้อมโดยรอบที่หล่อหลอมและส่งผลถึงกิจกรรมของชุมชนก็นับได้ว่าบ้านห้วยนาไทยเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความแข็งแกร่งในจิตสำนึกของคนในพื้นที่มาตลอดระยะเวลากว่า 100 ปี ด้านแนวทางการจัดการคือ กระตุ้นจิตสำนึกโดยชุมชน องค์กร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องมีร่วมใจกันทุกฝ่าย สร้างกิจกรรมที่ชุมชนทำร่วมกัน โดยเริ่มจากพิธีสร้างกุที่จัดเป็นประจำทุกปี การตั้งกลุ่มผู้มีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ชุมชนรวบรวมข้อมูล สร้างเป็นกิจกรรมการเรียนรู้โดยปู่ย่าตายายสู่ลูกหลาน และการสอดแทรกการศึกษาความรู้เหล่านั้นผ่านบทเรียนของนักเรียนและเยาวชนในพื้นที่ของตนเอง เป็นประจำและต่อเนื่อง

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณกองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ โครงการบริการวิชาการแก่สังคม หนึ่งในหลักสูตรหนึ่งชุมชน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่สนับสนุนงบประมาณ ทำให้งานวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมแผนที่ทหาร. (2549). *ภาพถ่ายทางอากาศ, แผนที่ตำบลหนองคูขาด*. กรุงเทพมหานคร.
- กรมศิลปากร. (2535). พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ (ฉบับที่ 2), *ระเบียบและขั้นตอนการปฏิบัติการขึ้นทะเบียนโบราณสถาน*. กรุงเทพมหานคร.
- เผ่าจำ 1. (2558). สัมภาษณ์, 11 มีนาคม. จังหวัดมหาสารคาม
- เผ่าจำ 2. (2558). สัมภาษณ์, 11 มีนาคม. จังหวัดมหาสารคาม
- ประพันธ์ อัยลี. (2558). สัมภาษณ์, 4 เมษายน. จังหวัดมหาสารคาม
- ธนชัย อัยลี (2558). สัมภาษณ์, 4 เมษายน. จังหวัดมหาสารคาม
- พิมพ์ คำดั่ง (2558). สัมภาษณ์, 11 มีนาคม. จังหวัดมหาสารคาม
- วิวัฒน์ สีหนาท. (2546). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาอาคารเพื่อการอนุรักษ์ชุมชนในพื้นที่ลุ่มคลอง: กรณีศึกษา คลองอ้อมนันทน์และคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี*. วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนชุมชนเมือง และสภาพแวดล้อม, สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน. (2531). *การพัฒนาชนบทไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศรีศักร วัลลิโภดม. (2546). *แฉหลักฐานโบราณคดี พลิกโฉม หน้าประวัติศาสตร์ไทย แอ่งอารยธรรมอีสาน*. *วารสารศิลปวัฒนธรรม, ฉบับพิเศษ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน
- แผนชุมชนเพื่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์จังหวัดมหาสารคาม การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน*. (2557). *บ้านหัวนาไทย ตำบลหนองคูขาด อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม*.
- สุดาราสุจฉายา. (2542). *วารสารศิลปวัฒนธรรม*. ฉบับที่ (ฉบับที่) : หน้า

การพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

The Development of a Computer Enhanced Vocabulary Learning Program for Junior High School Students

จณิสตา สุภัสสร¹, ณัฐฐญา เผือกผ่อง²
Janista Supasan¹, Nattaya Puakpong²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์ (CEVLP) เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน ณ โรงเรียนบ้านเหล่าอ้อย กลุ่มตัวอย่างถูกแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ นักเรียนกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คนและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เครื่องมือวิจัยประกอบด้วย 1) โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์ (CEVLP) 2) แบบทดสอบ 3) แผนการสอน 4) แบบสอบถาม 5) การสัมภาษณ์ งานวิจัยมีวัตถุประสงค์ข้อแรกเพื่อเปรียบเทียบความสำเร็จในการเรียนรู้คำศัพท์ระหว่างนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน และนักเรียนกลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน โดยนักเรียนกลุ่มตัวอย่างได้เรียนรู้คำศัพท์ผ่าน CEVLP ในขณะที่นักเรียนกลุ่มควบคุมเรียนรู้คำศัพท์ในห้องเรียนปกติ อย่างไรก็ตาม ในการให้ข้อมูลที่ผลการวิจัยที่สามารถนำมาเปรียบเทียบได้อย่างแท้จริงนั้น นักเรียนทั้งสองกลุ่มจึงได้รับมอบหมายให้ทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน เพื่อเป็นการตรวจสอบการพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนดังกล่าว นอกจากนี้งานวิจัยมีเป้าหมายในการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการใช้งานโปรแกรม CEVLP ในการเรียนรู้คำศัพท์ เพื่อให้บรรลุจุดประสงค์นี้ นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความคิดเห็นและได้รับการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จากนั้น จึงนำผลที่ได้จากการสัมภาษณ์และการทำแบบสอบถามของนักเรียนกลุ่มนี้ไปทำการวิเคราะห์ด้วยวิธี ANCOVA ผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง หรือ นักเรียนที่เรียนรู้ผ่านโปรแกรม CEVLP มีผลการสอบที่ดีและมีผลทางสถิติที่สูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมหรือนักเรียนที่เรียนรู้ในห้องเรียนธรรมดา ด้วยคะแนนทางสถิติที่มีนัยสำคัญที่ 0.05 นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนผ่านโปรแกรม CEVLP มีความคิดเห็นเชิงบวกต่อการใช้งานโปรแกรม CEVLP เพื่อเรียนรู้คำศัพท์อีกด้วย

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาภาษาอังกฤษศึกษา สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เบอร์โทรศัพท์ 092-4616489, E-mail: papa_papee@hotmail.com

² อาจารย์ สาขาวิชาภาษาต่างประเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี เบอร์โทรศัพท์ 089-7906044, E-mail: nattaya@sut.ac.th

¹ Master Candidate in English Studies, Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology, Tel. 092-4616489, E-mail: papa_papee@hotmail.com

² Instructor, School of Foreign Languages, Institute of Social Technology, Suranaree University of Technology, Tel. 089-7906044, E-mail: nattaya@sut.ac.th

คำสำคัญ: การเรียนรู้คำศัพท์ คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา (CALL) โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อยกระดับการเรียนรู้คำศัพท์ (CEVLP)

Abstract

This research study aimed at developing a Computer Enhanced Vocabulary Learning Program (CEVLP) for enhancing vocabulary learning. The sample group consisted of 30 students in grade 9 at Ban Lao Aoi School. They were separated into 2 groups: 15 students in the control group and 15 students in the experimental group. The research instruments consisted of 1) CEVLP 2) tests 3) lesson plans 4) questionnaire, and 5) semi-structured interview. The first research purpose was a comparison of the experimental group students (n=15) and the control group students (n=15) in terms of vocabulary learning achievement. The experimental group learned vocabulary through CEVLP. In the meantime, the control group studied in a traditional classroom. To gain a comparably authentic result, however, both groups of students were asked to take a pre-test and a post-test in order to examine their vocabulary learning improvement. The second question was the exploration of the students' opinions toward using CEVLP in learning vocabulary. At this stage, opinion questionnaires and a semi-structured interview were administered among the experimental group students. Then, the statistical analysis of the data, ANCOVA, was applied. The findings of the study showed that the experimental group, or the ones who learned through CEVLP, performed better and higher in statistics in the post-test than the control group, or the ones who learned in the traditional classroom, with a statistically significant difference at the level of 0.05. Moreover, the result showed that the students who learned through CEVLP had positive opinions in employing CEVLP in learning vocabulary.

Keywords : Vocabulary Learning, Computer Assisted language Learning (CALL), Computer Enhanced Vocabulary Learning Program (CEVLP)

Introduction

English is a widely used language around the world. Many countries employ it for communication; they use it as a second language or foreign language. In Thailand, Thai language is used as the official language while English plays the role of a foreign language. However, it can be said that English is quite essential for Thai people; it is required in many fields such as business, science, education, etc.

(Wiriyaichitra, 2001). In addition, the English language plays an important role in Thailand's educational system, which began during the reign of King Rama III (Darasawang, 2007). At present, Thai students have to study English as a compulsory subject in school's curriculums for many years. Nevertheless, it is still too difficult for the students to understand and use English correctly (Pawapatcharodom, 2007). One of the main problems for students in

learning English might come from the lack of emphasis on vocabulary learning. Actually, vocabulary is the foundation of language learning. Read (2000, p.1) mentioned that “vocabulary is the heart of language learning”. Moreover, Nation (1990, p.2) stated, “Learners feel that many of their difficulties in both receptive and productive language use results from inadequate vocabulary”. Moreover, the lack of attention to vocabulary is one of the problems in English language learning (Hedge, 2000). Therefore, vocabulary learning should be the first priority in language learning and teaching.

Since vocabulary is a vital hurdle for language learning in learning English, numerous explicit teaching techniques of vocabulary have been created and employed to solve the students’ problems such as learning a single meaning of target words, deriving word meaning from context, guessing the meaning, using a dictionary, studying in context, as well as repeating and studying from keywords (Tassana-ngam, 2004). Each technique probably helps the students learn vocabulary effectively. Especially, studying vocabulary in contexts or reading is the technique that can increase students’ vocabulary knowledge because each context contains the target words and unknown words (Webb, 2008). The students might learn both of them together. Thus, it can be said that learning vocabulary in contexts should be a useful way for students to increase new vocabulary. To be a successful student in learning a language, they can study vocabulary through English reading passage. Using authentic texts to study vocabulary may be one of the beneficial activities. The teachers should prepare interest-

ing lessons and reading materials for the students. To facilitate their work, the teachers could use technology to accommodate and support the instruction.

At present, Computer Assisted Language Learning (CALL) plays an important role in many English classrooms. CALL is employed to facilitate both teachers and students in language learning and teaching processes. It is used to make interesting and exciting lessons for the students, especially for those who lack motivation to learn (Pagnucci, 1998). It can stimulate and enhance students’ vocabulary. It can provide benefits not only for students but also for teachers, thus, CALL programs could be very useful in language learning and could become valuable equipment for language teaching and learning (Higgins, 1993).

The present research study was conducted in a Thai secondary government school, named Ban Lao Aoi School. This is a small school and it is located in the rural area in Sakaew province. There are around 500 students in this school, and they learn English as a required subject of the syllabus. Nevertheless, language learning and teaching in this school has not been quite successful. English learning problems in the classrooms at this school observed by the researcher were especially vocabulary learning. The problems consisted of using Thai language in English classes, using ineffective teaching methods, lacking of prior knowledge of the students, and employing unsuitable teaching materials. The researcher attempted to find ways to help the students. Therefore, this research project aimed at enhancing vocabulary teaching and learning at

Ban Lao Aoi School. The students were asked to learn vocabulary through a Computer Enhancing Vocabulary Learning Program (CEVLP). CEVLP developed for grade 9 students contained several different reading passages. Thus, the students could learn vocabulary via the passages which introduced a lot of new vocabulary to the students, and hopefully, it could solve the students' vocabulary problems by employing technology enhanced language learning to achieve the goal.

Objectives of the Study

The current study was conducted for the following purposes:

1) To compare the control group students and the experimental group students in terms of vocabulary achievement. The experimental group learned vocabulary via a Computer Enhanced Vocabulary Learning Program (CEVLP) whereas the control group learned in a traditional classroom.

2) To explore students' opinions towards using CEVLP in learning vocabulary.

Research Methodology

Research Participants

The subjects participating in this study were 30 students from grade 9 at Ban Lao Aoi School in Sakaew province. They were chosen by using cluster random sampling. This study was conducted in the first semester of Academic Year of 2013. The students were asked to take the old National Standardized Test (O-NET). The scores of the O-NET test were used

to separate students into two groups: the control group and the experimental group. There were 15 students in each group. The students in each group were mixed in term of abilities ranging from low ability to high ability. The students studied English in the same class except when they studied vocabulary; they were separated into a different learning environment.

Research Procedure

After the O-NET test was given, the control group was given a paper pre-test, whereas the experimental group was given a pre-test via CEVLP. The experimental group students were trained to use the program for two hours before the experiment to make sure that they understood the program well. After doing the pre-test, the students of the experimental group studied the lessons through CEVLP. The control group students, on the other hand, were taught by the researcher in a classroom setting by using the same lesson plan and running the lessons with pictures, flashcards, and worksheets. After 5 weeks, the control group was given the post-test while the experimental group was given the post-test and questionnaire about CEVLP. Later, the experimental group was interviewed by the researcher using semi-structured interview questions.

Research Instruments

There were five research instruments in this study: Computer Enhanced Vocabulary Learning Program (CEVLP), tests, lesson plans, questionnaire, and semi-structured interview.

1. Computer Enhanced Vocabulary Learning Program (CEVLP)

The CEVLP was created by the researcher to aid vocabulary learning. The

researcher studied English vocabulary in the curriculum for grade 9 students. The Authorware 7.0 program was used to build the program for this study. CEVLP consisted of 1) the learning objectives, 2) a page for registration and login, 3) pre-test, 4) five vocabulary lessons, 5) exercises, and 6) post-test. The lessons on CEVLP were designed based on interesting reading topics. Each lesson contained a reading passage and five different types of exercises: matching pictures and words, matching words and meanings, fill-in-the-blank, spelling, and letter-sequences. It was piloted with 20 students before it was actually implemented in the research project. The result of the pilot study showed that CEVLP was quite effective for vocabulary learning.

2. Tests

A pre-test and post-test were used for measuring students' English achievement before and after the experiment. Both tests were not the same test but they were created in the same level of difficulty. The tests were tested for validity and reliability with the pilot group before they were used in the research experiment.

3. Lesson Plans

The lessons of vocabulary learning for the control group students were the same as those for the experimental group which were presented on the CEVLP, but they were delivered to the students in the traditional way using pictures, flashcards, and worksheets.

4. Questionnaire

The questionnaire about learning through CEVLP consisted of three parts: students' background information, students' experiences in employing the computer, and opinions toward

the program. The questions in the questionnaire were adopted from the questionnaire in a CALL research study of Prarubrgsa (1997). There were 10 items in the questionnaire; they comprised 5 positive questions and 5 negative questions. All questions were used to elicit the participants' opinions whether they had good or bad opinions on CEVLP. However, the questionnaire items were originally written in English, so they were translated into Thai in order to avoid misunderstanding and confusion.

5. Semi-Structured Interview

The researcher constructed the semi-structured interview to acquire more in depth information about the students' opinions toward CEVLP lessons. All 15 students in the experimental group were interviewed. The interview consisted of 7 questions. Each question was paraphrased from the questionnaire in order to get a deep thought of the students. Each student was interviewed for 10 minutes. During the interview, the researcher recorded the students' answers with noted the information on the interview report.

Data Analysis

In order to achieve the purposes of the study, the data collected for the study was analyzed in both quantitative and qualitative ways. Firstly, quantitative data was collected from the pre-test, post-test, and questionnaire. The scores from pre-test and post-test were analyzed by ANCOVA analysis which was used to remove the external variability derived from pre-existence of individual differences such as students' English background knowledge or English proficiency levels. Then, the computer software program called SPSS was employed

to analyze the data and to measure the students' English proficiency before and after being taught by CEVLP and by the researcher. The data from pre-test and post-test was calculated for the arithmetic means (\bar{X}). In addition, the 5-rating scale was used to analyze the data from the questionnaire. After that, it was calculated into the arithmetic means. These means showed the students' opinions toward learning via CEVLP. On the other hand, qualitative data was collected from the interviews by recording. The recorded data was then transcribed and interpreted to determine the students' opinions and reactions toward learning through CEVLP.

Results and Discussion

Vocabulary Achievement of Students in the Control Group and the Experimental Group

According to the design of the current study, the experimental group students were asked to take a pre-test; then they learned vocabulary through 5 provided lessons on CE-

VLP for 5 weeks by spending 3 days per week and 2 hours per days. Consequently, they studied 30 hours in total. After they completed all exercises in the program, they were asked to take a post-test. The scores between the pre-test and post-test were then compared. The result showed that their post-test scores were higher than their pre-test scores. Simultaneously, the control group students also took a pre-test, but then they learned vocabulary in the traditional classroom for 5 weeks in the same number of hours. After they completed all lessons and exercises, they took the same post-test as the experimental group students did. The post-test scores between two groups were then compared. The result showed that the post-test scores of the control group were lower than those of the experimental group.

For a more obvious result, the post-test scores of the two groups were analyzed by employing ANCOVA. The result showed that the scores of the experimental group were significantly higher than those of the control group as shown in Table 1.

Table 1 The Results of ANCOVA for the Pre-Test and Post-Test

Source	Type III Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Corrected Model	89.080(a)	2	44.540	18.562	.000
Intercept	361.853	1	361.853	150.803	.000
PRETEST	12.280	1	12.280	5.118	.032
GROUP	66.882	1	66.882	27.873	.000
Error	64.787	27	2.400		
Total	5172.000	30			
Corrected Total	153.867	29			

a R Squared = .579 (Adjusted R Squared = .548)

From Table 1, the results of the analysis were interpreted into Table 2.

Table 2 The Interpretation of Results of ANCOVA Analysis

Source of Variable	Sum of Squares	df	MS	F	Sig.
PRE-TEST	12.280	1	12.280	5.118	0.032
Between groups	66.882	1	66.882	27.873	0.000
Experimental group	64.787	27	2.400		
Total	153.867	29			

Table 2 shows that there was a significant effect of the covariate (pre-test) on the dependent variable (post-test), $p < .005$. It was found that the scores of the experimental group were significantly higher than those of the control group ($F = 27.873$, $Sig = 0.000$). There was a significant difference in the post-test of the two groups. The numbers of significance between groups shown in Table 2 was less than 0.05. According to the result, it could indicate that the post-test scores of the experimental group were significantly higher than those of the control group after the treatment. Therefore, it could be concluded that the participants who learned through CEVLP improved their vocabulary learning more than those in the control group. By employing CEVLP, the students could remember more vocabulary because they could choose suitable lessons and exercises by themselves. This can be supported by the Constructivism theory because this theory emphasizes that students should be allowed to

try to learn and understand things in their own ways (Adam, 2006). Furthermore, this result follows in the same direction as Naraghizadeh and Barimani (2013). They investigated the effectiveness of CALL on vocabulary learning of Iranian EFL learners. They found that CALL instruction could improve learners' knowledge of vocabulary since the learners - who learned via CALL outperformed the learners in the traditional classroom. To the present study, likely, the students who learned through CEVLP also improved their vocabulary learning more than those students in the traditional classroom as well.

Students' Opinions toward Using CEVLP in Vocabulary Learning

In order to assess the students' opinions in using CEVLP, a questionnaire and a semi-structured interview were employed for collecting the data. The following table shows the results of the students' opinions.

Table 3 The Results of Students' Opinions in Employing CEVLP

Items	\bar{X}	S.D.
1. CEVLP can increase your vocabulary skill.	4.60	.632
2. CEVLP is very useful for your learning.	4.87	.352
3. CEVLP makes learning language enjoyable.	4.47	.516
4. You want to learn with a program like CEVLP again.	4.07	.458
5. CEVLP gives you useful experiences.	4.73	.458
6. CEVLP cannot motivate and makes learning English more boring	1.47	.640
7. CEVLP is not useful for your learning.	1.27	.458
8. Learning with CEVLP takes too much time.	1.60	.507
9. CEVLP cannot increase your language learning at all.	1.20	.458
10. The content of CEVLP makes the lessons uninteresting.	1.20	.414

Table 3 shows that the students had good opinions in employing CEVLP. It confirmed that the students thought CEVLP could increase their vocabulary skill ($\bar{X} = 4.60$). They stated that CEVLP was very useful for their learning ($\bar{X} = 4.87$). They thought that CEVLP could make learning language enjoyable ($\bar{X} = 4.47$). They also mentioned that they wanted to learn by using a program like CEVLP again and they thought that CEVLP gave them a useful learning experience ($\bar{X} = 4.07$ and $\bar{X} = 4.73$). Moreover, the students disagreed that CEVLP could not motivate their learning ($\bar{X} = 1.47$). Also, they did not think that CEVLP was not useful in their learning ($\bar{X} = 1.27$).

From the results above, it was clear that the students had positive opinions toward CEVLP. It could be noticed that they felt good toward CEVLP usage. They thought that the content in the CEVLP was interesting to learn, and the program was useful for their learning. The result of the semi-structured interview also

supported the result of the questionnaire since the students were satisfied with learning through CEVLP and they had positive opinions toward CEVLP. Most of the students stated that CEVLP was interesting and convenient to use. They were satisfied with CEVLP because the program could improve and enhance their vocabulary skills. Even though a few students were confused when using the program and learned slowly, the majority of the students had no problems in using CEVLP.

To summarize, it could assume that CEVLP was an effective instructional tool for vocabulary learning because it could motivate students to learn and make them feel more interested in the lessons. It also provided more interesting content and ways of learning for the students through its interactive features. Therefore, CEVLP should be an alternative tool to help language learners to be more successful in learning vocabulary.

Recommendation

It could be said that CEVLP can help the students learn vocabulary successfully. The students in the experimental group performed better than those in the control group in their post-test scores. The result goes along the same line with that of Bualuang, Sinprajakphol, and Chanphrom (2012) whose study showed the good result of learning through a CALL program. The experimental group also had a positive opinion in learning through CEVLP. Therefore, it can be concluded that CEVLP is a useful tool for teachers because it allows the learners to select the lessons in the way they want. This could be supported by the Constructivism theory because this theory states that the learners should not be controlled but should be

provided with the opportunity to learn and understand things in their own ways in order to be successful in their learning. However, in order to better the research study for the future, the researcher should examine the use of computer program for language learning in different ways. For example, learning in a group might be compared with learning individually. Moreover, the researcher should focus on the students' retention after learning vocabulary through CALL. The time interval between learning and testing should be separated. For example, the test might be provided for the students after they complete their lessons in 2 weeks. This method can check that the students are able to retain vocabulary or not after a period of time.

References

- Adam, P. (2006). Exploring social constructivism. Theories and Practicalities. *Education*. 34(3): 243-257.
- Bualuang C, Sinprajakphol S & Chanphrom K. (2012). (Enhancing English Vocabulary Learning and Ability of Retention through the Use of CALL). *Journal of Library center Thaksin university*. 1(1): 92-103
- Darasawang, P. (2007). *English in Southeast Asia*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing.
- Hedge, T. (2000). *Teaching and Learning in the Language Classroom*. Oxford: Oxford University Press.
- Higgins, C. (1993). Computer Assisted Language Learning: Current Program and Project. Washington D.C.: *ERIC Digest*.
- Naraghizadeh, M, and Barimani, S. (2013). The effect of CALL on the vocabulary learning of Iranian EFL learners. *Journal of Academic and Applied Studies*. 3(8): 1-12.
- Nation, I. S. P. (1990). *Teaching and Learning Vocabulary*. New York: Newbury House / Harper & Row.
- Pagnucci, G. (1998). *Using Computer Technology to Enhance Learning*. Boston: Heinle & Heinle.
- Pawapatcharadom, R. (2007). *An investigation of Thai students' English language problems and their learning strategies in the international program at Mahidol University*. Master's case study, King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok.
- Prarubrgsa, W. (1997). *The creating of a multimedia computer assisted instruction to teach English vocabulary in reading and writing (E022) for Mathayomsuksa I students*. M.A. Thesis, Khon Kaen University, Thailand.
- Read, J. (2000). *Assessing Vocabulary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Tassana-ngam, I. (2004). *The effect of vocabulary learning strategies training on Thai university students' word retention in the second language classroom*. University of Essex: PhD Thesis.
- Webb, S. (2008). *The effects of context on incidental vocabulary learning*. *Reading in a Foreign Language*, 20, 232-245.
- Wiriyachitra, A. (2001). "A Thai university English scenario in the coming decade". *Thai TESOL Newsletter*. 14(1): 4-7.

การเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนเขตเมืองและชนบท จังหวัดมหาสารคาม

The Comparison of the Happiness Level of People among Urban and Suburban Areas in Mahasarakham

เกสินี หมื่นไธสง¹, สุติมา มนต์ดี², ภวิณี จันทร์แจ่ม³ และธีราภรณ์ ลิมานนท์วราไชย⁴

Kesinee Muenthaisong¹, Sutima Mondee², Phawinee Chancham³ and

Teeraporn Leemanonwarachai⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม และทดสอบปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคามโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนจังหวัดมหาสารคาม จำนวน 400 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ t-test F-test (ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนจังหวัดมหาสารคามมีระดับความพึงพอใจในความสุขในระดับมาก ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองจังหวัดมหาสารคามมีระดับความพึงพอใจในความสุขน้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ชนบท นอกจากนี้ ยังพบว่า ปัจจัยด้านการออมและหนี้สินมีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขทางบวก ส่วนปัจจัยด้านรายรับ มีความสัมพันธ์และผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุข ของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

คำสำคัญ: ระดับความพึงพอใจในความสุข

Abstract

This research aims to study the level of happiness and satisfaction of people in Mahasarakham and the factors that affect the level of happiness and satisfaction of people in Mahasarakham. The research was conducted using questionnaires as research instruments for collecting data from 400 respondents in Mahasarakham. The statistics applied in this study include t-test, F-test (ANOVA), multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The study found that people in Mahasarakham have a high level of happiness and satisfaction. Mahasarakham people

^{1,4} อาจารย์ประจำ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² กรมทรัพยากรน้ำบาดาล สำนักพัฒนาน้ำบาดาล กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

³ บ้านเลขที่ 281 หมู่ 5 ต.ชัยพฤกษ์ อ.เมือง จ.เลย 42000

living in urban areas are less satisfied than Mahasarakham people living in rural areas. Moreover, savings and debts have a positive impact on the level of happiness and satisfaction. In contrast, income has a relationship and negative impact to the level of Mahasarakham's level of happiness and satisfaction, with a 95% level of confidence.

Keywords : Level of Happiness and Satisfaction

บทนำ

ความสุข เป็นเป้าหมายสูงสุดที่มนุษย์ทุกคนปรารถนา โดยเฉพาะในโลกปัจจุบันที่สังคมมีความยุ่งยากซับซ้อน การพัฒนาเพื่อให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขจึงมีอาจมุ่งเน้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในมิติเดิมอีกต่อไป เนื่องจากการพัฒนาที่มีเป้าหมายเพื่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระบอบทุนนิยม จะมุ่งตอบสนองความพึงพอใจของปัจเจกบุคคล และกลุ่มคนเพียงบางส่วนแต่ขาดการคำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากมายที่สำคัญ คือ สภาวะจิตใจของคน ซึ่งเป็นเหตุก่อให้เกิดปัญหาในด้านชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ยังเป็นตัวขัดขวางการพัฒนาที่ยั่งยืน เหตุนี้ในปัจจุบันทั้งองค์กร หน่วยงานภาครัฐและเอกชนจึงหันมามองสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคล แต่ละคนมากขึ้นนั่นคือ “ความสุข” ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ (เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์. 2556)

โดยหลักการคิดในการวัดสวัสดิการสังคม จะอาศัยแนวคิดและเทคนิคของนักเศรษฐศาสตร์และนักจิตวิทยาาร่วมกัน ซึ่งเป็นการศึกษาที่เรียกว่า เศรษฐศาสตร์ความสุข (Economics of happiness) โดยประเด็นการศึกษา มักจะมุ่งประเด็นไปที่การปรับปรุงนิยามของอรรถประโยชน์ (Utility) ให้สมบูรณ์มากขึ้นโดยมักจะมีคำถามครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจของบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ รวมไปถึงเรื่องการพึ่งพาอาศัยกัน (Interdependence) ทั้งทางด้านสังคมและเศรษฐกิจของอรรถประโยชน์ของบุคคลต่างๆ ในสังคมผ่านแนวคิดของการเปิดเผยความพึงพอใจ (Revealed

preferences) ซึ่งให้ข้อมูลที่จำกัดเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมของประชาชนเพราะไม่ได้ให้ความสำคัญกับมิติทางสังคมและสภาพจิตใจของปัจเจกบุคคลอย่างเพียงพอ การที่เรื่องความสุขได้กลับมาทำให้งาน เศรษฐศาสตร์เกิดความสนใจ ส่วนหนึ่งเป็นเพราะข้อเท็จจริงที่ความมั่งคั่งทางวัตถุเพียงอย่างเดียวไม่สามารถรับประกันได้ว่าประชาชนจะมีความสุข ซึ่งทำให้เกิดข้อโต้แย้งต่อสมมติฐานโดยนัย (Implicit hypothesis) ของการวิเคราะห์จำนวนมากที่ว่า การเพิ่มขึ้นของความมั่งคั่งทางวัตถุจะไม่ทำให้ความสุขลดลง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2555)

ความสุขนั้นถูกนิยามไว้หลายหลายเช่นความสุข หมายถึง สภาวะที่บุคคลรับรู้ว่าตนเองได้ทำในสิ่งที่ตนต้องการและทำได้สำเร็จ มีความเป็นตัวของตัวเอง มีความภาคภูมิใจในการกระทำของตน มีความคิดเชิงบวก มีความกระตือรือร้นในการดำเนินชีวิตที่จะนำไปสู่การมีสุขภาพที่ดี การพัฒนาตน การมีสัมพันธภาพที่ดีกับคนรอบข้างและสังคม สามารถดำเนินชีวิตอย่างพอเพียงและมีใจที่สงบความสุขนั้นเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนาที่จะได้พบเจอกับมัน 1.) (ศูนย์สุขภาพทางจิต. 2555) นอกจากนี้ กรมสุขภาพจิต (2560) ได้นิยามความสุขไว้ว่าความสุข หมายถึง สภาพชีวิตที่เป็นสุข มีศักยภาพที่จะพัฒนาตนเองเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี โดยครอบคลุมถึงความดีงามภายในจิตใจ ภายใต้อสภาพสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และได้จัดแบ่งองค์ประกอบของสุขภาพจิตออกเป็น 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.) สภาพจิตใจ หมายถึงสภาพจิตใจที่เป็นสุขหรือทุกข์ การรับรู้สภาวะของสุขภาพตนเอง ความเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย ที่ส่งผลกระทบ

ทบทองทางด้านจิตใจ และความเจ็บป่วยทางจิต 2.) สมรรถภาพของจิตใจ หมายถึง ความสามารถของจิตใจในการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น และการจัดการกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อการดำเนินชีวิตอย่างเป็นปกติสุข 3.) คุณภาพของจิตใจ หมายถึง คุณลักษณะที่ดีงามของจิตใจในการดำเนินชีวิตอย่างเกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม 4.) ปัจจัยสนับสนุน หมายถึง ปัจจัยที่สนับสนุนให้บุคคลมีสุขภาพจิตที่ดี ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับคนในครอบครัว ชุมชน การทำงาน รายได้ ศาสนา ความเชื่อของแต่ละบุคคล ความสามารถในการทำงาน ตลอดจนสิ่งแวดล้อม และความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน.

จากการสำรวจจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ ภายใต้หัวข้อสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย พ.ศ. 2549 และ พ.ศ. 2550 จังหวัดมหาสารคามถูกคัดเลือกว่าเป็นจังหวัดที่ประชาชนมีความสุขมากที่สุดในเมืองไทย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2560) จากผลการสำรวจดังกล่าว จนถึงในปัจจุบันนี้ระยะเวลาได้ผ่านมากกว่า 10 ปี จังหวัดมหาสารคามได้มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในหลายด้าน สังคมเมืองเริ่มเข้ามามีบทบาทกับประชาชนโดยเฉพาะในเขตเทศบาลจังหวัดมหาสารคาม มีการเข้ามาของโรงงานอุตสาหกรรม ห้างสรรพสินค้าเมื่อโรงงานอุตสาหกรรมเข้ามาก็จะส่งผลในด้านของผลดีและผลเสียจากการเปลี่ยนแปลงอีกสิ่งหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนคือ การเปลี่ยนแปลงของที่อยู่อาศัยของมนุษย์ที่ท่าลายสิ่งแวดล้อมเดิม เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากร มีการเพิ่มขึ้นของบ้านเช่า หอพัก ตึก คอนโด สถานบันเทิงและอื่นๆ แต่การเข้ามาของสิ่งก่อสร้างเหล่านี้ก็ทำให้ประชาชนในเขตเมืองมหาสารคามมีรายได้เพิ่มมากขึ้น แต่เราไม่สามารถ

ทราบได้ว่าการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะทำให้ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดมหาสารคามมีความสุขได้หรือไม่

จากข้อมูลที่กำลังมาข้างหน้าทั้งหมดนี้ ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับการระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม และทำการเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุข ระหว่างระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองที่มีสิ่งก่อสร้างที่มนุษย์สร้างขึ้นมากมาย เพื่ออำนวยความสะดวกต่าง ๆ กับระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนที่อาศัยอยู่ชนบทที่มีสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยธรรมชาติ ซึ่งต่างไปจากพื้นที่ในเขตเมือง โดยผลจากการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่เกี่ยวข้องให้สามารถนำข้อมูลไปปรับใช้กับการดำเนินนโยบายหรือโครงการเพื่อพัฒนาประเทศให้ประชาชนได้เกิดความสุขเพิ่มมากขึ้นต่อไป

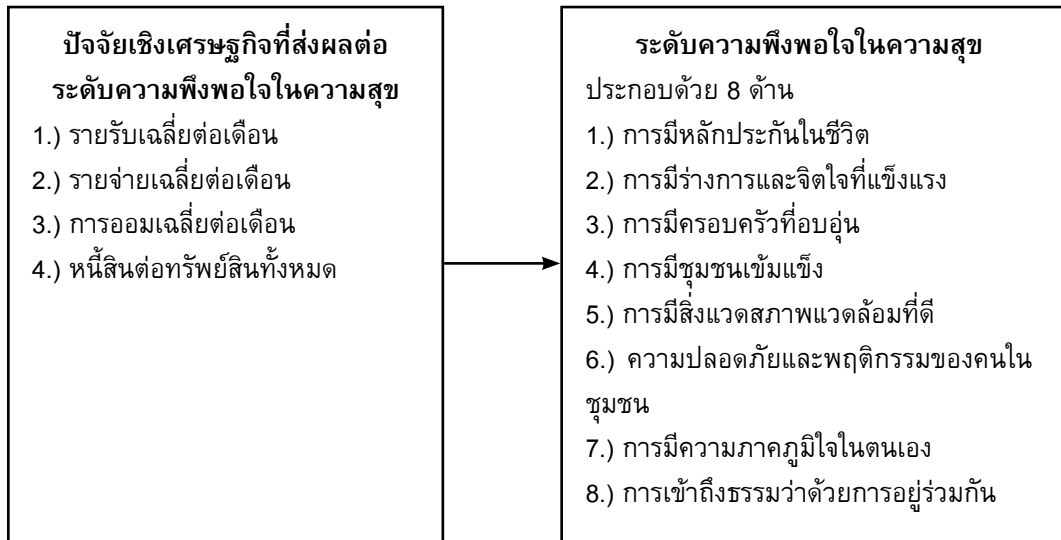
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวัดระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนในเขตเมืองและชนบทจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนในเขตเมืองและชนบทจังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อหาความสัมพันธ์และผลกระทบของปัจจัยเชิงเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม

ทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในความสุขถูกกำหนดให้

เป็นตัวแปรอิสระ และมีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุข จากวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อระดับความพึงพอใจในความสุข

ในการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า มีการศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสุขในหลากหลายด้าน ทั้งด้านความพึงพอใจในสุขภาพ ด้านความพึงพอใจในครอบครัว ด้านความพึงพอใจในชุมชน และด้านความพึงพอใจในงาน โดยงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า ปัจจัยเชิงเศรษฐกิจ อันประกอบไปด้วย รายรับเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน การออมเฉลี่ยต่อเดือน และ หนี้สินต่อทรัพย์สินทั้งหมด จะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อระดับความสุขมากที่สุด จากการศึกษาของ รศรินทร์ เกรย์และคณะ (2555) ซึ่งทำการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเงินหนี้สิน การเป็นหนี้สินที่สามารถทำใจยอมรับกับปัญหาและทำให้เกิดความสุข โดยสำรวจผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป เนื่องจากเป็นวัยที่ต้องเริ่มเผชิญกับสิ่งต่างๆ ในชีวิตด้วยตนเองเริ่มมีปัญหาต่างๆ เข้ามาให้แก้ไข จากผลการศึกษาวิจัยก็พบว่าผู้ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้สูง จะ

ทำให้การใช้จ่ายเกิดการคล่องตัวและทำให้ไม่มีหนี้สินมีโอกาสที่จะมีความสุขมากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นเพราะว่าหากไม่มีหนี้สินมนุษย์เราก็จะไม่มีความกังวลจิตใจ ไม่ทำให้เป็นทุกข์ ไม่ทำให้เกิดปัญหาในชีวิตด้านการขาดทุน นอกจากนี้ปัจจัยด้านรายรับก็ส่งผลต่อความสุขซึ่ง Aaron Ahuvia (2008) ได้กล่าวว่าถ้าเงินไม่ได้ทำให้มนุษย์เรามีความสุข แต่ทำให้มนุษย์เรานั้นถึงได้มีความสุขในเวลาที่มีเงินซึ่งเขาได้อธิบายว่า องค์ประกอบ 3 ประการที่จะทำให้มนุษย์มีความสุขนั้น ประกอบด้วย 1.) การมีทรัพย์สินที่เพียงพอเหลือเก็บออม 2.) การมีเสน่ห์ต่อเพศตรงข้ามและ 3.) การอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นตัวของตัวเองเข้ากับเพื่อนในสังคมได้ โดยผู้วิจัยได้กล่าวว่า การใช้เงินและเครื่องใช้ต่างๆ ที่เป็นหน้าตาทางสังคมจะมีอิทธิพลสำคัญที่สุดต่อการสร้างความสุขแก่มนุษย์ ดังนั้นมนุษย์จึงต้องการหารายได้ของตนเองให้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนไม่สิ้นสุดนั้นก็เพื่อการเพิ่มความสุขส่วนตัวแก่ตนเอง ปัจจัยที่ส่งผล

คือปัจจัยด้านการออม จะเป็นการสร้างผลประโยชน์ให้แก่ชีวิตของผู้ออมได้ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือข้าราชการ ถ้ามีเงินออมแล้วก็จะทำให้ชีวิตของตนเองและครอบครัวสบายไปด้วย เพราะความสุขของครอบครัวนั้นเกิดขึ้นจากรากฐานของความมั่นคงทางฐานะ และทรัพย์สิน รวมถึงคนที่อาศัยอยู่ในครอบครัว สำหรับปัจจัยด้านการออมนั้น จากการศึกษาของ ปิยรัตน์ กฤษณามระ และคณะ (2554) ได้อธิบายถึง ปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลคือ รายได้และ ค่าใช้จ่าย ซึ่งคนในกรุงเทพจะมีเงินออมน้อยกว่าคนที่อาศัยอยู่ในปริมณฑล เพราะว่าคนกรุงเทพมีค่าครองชีพที่สูง รายได้ที่ได้มาแทบจะไม่พอใช้ทำให้การออมเงินลดลงตามไปด้วย ซึ่งต่างกับคนที่อาศัยอยู่ในปริมณฑล เพราะคนอาศัยอยู่ในปริมณฑลนั้นมีที่ให้ทำมาหากิน และมีค่าเช่าบ้าน ค่ารถ ค่าครองชีพต่างๆที่ไม่มากนัก ทำให้มีเงินเหลือเก็บมากกว่าคนในกรุงเทพ และยังได้มีการศึกษาของ จุฬามาศ แก้วพิจิตร (2552) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ภาวะหนี้สิน ระดับความเครียด ความสุข และบทบาทของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่งครั้งนี้ พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีรายจ่ายมากกว่ารายรับ (หนี้สิน) มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับความเครียดสูงกว่าประชากรกลุ่มอื่น และ ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่มีรายรับมากกว่ารายจ่าย (เงินออม) มีค่าเฉลี่ยของทัศนคติเกี่ยวกับความสุขสูงกว่าประชากรกลุ่มตัวอย่างอื่น นอกจากนี้จากการศึกษาของ วีระชัย ถาวรทนต์ และ เตือนเพ็ญ ชีววรรณวิวัฒน์ (2550) พบว่า หนี้สินถือได้ว่าเป็นแหล่งเงินทุนที่สำคัญในการใช้จ่ายของผู้บริโภค นอกจากรายได้ ซึ่งมาช่วยเสริมการใช้จ่ายในครัวเรือนที่ไม่เพียงพอ โดยครัวเรือนในชนบทจะใช้จ่ายไปในสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น ค่าอุปโภคบริโภคสิ่งจำเป็นในครัวเรือน การใช้จ่ายเพื่อการศึกษาของบุตรหลานและสมาชิกในครอบครัว การใช้จ่ายเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมชนบท อาทิ การทำบุญร่วม

กันโอกาสต่างๆ รวมถึงการใช้จ่ายเพื่อการเก็บออม หรือเพื่อสร้างผลตอบแทนในอนาคตอื่นๆ นอกจากนี้ยังพบว่า การก่อหนี้ภายใต้โครงการประชานิยม กองทุนหมู่บ้านมีอิทธิพลในทางลบต่อความสุขของคนในชนบท และความสุขของคนในชนบทจะเพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อมีรายได้จากการทำงานโดยสุจริต และมีการใช้จ่ายเงินในทางที่สุจริตมากขึ้น

2. ระดับความพึงพอใจในความสุข (Happiness level)

ประยุกต์จากแนวคิดเรื่อง กระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขของประเทศไทยของอภิสิทธิ์ ชำรงวรังกูร (2543) ซึ่งได้นิยามว่า ความสุข หมายถึง การที่เราได้รับความพึงพอใจ สมหวังจากสิ่งต่างๆ รอบด้าน โดยสามารถวัดระดับความพึงพอใจในความสุข ได้เป็น 8 ด้าน ประกอบด้วย

1.) ด้านการมีหลักประกันในชีวิต มีตัวชี้วัด 5 ข้อ ได้แก่ 1.1) ครอบครัวของท่านมีที่ดินทำมาหากินอย่างเพียงพอ 1.2) ครอบครัวของท่านมีบ้านพักอาศัยเป็นของตนเองอย่างมั่นคงถาวร 1.3) ท่านมีอาหารการกินอุดมสมบูรณ์ มีการกินดีอยู่ดี 1.4) ท่านไม่มีภาระหนี้สิน 1.5) ท่านมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ

2.) การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง มีตัวชี้วัด 4 ข้อ ได้แก่ 2.1) ท่านมีสุขภาพจิตที่ดี 2.2) ท่านมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงไม่มีโรคประจำตัว 2.3) ท่านมีเวลาพักผ่อนอย่างเพียงพอ 2.4) ท่านได้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ

3.) การมีครอบครัวที่อบอุ่น มีตัวชี้วัด 4 ข้อ ได้แก่ 3.1) คนในครอบครัวของท่านขยันทำมาหากินและพึงตนเองได้ 3.2) คนในครอบครัวของท่านส่วนใหญ่อยู่ร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา 3.3) คนในครอบครัวของท่านรักใคร่ไม่เคยทะเลาะเบาะแว้งกัน 3.4) คนในครอบครัวของท่านสามารถพูดคุยและปรึกษากันได้ทุกเรื่อง

4.) การมีชุมชนเข้มแข็ง มีตัวชี้วัด 3 ข้อ ได้แก่ 4.1) คนในชุมชนของท่านมีการเรียนรู้ร่วม

กันและสร้างความสามัคคีกันอย่างต่อเนื่อง 4.2) ชุมชนของท่านมีผู้นำที่เป็นแบบอย่างที่ดี 4.3) คนในชุมชนของท่านได้รับความรู้และข่าวสารอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

5.) การมีสภาพแวดล้อมที่ดี มีตัวชี้วัด 5 ข้อ ได้แก่ 5.1) บริเวณที่พักอาศัยของท่านปราศจากปัญหาฝุ่นละออง 5.2) บริเวณที่พักอาศัยของท่านปราศจากแหล่งน้ำเน่าเสีย 5.3) บริเวณที่พักอาศัยของท่านปราศจากขยะมูลฝอยที่ส่งกลิ่นเหม็น 5.4) บริเวณที่พักอาศัยของท่านปราศจากเสียงรบกวนจากสถานบันเทิง 5.5) ท่านมีสาธารณูปโภค ถนน น้ำประปา ไฟฟ้า สะดวกสบายเพียงพอ

6.) ความปลอดภัยและพฤติกรรมของคนในชุมชน มีตัวชี้วัด 3 ข้อ ได้แก่ 6.1) ท่านได้ทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ชุมชน 6.2) ท่านได้ถ่ายทอดความรู้ความคิดที่ดีให้แก่ผู้อื่น 6.3) เพื่อนของท่านไม่มีว่่มั่วสุมยาเสพติดและอบายมุข

7.) ความภาคภูมิใจในตนเอง มีตัวชี้วัด 3 ข้อ ได้แก่ 7.1) ท่านเคยถูกคัดเลือกเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่คนในชุมชนและสังคม 7.2) ท่านประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน 7.3) ท่านมีความภาคภูมิใจต่ออาชีพของท่าน

8.) การเข้าถึงธรรมะว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน มีตัวชี้วัด 4 ข้อ ได้แก่ 8.1) ชุมชนของท่านอยู่ด้วยกันอย่างสงบสุข 8.2) ท่านรู้สึกพอใจในสิ่งที่มีอยู่และสิ่งที่เป็นอยู่ 8.3) ท่านได้ทำบุญหรือแบ่งปันช่วยเหลือผู้อื่น 8.4) ท่านมีความยินดีกับความสำเร็จของผู้อื่น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการที่ทำให้มนุษย์จะเกิดความสุขนั้น เกิดจากปัจจัยหลายสิ่งหลายอย่าง ไม่ว่าจะเป็นสิ่งต่างๆที่สร้างขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับมนุษย์เราเพิ่มมากขึ้นในสังคมเมือง หรือในขณะที่คนที่อาศัยอยู่ในชนบทอาจให้ความสำคัญกับการเกื้อกูลกัน และสภาพแวดล้อมที่ไม่มีมีการแข่งขันกันทำให้เขามีความสุขได้ จากทั้งหมดที่กล่าวมานี้อาจจะไม่ชัดชัดได้ว่าเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้มนุษย์เรามีความสุข

เพราะอาจจะมียปัจจัยอื่น ๆ อีกมากมายที่ทำให้ประชาชนมีความสุข เช่นการประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน การเรียน การมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีสุขภาพจิตที่ดี ทั้งครอบครัวอบอุ่น ก็เป็นปัจจัยที่มีส่วนสำคัญที่จะช่วยสร้างสังคมให้มีความสุขได้ แต่คงปฏิเสธไม่ได้ว่าปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจถือว่าเป็นปัจจัยหลักที่สำคัญเนื่องจาก การมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้น มีรายจ่ายที่เหมาะสม การมีเงินออม การไม่เป็นหนี้หรือการมีหนี้ที่น้อยลง สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญส่งผลต่อความสุข

วิธีการศึกษาและแหล่งที่มาของข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ซึ่งประชาชนจังหวัดมหาสารคาม โดยมีทั้งหมด 964,596 คน แบ่งเขตการปกครอง เป็น 13 อำเภอ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกพื้นที่แบบเจาะจง โดยเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะในเขตอำเภอเมืองเนื่องจาก เป็นอำเภอที่มีจำนวนประชากรอยู่อาศัยหนาแน่นมากเป็นอันดับ 1 โดยมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 137,810 คน แบ่งเป็นอาศัยในเขตเทศบาล (เขตเมือง) จำนวน 40,276 คน และนอกเขตเทศบาล (เขตชนบท) จำนวน 97,534 คน (สำนักงานสถิติ จังหวัดมหาสารคาม, 2559) โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนที่มีอายุ 15 ปีขึ้นไปจำนวน 400 คน โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นเขตในเมืองมหาสารคามจำนวน 200 คนและเขตชนบท จำนวน 200 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตามสะดวก (Convenience Sampling) สำหรับขนาดตัวอย่าง (Sample Size) ถูกกำหนดโดยการใช้ตารางสำเร็จรูปของ ทาโร ยามานะ (Yamane, 1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % และที่ระดับความคลาดเคลื่อนต่างๆ (e = 10%) จะได้ขนาดตัวอย่างขั้นต่ำคือกลุ่มละ 100 คน แต่ผู้วิจัยได้ปรับขนาดเพิ่มขึ้นอีก 1 เท่า คือกลุ่มละ 200 คน เพื่อลดความคลาดเคลื่อนที่เกิดจากสุ่ม สำหรับแนวคิดใน

การแบ่งชุมชนออกเป็น 2 แบบ คือ ชุมชนชนบท (Rural) และเมือง (Urban) อ้างอิงนิยามของราชบัณฑิตยสถาน (2524: 316,408) ได้ให้ความหมายของคำว่า ชนบทและเมืองไว้ดังนี้ 1.) ชนบท หมายถึง ส่วนที่อยู่นอกเขตเมืองหรือเขตเทศบาล มีประชากรที่เลี้ยงชีพด้วยการเกษตรกรรมเป็นหลัก มีระเบียบสังคมที่สอดคล้องกับลักษณะชุมชนแบบหมู่บ้าน ตั้งบ้านเรือนเป็นกลุ่มก้อน หรือกระจัดกระจายตามลักษณะภูมิประเทศหรือตามประเพณีนิยม และ 2.) เมือง หมายถึง เขตที่มีจำนวนประชากรตั้งแต่ 8,000 คนขึ้นไป แต่หลังจากปี พ.ศ. 2453 หมายถึงเขตที่มีจำนวนประชากรตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป สำหรับในประเทศไทยกำหนดให้เขตเทศบาลที่มีจำนวนประชากรตั้งแต่ 10,000 คนขึ้นไป เป็นเขตเมือง

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งสร้างตามความมุ่งหมายและกรอบแนวคิดที่กำหนดขึ้นโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบทจังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุข จำนวน 5 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เขตการปกครอง เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และอาชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของประชาชนในเขตเมืองและเขตชนบทจังหวัดมหาสารคาม ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุข จำนวน 4 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตอบคำถามปลายเปิด ประกอบด้วย รายรับเฉลี่ยต่อเดือน รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน การออมเฉลี่ยต่อเดือน และหนี้สินต่อทรัพย์สินทั้งหมด

ตอนที่ 3 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขโดยใช้เกณฑ์วัดระดับความพึงพอใจในความสุขจำนวน 31 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า

(Rating Scale) โดยใช้หัวข้อหลักๆ ในการสอบถามทั้งหมด 8 หมวด ประกอบด้วย การมีหลักประกันในชีวิตจำนวน 5 ข้อ การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรงจำนวน 4 ข้อ การมีครอบครัวที่อบอุ่นจำนวน 4 ข้อ การมีชุมชนเข้มแข็งจำนวน 3 ข้อ การมีสภาพแวดล้อมที่ดีจำนวน 5 ข้อ ความปลอดภัยและพฤติกรรมของคนในชุมชนจำนวน 3 ข้อ ความภาคภูมิใจในตนเองจำนวน 3 ข้อ และการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกันจำนวน 4 ข้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำแบบสอบถามที่แก้ไขตามผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability Test) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของแต่ละข้อตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach) ของแบบสอบถามวัดระดับความพึงพอใจในความสุขโดยรวมที่ 0.898 และทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.70 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally และ Berstein (1994) ได้นำเสนอว่า การหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ในระดับมากกว่า 0.70 ถือว่าแบบสอบถามนั้นเป็นเครื่องมือที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานได้แก่ t-test F-test (ANOVA) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ (Multiple Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อทำการวัดระดับความพึงพอใจในความสุขแล้ว คณะผู้ศึกษาจะวัดจากระดับคะแนนที่ได้จากการหาค่าเฉลี่ย และได้กำหนดเกณฑ์การวัดค่าเฉลี่ย ดังนี้ 4.51 – 5.00 ระดับความพึงพอใจในความสุขมากที่สุด

3.51 – 4.50 ระดับความพึงพอใจในความสุขมาก

2.51 – 3.50 ระดับความพึงพอใจในความสุขปานกลาง

1.51 – 2.50 ระดับความพึงพอใจในความสุขน้อย

1.00 – 1.50 ระดับความพึงพอใจในความสุขน้อยสุด

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากตารางที่ 1 พบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเมืองมีระดับความพึงพอใจในความสุขน้อยกว่า

ประชาชนที่อาศัยอยู่ชนบท เมื่อวัดรายด้านพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีระดับความพึงพอใจในความสุขด้านการมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง ด้านการมีครอบครัวที่อบอุ่นและด้านการเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกันมากกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท ส่วนประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองมีระดับความพึงพอใจในความสุขด้านการมีหลักประกันในชีวิต ด้านการมีชุมชนเข้มแข็ง ด้านการมีสภาพแวดล้อมที่ดี ด้านความปลอดภัยและพฤติกรรมของคนในชุมชนและด้านการมีความภาคภูมิใจในตนเองน้อยกว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตชนบท

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนชนจังหวัดมหาสารคาม

เขตการปกครอง	ประชาชนในเขตเมือง			ประชาชนในเขตชนบท			t	Sig
	\bar{X}	S.D	ระดับ	\bar{X}	S.D	ระดับ		
1.การมีหลักประกันในชีวิต	3.62	0.610	มาก	3.69	0.709	มาก	-1.134	0.257
2.การมีร่างกายและจิตใจที่แข็งแรง	3.83	0.677	มาก	3.65	0.710	มาก	2.504	0.013*
3.การมีครอบครัวอบอุ่น	4.03	0.581	มาก	3.83	0.704	มาก	3.078	0.002*
4.การมีชุมชนเข้มแข็ง	3.67	0.723	มาก	3.87	0.835	มาก	-2.305	0.022*
5.การมีสภาพแวดล้อมที่ดี	3.45	0.786	ปานกลาง	3.55	0.841	มาก	-1252	0.211
6.ความปลอดภัยและพฤติกรรมของคนในชุมชน	3.63	0.660	มาก	3.72	0.756	มาก	-1.174	0.241
7.ความภาคภูมิใจในตนเอง	3.76	0.810	มาก	3.83	0.825	มาก	-0.856	0.393
8.การเข้าถึงธรรมชาติด้วยการอยู่ร่วมกัน	4.17	0.679	มาก	4.14	0.678	มาก	0.405	0.686
โดยรวม	3.76	0.36	มาก	3.77	0.53	มาก	-0.201	0.840

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของปัจจัย ด้านรายรับ ด้านรายจ่าย ด้านการออม และด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์ กับระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	(Happiness)	(Income)	(Expenses)	(Saving)	(Debt)	VIFs
ระดับความพึงพอใจในความสุข (Happiness)	1	0.028	0.020	0.123*	0.140*	
รายรับ (Income)		1	0.964*	0.437*	0.076	18.294
รายจ่าย (Expenses)			1	0.338*	0.106**	16.783
การออม (Saving)				1	0.131**	1.445
หนี้สิน (Debt)					1	1.049

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ทำการทดสอบปัญหา Multicollinearity โดยการใช้ค่า Correlation Matrix เพื่อหาขนาดของความสัมพันธ์เฉพาะตัวแปรอิสระเท่านั้น โดยจะวิเคราะห์จากค่าสหสัมพันธ์ (Correlation: r_{ij}) ระหว่างตัวแปรอิสระทั้งหมด ถ้าค่า Correlation มีค่ามากกว่า 0.8 ขึ้นไปถือว่าตัวแปรอิสระคู่หนึ่งมีความสัมพันธ์กันมาก เรียกว่าเกิด Multicollinearity (Berry and Feldman, 1985) ซึ่งผลการคำนวณในตารางที่ 2 พบว่า มีตัวแปรอิสระ 2 ตัวได้แก่ ตัวแปรระดับรายได้ (Income) และรายจ่าย (Expenses) เกิดปัญหาสัมพันธ์กันเอง เนื่องจากมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงถึง 0.964 ซึ่งเกินกว่า 0.8 จึงได้ทำการตรวจสอบอีกครั้งโดยพิจารณาจากค่า VIF (Variance Inflation Factor) หากพบว่าตั้งแต่ 10 ขึ้นไป ถือว่าเกิดปัญหา Multicollinearity อาจจะทำให้สร้างปัญหาต่อ Regression model ที่ได้ ซึ่งผลการวิเคราะห์ก็พบว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ 2 ตัวคือ บัณฑิตด้านรายรับและรายจ่าย มีค่า VIFs เท่ากับ 16.783-18.294 ซึ่งมากกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (Black 2006: 585)

เมื่อพบว่าตัวแปรด้านรายรับและรายจ่ายเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทำการแก้ปัญหาโดยการคัดเลือกตัวแปรอิสระที่

เหมาะสมเข้าร่วมสมการ โดยเลือกใช้วิธี Stepwise Estimation ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 95% ซึ่งตัวแปรที่ถูกคัดออกจากสมการคือตัวแปรด้านรายจ่าย ได้ผลการทดสอบปรากฏตามตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรด้านรายรับ การออมและหนี้สินทั้งสามตัวนี้ไม่เกิดปัญหา Multicollinearity หลังจากนั้นพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสุข พบว่า บัณฑิตด้านรายรับ การออมและหนี้สินมีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามหรือระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากค่าสัมประสิทธิ์ระดับความพึงพอใจในความสุขของประชากรจังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F=2.729$, $p=0.00$) ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.026 สาเหตุที่ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) มีค่าน้อยอาจเนื่องมาจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการทำนายพฤติกรรมมนุษย์ในการศึกษาทางพฤติกรรมหรือจิตวิทยานั้น โดยทั่วไปค่า R-Squared ที่ได้จะมีค่าต่ำกว่า 50% เนื่องด้วยมนุษย์เป็นสิ่งที่ยากจะคาดเดาได้ เมื่อเทียบกับกระบวนการทางกายภาพ (สุวดี นำพาเจริญ และ ชลทิชา จำรัสพร, 2557)

ตารางที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยของปัจจัยด้านรายรับ ด้านการออม และด้านหนี้สินมีความสัมพันธ์และผลกระทบกับระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม

ตัวแปร	ระดับความพึงพอใจในความสุขโดยรวม (HA)		t	p-value
	สัมประสิทธิ์ถดถอย	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน		
ค่าคงที่ (α)	3.735	0.032	146.614	0.000*
ด้านรายรับ (Income : IN)	-6.740	0.000	-2.123	0.034*
ด้านการออม (Saving : SA)	9.103	0.000	2.603	0.010*
ด้านหนี้สิน (Debt : DE)	1.109	0.000	0.227	0.012*

F=2.729 p= 0.000 Adj R²=0.026

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านการออม (Saving: SA) และด้านหนี้สิน (Debt: DE) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม สำหรับด้านรายรับ (Income: IN) มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสามารถสร้างสมการได้ดังนี้

$$HA = 3.735 - 6.740IN + 1.074SA + 1.970DE$$

จากสมการพบว่า เมื่อการออมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับความพึงพอใจในความสุขเพิ่มขึ้นนั้น ซึ่งอาจเนื่องมาจากการออมทำให้ประชาชนมีหลักประกันในชีวิตทำให้ประชาชนรู้สึกมั่นใจและไม่กังวล ซึ่งเป็นรากฐานของการดำรงชีวิต ยังมีเงินมากก็ยิ่งทำให้มีความสุข และในส่วนของหนี้สินเพิ่มขึ้นทำให้ระดับความพึงพอใจในความสุขเพิ่มขึ้นนั้น อ้างอิงข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2560) พบว่าในระหว่างปี 2543-2554 ครัวเรือนมีระดับรายได้ และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายถึงอำนาจการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคของครัวเรือนสูงตามไปด้วยพบว่า ครัวเรือนมีหนี้สินเฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งปัญหาหนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ นี้ ถึงแม้จะเป็นปัญหาระดับครัวเรือน แต่ในที่สุดก็จะส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของประชาชน รวมทั้งภาวะเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เพราะ หากครัวเรือนสะสมหนี้เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับที่สูงแล้ว ความสามารถในการใช้จ่ายใช้สอยของครัวเรือนก็จะลดลง ส่งผลให้มาตรฐานการครองชีพต่ำลง เกิดปัญหาขาดสภาพคล่องทางการเงิน ผลที่ตามมาคือความเครียด ปัญหาครอบครัว เกิดอาชญากรรมการฆ่าตัวตาย ฯลฯ ซึ่งผลจากการศึกษาพบว่า การก่อหนี้ของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ทำการสำรวจนั้น ส่วนใหญ่

จะกู้ยืมและนำเงินไปซื้อหรือแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ตนต้องการได้ เช่น การผ่อนรถหรือบ้าน และอื่นๆ เป็นการก่อหนี้สินเพื่อนำมาซื้อสิ่งอำนวยความสะดวก ถึงจะเป็นหนี้แต่ก็ทำให้กลุ่มตัวอย่างนี้มีความสุขเพราะเค้ายอมรับสภาพหนี้ได้นั่นเอง

สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนในเขตเมืองและชนบทจังหวัดมหาสารคามพบว่าประชาชนที่อาศัยอยู่เขตเมืองมีระดับความพึงพอใจในความสุขมากกว่าประชาชนอาศัยอยู่ชนบท อาจเนื่องมาจากพื้นที่ชนบทของจังหวัดมหาสารคามมีสภาพแวดล้อม สังคม ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนดีกว่าประชาชนที่อาศัยในเขตเมือง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปงปอนด์ รักอำนวยกิจและ พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2550) ได้ทำการศึกษารื่องคุณภาพชีวิตของคนเมือง พบว่า คนเมืองมีความสุขน้อยกว่าชนบทไม่มาก ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์ จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคามพบว่า ปัจจัยด้านการออม และหนี้สิน มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบทางบวกต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 เมื่อการออมเพิ่มขึ้นจะส่งผลให้ระดับความพึงพอใจในความสุขเพิ่มขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจากการออมทำให้ประชาชนมีหลักประกันในชีวิตทำให้ประชาชนรู้สึกมั่นใจและไม่รู้สึกกังวลใจ ซึ่งเป็นหลักประกันในการดำรงชีวิต ยังมีเงินมากก็ยิ่งทำให้มีความสุข และในส่วนของหนี้สินเพิ่มขึ้นทำให้ระดับความพึงพอใจในความสุขเพิ่มขึ้นนั้น อาจเนื่องมาจาก กลุ่มตัวอย่างที่ผู้ศึกษาได้ทำการสำรวจนั้นได้กู้ยืมและนำเงินไปซื้อหรือแลกเปลี่ยนในสิ่งที่ตนต้องการได้ เช่น การผ่อนรถหรือบ้าน เมื่อกลุ่มตัวอย่างได้ในสิ่งที่ตนต้องการในขณะเดียวกันก็เป็นการก่อหนี้สินแต่ก็ทำให้กลุ่มตัวอย่างนี้มีความสุขได้นั่นเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Aaron Ahuvia (2008) ที่ได้ศึกษาปัจจัยด้านการออม พบว่า ซึ่งการออม

แล้วแต่สร้างผลประโยชน์ให้แก่ชีวิตของผู้ยอมได้ไม่ว่าจะเป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือข้าราชการ ถ้ามีเงินออมแล้วก็จะทำให้ชีวิตของตนเองและครอบครัวสบายไปด้วย เพราะความสุขของครอบครัวนั้นเกิดขึ้นจากรากฐานของความมั่นคงทางฐานะและทรัพย์สินรวมถึงคนที่อาศัยอยู่ในครอบครัว ในส่วนของหนี้สินสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รศรินทร์ เกรย์ อภิชาติ และคณะ (2555) ที่ได้ศึกษาถึง รายได้ หนี้สิน ความสามารถทำใจยอมรับปัญหา และความสุขพบว่า ผู้ที่อยู่ในครัวเรือนที่มีรายได้สูง ครัวเรือนที่ไม่มีหนี้สิน มีความสุขที่สุด ส่วนผู้ที่อยู่ครัวเรือนมีหนี้สินในระบบมีโอกาสที่จะมีความสุขมากกว่ามีหนี้สินนอกระบบ ยิ่งสามารถทำใจยอมรับปัญหาที่ยากจะแก้ไขได้มาก ก็มีโอกาสมีความสุขมากขึ้น ในส่วนปัจจัยด้านรายรับ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงลบต่อระดับความพึงพอใจในความสุขของประชาชนจังหวัดมหาสารคาม คงปฏิเสธไม่ได้ว่ารายรับหรือเงินนั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์เกือบทุกคนต้องการมีครอบครองไว้เป็นเจ้าของให้ได้มากที่สุด การหารายรับให้มากขึ้นนั้นก็เพื่อการบริโภค แต่เมื่อประชาชนต้องการบริโภคมากขึ้นเรื่อยๆ โดยที่สินค้าต่างๆ ที่ต้องการบริโภคนั้นประชาชนไม่สามารถผลิตสินค้าทุกอย่างขึ้นมาเองได้ ดังนั้นประชาชนจึงจำเป็นต้องทำให้ตนเองมีรายรับเพิ่มมากขึ้น เพื่อจะได้นำไปซื้อหรือบริโภคสินค้ามากขึ้น ความต้องการบริโภคอย่างไม่มีขีดจำกัดนี้จึงต้องแสวงหาสินค้าและบริการมาตอบสนองความต้องการไปเรื่อยๆ ยังไม่ถึงเป้าหมายที่พอใจ นอกจากนี้รายได้ที่เพิ่มมากขึ้นย่อมมาพร้อมภาระความรับผิดชอบในหน้าที่การงานที่มากขึ้น จึงอาจทำให้เกิดความเครียดเป็นเหตุให้ความสุขในชีวิตลดลง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์ (2550) ที่กล่าวว่า การมีรายได้เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ไม่ได้ทำให้ความสุขเพิ่มขึ้นตามไปด้วยเสมอไป เพราะความต้องการของคนที่มีลักษณะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ รวมถึงการเปรียบเทียบกับผู้อื่นใน

สังคมและนอกจากนี้การมีงานทำ สุขภาพ การศึกษา ชีวิตครอบครัว ความสัมพันธ์ทางสังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงในชีวิตและการทำงาน อิศราภาพ ความยุติธรรม ทางสังคม แล้วแต่เป็นปัจจัยมีผลต่อความสุขทั้งสิ้น. นอกจากนี้ยังไปสอดคล้องกับการศึกษาของ มณีสรา สุทธิรัตน์ (2556) ที่ได้ศึกษาถึงสาเหตุของความเครียดที่เกิดขึ้นกับเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการ ภายในศูนย์การจัดสวัสดิการและสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลด้านรายได้มีสาเหตุของความเครียดที่แตกต่างกัน และนอกจากนี้ยังไปสอดคล้องกับผล การศึกษาของ ศิริกร อักษรดี. (2544) ที่ได้ถึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านงานกับความเครียดของพนักงานต้อนรับภาคพื้นดิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ที่ทำงานประจำ ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ โดยพบว่า ความแตกต่างของรายได้เป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดที่ทำให้พนักงานต้อนรับมีความเครียดที่แตกต่างกัน แต่นอกจากจะมิงงานวิจัยที่สอดคล้องแล้ว ก็ยังพบว่ามิงงานวิจัยบางกลุ่มที่แย้งกับผลการศึกษาด้วย เช่น การศึกษาของ บังปอนด์ รักอำนวยกิจและ พิริยะ ผลพิรุฬห์(2550) ที่ได้ทำการศึกษาในด้านสุขภาพและมีความสุขของผู้คนที่อาศัยที่อยู่ในเขตเมืองและชนบทในประเทศไทย พบว่าผลรายได้นั้นไม่มีผลกระทบต่อระดับของความสุขของคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในเมืองหรือชนบท รวมถึงการศึกษาของ ฌักทวารัตน์ ชาวสะอาดและคณะ (2553) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยคัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาลพบว่ารายได้ของครอบครัว ค่าใช้จ่ายของนักศึกษาไม่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล ณ ระดับความเชื่อมั่น 95 เปอร์เซ็นต์

สามารถสรุปได้ว่า ความมั่งคั่งและอุดมสมบูรณ์ทางด้านวัตถุ นั้นไม่ใช่ปัจจัยสำคัญสำคัญเพียงอย่างเดียวที่จะทำให้ประชาชนมีความสุขได้ การดูแลทุกข์สุขของประชาชนชน ให้ความรู้

ประชาชนในด้านการบริหารจัดการชีวิตและ ทรัพย์สิน เพื่อให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ควบคู่กับการพัฒนาทางด้านวัตถุ จะช่วยให้ประเทศชาติสามารถพัฒนาอย่างยั่งยืนรุ่งเรืองได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัย ไปใช้

จากการศึกษาพบว่าการออมมีความสัมพันธ์ กับระดับความพึงพอใจในความสุขดังนั้นจึงส่งเสริม ให้ประชาชนมีการออม ประชาชนจะได้มีความสุข มากขึ้น และผลการศึกษาที่พบว่าประชาชนที่อาศัย อยู่ในเขตเมืองมีระดับความพึงพอใจในความสุข ด้านการมีสภาพแวดล้อมที่ดีในระดับปานกลาง

หากผู้บริหารและประชาชนได้ร่วมมือร่วมใจกัน ปรับปรุงพัฒนาด้านสภาพแวดล้อมให้ดีขึ้น เช่น มีโครงการส่งเสริมให้มีการปลูกต้นไม้ในพื้นที่ ให้มากขึ้น มีการจัดการเรื่องของปัญหาฝุ่นละออง และบริเวณที่มีน้ำขัง เมื่อปัญหาลดลงประชาชนจะมีระดับความพึงพอใจในความสุขเพิ่มมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งถัดไป

ควรมีการกำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อระดับ ความพึงพอใจในความสุขเพิ่มมากกว่านี้ และควร ศึกษาในเรื่องของความสุขให้มากขึ้น และควรมีการสร้างคำถามปลายเปิดเพื่อให้ได้ทราบความคิดเห็น ของประชาชนว่าปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลให้ประชาชน มีความสุขมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2560). *สมการความสุข*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.dmh.go.th/news/view.asp?id=1103> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- จุฑามาศ แก้วพิจิตร. (2552). ภาวะหนี้สิน ระดับความเครียด ความสุข และบทบาทของนักพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง. *วารสารพัฒนบริหารศาสตร์*. 49 (3/2009): หน้า
- ชินกร น้อยคำยาง และปภาดา น้อยคำยาง. (2013). *รายงานการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อดัชนีความสุขในการทำงานของ บุคลากรในสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://lib.swu.ac.th/th/images/resources/thesis/chinakorn_n_r430428.pdf (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- ณภัทรรัตน์ ชาวสะอาดและคณะ. (2553). *ปัจจัยตัดสรรที่มีความสัมพันธ์กับความสุขของนักศึกษาพยาบาล*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.tcithaijo.org/index.php/TJONC/article/view/8849> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- ธีระพงษ์ กระการดี. (2555). *การประมาณค่าสัดส่วน*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.stvc.ac.th/elearning/stat/csu7.html> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- ปิยรัตน์ กฤษณามระ และคณะ (2554). พฤติกรรมการออมและปัจจัยที่มีผลต่อรูปแบบการออมของผู้ออมในเขตกรุงเทพมหานคร และปริมณฑล. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*. 33: 93-119.
- ปังปอนด์ รักอำนวยกิจ และ พิริยะ ผลพิรุฬห์ (2550). *ความสุขกายสบายใจของคนเมือง*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. มหาวิทยาลัยมหิดล
- มณิสรา สุติรัตน์ (2556). *ความเครียดจากการทำงานของเจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติงาน ศูนย์การจัดสวัสดิการและสังคมผู้สูงอายุบ้านบางแค*. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*. ปีที่ 1 (ฉบับที่ 2) ตุลาคม 2555.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช. (2555). เศรษฐศาสตร์ความสุข (Economics of happiness). [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Alternative/05-02-01.html> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- มาลี เกื้อนพกุลและคณะ. (2552). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสุขในการทำงานของบุคลากรวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ*. เข้าถึงได้จาก Thai Journals Online Web site: <https://www.tci-thaijo.org/index.php> (วันที่ค้นข้อมูล 5 กันยายน 2559)
- รศรินทร์ เกรย์ และคณะ (2555). *รายได้ หนี้สิน การทำใจยอมรับกับปัญหา และความสุข*. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*. 57(3): 347-356.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). *พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- วีระชัย ถาวรทนต์ และ เตือนเพ็ญ ธีรวรรณวิวัฒน์ (2550). *หนี้สิน การใช้จ่าย และความสุขของครัวเรือนชนบท*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.km.nida.ac.th/home/images/pdf/7-1.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- ศูนย์สุขภาพทางจิต. (2555). *ความสุข*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://www.chulawellness.com/index.php?lay=show&ac=article&id=539568775&Ntype>. (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)

- ศิริชัย กาญจนवासี, ดิเรก ศรีสุโข และทวีวัฒน์ ปิตยานนท์. (2537). *การเลือกใช้สถิติที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริกร อักษรดี. (2544). *ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคลและปัจจัยด้านงานกับความเครียดของพนักงานต้อนรับ ภาคพื้นดิน บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน) ที่ทำงานประจำ ณ ท่าอากาศยานกรุงเทพ. (วิทยานิพนธ์). ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
- สุรพล เสงี่ยมบุตร. (2552). *ความแตกต่างระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://mcpswis.mcp.ac.th> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- สุวดี น้าพาเจริญ และชลธิชา จำรัสพร. (2557). *การวิเคราะห์สมการถดถอย*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://www.tpa.or.th/writer/read_this_book_topic.php?bookID=3086&read=true&count=true (วันที่ค้นข้อมูล 26 ตุลาคม 2559)
- สำนักสำรวจดินและวางแผนการใช้ที่ดิน. (2550). *รายงานสำรวจดินเพื่อการเกษตรจังหวัดมหาสารคาม*. เอกสารวิชา การฉบับที่ 16/05/50 กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *ข้อมูลสถิติจากการสำรวจสุขภาพจิต (ความสุข) คนไทย* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <http://service.nso.go.th/nso/web/survey/surpop2-4-10.html> (วันที่ค้นข้อมูล 26 ตุลาคม 2559)
- สำนักงานสถิติ จังหวัดมหาสารคาม. (2559). *ข้อมูลสถิติจากการสำรวจภายในจังหวัด* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://mahasarakham.nso.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=97:2014-06-22-09-42-35&catid=104:2012-01-09-07-07-04&Itemid=509 (วันที่ค้นข้อมูล 26 ตุลาคม 2559)
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์. (2550). *ความสุข: การวัดความสุขของคนในชาติและนโยบายที่ส่งเสริมให้คนเป็นสุขควรเป็นอย่างไร*. Policy Brief, สำนักงานพัฒนานโยบายสาธารณะ (สพน.) สำนักนายกรัฐมนตรี
- เสาวลักษณ์ กิตติประภัสร์. (2556). *องค์กรแห่งความสุข (Happy Workplace)*. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://mrslongtip.wordpress.com/2013/09/11> (วันที่ค้นข้อมูล 13 ตุลาคม 2559)
- อภิสิทธิ์ ช่างวรารากร. (2543). *โครงการกระบวนการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขของประเทศไทย. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว)* [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก http://elibrary.trf.or.th/search_ab4.asp (วันที่ค้นข้อมูล 23 ตุลาคม 2559)
- Aaron Ahuvia. (2008). If money doesn't make us happy, why do we act as if it does? *Journal of Economic Psychology* 29 (2008) 491–507
- Berry, W. D., & Feldman, S. (1985). *Multiple Regression in Practice*. Sage University Paper Series on Quantitative Applications in the Social Sciences, Series No. 07-050. Newbury Park, CA: Sage Publications, Inc.
- Black, K. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. USA: John Wiley and Son.
- Nunnally, J. C., and Bernstein, I. H. (1994). *Psychometric theory*. (3rded.). New York: McGraw-Hill.
- Yamane, Taro. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. Third edition. New York : Harper and Row Publication.

ความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพการตัดสินใจของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Relationship between Data Security and Decision Making Quality of Higher Education Institutes in Thailand

จินตหรา แสงทะรา¹, ศุภพงษ์ ปิ่นเวหา² และอุทิศ พงษ์จิริวัฒนา³

Jintara Sangtara¹, Supapong Pinveha² and Utis Bhongchirawattana³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพการตัดสินใจ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย จำนวน 84 แห่ง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ การวิเคราะห์ความถดถอย อย่างง่าย และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) ความปลอดภัยของข้อมูล ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และ ด้านการมีฐานข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพ การตัดสินใจโดยรวม ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของข้อมูลด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และด้านการมีฐานข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ เพื่อให้ข้อมูลขององค์กรสามารถใช้เทคโนโลยีในการจัดเก็บข้อมูลได้อย่างปลอดภัยเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร

คำสำคัญ : ความปลอดภัยของข้อมูล คุณภาพการตัดสินใจ และสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

Abstract

The purpose of this research was to investigate the relationship between data security and the quality of decision making of higher education institutes in Thailand. The samples were 84 higher education Institutes in Thailand. Statistics used for analyzing data were multiple correlation analysis and multiple regression analysis. From the analysis of the relationship and the impact it was found that 1) for data security, the privacy and availability aspect has a positive relationship

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Master of Business Administration, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

² Assistant Professor, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

³ Lecturer, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

and effect with the overall quality of decision making. Thus, the administrators in higher education institutions have to focus on developing user friendly information to access data more quickly and accurately and recognize the importance of privacy to provide qualitative, accurate, and reliable data. This will create more efficient organization management including focusing more attention on educating, training, and guiding staff alerting them on the importance of data security.

Keywords : Data Security , Decision Making Quality, Higher Education Institutes in Thailand.

บทนำ

ในยุคปัจจุบันสภาพแวดล้อมทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและเทคโนโลยี ได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา การปฏิบัติงานหรือดำเนินงานต่าง ๆ ของหน่วยงานทุกแห่งได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการทำงาน เทคโนโลยีด้านการสื่อสารเป็นอีกหนึ่งเทคโนโลยีที่จำเป็นอย่างยิ่งในการปฏิบัติงาน โดยการทำงานมีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในงานด้านต่าง ๆ มากมาย และในการบริหารองค์กรได้มีการนำเอาแนวความคิดและการปฏิบัติงานทางด้านจัดการมาใช้ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว สะดวกและรวดเร็ว เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานออกมามีคุณภาพมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตัดสินใจของผู้บริหาร ปัจจุบันได้มีการนำเอาสารสนเทศต่าง ๆ มาเก็บรวบรวมไว้เพื่อนำมาวิเคราะห์ให้เกิดองค์ความรู้ในการตัดสินใจครั้งต่อไป ปัจจุบันจึงได้มีการสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อมาช่วยในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สารสนเทศและนำเอาสารสนเทศที่ได้นั้นไปเป็นส่วนหนึ่งของการตัดสินใจของผู้บริหารหรือผู้ปฏิบัติงานครั้งต่อไป การนำเอาข้อมูลจำนวนมากเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์นั้น ข้อมูลบางส่วนมีความสำคัญต่อการดำเนินงานเป็นอย่างมาก ตัวอย่างเช่น ข้อมูลประวัตินิสัย ผลการศึกษาของนิสิตในองค์กร ข้อมูลการเบิกจ่ายงบประมาณของแต่ละหน่วยงานภายในองค์กร หรือแม้กระทั่งข้อมูลต่าง ๆ ขององค์กร ย่อมมีความเสี่ยงที่จะถูกโจมตีจากภัยคุกคามต่าง ๆ ทางคอมพิวเตอร์หรือเครือข่าย

คอมพิวเตอร์ได้ การจัดการให้สารสนเทศสามารถเกิดความยืดหยุ่นของข้อมูล และเรียกใช้ได้ตลอดเวลา นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสามารถจัดการกับเทคโนโลยีสารสนเทศให้ได้เป็นอย่างดีและที่สำคัญคือสารสนเทศนั้นต้องมีความปลอดภัยเช่นกัน ระบบความปลอดภัยของข้อมูลจะช่วยให้ข้อมูลมีความปลอดภัย และมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้นอีกด้วย (ธีรพล แสงอุทัย, 2555 : 1)

ความปลอดภัยของข้อมูล (Data Security) เป็นการทำให้ข้อมูลในการมีความปลอดภัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อปกป้องข้อมูลจากผู้ที่ไม่มีความสิทธิในการเข้าถึง ในการอ่านหรือการใช้งาน การเปิดเผยข้อมูล การขัดขวางการใช้งาน หรือการให้บริการ รวมไปถึงการแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลและการทำสำเนาข้อมูลอีกด้วย ในอดีตการรักษาความปลอดภัยทางกายภาพ เป็นการปกป้องโครงสร้างทางด้านคอมพิวเตอร์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่ในปัจจุบันการพัฒนาเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากยิ่งขึ้น ทำให้การใช้งานคอมพิวเตอร์มีความซับซ้อนมากขึ้น ทำให้การรักษาความปลอดภัยทางกายภาพนั้นล้าสมัย ไม่เพียงพอต่อความปลอดภัยบนระบบคอมพิวเตอร์และเครือข่าย จึงได้มีการศึกษาด้านเทคนิคให้มากขึ้น เพื่อการพัฒนาาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความปลอดภัยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังพบว่าทิศทางการคุกคามด้านความปลอดภัยของข้อมูลนั้นนับวันยิ่งเพิ่มความรุนแรงขึ้น หากข้อมูลไม่มีความปลอดภัยที่ดีพอหรือยังจัดการกับปัญหาของระบบได้ไม่ถูกต้อง จะทำให้ปัญหาต่าง ๆ ยังคงอยู่ (วรัญญา

สะอาดยิ่ง, 2557 : 1) หากข้อมูลถูกโจมตี หรือคุกคามด้วยภัยคุกคามด้านต่าง ๆ และนอกจากข้อมูลเกิดความเสียหายแล้ว ยังเกิดความเสียหายต่อองค์กร และจะส่งผลกระทบต่อองค์กรนั้น ๆ เกิดความไม่น่าเชื่อถืออีกต่อไป ดังนั้น ความปลอดภัยของข้อมูลจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในสถาบันอุดมศึกษา หรือหน่วยงานราชการต่าง ๆ โดยความปลอดภัยของข้อมูลประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้านได้แก่ ด้านการรักษาความลับ (Confidentiality) ด้านข้อมูลมีความถูกต้องสมบูรณ์ (Integrity) ด้านความมีข้อมูลพร้อมใช้งาน (Availability) (จรรยา สาวีถิ, 2557 : 3) ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (Privacy) ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล (Accountability) และ (สุชาติ สิริธีจิสถาพร, 2548 : 1-18) จะช่วยให้องค์กรสามารถในการจัดระเบียบสิ่งต่าง ๆ ให้เป็นระบบดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการ และจัดเก็บข้อมูลมากมายหลากหลายประเภทให้เป็นระบบ ซึ่งช่วยให้การค้นหาและเข้าถึงข้อมูล ของผู้ใช้ทำได้เร็ว และถูกต้องแม่นยำ และมีความยืดหยุ่นในการเรียกใช้งาน ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้ใช้งานหรือผู้บริหารสามารถ นำข้อมูลประกอบการตัดสินใจได้อย่างทันทั่วทั้ง และตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คุณภาพการตัดสินใจ (Decision Making Quality) เป็นผลที่เกิดจากการเลือกทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด และเมื่อนำไปปฏิบัติแล้วจะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์โดยได้รับประโยชน์สูงสุดแต่องค์กร ประกอบไปด้วยหลาย ๆ ส่วน ทั้งทางด้านกระบวนการและผลลัพธ์ซึ่งองค์ประกอบของคุณภาพการตัดสินใจจะสะท้อนในด้านความรวดเร็ว และทันเหตุการณ์ การนำองค์กรให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดแก่องค์กร รวมไปถึงผลจากการตัดสินใจที่มีคุณภาพดังกล่าวได้รับการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น การตัดสินใจที่มีคุณภาพประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านความรวดเร็วทันเหตุการณ์ (Timeliness) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ (Objec-

tive Achievement) ด้านการเกิดประสิทธิผลสูงสุด (Best of Effectiveness) และด้านการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder Acceptance) (สมยศ นาวิการ, 2544 : 160-163) ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งของ การตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพคือ การใช้ข้อมูลในการตัดสินใจ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งหากผู้ตัดสินใจ มีการหาข้อมูลและได้ข้อมูลที่ดีมาประกอบประกอบการตัดสินใจ ก็จะทำให้การตัดสินใจนั้นมีโอกาสผิดพลาดน้อยลง (เทพ สงวนกิตติพันธ์, 2559 : เว็บไซต์) จากที่กล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่าการบริหารงานใด ๆ หากข้อมูลภายในองค์กรมีความพร้อมและยืดหยุ่นต่อการตัดสินใจ จะทำให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลดังกล่าวเพื่อประกอบการตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินงานขององค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายขององค์กรได้ หน่วยงานต่าง ๆ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีที่จะช่วยให้จัดเตรียมข้อมูลให้มีคุณภาพ เพื่อช่วยให้ผู้บริหารสามารถตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันต่อ การเปลี่ยนแปลง ปัจจุบันสถานศึกษาได้มีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศ มาใช้ในการดำเนินงานในส่วนต่างๆ อย่างแพร่หลาย ทั้งทางด้าน การเรียนการสอนและการบริหารงาน ภายในองค์กร การดูแลจัดการข้อมูลขององค์กรให้มีความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลด้านงบประมาณ ด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ หรือด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยสนับสนุนนโยบายขององค์กรให้ก้าวไปข้างหน้าได้อย่างอย่างรวดเร็วพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ได้

สถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย (Higher Education Institutions in Thailand) เป็นองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ในการสร้างและกระจายความรู้ การให้ความรู้และการถ่ายทอดความรู้เป็นพลังขับเคลื่อนหลักที่ทำให้เกิดการเติบโต สร้างความมั่งคั่ง และสร้างงานให้กับสังคม องค์กรจึงต้องเชื่อมโยงบูรณาการกิจกรรมต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ตลอดจนสร้างนวัตกรรมต่าง ๆ เพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืนขององค์กร สถานศึกษาจึง

จำเป็นต้องเตรียมความพร้อมทั้งในด้าน การสร้างรากฐานทางการศึกษาให้เกิดความเข้มแข็งด้านธุรกิจไปสู่ผู้เรียน และเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาประเทศชาติ ซึ่งเหล่านี้จะส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ต้องปรับเปลี่ยนให้ทันต่อการแข่งขัน ทางด้านเศรษฐกิจการค้า ที่มีอยู่อย่างรุนแรงในขณะนี้ ทำให้หลายองค์กรต่างคาดหวังบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาศักยภาพของกำลังคน เพื่อการแข่งขันกับนานาประเทศ การพัฒนาศักยภาพและสมรรถนะในการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาไทย จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์โดยมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร เพื่อเข้าสู่สภาวะการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต ทั้งในการตอบสนองและชี้นำในระบบเศรษฐกิจและสังคมของทั้งภาครัฐและภาคเอกชน และปรับบทบาทของสถาบัน อุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาของประเทศ ตลอดจนปรับกระแสการจัดการทรัพยากรของสถาบันอุดมศึกษาให้เอื้อต่อการปฏิบัติการสนองบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนั้นจึงจำเป็นที่สถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีพลวัตและมีความคล่องตัวที่สูงขึ้น และทันต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีใหม่ ๆ อยู่เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2554 : 50) โดยการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นอย่างไรที่ต้องนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วย ในการดำเนินกิจการด้านต่าง ๆ โดยสถาบันอุดมศึกษาจำเป็นต้องตระหนักถึงประสิทธิภาพและความปลอดภัย

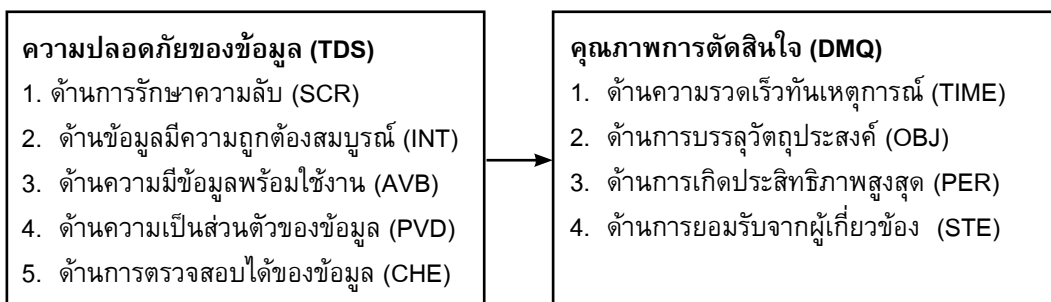
ของข้อมูลเป็นปัจจัยหลัก ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการอำนวยความสะดวกให้กับการบริหารงานของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เพื่อช่วยในการตัดสินใจให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพ การตัดสินใจของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่าความปลอดภัยของข้อมูลมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการตัดสินใจของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บข้อมูลกับสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้สามารถนำไปเป็นข้อสารสนเทศในการกำหนดแนวทาง เพื่อวางแผนพัฒนาและปรับปรุงการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยให้มีมาตรฐานและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนต่อไป

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ความปลอดภัยของข้อมูลถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ และมีความสัมพันธ์กับคุณภาพการตัดสินใจ จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพประกอบ 1 โมเดลของความปลอดภัยของข้อมูล และคุณภาพการตัดสินใจ

1. ความปลอดภัยของข้อมูล (Data Security)

ความปลอดภัยของข้อมูล (Data Security) หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการในการรักษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับระบบคอมพิวเตอร์ ในการวางแผน และการจัดระบบความปลอดภัยในคอมพิวเตอร์ อีกทั้งยังมีการดูแลจัดการ และรักษาข้อมูลให้ถูกต้องครบถ้วนสมบูรณ์พร้อมใช้งานสำหรับผู้ที่มีสิทธิในการใช้งานข้อมูลได้อยู่เสมอ ซึ่งแบ่งออกได้ดังนี้ (จรรยา สารีถิติ, 2557 : 3 และ สุชาติ สิทธิจงสถาพร, 2548 : 1-18)

1.1 ด้านการรักษาความลับ (Confidentiality) หมายถึง การอนุญาตให้เฉพาะผู้ที่ได้รับอนุญาตเข้าถึงข้อมูลได้ หรือการปกป้องข้อมูลไม่ให้ผู้ที่มิได้รับอนุญาตสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ข้อมูลบางอย่างมีความสำคัญ และจำเป็นต้องเก็บไว้เป็นความลับ เพราะถ้าถูกเปิดเผยอาจมีผลเสียหรือเป็นอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลได้

1.2 ด้านข้อมูลมีความถูกต้องสมบูรณ์ (Integrity) หมายถึง ความเชื่อถือได้ของข้อมูลและการทำให้สารสนเทศที่อ่อนไหว หรือมีคุณค่า ไม่ถูกเปิดเผยโดยคนที่มิได้รับอนุญาตแหล่งที่มาซึ่งการรักษาความถูกต้องของข้อมูลนั้น คือ การป้องกันไม่ให้ข้อมูลเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมหรือป้องกันไม่ให้ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตสามารถเปลี่ยนแปลงข้อมูลได้ ความถูกต้องของข้อมูลนั้นประกอบด้วยสองส่วน คือ ความถูกต้องของเนื้อหาข้อมูล และความถูกต้องของแหล่งที่มาข้อมูลเพราะแหล่งที่มาของข้อมูลอาจมีผลต่อความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูล

1.3 ด้านการมีฐานข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ (Availability) หมายถึง ข้อมูลมีความพร้อมใช้สารสนเทศจะถูกเข้าถึง หรือเรียกใช้งานได้อย่างราบรื่นโดยผู้ใช้หรือระบบอื่นที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น หากเป็นผู้ใช้ หรือระบบที่ไม่ได้รับอนุญาต การเข้าถึง หรือเรียกใช้งานจะถูกขัดขวาง และล้มเหลวในที่สุด

1.4 ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (Privacy) หมายถึง ข้อมูลที่ถูกรวบรวม เรียกใช้ และจัดเก็บโดยองค์กรจะต้องถูกใช้ในวัตถุประสงค์ที่ผู้เป็นเจ้าของข้อมูลรับทราบ ณ ขณะที่มีการรวบรวมข้อมูลนั้นมิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล

1.5 ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล (Accountability) หมายถึง ความตรวจสอบในการใช้งานระบบได้ว่ามีการกระทำใด ๆ กับข้อมูลที่อยู่ในระบบบ้างและผู้ที่เกี่ยวข้องได้รับสิทธิในการดำเนินการหรือไม่ ซึ่งผู้เป็นเจ้าของข้อมูลต้องสามารถตรวจสอบได้เสมอ

2. คุณภาพการตัดสินใจ (Decision Making Quality)

คุณภาพการตัดสินใจ หมายถึง การเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากหลายทางเลือก ซึ่งประเมินแล้วว่าเป็นทางเลือกที่จะทำให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด (สมยศ นาวิการ, 2544 : 160 -163)

2.1 ด้านความรวดเร็วทันเหตุการณ์ (Timeliness) หมายถึง การตัดสินใจที่ทันเวลาต่อสถานการณ์ที่เผชิญปัญหาหรือช่วงเวลาที่ต้องการทางเลือก ทำให้องค์กรเกิดความได้เปรียบจากความรวดเร็วของการตัดสินใจ

2.2 ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ (Objective Achievement) หมายถึง การตัดสินใจที่นำไปสู่เป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ สามารถวัดได้จากผลลัพธ์จากการตัดสินใจ หรือทางเลือกจากการตัดสินใจ

2.3 ด้านการเกิดประสิทธิผลสูงสุด (Best of Effectiveness) หมายถึง การตัดสินใจก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อธุรกิจ นั่นคือ การตัดสินใจที่นอกจากจะคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้แล้วยังต้องคำนึงถึงต้นทุนและประโยชน์ที่จะได้รับ (Cost and Benefit) จึงจะทำให้การตัดสินใจดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมีประสิทธิภาพ สะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ

2.4 ด้านการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้อง (Stakeholder Acceptance) หมายถึง ทางเลือกที่ได้จากการตัดสินใจนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์หรือปัญหาที่ตัดสินใจดังกล่าว มีความคิดเห็นสอดคล้อง หรือมุ่งเน้นทำความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้เกิดการดำเนินการตามนโยบายที่เกิดขึ้น

สมมุติฐานของการวิจัย : ความปลอดภัยของข้อมูลมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการตัดสินใจ

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. กระบวนการและวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในกระบวนการเลือกกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยนั้น ประชากรกลุ่มตัวอย่าง (Sample Population) ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา เช่น อธิการบดี รองอธิการบดีที่ได้รับมอบหมาย ผู้ช่วยอธิการบดีที่ได้รับมอบหมาย หรือผู้อำนวยการที่ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา จำนวน 124 คน ได้แก่ มหาวิทยาลัยของรัฐในระบบราชการ มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล และมหาวิทยาลัยเอกชน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2559 : เว็บไซต์) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 124 ชุด โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในวันที่ 22 กรกฎาคม 2559 โดยแนบซองจดหมายตอบกลับไปพร้อมกับแบบสอบถามซึ่งกำหนดให้ส่งจดหมายตอบกลับทางไปรษณีย์ ภายใน 15 วัน หลังจากได้รับแบบสอบถาม เมื่อครบกำหนด ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาจำนวน 38 ฉบับ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการโทรศัพท์ติดตามผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย กลุ่มเดิมที่ยังไม่ได้ตอบกลับมามากครั้ง หลังจากนั้นจนถึงวันที่ 22 ตุลาคม

2559 ได้รับแบบสอบถามตอบกลับมามากจำนวน 46 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาจำนวนทั้งสิ้น 84 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 67.74 เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปยังกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker Kumar และ Day (2001) ได้เสนอว่าการส่งแบบสอบถาม ต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงถือว่ายอมรับได้ รวมระยะเวลาในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล 92 วัน

2. การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

ความปลอดภัยของข้อมูล (Data Security) ประยุกต์จากองค์ประกอบความปลอดภัยของข้อมูลของ จรรยา สาวิติ (2557 : 3) และ สุชาติ สิริธีงสถาพร (2548 : 1-18) ดังนี้ 1) ด้านการรักษาความลับซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการเชื่อมั่นว่าการรักษาความลับของข้อมูลที่ดีทำให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพการตระหนักถึงการกำหนดสิทธิ์การเข้าใช้ข้อมูลของบุคคลากรและจัดประเภทข้อมูลได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์ถือเป็นการรักษาความปลอดภัยของข้อมูลการเชื่อมั่นว่าการป้องกันข้อมูลที่ถูกเปิดเผยจนอาจมีผลเสียหรือเป็นอันตรายต่อเจ้าของข้อมูลจะทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือการให้ความสำคัญกับการรักษาสิทธิ์ของผู้ใช้งานในการเข้าถึงข้อมูลเสมอเพื่อรักษาสิทธิ์ของผู้ใช้งานและรักษาข้อมูลให้ประสิทธิภาพ เช่นข้อมูลประวัติการศึกษา นิสิต นักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น 2) ด้านข้อมูลมีความถูกต้องสมบูรณ์ ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับ การเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือต้องมีความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลโดยไม่ถูกแก้ไขหรือบิดเบือนจากผู้ไม่ใช่เจ้าของข้อมูลการให้ความสำคัญกับการป้องกันความผิดพลาดของข้อมูลในกรณีที่ระบบปฏิบัติการของระบบคอมพิวเตอร์มีปัญหาเพื่อให้ผู้ใช้งานสามารถเรียกใช้งานข้อมูลได้ตลอดเวลา การมุ่งเน้นให้มีการป้องกันการเปลี่ยนแปลงข้อมูลจากผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตได้เพื่อรักษาความถูกต้องของข้อมูล เช่น ข้อมูลด้านการเงินการคลัง ข้อมูลด้านการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษา ข้อมูลการวางแผนอัตรา

กำลัง การวางแผนงบประมาณของสถาบันอุดมศึกษา

3) ด้านการมีฐานข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอซึ่งครอบคลุมถึงการเชื่อมั่นว่าสามารถให้บริการข้อมูลแก่ผู้ใช้บริการได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และถูกต้องจะทำให้เกิดความคล่องตัวในการเรียกข้อมูล

การส่งเสริมให้มีการพัฒนาและดูแลรักษาข้อมูล อย่างสม่ำเสมอ และในระหว่างการพัฒนาไม่มีอุปสรรคในการเรียกใช้งานข้อมูลการมุ่งเน้นให้มีการเก็บสำรองข้อมูลเพื่อใช้ในยามฉุกเฉินได้อย่างเพียงพอ เพื่อให้สามารถเรียกใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้มีการออกแบบระบบสารสนเทศให้ใช้งานได้ง่ายขึ้น และสามารถเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็ว และถูกต้อง เช่น ข้อมูลประวัติการศึกษาของนิสิต นักศึกษาที่สำเร็จการศึกษา หรือเคยศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา เป็นต้น 4) ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล ซึ่งครอบคลุมเกี่ยวกับการเชื่อมั่นว่าข้อมูลที่เจ้าของข้อมูลเก็บรวบรวมไว้ถูกใช้ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของเจ้าของข้อมูล จะทำให้เกิดความเป็นส่วนตัวของข้อมูลการให้ความสำคัญกับสิทธิในการเข้าใช้ข้อมูลของผู้ที่ใช้งานเพื่อให้ข้อมูลเกิดความเป็นส่วนตัว การเชื่อมั่นว่าการพิสูจน์ตัวตนของผู้เข้าใช้งานข้อมูลถูกใช้งานโดยผู้พิสูจน์ตัวตนจริง หรือเรียกว่าการพิสูจน์ทราบตัวตน การตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นส่วนตัวของข้อมูลที่จะให้ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ และ 5) ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล ซึ่งครอบคลุมถึงการให้ความสำคัญกับการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลเสมอเพื่อให้มีการรักษาข้อมูลให้มีประสิทธิภาพ การเชื่อมั่นว่าการตรวจสอบข้อมูลทำให้ข้อมูลมีความพร้อมและทันสมัยต่อการใช้เสมอ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ต้องการใช้ข้อมูลได้ใช้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์ การมุ่งเน้นให้ผู้ใช้งานเรียนรู้การตรวจสอบข้อมูลเพื่อให้มีการปรับปรุง แก้ไขข้อมูลของตัวเองอยู่เสมอ การเชื่อมั่นว่าหากข้อมูลในระบบสารสนเทศสามารถตรวจสอบได้ตลอดเวลาจะทำให้ลดความผิดพลาดของข้อมูลได้ เช่น การเข้าตรวจ

สอบประวัติการศึกษาของนิสิตที่สำเร็จการศึกษาแล้วและต้องการไปประกอบวิชาชีพอื่นๆ ต้องได้รับความน่าเชื่อถือจากหน่วยงาน หรือองค์กรภายนอกได้

คุณภาพการตัดสินใจโดยอ้างอิงจากแนวคิดการตัดสินใจทางธุรกิจของ (สมยศ นาวิกการ, 2544 : 160-163) ดังนี้ 1) ด้านความรวดเร็วทันเหตุการณ์ครอบคลุมถึงการมีการวิเคราะห์ ระบุปัญหาและสร้างทางเลือกได้อย่างรวดเร็วทันต่อสถานการณ์ที่จะต้องทำการตัดสินใจ การที่สามารถออกแบบกระบวนการตัดสินใจที่ได้ผลลัพธ์ทันต่อความต้องการแก้ปัญหาหรือการดำเนินงาน การกำหนดระยะเวลาสิ้นสุดของกระบวนการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมกับความต้องการใช้ผลลัพธ์จากการตัดสินใจ การที่สามารถดำเนินการตามผลลัพธ์จากการตัดสินใจได้ทันตามระยะเวลาที่กำหนด 2) ด้านการบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้อย่างครอบคลุมกับปัญหาหรือแนวทางการดำเนินงานที่ต้องการตัดสินใจการมีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจแต่ละครั้งอย่างชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างเหมาะสมการที่องค์กรสามารถกำหนดวัตถุประสงค์ในการตัดสินใจแต่ละเรื่องให้สอดคล้องกับเป้าหมายโดยรวมขององค์กรการสามารถกำหนดทางเลือกในการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสม สอดคล้อง ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดการสามารถแก้ปัญหาหรือตัดสินใจเลือกทางเลือกได้อย่างเหมาะสมและบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ 3) ด้านการเกิดประสิทธิผลสูงสุดซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการที่มีการตัดสินใจเลือกทางเลือกที่สอดคล้องกับเป้าหมายของการแก้ปัญหาหรือแนวทางการดำเนินงานที่กำหนดอย่างเหมาะสม การสามารถตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ให้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุดต่อองค์กร โดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ที่กำหนดการสร้างสมดุลระหว่างต้นทุนที่เกิดกับประโยชน์ที่ได้รับจากการตัดสินใจได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด

การมีระบบประเมินผลลัพธ์จากการตัดสินใจที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ที่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจในแต่ละครั้งได้อย่างเหมาะสม การมีการประเมินกระบวนการตัดสินใจเพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงการดำเนินงานให้เกิดประโยชน์สูงสุดและ 4) ด้านการยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการเป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพการได้รับความเชื่อมั่นในการบริหารงานจากผู้เกี่ยวข้อง ทุกภาคส่วน การได้รับความร่วมมือในการเสนอปัญหา และแนวทาง การแก้ไขจากบุคคลทุกฝ่าย ส่งผลให้การตัดสินใจมีประสิทธิภาพสูงสุด การเป็นผู้ให้คำปรึกษาแก่สมาชิกหรือกลุ่มองค์กรเดียวกันเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงาน

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่นและค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาผ่านการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งความปลอดภัยของข้อมูล มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.780 – 0.849 และคุณภาพการตัดสินใจ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.889 – 0.929 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้เสนอค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ต้องมีค่า 0.70 ขึ้นไป จึงจะถือว่ายอมรับได้ การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ (Discriminant Power) โดยใช้เทคนิค Item-toal Correlation ซึ่งความปลอดภัยของข้อมูล มีค่าอำนาจจำแนก (r)

อยู่ระหว่าง 0.550 – 0.822 และคุณภาพการตัดสินใจ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.660 – 0.860 ซึ่งสอดคล้องกับ Nunnally (1978) ได้เสนอค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ต้องมีค่า 0.40 ขึ้นไป จึงจะถือว่ายอมรับได้

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ การวิเคราะห์ ความถดถอยแบบพหุคูณ ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพการตัดสินใจ ซึ่งเขียนเป็นสมการ ดังนี้

$$\text{สมการ DMQ} = \beta_0 + \beta_1 \text{ SCR} + \beta_2 \text{ INT} + \beta_3 \text{ AVB} + \beta_4 \text{ PVD} + \beta_5 \text{ CHE} + \varepsilon$$

เมื่อ β_0 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ค่าคงที่
 β_1-5 หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย
 ε หมายถึง ค่าสัมประสิทธิ์ความคาดเคลื่อน
 DMQ หมายถึง คุณภาพการตัดสินใจ
 SCR หมายถึง ด้านการรักษาความลับ
 INT หมายถึง ด้านข้อมูลมีความถูกต้องสมบูรณ์
 AVB หมายถึง ด้านความมีข้อมูลพร้อมใช้งาน
 PVD หมายถึง ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล
 CHE หมายถึง ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล

ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของความปลอดภัยของข้อมูลกับคุณภาพการตัดสินใจโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ตัวแปร	DMQ	SCR	INT	AVB	PVD	CHE	VIFs
\bar{X}	3.75	4.19	4.26	3.98	4.02	3.99	
S.D.	0.72	0.69	0.76	0.84	0.86	0.92	
DMQ	-	0.673*	0.684*	0.821*	0.831*	0.817*	
SCR		-	0.684*	0.718*	0.728*	0.734*	3.361
INT			-	0.811*	0.791*	0.755*	5.272
AVB				-	0.851**	0.855*	5.724
PVD					-	0.878*	5.579
CHE						-	2.455

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFs ปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ ความปลอดภัยของข้อมูล มีค่าตั้งแต่ 2.455-5.724 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006 : 585)

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระความปลอดภัยของข้อมูลในแต่ละด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตามคุณภาพการตัดสินใจโดยรวม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

ระหว่าง 0.673 – 0.831 จากนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ผลการดำเนินงานโดยรวม (DMQ) ได้ดังนี้

$$DMQ = 0.780 + 0.052 SCR - 0.106 INT + 0.315 AVB + 0.318 PVD + 0.170CHE + \epsilon$$

ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าคุณภาพการตัดสินใจโดยรวม (DMQ) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($F = 47.098$; $p = 0.000$) และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง ($Adj R^2$) เท่ากับ 0.735 เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระความปลอดภัยของข้อมูลแต่ละด้านกับตัวแปรตามคุณภาพ การตัดสินใจโดยรวม (DMQ) ปรากฏผล ดังตาราง 2

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์การถดถอยกับคุณภาพการตัดสินใจโดยรวมของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

ความปลอดภัยของข้อมูล	คุณภาพการตัดสินใจโดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์การ	ความคลาดเคลื่อน		
	ถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	0.780	0.268	2.910*	0.005
ด้านการรักษาความลับ (SCR)	0.052	0.092	0.560	0.577
ด้านข้อมูลมีความถูกต้องสมบูรณ์ (INT)	-0.106	0.098	-1.084	0.282
ด้านการมีข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ (AVB)	0.315	0.111	2.834*	0.006
ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (PVD)	0.318	0.113	2.817*	0.006
ด้านการตรวจสอบได้ของข้อมูล (CHE)	0.170	0.105	1.622	0.109

F = 47.098 p = 0.000 Adj R² = 0.735

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 พบว่า ความปลอดภัยของข้อมูล ด้านการมีข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ ด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับคุณภาพการตัดสินใจโดยรวม เกิดจากค่าสหสัมพันธ์ที่มีค่าต่ำกว่าระดับ 0.05 แสดงว่าความปลอดภัยของข้อมูลและคุณภาพการตัดสินใจมีความสัมพันธ์กัน และค่าสหสัมพันธ์มากกว่า 0.05 คือ ความปลอดภัยของข้อมูลและคุณภาพการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน และถ้าค่าสหสัมพันธ์มีค่าน้อยกว่า 0.05 แสดงว่าความปลอดภัยของข้อมูลและคุณภาพการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาจะเน้นเรื่องของการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล และความพร้อมใช้งานเสมอของข้อมูล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ข้อมูลและสร้างความน่าเชื่อถือในองค์กรด้วยทั้งนี้เพื่อให้องค์กรข้อมูลมาประกอบการตัดสินใจที่มีคุณภาพองค์กรต้องตระหนักถึงความปลอดภัยของข้อมูล และให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และการมีข้อมูลพร้อมใช้งานเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาลี ธรรมรัตน์ (2554 : บทคัดย่อ) พบว่า ความมั่นคงปลอดภัยการรับส่งแฟ้มข้อมูล และการจัดการการ

เข้ารหัสลับภายในองค์กรของการทำธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายทำให้เกิดโปรแกรมประยุกต์ที่สามารถใช้ในการส่งข้อมูลผ่านเครือข่ายขึ้นมากมาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพาพร ขวัญมา (2555 : บทคัดย่อ) พบว่า ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการใช้ข้อมูล ซึ่งก่อให้เกิดการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ และส่งผลให้กิจการมีศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brunch (2007 : 469 - 492) พบว่า การตัดสินใจนั้นส่งผลต่อระบบทางการบัญชีและข้อมูลกับสิ่งที่กระตุ้น ซึ่งเป็นการศึกษาโดยตรงในการบัญชีควบคู่กับการตัดสินใจ ซึ่งหากองค์กรคำนึงถึงความปลอดภัยของข้อมูล ข้อมูลต้องถูกจัดเก็บไว้อย่างถูกที่ ถูกทาง และมีความปลอดภัยต่อการบุกรุกทั้งภายในและภายนอกองค์กร ซึ่งผลวิจัยมีประโยชน์ยิ่งต่อสถาบันอุดมศึกษาที่จะนำไปใช้ในการรักษาข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือ และประกอบการตัดสินใจที่มีคุณภาพและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อพัฒนาการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และประชาชาติ ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต และประโยชน์ของงานวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยครั้งนี้ผู้ที่สนใจสามารถศึกษาในประเด็นที่แตกต่างในด้านต่าง ๆ ดังนี้ สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับการมีข้อมูลที่พร้อมใช้งานเสมอ โดยเน้นด้านการมีการออกแบบสารสนเทศให้ใช้งานได้ง่ายค้นและสามารถเข้าข้อมูลได้รวดเร็วและถูกต้อง สามารถใช้งานได้แม้ระบบจะมีการปรับปรุง แก้ไข หรือเหตุการณ์ออฟไลน์ของระบบ และสถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญกับความเป็นส่วนตัวของข้อมูลโดยการตระหนักถึงความสำคัญของความเป็นส่วนตัวของข้อมูลที่จะให้ข้อมูลนั้นเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้อง และน่าเชื่อถือ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร สามารถนำมาประกอบการตัดสินใจให้มีคุณภาพและทันต่อเหตุการณ์ภายใต้เงื่อนไข และข้อจำกัดต่าง ๆ ได้

2. ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการพัฒนาระบบการบริหารจัดการข้อมูลขององค์กร ให้ตระหนักถึง

ความปลอดภัยของข้อมูลด้านต่าง ๆ เพื่อรักษาข้อมูลให้มีความน่าเชื่อถือ และพร้อมใช้งานตลอดเวลา เพื่อให้การดำเนินงานเกิดความคล่องตัว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ความปลอดภัยของข้อมูล ด้านการมีข้อมูลพร้อมใช้งานและความเป็นส่วนตัวของข้อมูล มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกต่อคุณภาพการตัดสินใจ ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับการสร้างพื้นฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ สามารถใช้งานได้ตลอดเวลา และถึงแม้เกิดปัญหาขึ้นก็สามารถแก้ไขได้ในเวลาที่น้อยที่สุด และการมีความเป็นส่วนตัวของข้อมูลโดยเฉพาะอย่างยิ่ง สิทธิในการเข้าถึงข้อมูลรายบุคคล เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีข้อมูลที่มีความสำคัญมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลของนิสิต นักศึกษา และข้อมูลอื่น ๆ ของสถาบันอุดมศึกษา ดังนั้นการจะให้นิสิต บุคลากร หรือผู้ใช้ระบบสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ในระดับไหน จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับองค์กร และการทำงานที่มีประสิทธิภาพต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- จรรยา สาวีถิติ. (2557). *เอกสารประกอบการสอนระบบความมั่นคงของเครือข่ายคอมพิวเตอร์สำหรับงานธุรกิจ*. เทพ สงวนกิตติพันธ์. (2559). การตัดสินใจ. (วันเดือนปี). ได้มาจาก <http://www.stou.ac.th/Offices/rdecl/udon/upload/socities.html> เว็บไซต์.
- ทิพาพร ขวัญมา. (2555). *ผลกระทบของคุณภาพข้อมูลทางบัญชีบริหารที่มีต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของธุรกิจ SMEs ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. (วิทยานิพนธ์). บรม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธีรพล แสงอุทัย. (2555). *การพัฒนาความมั่นคงปลอดภัยของระบบเครือข่ายตามมาตรฐาน ISO 27001/17799 สำหรับบริษัทเน็ตมาร์ค (ประเทศไทย) จำกัด*. (สารนิพนธ์). วท.ม.กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- ชาติ ธรรมรัตน์. (2554). *ความมั่นคงปลอดภัยการรับส่งแฟ้มข้อมูลและการจัดการการเข้ารหัสลับภายในองค์กร*. (วิทยานิพนธ์). วท.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- วรัญญา สะอาดยิ่ง. (2557). *ผลกระทบของระบบความปลอดภัยของข้อมูลที่มีต่อความได้เปรียบของข้อมูลของธุรกิจโรงพยาบาลเอกชนในประเทศไทย*. (วิทยานิพนธ์). บรม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุชาติ สิริจงสถาพร. (2548). *หนังสืออ้างอิง. เอกสารประกอบการสอน หน่วยที่ 12 ชุมวิชาการรักษาความมั่นคงปลอดภัย*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาวิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร.
- สมยศ นาวิการ. (2544). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2551). *รายงานประจำปี 2551 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สหมิตรพรีนติ้งเอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2554). *รายงานประจำปี 2554 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). www.vec.go.th เว็บไซต์.
- Aaker, D. A., Kumar, V. and Day, G.S. (2001). *Marketing Research*. John Wiley and Sons, Inc.
- Black, Ken. (2006). *Business Statistics for Contemporary Decision Making*. 4th ed. USA : John Wiley & Son.
- Boyle, J.R. and R.R. Panko. (2013). *Corporate Computer Security*. 3rd ed. New York : Published by Prentice Hall.
- Brunch, J. W., Jr. (2007). "Accounting Information and Decision Making : Some Behavioral Hypotheses," *Journal of Business Finance & Accounting*. 34(7) & (8) : 469-492 ; September – October, 2007.
- Nakrem, A. (2007). *Managing Information Security in Organizations : a Case Study*. 2007. <http://brage.bibsys.no/xmlui/handle/11250/136081> > 2016.
- McKeown, Max. (2008). *The Truth About Innovation*. London, UK: Prentice Hall.
- Nunnally, Jum C. (1978). *Psychometric theory*. 2nd ed. New York : McGraw-Hill.

แนวโน้มการศึกษาด้านมืดของบุคลิกภาพการทบทวนวรรณกรรมอย่างเป็นระบบโดยการวิเคราะห์โครงข่ายดัชนีวรรณกรรม

Dark Triad Trends in Personality Studies: Systematic Review with Bibliometric Network Analysis

ชินัน บุญเรืองรัตน์¹, Toe Toe Oo²

Chinun Boonroungrut¹, Toe Toe Oo²

บทคัดย่อ

ด้านมืดของบุคลิกภาพกลายเป็นหัวข้อที่นักจิตวิทยาทางสังคมและพัฒนาการให้ความสนใจมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การศึกษาด้านนี้ยังคงอยู่ในระยะเริ่มต้นประมาณในช่วงไม่เกิน 10 ปี ที่ผ่านมา เพื่อสร้างภาพในงานที่นักวิจัยได้ศึกษาที่ผ่านมาเพื่อหาแนวโน้มและช่องว่างสำหรับการ ศึกษาในอนาคต การวิเคราะห์ดัชนีวรรณกรรมโดยอาศัยโครงข่ายจาก 377 บทความใน Web of Science และ 171 บทความใน Google Scholar จากปีพ.ศ. 2528 ถึง 2559 ผลการศึกษาพบว่า บุคลิกภาพด้านมืดมักจะถูกตีความจากลักษณะ 3 กลุ่มคือบุคลิกภาพแบบ หลงตัวเอง, บุคลิกภาพแบบโรคทางจิตและบุคลิกภาพแบบแผล่เหลี่ยมตามลำดับ เพื่อที่จะระบุ แนวโน้มในการศึกษาบุคลิกภาพด้านมืดนี้ มีสัมพันธ์กับความแตกต่างระหว่างบุคคล, ความผิดปกติทางจิตและกิจกรรมในโลกออนไลน์ รวมทั้งพฤติกรรมที่เกิดจากความคิดสร้างสรรค์ อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบตามเปอร์เซ็นต์ของคำสำคัญทั้ง 3 กลุ่มแล้วพบว่า Google Scholar มีจำนวนข้อมูลด้านมืดของบุคลิกภาพมากกว่า 1 เท่าจากข้อมูลใน Web of Science และแนวโน้มของการศึกษาเปลี่ยนจากผู้ป่วยหรือผู้ที่มีความผิดปกติทางจิตไปสู่กลุ่มบุคคลทั่วไป รวมทั้งงานวิจัยด้านอื่นๆอย่างการบริหารจัดการและการเงินตั้งแต่ปี พ.ศ. 2555 เป็นต้นมา

คำสำคัญ : ด้านมืดของบุคลิกภาพ, การทบทวนเอกสารอย่างมีระบบ, ดัชนีวรรณกรรม, การวิเคราะห์โครงข่าย

Abstract

Dark triad personality has become one of the social and developmental psychologists researchers' have recently shown a heightened interest in; however, the field of studies is in its infancy, only starting in the last decade. To visualize what the researchers' have done to address a recent trend and close the gap of knowledge is the aim of the present study. A systematic review

¹ Ph.D. candidate in general psychology, School of Psychology, Central China Normal University email: b.chinun@gmail.com

² Assistance Lecturer in educational psychology, Department of Educational Psychology, Sagaing University of Education email: toe.oo@yahoo.com

with a bibliometric network analysis (1985-2016) was used with 377 articles from the Web of Science and 171 articles from Google Scholar. The results showed that dark triad personality was interpreted into 3 cluster triads; Narcissism, Psychopathy and Machiavellianism respectively. To address the trend of the study, dark triad studies have been associated with individual differences, psychological disorders and cyber activities including some inventory and creative behaviors; however, comparing the occurrence percentage, Google scholar's database provided a greater number of dark triad key terms than Web of Science. The study trend (since 2012) has changed from mental illness patients and abnormal psychology factors to various groups of normal people including management and finance.

Keywords: Dark triad personality; Systematic Review; Bibliometric; Network Analysis

Humans have never been perfect. We are all compounded from many kinds of bad characters namely called 'Dark Triad'. In the dark traits of personality as described by three clusters of consisting of reckless and selfish psychopathy, grandiose and entailed narcissism, and strategically manipulative Machiavellianism (Jones, 2013). In the 10 years review of Furnham, Richards, and Paulhus (2013) explained the concepts and empirical studies into those three clusters of socially-aversive personality and also suggested the gap of knowledge for the further study. Although there are clearly citations to the first group of researchers such as Paulhus and Williams who raised the dark side studies in 2002 and now there are at least approximately 400 cited times, the literature in detail cannot be addressed but focused in various issues according to the researchers' interest.

As a result of the dark side of personality has had studying on human behaviors; many studies examine the relationship among the dark traits with multidiscipline ranging from healthcare disorders to creativity and morality

to religions (Jonason, Zeigler-Hill, & Okan, 2017). The original of dark triad concept is organized drawing between normal and abnormal personality. Although the terms between clinical and subclinical are contrasted, subclinical covers wide rage including extreme cases especially the concepts of Narcissism and Psychopathy. These two classifications and diagnosis are remaining as psychiatric disorder as personality disorder in the DSM-IV-TR (Furnham & Crump, 2005). Contrastingly, Machiavellianism had different etiology from philosophy of a political advisor named Nicolo Machiavelli. Various questionnaires on Machiavellianism represent cynical, unprincipled and key interpersonal success (Jones & Paulhus, 2014).

Nowadays, Dark Triad Personality researchers applied questionnaires with standard and validity measurements that have been documented in many variables. In contrast to Smith's positive psychology mapping (2008) can assume and draw understanding of human strengths and human flourishing (Figure 1) (Hefferon & Boniwell, 2011). The Dark side triads should be against those domains presu-

ably. In 10 year review of Furnham et al. (2013), 5 domains are explained in occupation, education, mating interpersonal and antisocial behavior. Within those five domains, there is less special attention. Nevertheless occupational,

educational and interpersonal behaviors are the researchers' major overlap outcome domains represented by the number of articles and researches.

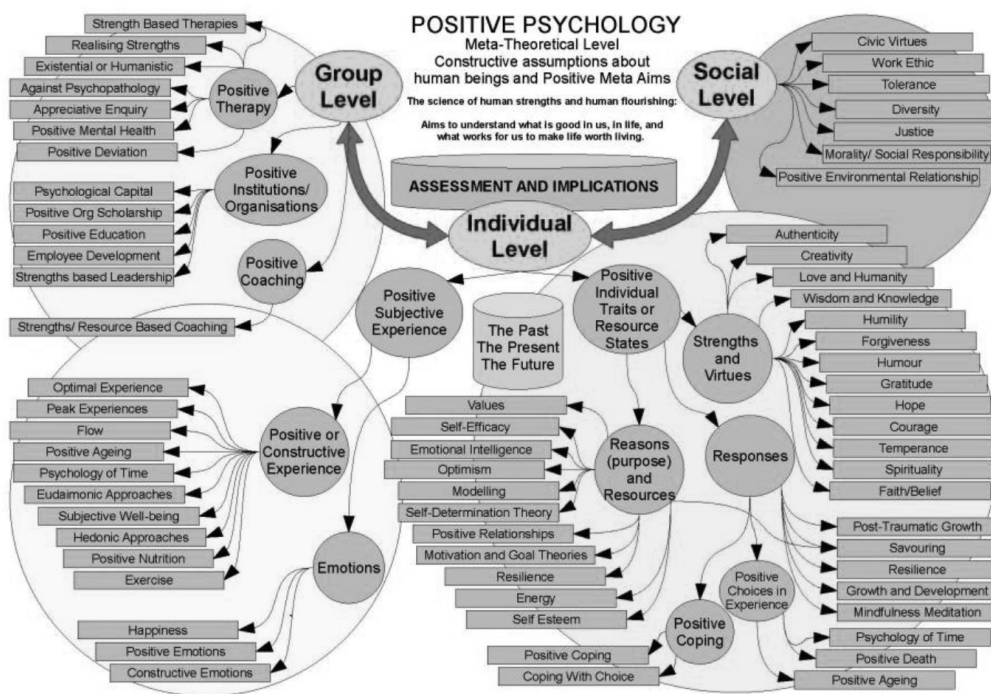

Figure 1: Smith's mid map of positive psychology (Hefferon & Boniwell, 2011)

To get the sense of the effect of the previous discourse, mapping analysis were used to construct in the present study to visualize and investigate the key-terms published in the personality domains. A systematic mapping study will classify the field of researches have done before which made summaries and evaluated the results based on reference cite data. This network-mapping diameter will calculate centrality that clarify three type of analysis; degree centrality, closeness centrality and

betweenness centrality. According to analysis-based centrality concept, (1) Degree centrality will explore impact units as nodes; in this case can be keywords on the studies field. Nodes and link between nodes showing relationship will represent researchers used keyword domains. (2) Closeness centrality analyzes and identifies closing nodes and their positions in mapping graph. (3) Betweenness centrality is analysis to be link between the group of nodes or individual nodes (Otte & Rousseau, 2002).

(1)

$$d(i) = \sum_j m_{ij}$$

$m_{ij} = 1$ when it shares connection to others, and 0 when it does not have any connection.

(2)

$$c(i) = \sum_j d_{ij}$$

d_{ij} represents the number of links from one to another.

(3)

$$b(i) = \sum_{j,k} \frac{g_{jik}}{g_{jk}}$$

g_{jk} represents the number of the shortest links from one (j) to another (k). g_{jik} is the shortest link from K to j passing another one.

According to Kitchemham and Charters' performance type of analysis that can be used especially to generate the overview of the interesting field (Keele, 2007). The researchers' trend of dark triad personality studies will be explored in the present study. In addition, the gap of knowledge can be investigated from the mapping the current state of research in the future.

In the present study, it aims to review systematically the trend of dark triad personality studies among the previous studies using the network analysis and explore two databases as a searching guideline use for researchers in social psychology.

Method

Databases

Search Strategy and Selection Criteria

The data was collected from two database platforms; Web of Science database (WoS) of Thomson Reuter and Google Scholar (GS). WoS, firmly ISI Web of Knowledge, and GS were found less overlap in citation in fact of GS produced as largely more than twice.

Contrastingly, WoS provided only citations to journal published in ISI listed journals (Meho & Yang, 2007); GS captured a wide range of academic works including book and book chapters, conference papers and doctoral dissertations. Working or conference paper and research in GS provides a more comprehensive picture of resent impact in Social Sciences and Humanities (Meho & Yang, 2006).

377 WoS articles were searched in the present study. Bibliographic data including title, keywords and abstract from All Databases and Core Collection have been analyzed. 171 GS articles were collected authors, titles and citation. Both database use time span from 1985 to 2016. Boolean logic search techniques with the 'dark* AND personality' search words were used from web of science either All Database or Core Collection. Only Articles in human behavior, sciences and psychology published were included. The emerging fading themes the WoS web-based algorithm implemented was used to make identification. Dark behaviors related to non-human activities are excluded. These search terms are appeared in search engine.

1) 'Dark AND personality' and 2)"dark triad personality" OR "dark triad of personality" OR "dark personality" OR "dark-triad personality" OR "dark triads personality" OR "dark triads of personality" OR "dark-triads personality" OR "dark side of personality"

Tool Used

VOS viewer application leading Bibliometric and Systematic mapping study (SMS) has mapped the network of published terms used in those databases. Bibliometric analysis classified the important data based on the number of occurrences and citation counts (Kear & Colbert-Lewis, 2011). Bibliometric analysis named hammer nails project, network analysis interface for literature studies and a cloud-based citation data service identified their in-degree, total citation count with PageRank scores had processed (Knutas, Hajikhani, Salminen, Ikonen, & Porras, 2015).

Haring's Publish or Perish application was run to sequence of publications with citation ranked from GS database (Harzing, 2010; Lacasse & Hodge, 2017). 50 top cited Researches articles with keywords were retrieved. WoS Literature systematic review identified an analysis on the reference topic terms provided

from Web of Science. The analysis ranked frequency the important journals, and studying keywords in the dataset based on the number of occurrences, citation and reference counts. The keyword citation network of the given records is created and used to identify the important papers according to their in-degree, total citation count and PageRank scores. Moreover, the analysis finds also often-cited references that were not included in the original dataset downloaded from WoS.

Results

A total of 377 related articles were found in all database with topic and title keyword network showed 108 keywords from 9921 terms classified into 3 clusters (Figure 1); Cluster 1 (yellow & red nodes) is dominated by dark triad psychopathology, Cluster 2 (cyan nodes) was individual approach and in cluster 3 (green nodes) affect and response were mapped. The Node size represents number of occurrences and their links represent co-occurrence relationship. In Figure 1 indicated the dark triad with subclinical aspects has been beginning continually to study since 2010 although this topic has started since the last decade (cyan to red).

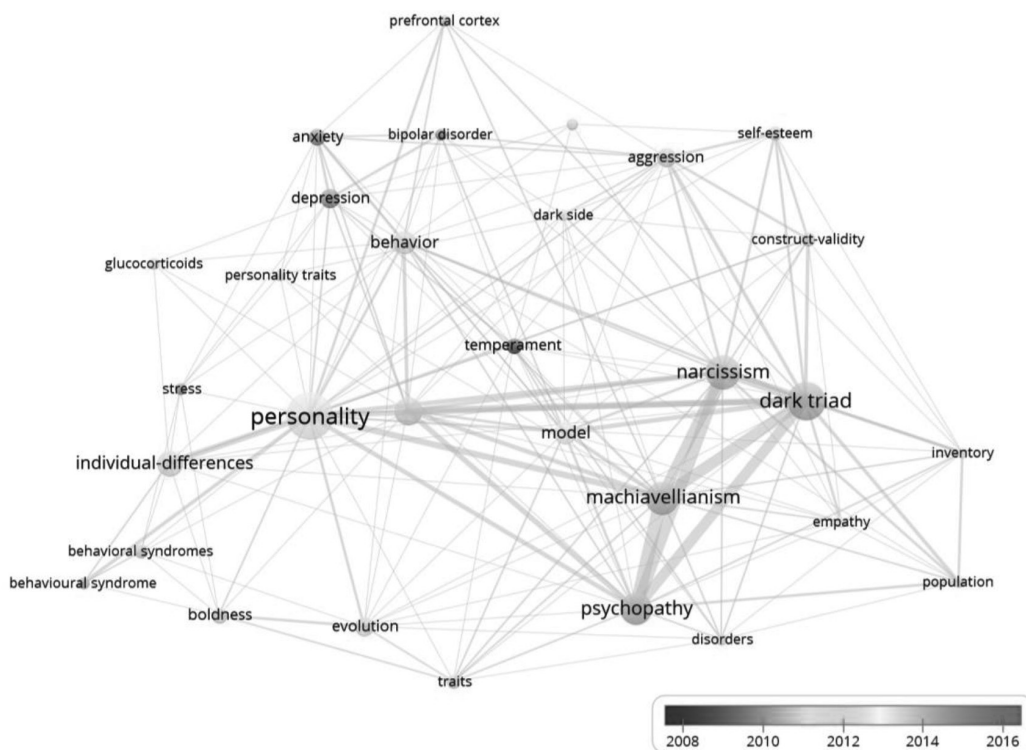

Figure 2 Titles and Abstract Keywords Network from Core Correction

In the top 50 GS cited articles, 224 keywords were found and categorized by year published; before 2009, 2009 – 2012 and after 2012. The number of articles showed that dark triad becomes increasing from 19, 32 and 114 respectively excluded 6 articles with no date reference. Comparing the occurrence percentage of the main 3 –cluster triads between WoS and GS showed that the number of articles in GS is more almost one time in those triads (figure 3). Half of the articles in GS were described in 3 clusters of dark triad personality leading topic same as the data in WoS compar-

ing between GS and WoS is 74% and 13.5% in Dark triad, 50% and 21.2% in Psychopathy, 46% and 18.3% in Machiavellianism, 44% and 23.1% in Narcissism (figure 4). The number of GS and WoS occurrence percentage are different significantly at level .03 ($t = 3.896$). Models and measurements like HEXACO and Big Five Model were applied in at least 18 GS articles. Moreover, keywords as prejudice social dominance, violence and twin study were found in GS. Interestingly, there were articles related innovative behavior and cyber activities such as Facebook and Twitter in this study.

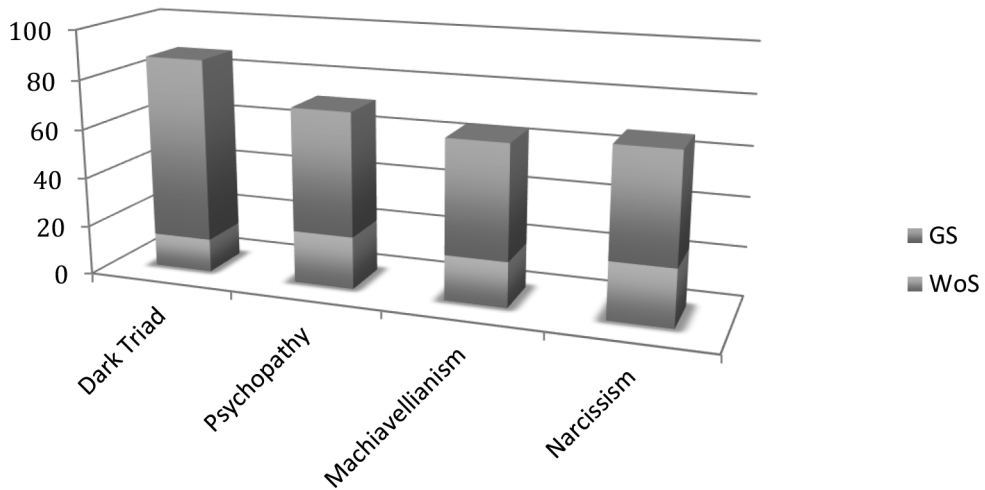

Figure 3. Most Occurrence in Dark Triad Percentage between WoS and GS

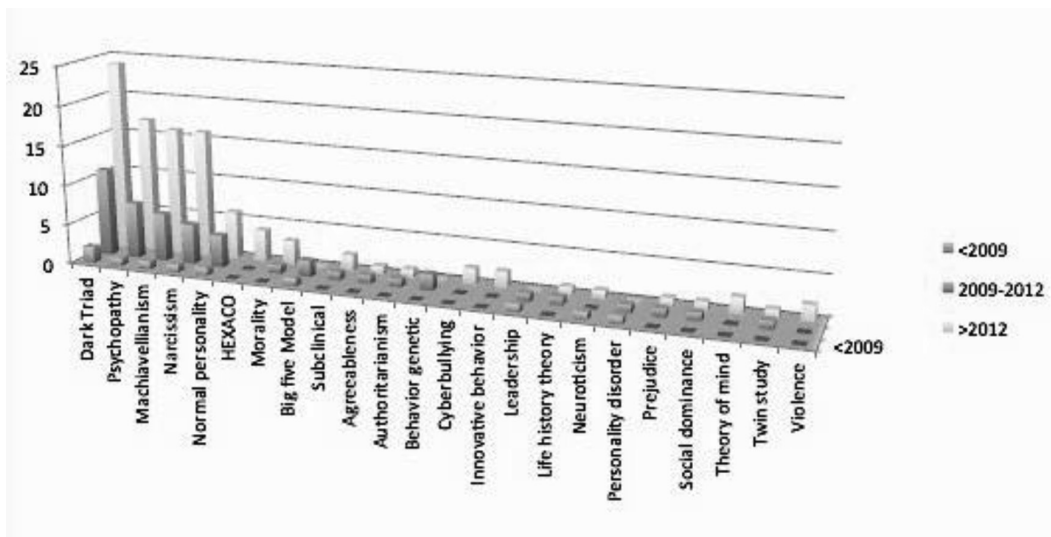

Figure 4. Keywords ranking from 50 top citation articles in GS

Discussions

Using the SMS and Bibliographic technique, the study examined key terms used in personality studies that can be categorized into main 3-cluster triads including individual differences and patient's appearances. The keywords have emerged in the present results

important research topics in the field of dark triad in the recent year. Much effort has been done to examine the relationship between personality and individual differences which link to some psychology disorders including personality triads as important big nodes among dark triad and disorders (Oluf & Furnham, 2015).

The number of articles and keywords found between WoS and GS in the present study is not different from the previous articles for a definition of usage and citation (Franchet, 2010; Moed, 2012). GS database contents more and various types of writings that were similar with the comparison of dark triad, Psychopathy, Machiavellianism and Narcissism. Narcissism and Psychopathy were ranked in the most interesting of researcher according to the number of keywords addressed.

The findings reported in this study supports previous empirical studies showing the pathology personality is one conceptualized as constellations of normal personality traits leading to some impairments in interpersonal abilities (Jonason et al., 2017). The finding showed the emerging literature on the hybrid model of personality disorders. The finding also showed a perspective to this literature review because

some nodes overlapped each other. In the mapping, it also carry an possibility for further researcher to make predictor factors to some disorders at least some symptoms (Stead & Fekken, 2014). with integrating the future finding to the science of personality.

According to the present results, it has shown the development in this field of study since it first introduced by Paulhus in 2002 (Jones & Paulhus, 2014; Paulhus & Williams, 2002). To address the gap of knowledge, researches can develop measurements to study the underlying influences including to explore relationship of this dark triad personality to a variety of knowledge area, not only abnormal psychology but management and financial behavior. The further researches can prove and fulfill valuables in studying and making a better understanding of personality studies and social psychology.

References

- Franceschet, M. (2010). "A comparison of bibliometric indicators for computer science scholars and journals on Web of Science and Google Scholar". *Scientometrics*. 83(1): 243-258.
- Furnham, A., & Crump, J. (2005). "Personality traits, types, and disorders: an examination of the relationship between three self-report measures". *European Journal of Personality*. 19(3): 167-184.
- Furnham, A., Richards, S. C., & Paulhus, D. L. (2013). "The Dark Triad of personality: A 10 year review". *Social and Personality Psychology Compass*. 7(3): 199-216.
- Harzing, A.-W. (2010). *The publish or perish book: Tarma software research Melbourne*.
- Hefferon, K., & Boniwell, I. (2011). *Positive psychology: Theory, research and applications*: McGraw-Hill Education (UK).
- Jonason, P. K., Zeigler-Hill, V., & Okan, C. (2017). Good v. evil: Predicting sinning with dark personality traits and moral foundations. *Personality and Individual Differences*, 104, 180-185.
- Jones, D. N. (2013). "What's mine is mine and what's yours is mine: The Dark Triad and gambling with your neighbor's money". *Journal of research in personality*. 47(5): 563-571.
- Jones, D. N., & Paulhus, D. L. (2014). "Introducing the short dark triad (SD3) a brief measure of dark personality traits". *Assessment*. 21(1): 28-41.
- Kear, R., & Colbert-Lewis, D. (2011). "Citation searching and bibliometric measures resources for ranking and tracking". *College & research libraries news*. 72(8): 470-474.
- Keele, S. (2007). Guidelines for performing systematic literature reviews in software engineering Technical report, Ver. 2.3 *EBSE Technical Report*. EBSE.
- Knutas, A., Hajikhani, A., Salminen, J., Ikonen, J., & Porras, J. (2015). *Cloud-based bibliometric analysis service for systematic mapping studies*. Paper presented at the Proceedings of the 16th International Conference on Computer Systems and Technologies.
- Lacasse, J. R., & Hodge, D. R. (2017). "Ranking Disciplinary Journals with the Google Scholar H-index". *Journal of Social Work Education*. 47(3): .
- Meho, L. I., & Yang, K. (2006). A new era in citation and bibliometric analyses: Web of Science, Scopus, and Google Scholar. *arXiv preprint cs/0612132*.
- Meho, L. I., & Yang, K. (2007). "Impact of data sources on citation counts and rankings of LIS faculty: Web of Science versus Scopus and Google Scholar". *Journal of the american society for information science and technology*. 58(13): 2105-2125.
- Moed, H. (2012). The use of big datasets in bibliometric research. *Research Trends*, 30, 31-33.
- Oluf, G.-A., & Furnham, A. (2015). *The relationship between bright-and dark-side personality traits*. *Personality and Individual Differences*, 87, 206-211.
- Otte, E., & Rousseau, R. (2002). "Social network analysis: a powerful strategy, also for the information sciences". *Journal of information Science*. 28(6): 441-453.

- Paulhus, D. L., & Williams, K. M. (2002). The dark triad of personality: Narcissism, Machiavellianism, and psychopathy. *Journal of research in personality*, 36(6): 556-563.
- Stead, R., & Fekken, G. C. (2014). *Agreeableness at the Core of the Dark Triad of Personality*. *Individual Differences Research*, 12.

การตอบรับการตำหนิในภาษาไทย: การศึกษากลวิธีทางภาษาและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ

The Response to Blaming in Thai : A Study of Linguistic Strategies and Native Speakers' Motivational Concerns

สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์¹

Sittitam Ongwuttawat¹

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการตำหนิและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิ ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการตำหนิมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิมี 2 ส่วน คือ 1. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิ พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 3 ประการ ได้แก่

1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) 2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) และ 3. ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

คำสำคัญ : กลวิธีทางภาษา, การตอบรับการตำหนิในภาษาไทย, ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจ, ภาษากับวัฒนธรรม, วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย

Abstract

This research article aims to study linguistic strategies that Thai people have adopted to respond to blaming, as well as to study native speakers' motivational concerns while performing the act. The results indicate that Thai speakers adopted mitigating strategies more frequently than bold-on record strategies. An analysis of native speaker' motivational concerns reveals that there are two types of motivational concerns, 1) motivational concerns relating to the purpose of the

¹ อาจารย์ประจำ, คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

¹ Lecturer, Faculty of Liberal Arts, Thammasat University

conversation 2) motivational concerns relating to the context of the conversation. It found that Thai speakers place a priority on keeping relationships with the interlocutor. This linguistics behavior might be motivated by three socio-cultural factors : 1. an interdependent view of self 2. Collectivism, and 3. High context culture

Keywords : linguistic strategy, the responding to blaming in Thai, native speaker' motivational concern, language and culture, Emancipatory Pragmatics

บทนำ

ในวัฒนธรรมไทย คนไทยมักไม่ตอบรับการตำหนิอย่างตรงไปตรงมาเพราะสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หลีกเลี่ยงการทำทนายโดยตรง และหลีกเลี่ยงการแสดงออกให้เห็นความโกรธ ความไม่พอใจ และความรำคาญ คนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ระวังอารมณ์และการมีใจสงบ (Klusner, 1981) สังเกตได้จากกรที่เรามีสำนวน “น้ำขุ่นไว้ใน น้ำใสไว้นอก” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า แม้เราจะรู้สึกไม่พึงพอใจ เราก็ไม่อาจแสดงออกมาให้ใครรู้ นอกจากนั้นคนไทยยังมีวิธีจัดการกับความขัดแย้งโดยวิธีประนีประนอมเพื่อไม่ให้กระทบจิตใจของผู้อื่น ดังในสำนวน “บัวไม่ให้ช้ำ น้ำไม่ให้ขุ่น” เป็นต้น

อย่างไรก็ตามแม้ว่าคนไทยจะเห็นว่าการตอบรับการตำหนิอย่างตรงไปตรงมาเป็นสิ่งที่ควรหลีกเลี่ยงดังที่ได้กล่าวแล้วข้างต้น แต่การตอบรับการตำหนิเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจว่าเมื่ออยู่ในสถานการณ์ที่คนไทยต้องตอบรับการตำหนิคู่สนทนา คนไทยจะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการปฏิสัมพันธ์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบงานวิจัยที่ศึกษาการตำหนิและการตอบรับการตำหนิของผู้พูดภาษาไทยมีจำนวน 2 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยเรื่อง “การใช้ภาษาเพื่อแสดงการตำหนิของคนไทย” ของ นุชนารถ เฟิงสุริยา (2548) งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีการตำหนิของผู้พูดภาษาไทยโดยใช้แนวคิดเรื่อง “หน้า” (face) ของบราวน์

และเลวินสัน (Brown and Levinson, 1987) และงานวิจัยเรื่อง “การตอบการตำหนิในบทภาพยนตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ” ของ วีรนาถ เตชะวิบูลย์วงศ์ (2555) ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเปรียบเทียบการตอบรับการตำหนิของผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษจากบทภาพยนตร์ตามแนวสนทนาวิเคราะห์ และยังไม่มีพบว่ามีงานวิจัยใดที่ศึกษาการตอบรับการตำหนิในภาษาไทยจากมุมมองวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics)¹ ดังนั้นในบทความวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงมีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษาการตอบรับการตำหนิโดยมุ่งพิจารณาที่มุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อยเสนอไว้ โดยมีคำถามการวิจัยว่า ผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาอย่างไรในการตอบรับการตำหนิ และเมื่ออยู่ในสถานการณ์การตอบรับการตำหนิ ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยใดบ้างในการตอบรับการตำหนิ

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษากลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการตำหนิในภาษาไทยและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจนี้เป็นไปตามแนวทางที่เรียกว่า “Emancipatory Pragmatics” หรือ “วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย”

¹ ผู้วิจัยเรียก “Emancipatory Pragmatics” ว่า “วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย” ตาม ธีรพร พานโพธิ์ทอง (2555)

แนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เป็นแนวคิดที่คิดขึ้นโดย Hanks, Ide, and Katagiri (2009) และเกิดมาจากความร่วมมือของนักวิชาการหลากหลายแขนง สาขาทั้งนักภาษาศาสตร์ นักมานุษยวิทยา นักสังคมวิทยา ตลอดจนนักวิทยาศาสตร์ปริชาณที่มีความมุ่งมั่นและยึดอุดมการณ์เดียวกัน คือ การวิเคราะห์ภาษาโดยไม่ละเลยสามัญสำนึก (common sense) ของเจ้าของภาษาในสังคมวัฒนธรรมนั้นๆ

นอกจากนี้นักภาษาศาสตร์ในกลุ่มที่สนใจแนวคิดวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) ยังได้รับแรงบันดาลใจมาจากแนวคิดของนักมานุษยวิทยาที่แสดงให้เห็นว่าภาษากับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกและพยายามชักชวนให้นักภาษาศาสตร์ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการวิเคราะห์การสื่อสารตามวิถีปฏิบัติทางสังคม (sociocultural practice) ของแต่ละชุมชนภาษาจากมุมมองเจ้าของวัฒนธรรม โดยสังคมที่น่าจับตามองในการศึกษาดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง ได้แก่ สังคมหรือชุมชนภาษาที่ไม่ได้อยู่ในซีกโลกตะวันตก รวมไปถึงสังคมชนเผ่าต่างๆ เป็นต้น

แนวคิดดังกล่าวพยายามเสนอและตั้งคำถามว่า ทฤษฎีทางวัจนปฏิบัติศาสตร์ที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย (Established framework) สามารถอธิบายการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคมที่มีโครงสร้างและระบบวิธีคิดแตกต่างจากสังคมตะวันตก ซึ่งเป็นสังคมของเจ้าของทฤษฎีได้อย่างเหมาะสมหรือไม่อย่างไร และการพรรณนาปรากฏการณ์ทางภาษาต่างๆ ที่เกิดขึ้นควรพิจารณาจากมุมมองเจ้าของภาษาหรือปัจจัยทางวัฒนธรรมในสังคมที่เกี่ยวข้องและสนับสนุนให้มีการสร้างกรอบการวิเคราะห์วิธีการปฏิสัมพันธ์ที่กลั่นกรองมาจากความคิดหรือค่านิยมของสังคมนั้นๆ เอง

ในบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะได้ศึกษาการตอบรับการตำหนิในภาษาไทยตามแนววัจนปฏิบัติ

ศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) โดยมุ่งพิจารณาปรากฏการณ์ทางภาษาดังกล่าวจากมุมมองเจ้าของภาษาและปัจจัยในสังคมวัฒนธรรมตามแนวทางที่วัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย (Emancipatory Pragmatics) เสนอไว้

ขอบเขตของการวิจัย

1. นิยามของการตอบรับการตำหนิ

การตอบรับการตำหนิ ในบทความวิจัยนี้ หมายถึง การที่ผู้พูดตอบรับการที่ผู้ฟังบอกให้ผู้พูดรู้ว่าการกระทำของผู้พูดเป็นสิ่งที่ไม่ดี ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม หรือไม่น่าสนใจในความคิดหรือทัศนคติของผู้ฟัง

2. ขอบเขตของข้อมูล

เนื่องจากบทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาการตอบรับการตำหนิใน 2 ประเด็น คือ 1. เพื่อศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการตำหนิ และ 2. เพื่อศึกษาข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิ ดังนั้นวิธีการเก็บข้อมูลและขอบเขตของข้อมูลจึงแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1) ส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการตำหนิ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse Completion Test (DCT)² เป็นเครื่องมือในการวิจัยจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน ทั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งสถานการณ์การตอบรับการตำหนิในแบบสอบถามออกเป็น 3 สถานการณ์ ได้แก่

1. สถานการณ์ที่ท่านตอบรับการตำหนิเพื่อนของ

² ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเช่นเดียวกับชาญวิทย์ เยาวฤทธา (2554) แต่ดัดแปลงให้เข้ากับกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการตำหนิ และผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามเนื่องจากชาญวิทย์ เยาวฤทธา (2554) กล่าวว่า "การใช้แบบสอบถามทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนวิธีหนึ่ง"

ท่านที่ท่านนำเสนองานหน้าชั้นเรียนไม่ถูกใจ
2. สถานการณ์ที่ท่านตอบรับการตำหนิเพื่อนของ
ท่านที่ท่านทำอาหารไม่ถูกใจ และ 3.สถานการณ์ที่
ท่านตอบรับการตำหนิเพื่อนของท่านที่ท่านทำงาน
ฝีมือไม่ถูกใจ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

สถานการณ์ที่ท่านตอบรับการตำหนิเพื่อน
ของท่านที่ท่านนำเสนองานหน้าชั้นเรียนไม่ถูกใจ
หากเพื่อนของท่านตำหนิท่านที่ท่านนำเสนองาน
หน้าชั้นเรียนได้ไม่ถูกใจ ท่านจะอย่างไร

- ตอบรับการตำหนิ โดยพูดว่า.....
- ไม่ตอบรับการตำหนิ เพราะ
- ตอบรับการตำหนิ โดยใช้วิธีอื่น คือ

2) ส่วนที่เป็นข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือ
ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทาง
ภาษาในการตอบรับการตำหนิ

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้
แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำถามที่เป็นเหตุ
จูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้
กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิจากกลุ่ม
ตัวอย่าง นักศึกษาในระดับปริญญาตรีของ
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน 100 คน (กลุ่ม
เดียวกับส่วนที่ 1) และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่ม
ตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ตัวอย่างแบบสอบถามข้อคำถามที่เป็นเหตุ
จูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้
กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิ

**ในขณะที่ท่านกล่าวตอบรับการตำหนิใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ท่านคำนึงถึงปัจจัยใดบ้าง
(สามารถตอบได้มากกว่า 1 ปัจจัย)**

.....

.....

.....

.....

วิธีดำเนินการวิจัย

ในส่วนวิธีดำเนินการวิจัยสามารถแบ่งได้เป็น
ขั้นตอนดังนี้

1. สํารวจเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
จากการสํารวจเอกสารและงานวิจัยที่

เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเลือกใช้แนวทาง Emancipatory
Pragmatics หรือวัจนปฏิบัติศาสตร์แนวปลดปล่อย
ในการอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธีทางภาษา
ที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการตำหนิกับข้อ
คำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทย
คำนึงถึง และจากการทบทวนวรรณกรรมยังไม่พบ
ว่ามีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างกลวิธี
ทางภาษาดังกล่าวกับข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือ
ปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึง

2. เลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่าง
ผู้บอกภาษาจากกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาในระดับ
ปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จำนวน
100 คน

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในส่วนของการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูด
ภาษาไทยใช้ในการตอบรับการตำหนิ ผู้วิจัยเก็บ
ข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามหรือที่เรียกว่า Discourse
Completion Test (DCT) เป็นเครื่องมือ ขณะที่ใน
การศึกษาข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูด
ภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการ
ตอบรับการตำหนิ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้
แบบสอบถามและการสัมภาษณ์เชิงลึก

4. เก็บข้อมูลจากเครื่องมือที่สร้างขึ้น

5. คัดเลือกข้อมูลที่ได้

6. วิเคราะห์ข้อมูล

ในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจำแนกการ
วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. วิเคราะห์
กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับ
การตำหนิ โดยในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจะได้ศึกษาเฉพาะ
ในส่วนที่เป็นกลวิธีทางภาษาเท่านั้น ไม่รวมถึงการ

ศึกษาคำตอบของกลุ่มตัวอย่างที่เลือกตอบในช่องคำตอบ “ไม่ตอบรับการคำหั้น” และ “ตอบรับการคำหั้นโดยใช้วิธีอื่น” และ 2.วิเคราะห์ข้อคำหั้นที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำหั้นถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้น

7. เรียบเรียงผลการวิจัย
8. สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

ในหัวข้อผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะแบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ 1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการคำหั้น และ 2. ข้อคำหั้นที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำหั้นถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้น ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการคำหั้น

จากการศึกษาข้อมูลคำตอบของกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพบว่ากลวิธีทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการคำหั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ดังนี้

- 1.1 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา
- 1.2 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนัก

ความรุนแรง

³ การวิเคราะห์กลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการคำหั้นของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เป็น “ถ้อยคำ” มาวิเคราะห์ เริ่มจากการนำคำตอบมาจำแนกเป็นถ้อยคำ โดยพิจารณาจาก 1. การเว้นวรรคของผู้ตอบแบบสอบถามแทนจังหวะหยุดระหว่างถ้อยคำ และ 2. เนื้อความที่สมบูรณ์ของแต่ละถ้อยคำ และเมื่อผู้วิจัยแบ่งคำตอบที่ได้เป็นถ้อยคำแล้วจึงนำถ้อยคำดังกล่าวมาวิเคราะห์ว่าเป็นกลวิธีทางภาษาแบบใด โดยพิจารณาทั้งรูปภาษาและเนื้อความของถ้อยคำนั้น และอาศัยแนวคิดด้านวัจนปฏิบัติศาสตร์เป็นเกณฑ์

1.1 กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

กลวิธีทางแบบตรงไปตรงมา ในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดตอบรับการคำหั้นผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา ไม่มีการตกแต่งถ้อยคำ หรือใช้ถ้อยคำที่ไม่สามารถตีความเป็นเจตนาอื่นได้

กลวิธีตรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการแสดงความไม่พอใจสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.1.1 การคำหั้นกลับ

การคำหั้นกลับ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำตอบรับการคำหั้นอย่างตรงไปตรงมาโดยใช้ถ้อยคำแสดงการคำหั้นกลับไปยังผู้ฟัง มักปรากฏคำที่แสดงความไม่พอใจในถ้อยคำ

- แกมหนักก็พรีเซ็นท์ห่วยแตกเหมือนกันแหละ (1)

- ว่าแต่ชั้น แกก็ทำออกหน้าเกลียดเหมือนกันแหละ (2)

จากตัวอย่างที่ (1)-(2) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการคำหั้นอย่างตรงไปตรงมาโดยการคำหั้นกลับ ซึ่งปรากฏคำกริยาแสดงความไม่พอใจ “ห่วยแตก” และ “น่าเกลียด” ในตัวอย่างที่ (1) และ (2) ตามลำดับ

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการคำหั้นกลับซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในการตอบรับการคำหั้นแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบตรงไปตรงมามากกว่าการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์

1.1.2 การแสดงการสั่ง

การแสดงการสั่ง หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำตอบรับการคำหั้นอย่างตรงไปตรงมาโดยการสั่งให้ผู้ฟังยุติหรือเลิกการกล่าวคำหั้น มักปรากฏคำกริยาแสดงการให้หยุดหรือยุติ เช่น “หยุด” “เลิก” เป็นต้น

- เลิกคำหั้นเลยแก (3)

- หยุดติเตอะ แกมาลองทำบ้างมะ (4)

จากตัวอย่างที่ (3)-(4) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการคำหั้นอย่างตรงไป

ตรงมาโดยการแสดงการสั่ง ซึ่งปรากฏคำกริยา “เล็ก” และ “หยุด” ในตัวอย่างที่ (3) และ(4) ตามลำดับ

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการแสดงการสั่งซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในการตอบรับการตำหนิแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบตรงไปตรงมามากกว่าการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์

1.2 กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง

กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในที่นี้ หมายถึง กลวิธีการใช้ถ้อยคำที่ผู้พูดไม่ได้แสดงการตอบรับการตำหนิผู้ฟังอย่างตรงไปตรงมา แต่ใช้ถ้อยคำลดน้ำหนักความรุนแรงของการตอบรับการตำหนิหรือใช้ถ้อยคำที่ต้องอาศัยการตีความ

กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่กลุ่มตัวอย่างเลือกใช้ในการตอบรับการตำหนิสามารถเรียงลำดับกลวิธีที่ปรากฏค่าความถี่จากมากไปหาน้อยได้ดังนี้

1.2.1 การให้เหตุผล

การให้เหตุผล หมายถึง การที่ผู้พูดใช้กลวิธีการตอบรับการตำหนิแบบลดน้ำหนักความรุนแรงโดยการใช้ถ้อยคำแสดงเหตุผลว่าเพราะเหตุใด ผู้พูดจึงทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่ทำให้ผู้ฟังตำหนิ มักปรากฏคำเชื่อม “เพราะ” ในถ้อยคำ

- เพราะมันเป็นหัวข้อที่ฉันไม่ถนัดวะแก ขอโทษด้วย (5)

- ที่มันเป็นแบบนี้เพราะเป็นการทำอาหารครั้งแรกจริงๆ (6)

จากตัวอย่างที่ (5)-(6) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการตำหนิแบบลดน้ำหนักความรุนแรงโดยการให้เหตุผลซึ่งปรากฏคำเชื่อม “เพราะ” ทั้งในตัวอย่างที่ (5) และ (6)

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการให้เหตุผลซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการตำหนิแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์

มากกว่าการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา

1.2.2 การแสดงการขอโทษ

การแสดงการขอโทษ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อยอมรับผิดจากกระทำที่ทำให้ผู้ฟังตำหนิ ถ้อยคำที่ใช้กลวิธีนี้จะปรากฏคำกริยา “โทษ” หรือ “ขอโทษ” และในบางกรณีอาจมีคำขยาย “จริง” เพื่อเพิ่มความหนักแน่นของการแสดงการขอโทษ

- โโทษด้วยแก ชั้นมันประหม่าเลยรายงานออกมาไม่ดีวะ (7)

- ขอโทษจริง ๆนะที่ชั้นทำออกมาไม่เป็น สับปรดอย่างนี้ (8)

จากตัวอย่างที่ (7)-(8) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการแสดงการขอโทษ โดยใช้คำกริยา “โทษ” และ “ขอโทษ” ร่วมกับคำขยาย “จริง” เพื่อเพิ่มความหนักแน่นของการขอโทษในตัวอย่างที่ (9) และ (10) ตามลำดับ

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการแสดงการขอโทษซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการตำหนิแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์มากกว่าการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา

1.2.3 การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่ตั้งใจ

การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่ตั้งใจ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้กลวิธีการตอบรับการตำหนิแบบลดน้ำหนักความรุนแรงโดยการใช้ถ้อยคำว่าไม่ได้ตั้งใจจะทำให้ผู้ฟังตำหนิ แต่มีเหตุผลบางประการที่ต้องทำให้เกิดการกระทำนั้น มักปรากฏคำกริยา “ไม่ได้ตั้งใจ” “ไม่ได้เจตนา” และคำเชื่อม “แต่” ในถ้อยคำ

- ชั้นไม่ได้เจตนาอะเว้ย แต่เผลอใส่แป้งมากไปหน่อย (9)

- ไม่ได้ตั้งนะ แต่มันตื่นเต้นเลยพูดผิดพูดถูกแบบนี้ (10)

จากตัวอย่างที่ (9)-(10) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการตอบรับการตำหนิแบบลดน้ำหนักความรุนแรงโดยการใช้ถ้อยคำแสดงว่าไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งมีคำกริยา “ไม่ได้เจตนา” และ “ไม่ได้ตั้งใจ”

และคำเชื่อม “แต่” ในตัวอย่างที่ (9) และ (10) ตามลำดับ

การที่ผู้พูดเลือกใช้ถ้อยคำแสดงความไม่ได้ตั้งใจซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการคำหยาแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์มากกว่าการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา

1.2.4 การขอความเห็นใจ

การขอความเห็นใจ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำขอความเห็นใจจากผู้ฟังที่ผู้พูดทำให้ผู้ฟังตำหนิ

- เห็นใจเค้าแกะแก เค้านั้นเป็นคนพูดไม่ค่อยเก่ง (11)

- เห็นใจแกะเพื่อน ก็คนมันเพิ่งเคยทำเด็กเป็นครั้งแรก (12)

จากตัวอย่างที่ (11)-(12) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้กลวิธีการขอความเห็นใจจากผู้ฟังที่ผู้พูดทำให้ผู้ฟังตำหนิ

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการขอความเห็นใจซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการคำหยาแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์มากกว่าการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา

1.2.5 การขอคำแนะนำ

การขอคำแนะนำ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักของการตอบรับการคำหยาโดยการขอคำแนะนำบางอย่างจากผู้ฟัง

- ชั้นประหม่าจริงๆ ออกเสียงก็ไม่ชัด แกช่วยแนะนำชั้นหน่อยนะ (13)

- ชั้นไม่ถนัดทำขนมแบบนี้ แกช่วยสอนชั้นหน่อยดิวะ (14)

จากตัวอย่างที่ (13)-(14) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำเพื่อลดน้ำหนักของการตอบรับการคำหยาโดยการขอคำแนะนำบางอย่างจากผู้ฟัง

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการขอคำแนะนำซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการคำหยาแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์มากกว่าการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา

1.2.6 การยอมรับการตำหนิ

การยอมรับการตำหนิ หมายถึง การที่ผู้พูดใช้ถ้อยคำเพื่อยอมรับว่าตนมีข้อไม่ดี ไม่ถูกต้องหรือไม่เหมาะสมตามที่ผู้ฟังตำหนิ มักปรากฏคำกริยา “ยอมรับ” ในถ้อยคำ

- ชั้นยอมรับนะเว้ยว่าชั้นพูดไม่ดี ทั้งยังทำให้คนฟังไม่รู้เรื่อง (15)

- ข้ายอมรับนะว่าขนมมันไม่อร่อย เอาไว้ข้าขอแก้ตัวอีกทีนะ (16)

จากตัวอย่างที่ (15)-(16) จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างใช้ถ้อยคำเพื่อยอมรับการตำหนิของผู้ฟังโดยปรากฏคำกริยา “ยอมรับ” ในถ้อยคำ

การที่ผู้พูดเลือกใช้กลวิธีการยอมรับการตำหนิซึ่งเป็นกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการคำหยาแสดงให้เห็นว่าผู้พูดให้ความสำคัญกับการสื่อสารแบบรักษาความสัมพันธ์มากกว่าการสื่อสารแบบตรงไปตรงมา

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสามารถแสดงอัตราส่วนความถี่ของกลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการคำหยาได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงความถี่กลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการตำหนิ

กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา (ครั้ง/ร้อยละ)	กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรง (ครั้ง/ร้อยละ)
1.การแสดงความไม่พอใจกลับ (35 ครั้ง / ร้อยละ 6.11) 2.การแสดงการสั่ง (12 ครั้ง / ร้อยละ 2.09)	1.การให้เหตุผล (118 ครั้ง / ร้อยละ 20.62) 2.การแสดงการขอโทษ (97 ครั้ง / ร้อยละ 16.95) 3.การใช้ถ้อยคำแสดงความไม่ได้ตั้งใจ (89 ครั้ง / ร้อยละ 15.55) 4.การขอความเห็นใจ (80 ครั้ง / ร้อยละ 13.98) 5. การขอคำแนะนำ (76 ครั้ง / ร้อยละ 13.28) 6.การยอมรับการตำหนิ (65 ครั้ง / 11.36)
47 ครั้ง / ร้อยละ 8.21	525 ครั้ง / ร้อยละ 91.78
572 ครั้ง/ ร้อยละ 100	

จากตารางข้างต้นแสดงให้เห็นว่าเมื่อผู้พูดภาษาไทยอยู่ในสถานการณ์ที่ต้องตอบรับการตำหนิคู่สนทนา ผู้พูดภาษาไทยจะเลือกใช้กลวิธีแบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา ดังจะเห็นได้จากการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในอัตราส่วนถึงร้อยละ 91.78 ขณะที่เลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาในอัตราส่วนเพียงร้อยละ 8.21 ลักษณะดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า หลีกเลี่ยงการทำทนายโดยตรง หลีกเลี่ยงการแสดงออกให้เห็นความโกรธ ความไม่พอใจ และความรำคาญ คนไทยมักแก้ไขความขัดแย้งด้วยการประนีประนอม ระงับอารมณ์และการมีใจสงบ (Klusner,1981)

2. ข้อคำหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิ

ในส่วนนี้ ผู้วิจัยเก็บข้อมูลทั้งจากการใช้แบบสอบถามเพื่อต้องการทราบข้อคำหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 100 คน และจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากกลุ่มตัวอย่างอีกจำนวนทั้งสิ้น 30 คน

ผลการศึกษาพบว่าข้อคำหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการตำหนิพบทั้งข้อคำหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของคู่สนทนาและข้อคำหนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้น

1. ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2. ข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนา	
	2.1 ปริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)	2.2 ปริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนา (ครั้ง/ร้อยละ)
1) การรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนา (116 ครั้ง/ร้อยละ 13.50) 2) การทำให้คู่สนทนาเข้าใจอย่างตรงไปตรงมา (20 ครั้ง/ร้อยละ 2.32)	1) สถานภาพและ/หรือบทบาทของผู้พูดและคู่สนทนา (93 ครั้ง/ร้อยละ 10.82) 2) ความเกี่ยวข้องและ/หรือความสัมพันธ์ในอดีตระหว่างผู้พูดกับคู่สนทนา (84 ครั้ง/ร้อยละ 9.77) 3) ความอาวุโสของผู้พูดและคู่สนทนา (76 ครั้ง/ร้อยละ 8.84) 4) ความสนิทระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา (68 ครั้ง/ร้อยละ 7.91) 5) ลักษณะนิสัยของคู่สนทนา (60 ครั้ง/ร้อยละ 6.98) 6) ทำที่ของคู่สนทนาในขณะที่สนทนา (57 ครั้ง/ร้อยละ 6.63)	1) การมีหรือไม่มีบุคคลที่สามในขณะสนทนา (80 ครั้ง/ ร้อยละ 9.31) 2) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของเรื่อง (73 ครั้ง/ร้อยละ 8.49) 3) ลักษณะและ/หรือระดับความรุนแรงของถ้อยคำในผลัดการสนทนา ก่อนหน้าของผู้พูดและ/หรือคู่สนทนา (51 ครั้ง/ ร้อยละ 5.93) 4) โอกาสและ/หรือบรรยากาศขณะที่ตอบรับการคำหั้น (49 ครั้ง/ร้อยละ 5.70) 5) ภาพรวมของสถานการณ์การสนทนา (32 ครั้ง/ร้อยละ 3.72)
136 ครั้ง/ ร้อยละ 15.83	438 ครั้ง/ร้อยละ 50.98	285 ครั้ง/ร้อยละ 33.17
	723 ครั้ง/ร้อยละ 84.15	
	859 ครั้ง/ร้อยละ 100.00	

จากตารางจะเห็นว่าข้อค้ำนึ่งที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้นมีทั้งในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนาและส่วนที่เป็นปริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยค้ำนึ่งถึงมากที่สุดถึงร้อยละ 13.50

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยเห็นว่าพฤติกรรมทางภาษาที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษา

แบบลดน้ำหนักความรุนแรงมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมาและค้ำนึ่งถึงปัจจัยในการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นสำคัญในการตอบรับการคำหั้นดังผลการวิจัยในหัวข้อข้างต้นมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 3 ประการ ดังนี้

1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

Markus and Kitayama (1991) กล่าวว่าไว้ในแต่ละสังคมย่อมมีแนวคิดเรื่องตัวตน (self) แตกต่างกัน เช่น สังคมอเมริกันจะมีมุมมองตัวตนแบบอิสระ (an independent view of self) ส่วนสังคม

ญี่ปุ่นจะมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self)

ทั้งนี้ Markus and Kitayama อธิบายว่าคนที่มุมมองตัวตนแบบอิสระจะมองว่าตนเองมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างและเป็นอิสระจากบุคคลอื่น ในขณะที่คนที่คนที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะมองว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของความสัมพันธ์ทางสังคม และตัวตนของเรากับบุคคลอื่นมีความเกี่ยวข้องกัน

Markus and Kitayama ชี้ให้เห็นว่าคนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาจะได้รับการปลูกฝังให้ประพฤติตนตามที่สังคมหรือกลุ่มกำหนดและคำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่นเป็นสำคัญ ลักษณะดังกล่าวจึงส่งผลให้คนในสังคมที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพามีความสุภาพอ่อนน้อม ไม่กระทำให้คู่สนทนา มีความรู้สึกที่ไม่ดีโดยตรงไปตรงมาเพื่อรักษาความเป็นกลุ่มหรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันไว้

ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภักดีผาสุข (2557 : 5-6) ได้เสนอทัศนะไว้อย่างน่าสนใจว่า มุมมองตัวตนแบบพึ่งพาของคนไทยมีความสัมพันธ์กับแนวคิดพุทธศาสนาเรื่อง “ปฏิจกสมุปปาท”(หลักธรรมที่เน้นเรื่องความเกี่ยวเนื่องและเป็นเหตุปัจจัยกันและกัน) กล่าวคือ คู่สนทนาที่มีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาย่อมจะปฏิสัมพันธ์ด้วยลักษณะถ้อยทีถ้อยอาศัยและพยายามหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า ความขัดแย้ง สอดคล้องกับที่ Klausner (1981) Bilmes (1992) Podhisita (1998) สนิท สมัยครกร (2535) อคิน รพีพัฒน์ (2539) และฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ (2542) ได้อธิบายว่า คนไทยมักหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าในสังคม และปัจจัยประการสำคัญที่กำหนดการประพฤติปฏิบัติของคนไทยให้เป็นเช่นนั้น คือ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ทั้งนี้ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจะกำหนดให้คนหลีกเลี่ยงการแสดงอารมณ์รุนแรง หลบหลีกการเข้าไปผูกพัน และหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามที่จะเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการดำเนินจึง

สอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องการมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพาเนื่องจากถ้าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงกับผู้ฟังที่ก็ย่อมจะช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกันซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของสังคมดังกล่าว

2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism)

Hofstede (1984,1987) เสนอว่าสังคมที่ดำรงอยู่ในแต่ละวัฒนธรรมอาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ 1. สังคมแบบอิงกลุ่ม(collectivism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมต่างให้ความสำคัญกับการอยู่ร่วมกันเป็นพวกพ้องและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และ 2. สังคมแบบอิงบุคคล (individualism) หรือสังคมที่สมาชิกในสังคมมักให้ความสำคัญกับการอยู่อย่างเป็นปัจเจก และให้ความสำคัญการอยู่แบบตัวคนเดียวมากกว่าการรวมกลุ่มเป็นพวกพ้อง

ทั้งนี้ Hofstede และนักสังคมวิทยาและนักมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Triandis (1995) Mulder (1996) Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) Jandt(2010) ทิตยา สุวรรณะชฎ และคณะ (2527) สุพัตรา สุภาพ (2529) และเมตตา วิวัฒนากุล (2549) จัดให้สังคมไทยมีลักษณะเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม กล่าวคือ คนที่อยู่ในสังคมที่มีลักษณะเช่นนี้จะให้ความสำคัญกับกลุ่มและต้องการการยอมรับจากกลุ่ม เนื่องจากเห็นว่าการอยู่ร่วมกันและการพึ่งพาอาศัยกันเป็นสิ่งสำคัญ ดังนั้นการแสดงพฤติกรรมของคนในสังคมแบบอิงกลุ่มจึงมักจำคำนึงถึงความรู้สึกของคนอื่นเป็นสำคัญ

ดังนั้นการที่กลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยพยายามเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการดำเนินด้วยกลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงจึงสอดคล้องกับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่มเนื่องจากสังคมอิงกลุ่มเป็นสังคมที่ผู้พูดจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยกัน เพราะฉะนั้นการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนัก

หนักความรุนแรงในการตอบรับการคำหั้นจึงสามารถช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีให้สมาชิกภายในกลุ่ม

3. ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

Hall (1976,1981) เป็นผู้นำเสนอแนวคิดเรื่อง วัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) และวัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) ทั้งนี้วัฒนธรรมบริบทต่ำ (Low context culture) เป็นวัฒนธรรมที่เชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวสามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด โดยไม่ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมด้วย การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดตรงไปตรงมาและไม่ค่อยคำนึงถึงบริบทแวดล้อมเท่าใดนัก

ทั้งนี้ นักวิชาการทางสังคมวิทยาและมานุษยวิทยาหลายท่าน เช่น Hall (1976,1981) Mulder (1996) Pongsapich (1998) Roongrengsuke and Chansuthus (1998: 171) Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin (1999) สุพัตรา สุภาพ (2528) พัทธวีภา เอื้ออมรรณิข (2547) จัดให้สังคมไทยเป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) กล่าวคือ ในการแสดงความไม่พอใจ คนไทยไม่ได้คำนึงถึงเฉพาะจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายในการปฏิสัมพันธ์เท่านั้น แต่คำนึงถึงบริบทของการปฏิสัมพันธ์ด้วย และเชื่อว่าคำพูดเพียงอย่างเดียวนั้นไม่สามารถตีความหมายการสื่อสารได้ทั้งหมด ต้องดูความหมายจากท่าทาง การแสดงออกและบริบทแวดล้อมต่าง ๆ ร่วมกัน การพูดจาของคนในวัฒนธรรมนี้มักจะพูดอ้อมค้อม ไม่ตรงประเด็น และจะรักษาความสัมพันธ์โดยดูความเหมาะสมกับบริบท บุคคล กาลเทศะ และโอกาสในการสนทนา

จากการสอบถามโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์พบว่าปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรมเรื่องความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture) อาจสามารถนำมาใช้อธิบายข้อคำนึงที่เป็น

เหตุจูงใจหรือปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างผู้พูดภาษาไทยที่ระบุว่าปัจจัยในเรื่องบริบทของการตอบรับการคำหั้นทั้งในบริบทที่เกี่ยวข้องกับผู้พูดและ/หรือคู่สนทนาหรือบริบทที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์การสนทนาเป็นปัจจัยที่คำนึงถึงเมื่อต้องเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้น

สรุปผลการวิจัย

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการศึกษากลวิธีทางภาษาที่ผู้พูดภาษาไทยใช้ในการตอบรับการคำหั้นและข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการเลือกใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้น

ผลการวิจัยพบว่าผู้พูดภาษาไทยเลือกใช้กลวิธีทางภาษาแบบลดน้ำหนักความรุนแรงในการตอบรับการคำหั้นมากกว่ากลวิธีทางภาษาแบบตรงไปตรงมา

ส่วนข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยคำนึงถึงในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้นมี 2 ส่วน คือ 1. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นวัตถุประสงค์ของการสนทนา และ 2. ข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในส่วนที่เป็นบริบทของการสนทนา โดยการรักษาความสัมพันธ์ของคู่สนทนาเป็นข้อคำนึงที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยที่ผู้พูดภาษาไทยส่วนใหญ่คำนึงถึงมากที่สุดในการใช้กลวิธีทางภาษาในการตอบรับการคำหั้น

พฤติกรรมทางภาษาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับปัจจัยทางสังคมวัฒนธรรม 3 ประการ ได้แก่ 1. การมีมุมมองตัวตนแบบพึ่งพา (an interdependent view of self) 2. ความเป็นสังคมแบบอิงกลุ่ม (collectivism) และ 3. ความเป็นวัฒนธรรมบริบทสูง (High context culture)

แม้ว่างานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาเฉพาะกลวิธีทางภาษาที่ใช้ในการตอบรับการคำหั้นในภาษาไทย แต่จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบ

แบบสอบถามส่วนหนึ่งยังเลือกตอบแบบสอบถามในช่องคำตอบ “ไม่ตอบรับการตำหนิ” และ “ตอบรับการตำหนิโดยใช้วิธีอื่น” นอกเหนือจากการใช้กลวิธีทางภาษา และจากการสังเกตของผู้วิจัย ผู้วิจัยพบว่าข้อคำถามที่เป็นเหตุจูงใจหรือปัจจัยในการตอบรับ

การตำหนิยังมีความสัมพันธ์กับการไม่ตอบรับการตำหนิรวมไปถึงการตอบรับการตำหนิโดยใช้วิธีอื่น ซึ่งหากได้มีการศึกษาต่อไปก็จะทำให้เข้าใจแง่มุมของการตอบรับการตำหนิในภาษาไทยในแง่มุมที่ละเอียดและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2542). ผู้ใหญ่-ผู้น้อย, ใน สุวรรณา สถาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญเนตร บรรณาธิการ. (ม.ป.ป.). คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญวิทย์ เยาวฤทธา. (2554). วัฒนธรรม 3 ชนิดกับแนวคิดเรื่องบุญคุณในสังคมไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาย โพธิสิตา. (2542). พรรคพวก, ใน สุวรรณา สถาอานันท์ และ เนื่องน้อย บุญเนตร(บรรณาธิการ), คำ: ร่องรอยความคิดความเชื่อไทย, หน้า 180-191. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตยา สุวรรณะชฎ และคณะ. (2527). สังคมและวัฒนธรรมไทย : ข้อสังเกตในการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง. (2555). เอกสารคำสอนรายวิชาการวิเคราะห์ภาษาไทยตามแนววจนปฏิบัติศาสตร์. ภาควิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพร พานโพธิ์ทอง และศิริพร ภัคดีผาสุข. (2557). ผู้พูดภาษาไทยปฏิสัมพันธ์อย่างไรในการสนทนาแบบเน้นภารกิจ : การศึกษาข้อมูล Mister O ตามแนว Emancipatory Pragmatics. เอกสารประกอบการสัมมนาวิชาการภาษาและภาษาศาสตร์ ประจำปี 2557 ภาควิชาภาษาศาสตร์คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นุชนารถ เพ็งสุริยา. (2548). การใช้ภาษาเพื่อแสดงการตำหนิของคนไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พัทตร์วิภา เอื้ออมรรณิข. ปัจจัยที่มีผลต่อความเจียบในห้องเรียนของนักศึกษาไทยในระดับอุดมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เมตตา วิวัฒนาภูกุล. (2549). การสื่อสารต่างวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีรนาถ เตชะวิบูลย์วงศ์. (2555). การตอบการตำหนิในบทภาพยนตร์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท). กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สนธิ สมัครการ. (2535). “ความขัดแย้ง ปมปัญหาและอนาคตของสังคมไทย :พิจารณาจากค่านิยมทางวัฒนธรรมเป็นสำคัญ” รายงานวิจัยสังคมและวัฒนธรรม: ข้อสังเกตและการเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพมหานคร :สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

- สุภัตตรา สุภาพ. (2529). *สังคมและวัฒนธรรมไทย: ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนาและประเพณี*. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- อดิน รพีพัฒน์. (2539). *มองสังคมผ่านชีวิตในชุมชน*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- Brown, P. and S. Levinson. (1987). *Politeness :Someuniversal in language usage*. London : Cambridge University Press.
- Bilmes, J. (1992). "Dividing The Rice: A Microanalysis of Mediator's Role in A Northern Thai Negotiation". *Language in society* 21: 569-602.
- Hall, S. (1976). *Visual culture : the reader*. London ; Thousand Oaks : SAGE Publications in association with the Open University.
- Hanks, Ide and Katagiri. (2009). Introduction Towards an emancipatory pragmatics. *Journal of Pragmatics* 41 : 1-9.
- Hofstede, G. (1984). *Culture's consequences : international differences in work-related Values*. Beverly Hills : Sage Pub.
- Hofstede, G. (1987). *Culture's consequences : international differences in work-related values*. Beverly Hills : Sage Pub.
- House, S and Kasper, G. (1981). Politeness marker in English and German. In: F, Coulmas, ed. *Conversational routine : Exploration in standardized communication situation and pre-pattered speech*, 157-185. The Hague : Mouton.
- Jandt, F. E., and P.B. Pederson. (1996). *Constructive conflict management: Asia – Pacific cases*. Thousand Oaks; CA: Sage Publications.
- Klauser, W, J. (1981). *Reflections on Thai Culture*. Bangkok : Suksit Siam.
- Markus, H. R., and Kitayama, S. (1991). Culture and the Self: Implications for Cognition, Emotion, and Motivation. *Psychological Review* 98. 2 : 224-253.
- Mulder, N. (1996). *Inside Thai society : An interpretations of everyday life*. Amsterdam: Pepin Press.
- Podhisita, C. (1998). Buddhism and Thai world view. In *Amara Ponsapich (eds), Traditionnal And Changing Thai World View, pp. 29-62*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Pongsapich, A (eds). (1998). *Traditional and changing Thai world view*. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Roongrengsuke, S., and D. Chansuthus. (1998). Conflict management in Thailand. In K. Leung and D. Tjosvold (Eds.), *Conflict management in the Asia Pacific assumptions and approaches in diverse culture*, 167- 221. Singapore: Wiley.
- Sriussadaporn-Charoenngam and Jablin. (1999) . An Exploratory Study of Communication Competence in Thai Organizations *Journal of Business Communication* 36 4: 382–418.
- Triandis, H, C. (1995). *Individualism and collectivism*. Boulder : Westview Press.

การพัฒนาาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ ของมหาวิทยาลัย ราชภัฏราชนครินทร์

The Development of Online Recycling Bank Management for Rajabhat Rajanagarindra University

ณัฐที ปิ่นทอง¹

Nattee Pinthong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยอาศัยแนวคิดกระบวนการในการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในการขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่นโยบายเศรษฐกิจดิจิทัลประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งหวังให้หน่วยงานของรัฐบาลเข้ามามีส่วนในการร่วมกันพัฒนาประเทศไทย โดยการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาผสมผสานการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้นำเวิร์ดเพรสพร้อมด้วยปลั๊กอินที่เกี่ยวข้องมาพัฒนาระบบให้นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนขยะให้อยู่ในรูปของแต้มคะแนนสะสมเพื่อใช้แลกเปลี่ยนเป็นวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคทั่วไปได้ โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการประเมินความพึงพอใจของระบบโดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 75 คน ดำเนินการทดลองโดยใช้เครื่องมือในการวิจัยด้วยแบบประเมินความพึงพอใจ การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบบริหารจัดการขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.21) และนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 75 คน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.06) พบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับความพึงพอใจดีมาก และสามารถนำไปใช้งานได้มีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนาระบบสารสนเทศ, ธนาคารขยะออนไลน์, มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
อีเมล nattee.pin@rru.ac.th

¹ Lecturer, Department of Computer Education, Faculty of Education, Rajabhat Rajanagarindra University Email nattee.pin@rru.ac.th

Abstract

This paper presents The Development of Online Recycling Bank Management system for Rajabhat Rajanagarindra University by employing the development process of an information system used to comply with government policies. The government policies are intended to drive the country into a digital economic framework that encourages government agencies and universities to join each other with the goal of developing innovation and technology. This research was developed by Wordpress. An evaluation of system performance by selected samples was made by 5 experts and 75 students at Rajabhat Rajanagarindra University. Questionnaires were used for data collection and rating scale. The data were analyzed by mean and standard deviation. The research found that an evaluation of the system for The Development of Online Recycling Bank Management for Rajabhat Rajanagarindra University by the 5 experts ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.21) and 75 students in Rajabhat Rajanagarindra University ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.06) the assessment by both groups indicated the system is acceptable to very good and can be used effectively.

Keywords : The Development of Information System, Online Recycling Bank, Rajabhat Rajanagarindra University

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยมีปริมาณขยะที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งหากพิจารณาถึงกระบวนการในการกำจัดขยะจะพบว่าอัตราการกำจัดขยะอย่างถูกต้องมีอัตราเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่านั้น ทำให้เกิดปัญหาขยะตกค้าง เหตุอาจเกิดจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร หรือความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งในคราวการประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 3 พฤษภาคม 2559 คณะรัฐมนตรีมีมติเห็นชอบแผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ (พ.ศ. 2559-2564) ที่กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสนอ และมอบหมายให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับกระทรวงมหาดไทย จัดทำแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทยไร้ขยะ” ตามแนวทางประชารัฐระยะ 1 ปี (พ.ศ. 2559-2560) ซึ่งแผนปฏิบัติการดังกล่าวเป็นแนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการขยะในระยะสั้นของหน่วยงานภาครัฐ

ภาคเอกชน และประชาชนทั่วไป โดยให้มีส่วนร่วมในการดำเนินการลดขยะที่ต้นทาง เพื่อให้วางรากฐานการดำเนินการจัดการขยะเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560, 2560)

แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” จึงเป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่สังคมปลอดขยะ ซึ่งเป็นการจัดการที่ยั่งยืน คือ การลดปริมาณขยะจากแหล่งต้นทาง การใช้ซ้ำ และการนำกลับมาใช้ใหม่ โดยมุ่งเน้นการลดปริมาณขยะ และการคัดแยกขยะจากต้นทาง ซึ่งเป็นการเพิ่มมูลค่าหรือแปรรูปขยะ ทั้งจะส่งผลให้ปริมาณขยะในภาพรวมทั้งประเทศลดลง ซึ่งจะสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) ที่ให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ตามกระบวนการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน (กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, 2559)

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์เป็นสถาบันทางการศึกษาที่ให้บริการวิชาการแก่นักศึกษาและสังคม จากปรัชญาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ว่า “มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์เป็นสถาบันอุดมศึกษาให้โอกาสทางการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น” ดังนั้นทางผู้วิจัยจึงได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการองค์ความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเชิงบูรณาการ และนำศาสตร์เหล่านั้นมาหลอมรวมเป็นการวิจัย เพื่อให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ซึ่งให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ตามกระบวนการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้แล้วยังมีหน่วยงานภายนอก ทั้งภาครัฐและหน่วยงานรัฐวิสาหกิจ เช่น บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน) ก็ได้มีการจัดโครงการ “แยก แลก ยิ้ม” ที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในชุมชนมากกว่า 1,400 แห่ง ทั่วประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้พัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยการนำเอานวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาผสมผสานการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ซึ่งงานวิจัยนี้ได้้นำเวิร์ดเพรสพร้อมด้วยปลั๊กอินที่เกี่ยวข้องนำมาพัฒนาระบบให้นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนขยะให้อยู่ในรูปของแต้มคะแนนสะสม เพื่อใช้แลกเปลี่ยนเป็นวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคทั่วไปได้ โดยผู้วิจัยคาดหวังให้ระบบที่พัฒนาขึ้นสามารถเป็นต้นแบบการบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ได้ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
2. เพื่อประเมินความพึงพอใจของระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้น

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษาที่ 2/2559 จำนวน 75 คน และกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนผู้นำนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และคณาจารย์จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดังนี้

- 1) นายศรารุณี วิจิตร
ประธานสภานักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- 2) นายศุภสิทธิ์ คงปาน
ประธานคณะกรรมการหอพักนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- 3) นายเขมชาติ เขมาวุฒานนท์
อาจารย์ประจำสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
- 4) นางสาวศุภลักษณ์ สีบสิงห์
อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
- 5) นางสาววราภรณ์ สีนถาวร
อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ตัวแปรในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปรต้น

คือ ระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และตัวแปรตามคือ ความพึงพอใจของระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือสำหรับการวิจัย

เป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ และ 2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบ

ประเมินความพึงพอใจของระบบ

1) เครื่องมือในการพัฒนาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ เป็นการประยุกต์ใช้ระบบบริหารจัดการข้อมูล (CMS) ด้วยโปรแกรมเวิร์ดเพรส (Wordpress) พร้อมด้วยปลั๊กอิน (Plugins) ดังนี้

1.1) Woocommerce

สำหรับพัฒนาระบบแลกเปลี่ยนสินค้าออนไลน์

1.2) Calculate Fields Form

สำหรับพัฒนาระบบคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ

1.3) User Role Editor

สำหรับพัฒนาระบบจัดการข้อมูลนักศึกษา และเพื่อให้นักศึกษาสามารถเข้าสู่ระบบได้โดยง่าย

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งเป็นแบบประเมินความพึงพอใจของระบบ ประกอบไปด้วยการประเมินในแต่ละด้าน ดังนี้

1) ด้านภาพรวมของระบบ 2) ด้านรูปแบบการใช้งาน และ 3) ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย รวมทั้งหมด 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ซึ่งแบบประเมินความพึงพอใจของระบบได้แบ่งการประเมินออกเป็น 2 ส่วน คือ การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ และการประเมินโดยนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยใช้เกณฑ์การยอมรับความพึงพอใจระบบ สามารถพิจารณาได้จากคะแนนเฉลี่ยความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และนักศึกษา โดยต้องมีคะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไปจากการประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ระบบจึงจะอยู่ในระดับเกณฑ์ความพึงพอใจในระดับที่ยอมรับได้ โดยระดับความพึงพอใจได้แบ่งระดับตามแบบของลิเคอร์ท (Likert Scale)

การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้จะใช้สถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

จากนโยบายของรัฐบาล และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ที่ให้ความสำคัญกับการคัดแยกขยะ เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ ตามกระบวนการจัดการขยะอย่างมีประสิทธิภาพ และยั่งยืน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์จึงให้ความสำคัญต่อการคัดแยกขยะ เนื่องจากในปัจจุบันมีจำนวนนักศึกษาที่เข้าพักประจำอยู่ภายในมหาวิทยาลัยเป็นจำนวนหลักพันคน ทำให้ปริมาณขยะมีมาก เช่น ขยะประเภทเอกสารหรือกระดาษ ขยะประเภทขวดพลาสติก ขวดแก้ว กระจก อะลูมิเนียม ซึ่งขยะประเภทนี้มีจำนวนมากและการคัดแยกขยะยังไม่ดีพอ ผู้วิจัยซึ่งเป็นอาจารย์ประจำสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา จึงได้พัฒนาระบบนี้ขึ้น (ดังแสดงในภาพที่ 1-3) โดยผู้ที่สนใจการทำงานของระบบ หรือต้องการทดลองใช้งานได้ที่เว็บไซต์ <http://banana.pinthong.com/> ภายในเว็บไซต์จะมีรายละเอียดของข้อมูลการเข้าสู่ระบบและรหัสผ่านสำหรับการทดลองใช้งานเบื้องต้นด้วย

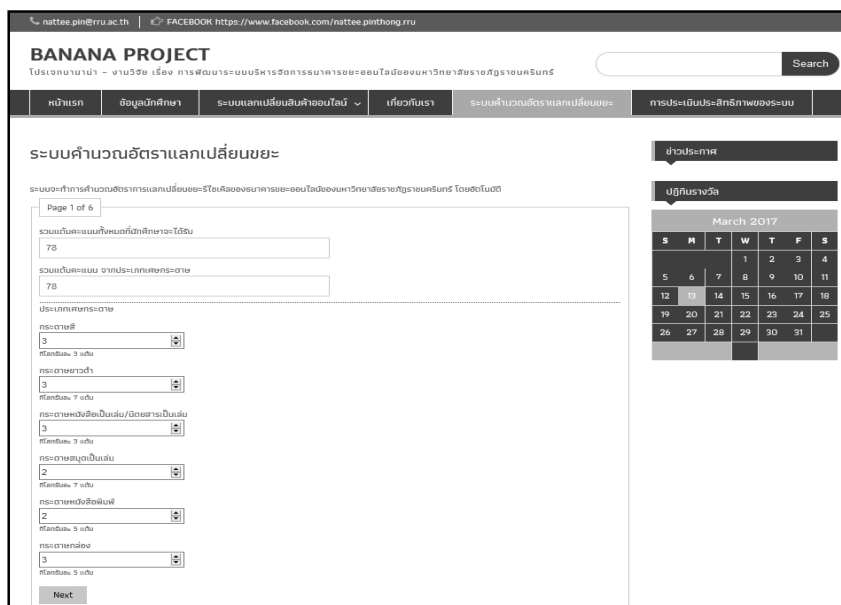
ในขณะที่ผลการวิจัยในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์ดี โดยแบ่งผลการประเมินความพึงพอใจออกเป็นผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ และผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

ผลการวิจัย แบ่งออกเป็นสองส่วนหลัก คือ 1) ส่วนของผลที่ได้จากการพัฒนาระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ และ 2) ส่วนของผลการประเมินความพึงพอใจของระบบ

โดยในส่วนแรก จะเป็นระบบคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ (ดังแสดงในภาพที่ 1) ซึ่งในส่วนนี้จะเป็นส่วนสำหรับให้นักศึกษาหรือเจ้าหน้าที่ที่

มีหน้าที่รับฝากขยะได้ทำการคำนวณขยะที่ได้รับมา โดยแบ่งการแสดงผลแบ่งออกเป็น 6 ส่วน จำแนกตามลักษณะประเภทของขยะ ดังนี้ 1) ขยะประเภทกระดาษ 2) ขยะประเภทขวดแก้ว 3) ขยะประเภทพลาสติก 4) ขยะประเภทโลหะมีค่า 5) ขยะประเภทเครื่องใช้สำนักงานหรือเครื่องใช้ไฟฟ้า และ 6) ขยะ

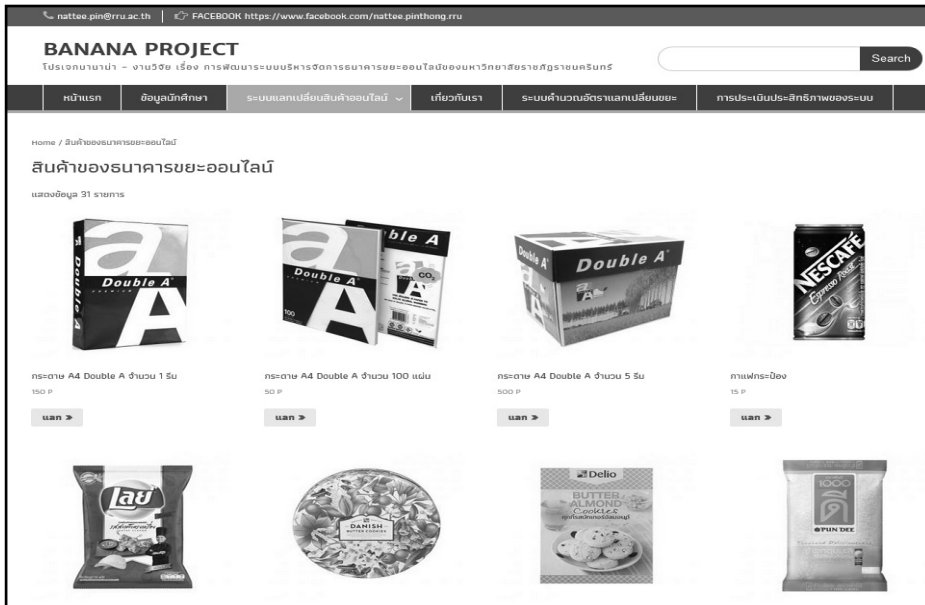
ประเภทอื่น ๆ โดยขยะในแต่ละประเภทจะมีอัตราแลกเปลี่ยนไม่เท่ากัน จึงเป็นเหตุผลที่ระบบคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะจึงถูกพัฒนาขึ้นมาใช้ เพื่อให้สามารถคำนวณได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากที่สุด เพื่อป้องกันปัญหาจากการคำนวณที่ผิดพลาด

ภาพที่ 1 ภาพหน้าเว็บไซต์ของระบบคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ

ในส่วนของระบบถัดมา จะเป็นระบบที่ใช้สำหรับให้นักศึกษาสามารถแลกเปลี่ยนขยะให้อยู่ในรูปของแต้มคะแนนสะสม เพื่อใช้แลกเปลี่ยนเป็นวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคทั่วไปได้ เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป น้ำผลไม้ นม น้ำมันพืช น้ำปลา ไข่ไก่ ปลากกระป๋อง เป็นต้น โดยผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เป็นสิ่งที่นักศึกษาต้องใช้ในชีวิตประจำวันสำหรับการพักอาศัยอยู่หอพักในมหาวิทยาลัยอยู่แล้ว ดังนั้นก็จะทำให้นักศึกษาสามารถลดค่าใช้จ่ายลงไปได้ (ดังแสดงในภาพที่ 2) โดยเมื่อนักศึกษาเข้าสู่ระบบแล้ว ก็สามารถพร้อมใช้งานระบบแลกเปลี่ยนสินค้าออนไลน์ได้ ซึ่งเมื่อนักศึกษาเข้ามายังหน้าเว็บไซต์แล้ว ก็สามารถดูข้อมูลสินค้าที่จะทำการแลกเปลี่ยน โดยใช้แต้มสะสมที่นักศึกษาได้รับ ดังนี้

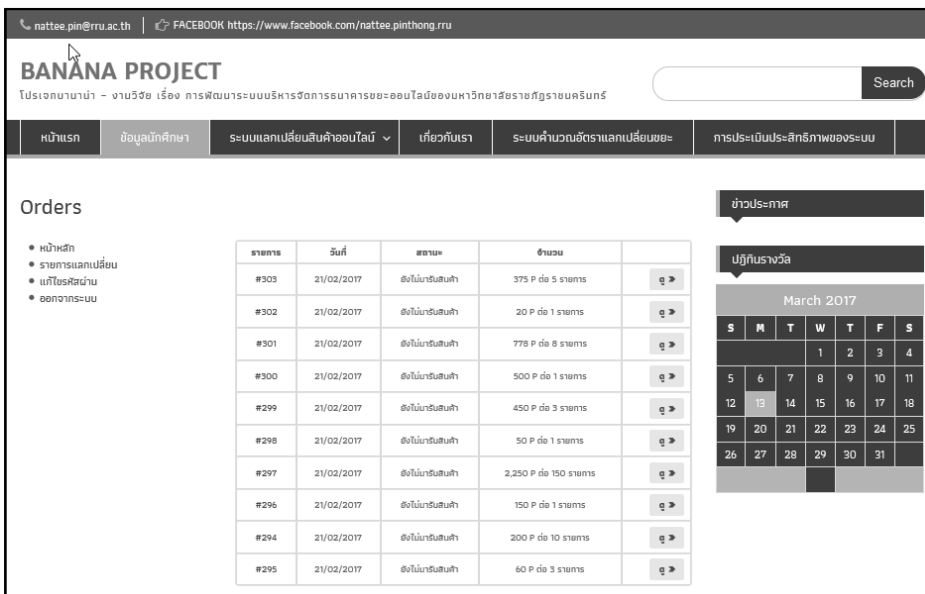
นักศึกษาจะได้รับแต้มสะสมซึ่งจะได้รับมาในขั้นตอนของการนำขยะมาฝากไว้ยังธนาคารขยะ จากนั้นเจ้าหน้าที่จะคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนให้นักศึกษา เมื่อนักศึกษาต้องการแลกเปลี่ยนสินค้าใด ก็สามารถดูรายละเอียดของสินค้าได้ โดยคลิกที่ชื่อหรือภาพของสินค้า แต่หากนักศึกษาต้องการแลกเปลี่ยนขณะนั้น ก็สามารถคลิกที่ปุ่มแลกเปลี่ยน โดยระบบจะนำข้อมูลสินค้าที่เลือกแล้วไปเก็บไว้ในตะกร้าสินค้าของนักศึกษา โดยระบบจะคำนวณจำนวนสินค้าและอัตราการแลกเปลี่ยนให้กับนักศึกษา จำนวนแต้มคะแนนสะสมคงเหลือ พร้อมกับหักลดจำนวนแต้มคะแนนที่นักศึกษาออก และระบบจะบันทึกข้อมูลการแลกเปลี่ยนลงยังฐานข้อมูล พร้อมออกไปแลกเปลี่ยนให้กับนักศึกษา เพื่อนำไปแจ้งยังธนาคารขยะ ในกรณีที่นักศึกษาต้องการมารับสินค้าต่อไป

ภาพที่ 2 ภาพหน้าเว็บไซต์สินค้าของธนาคารขยะออนไลน์

ในส่วนของการตรวจสอบรายละเอียดของรายการแลกเปลี่ยนสินค้า จะเป็นระบบที่ใช้สำหรับให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบดูรายละเอียดของสินค้า (ดังแสดงในภาพที่ 3) ซึ่งนักศึกษาจะสามารถใช้งานได้หลังจากที่ได้เข้าสู่ระบบแล้ว โดยเลือกที่

เมนูรายการแลกเปลี่ยน โดยระบบจะแสดงข้อมูลรายการ วันที่ สถานะของสินค้า จำนวนของสินค้า โดยสามารถคลิกปุ่มดู เพื่อตรวจสอบรายละเอียดได้

ภาพที่ 3 ภาพหน้าเว็บไซต์ของการตรวจสอบรายละเอียดของรายการแลกเปลี่ยนสินค้า

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบบริหารจัดการขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.21) พบว่าค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้านของระบบที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยหากพิจารณาภาพรวมรายด้าน โดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อย จะพบว่า ในด้านที่ 2. ด้านรูปแบบการใช้งาน จะมีผล

รวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.13) และในด้านที่ 3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย จะพบว่าผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดเช่นกัน ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.35) ในขณะที่ในด้านที่ 1. ภาพรวมของระบบ ผลรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = 0.15) (ดังแสดงในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

รายการภาพรวมทุกด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านภาพรวมของระบบ	4.12	0.15	มาก
2. ด้านรูปแบบการใช้งาน	4.68	0.13	มากที่สุด
3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย	4.52	0.35	มากที่สุด
โดยรวมทุกด้าน	4.44	0.21	มาก

จากผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ โดยหากจำแนกตามผลการประเมินความพึงพอใจรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1. ด้านภาพรวมของระบบ โดยทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมาก พิจารณารายข้อโดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อย จะพบว่า ข้อที่ 1) ความครบถ้วนของเมนูบาร์ที่จำเป็นภายในเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) ข้อที่ 3) ความครบถ้วนของสินค้าของธนาคารขยะออนไลน์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.10) และข้อที่ 4) ความครบถ้วนของอัตราการแลกเปลี่ยนขยะรีไซเคิล ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.84) รองลงมา ข้อที่ 2) ความครบถ้วนของข้อมูลแลกเปลี่ยนสินค้าออนไลน์ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 1.00) และข้อที่ 5) ความเหมาะสมของไบเสนอการเพิ่มรายการสินค้า ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.71)

ด้านที่ 2. ด้านรูปแบบการใช้งาน โดยทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด พิจารณารายข้อโดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อย จะพบว่า

ข้อที่ 7) การปรับปรุงแก้ไขรหัสผ่าน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ข้อที่ 8) การตรวจสอบแต้มคะแนนสะสม ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) ข้อที่ 10) การตรวจสอบสินค้าในตะกร้าสินค้า ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) และข้อที่ 12) การเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินการแลกแต้มสินค้า ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมา ข้อที่ 6) ความถูกต้องของการล็อกอินเข้าใช้งาน/ออกจากระบบ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.89) ข้อที่ 9) การเลือกสินค้าเพื่อทำการแลกเปลี่ยนด้วยแต้มคะแนน ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ข้อที่ 11) การเพิ่มลดจำนวนสินค้าภายในตะกร้าสินค้า ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ข้อที่ 13) การเสร็จสิ้นการแลกเปลี่ยนสินค้า ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) ข้อที่ 14) การบันทึกข้อมูลการแลกเปลี่ยนสินค้า ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) และข้อที่ 15) การตรวจสอบรายการแลกเปลี่ยนสินค้าย้อนหลัง ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55)

ด้านที่ 3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย โดยทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด พิจารณารายข้อโดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากที่สุดไปหาน้อย จะพบว่า

ข้อที่ 18) ความปลอดภัยของระบบในการเข้าใช้งาน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.45) รองลงมา ข้อที่ 16) ความรวดเร็วในการเข้าใช้งานเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.89) ข้อที่ 19) ความถูกต้องของการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.55) รอง

ลงมา ข้อที่ 20) ความสะดวกในการประเมินความพึงพอใจของระบบผ่านเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.55) และข้อที่ 17) ความสวยงามของเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 1.30) (ดังแสดงในตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความพึงพอใจรายด้านของระบบจากผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

รายการประเมินแต่ละด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านภาพรวมของระบบ			
1) ความครบถ้วนของเมนูบาร์ที่จำเป็นภายในเว็บไซต์	4.20	0.84	มาก
2) ความครบถ้วนของข้อมูลแลกเปลี่ยนสินค้าออนไลน์	4.00	1.00	มาก
3) ความครบถ้วนของสินค้าของธนาคารขยะออนไลน์	4.20	1.10	มาก
4) ความครบถ้วนของอัตราการแลกเปลี่ยนขยะรีไซเคิล	4.20	0.84	มาก
5) ความเหมาะสมของใบเสนอการเพิ่มรายการสินค้า	4.00	0.71	มาก
โดยรวม	4.12	0.15	มาก
2. ด้านรูปแบบการใช้งาน			
6) ความถูกต้องของการล็อกอินเข้าใช้งาน/ออกจากระบบ	4.60	0.89	มากที่สุด
7) การปรับปรุงแก้ไขรหัสผ่าน	4.80	0.45	มากที่สุด
8) การตรวจสอบแต้มคะแนนสะสม	4.80	0.45	มากที่สุด
9) การเลือกสินค้าเพื่อทำการแลกเปลี่ยนด้วยแต้มคะแนน	4.60	0.55	มากที่สุด
10) การตรวจสอบสินค้าในตะกร้าสินค้า	4.80	0.45	มากที่สุด
11) การเพิ่มลดจำนวนสินค้าภายในตะกร้าสินค้า	4.60	0.55	มากที่สุด
12) การเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินการแลกเปลี่ยนสินค้า	4.80	0.45	มากที่สุด
13) การเสร็จสิ้นการแลกเปลี่ยนสินค้า	4.60	0.55	มากที่สุด
14) การบันทึกข้อมูลการแลกเปลี่ยนสินค้า	4.60	0.55	มากที่สุด
15) การตรวจสอบรายการแลกเปลี่ยนสินค้าย้อนหลัง	4.60	0.55	มากที่สุด
โดยรวม	4.68	0.13	มากที่สุด
3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย			
16) ความรวดเร็วในการเข้าใช้งานเว็บไซต์	4.60	0.89	มากที่สุด
17) ความสวยงามของเว็บไซต์	4.20	1.30	มาก
18) ความปลอดภัยของระบบในการเข้าใช้งาน	4.80	0.45	มากที่สุด
19) ความถูกต้องของการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ	4.60	0.55	มากที่สุด
20) ความสะดวกในการประเมินความพึงพอใจของระบบผ่านเว็บไซต์	4.40	0.55	มาก
โดยรวม	4.52	0.35	มากที่สุด

จากผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จำนวน 75

คน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.06) พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมทุกด้านของระบบที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน โดยหากพิจารณาภาพรวมรายด้าน โดยเรียงจากระดับความพึงพอใจ

มากไปหาน้อย จะพบว่า ในด้านที่ 2. ด้านรูปแบบการใช้งาน อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.06) รองลงมาในด้านที่ 3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.14) และสุดท้ายในด้านที่ 1. ภาพ

รวมของระบบ อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.05) ซึ่งส่งผลให้ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุดในทุกด้าน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.06) (ดังแสดงในตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

รายการภาพรวมทุกด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านภาพรวมของระบบ	4.77	0.05	มากที่สุด
2. ด้านรูปแบบการใช้งาน	4.83	0.06	มากที่สุด
3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย	4.81	0.14	มากที่สุด
โดยรวมทุกด้าน	4.80	0.06	มากที่สุด

จากผลการประเมินความพึงพอใจโดยภาพรวมของระบบโดยนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์ จำนวน 75 คน ที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์โดยหากจำแนกตามผลการประเมินความพึงพอใจรายด้าน พบว่า ด้านที่ 1. ด้านภาพรวมของระบบ โดยทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด พิจารณารายข้อโดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากไปหาน้อย จะพบว่า ข้อที่ 1) ความครบถ้วนของเมนูบาร์ที่จำเป็นภายในเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) รองลงมา ข้อที่ 5) ความเหมาะสมของไบเซนเซอร์การเพิ่มรายการสินค้า ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.43) รองลงมา ข้อที่ 4) ความครบถ้วนของอัตราการแลกเปลี่ยนขยะรีไซเคิล ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.49) รองลงมา ข้อที่ 2) ความครบถ้วนของข้อมูลแลกเปลี่ยนสินค้าออนไลน์ ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.78) และข้อที่ 3) ความครบถ้วนของสินค้าของธนาคารขยะออนไลน์ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.46)

ด้านที่ 2. ด้านรูปแบบการใช้งาน โดยทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด พิจารณารายข้อโดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากไปหาน้อย จะ

พบว่า ข้อที่ 8) การตรวจสอบแต้มคะแนนสะสม ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.29) ข้อที่ 10) การตรวจสอบสินค้าในตะกร้าสินค้า ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.29) รองลงมา ข้อที่ 14) การบันทึกข้อมูลการแลกเปลี่ยนสินค้า ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.39) รองลงมา ข้อที่ 6) ความถูกต้องของการล็อกอินเข้าใช้งาน/ออกจากระบบ ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.45) และข้อที่ 11) การเพิ่มลดจำนวนสินค้าภายในตะกร้าสินค้า ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.38) รองลงมา ข้อที่ 12) การเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินการแลกแต้มสินค้า ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.43) และข้อที่ 13) การเสร็จสิ้นการแลกเปลี่ยนสินค้า ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.43) ข้อที่ 9) การเลือกสินค้าเพื่อทำการแลกเปลี่ยนด้วยแต้มคะแนน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.41) ข้อที่ 7) การปรับปรุงแก้ไขรหัสผ่าน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.46) และข้อที่ 15) การตรวจสอบรายการแลกเปลี่ยนสินค้านอนหลัง ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43)

ด้านที่ 3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย โดยทุกข้ออยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด พิจารณารายข้อโดยเรียงจากระดับความพึงพอใจมากไปหาน้อย จะพบว่า ข้อที่ 20) ความสะดวกในการประเมินความพึงพอใจ

ของระบบผ่านเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.33) รองลงมา ข้อที่ 19) ความถูกต้องของการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.38) รองลงมา ข้อที่ 16) ความรวดเร็วในการเข้าใช้งานเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.44) ข้อที่ 17) ความสวยงามของเว็บไซต์ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.49) และ ข้อที่ 18) ความปลอดภัยของระบบในการเข้าใช้งาน ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.54) (ดังแสดงในตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ผลการประเมินความพึงพอใจรายด้านของระบบจากนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ที่มีต่อระบบบริหารจัดการธนาคารขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

รายการประเมินแต่ละด้าน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านภาพรวมของระบบ			
1) ความครบถ้วนของเมนูบาร์ที่จำเป็นภายในเว็บไซต์	4.83	0.38	มากที่สุด
2) ความครบถ้วนของข้อมูลแลกเปลี่ยนสินค้าออนไลน์	4.72	0.48	มากที่สุด
3) ความครบถ้วนของสินค้าของธนาคารขยะออนไลน์	4.69	0.46	มากที่สุด
4) ความครบถ้วนของอัตราการแลกเปลี่ยนขยะรีไซเคิล	4.80	0.49	มากที่สุด
5) ความเหมาะสมของใบเสนอการเพิ่มรายการสินค้า	4.81	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	4.77	0.05	มากที่สุด
2. ด้านรูปแบบการใช้งาน			
6) ความถูกต้องของการล็อกอินเข้าใช้งาน/ออกจากระบบ	4.83	0.45	มากที่สุด
7) การปรับปรุงแก้ไขรหัสผ่าน	4.76	0.46	มากที่สุด
8) การตรวจสอบแต้มคะแนนสะสม	4.91	0.29	มากที่สุด
9) การเลือกสินค้าเพื่อทำการแลกเปลี่ยนด้วยแต้มคะแนน	4.79	0.41	มากที่สุด
10) การตรวจสอบสินค้าในตะกร้าสินค้า	4.91	0.29	มากที่สุด
11) การเพิ่มลดจำนวนสินค้าภายในตะกร้าสินค้า	4.83	0.38	มากที่สุด
12) การเข้าสู่ขั้นตอนการดำเนินการแลกเปลี่ยนสินค้า	4.81	0.43	มากที่สุด
13) การเสร็จสิ้นการแลกเปลี่ยนสินค้า	4.81	0.43	มากที่สุด
14) การบันทึกข้อมูลการแลกเปลี่ยนสินค้า	4.85	0.39	มากที่สุด
15) การตรวจสอบรายการแลกเปลี่ยนสินค้านย้อนหลัง	4.76	0.43	มากที่สุด
โดยรวม	4.83	0.06	มากที่สุด
3. ด้านประสิทธิภาพของระบบและการรักษาความปลอดภัย			
16) ความรวดเร็วในการเข้าใช้งานเว็บไซต์	4.79	0.44	มากที่สุด
17) ความสวยงามของเว็บไซต์	4.76	0.49	มากที่สุด
18) ความปลอดภัยของระบบในการเข้าใช้งาน	4.76	0.54	มากที่สุด
19) ความถูกต้องของการคำนวณอัตราแลกเปลี่ยนขยะ	4.87	0.38	มากที่สุด
20) ความสะดวกในการประเมินความพึงพอใจของระบบผ่านเว็บไซต์	4.88	0.33	มากที่สุด
โดยรวม	4.81	0.14	มากที่สุด

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจของระบบบริหารจัดการขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = 0.21) และนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ จำนวน 75 คน ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.06) พบว่าระบบที่พัฒนาขึ้นมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งก็จะสอดคล้องกับงานวิจัยของปริญญา สัจจรโคสูง (2557) เรื่อง การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับธนาคารขยะรีไซเคิล ของโรงพยาบาลปากช่องนานาในจังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผลการประเมินของระบบในด้านการทดสอบการทำงาน ด้านการทดสอบการใช้งาน และด้านการทดสอบความปลอดภัย โดยทั้งหมดมีความพึงพอใจอยู่ในระดับดี เช่น ความสะดวกและง่ายในการใช้งาน ความสวยงามของหน้าตาระบบ เป็นต้น และยิ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรธิดา เวียงสงค์ (2548) เรื่อง การพัฒนาการดำเนินงานธนาคารขยะของเยาวชนบ้านหนองกลาง ตำบลขอนแก่น อำเภอนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่พบว่าการนำระบบสารสนเทศสำหรับธนาคารขยะรีไซเคิลมาใช้งานช่วยให้เกิดผลดีต่อสังคม และช่วยเพิ่มความพึงพอใจในการจัดการขยะได้อย่างเหมาะสม

สรุป

ระบบบริหารจัดการขยะออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีผลการประเมินความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่าผู้ใช้งานระบบบริหารจัดการขยะออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นมีระดับความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์ดีมาก ระบบสามารถนำไปใช้งานได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ นอกจากนั้นแล้วยังเป็น การปฏิบัติตามแนวทางรัฐตามแผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้อะไร” ซึ่งเป็นแนวทางเพื่อขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่สังคมปลอดขยะ อีกทั้งยังช่วยให้นักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์มีความเข้าใจ รวมถึงสนใจในรูปแบบของการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาผสมผสานการทำงานอย่างเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน รวมถึงการยอมรับวิธีการใช้งานระบบบริหารจัดการขยะออนไลน์ โดยการนำขยะมาแลกเปลี่ยนเป็นวัสดุอุปกรณ์ทางการศึกษา หรือเครื่องอุปโภคบริโภคทั่วไป เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป น้ำผลไม้ นม น้ำมันพืช น้ำปลา ไข่ไก่ ปลากระป๋อง และอื่น ๆ เป็นต้น เนื่องจากผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เป็นสิ่งที่นักศึกษาจำเป็นต้องใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอยู่แล้ว ดังนั้นก็จะทำให้นักศึกษาสามารถลดค่าใช้จ่ายลงได้อย่างเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2559). แผนปฏิบัติการ “ประเทศไทย ไร้ขยะ” ตามแนวทาง ประชากรวัย 1 ปี (พ.ศ. 2559-2562). แผนแม่บทการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของประเทศ. ปริญญา สัจจรโกกสูง. (2557). การพัฒนาระบบสารสนเทศสำหรับธนาคารขยะรีไซเคิลของโรงพยาบาล ปากช่องนานาในจังหวัดนครราชสีมา. ภาคนิพนธ์หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- พรธิดา เวียงสงค์. (2548). การพัฒนาการดำเนินงานธนาคารขยะของเยาวชนบ้านหนองกลาง ตำบลชนสมบูรณ์ อำเภอหนองม่วง จังหวัดลพบุรี. (วิทยานิพนธ์). สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2560. (2560). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 134 ตอนที่ 5ก. หน้า 1.

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน

Songkhla Provincial Social Development, Security Volunteers and Community Development

นนงุช จิตตะเสโณ¹, อุทัย ปริญาสุทินันท์²

NongnuchJittasano¹, UtaiParinyasutinun²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ในการพัฒนาชุมชนใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 70 คน ได้แก่ คณะทำงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 36 คน หัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน ชาวบ้านผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 30 คน และนักวิชาการ จำนวน 2 คน ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนรายงานผลด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา พบว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เริ่มตั้งแต่การค้นหากลุ่มเป้าหมายที่ยังเข้าไม่ถึงบริการ การเฝ้าระวังสถานการณ์ทางสังคมในพื้นที่ของตน และการเป็นผู้ผลักดันและกระตุ้นให้ชุมชนร่วมมือร่วมใจกันระดมความคิด เพื่อจัดทำแผนของชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน รวมทั้งยังเป็นผู้ประสานงานกับเครือข่ายในระดับชุมชนและนอกชุมชน อันจักส่งผลให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นในครรลองของการพัฒนาที่ยั่งยืนในที่สุด

คำสำคัญ : อาสาสมัคร การพัฒนาชุมชน การพัฒนาที่ยั่งยืน

¹ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² อาจารย์ ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

* Corresponding author: e-mail: nuch455@gmail.com Tel.086-4617003

Abstract

The purpose of this qualitative study was to investigate social development, human security volunteers and community development in the Province of Songkhla. In-depth interviews, focus group discussions and participant and non-participant observations were used as instruments to collect field data from 70 informants consisting of 36 volunteers from Songkhla Provincial social development, a human security working group, heads of government offices, 2 related officials from the Office of Songkhla Provincial Social Development and Human Security, 30 stakeholders and 2 academics. Data were also collected from related documents and research reports. The data were analyzed using content analysis and a report was written using analytical description.

The study found that Songkhla Provincial social development and human security volunteers had participated in community development by identifying target groups that had not: accessed the services, conducting social watches in their own areas, motivating and encouraging community cooperation and participation in brainstorming and making plans to meet the needs of the community, and coordinating networks inside and outside the community. This would result in changes for improvement along a course of sustainable development.

Keywords: volunteers, community development, sustainable development

บทนำ

การเป็นอาสาสมัครนั้น ส่วนใหญ่เกิดจากการเป็นคนมีจิตสาธารณะหรือจิตอาสา โดยจิตอาสาในประเทศไทยมักเป็นการให้ทานที่ทำให้เกิดความสุขทั้งแก่ผู้ให้และผู้รับ จิตที่เต็มไปด้วยความเมตตากรุณา ปรารถนาดีต่อผู้อื่น อยากให้เขาพ้นทุกข์ โดยไม่หวังประโยชน์สุขหรือผลตอบแทนให้แก่ตัวเอง เป็นจิตที่ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ อย่างไรก็ตาม คำว่า "จิตอาสา" ก็มีมิติในทางธรรมด้วยคือการให้เกิดจากความเมตตากรุณา การคิดถึงประโยชน์สุขของผู้อื่น ขณะเดียวกันก็เป็นการลดละตัวตน โดยนัยนี้ จิตอาสาจึงเป็นการปฏิบัติธรรมอย่างหนึ่งในมิติตศานา (นวลน้อย ตริรัตน์ และคณะ, 2559: ก) โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อจิตสาธารณะมากที่สุด ได้แก่ การรับรู้ความสามารถของตน รองลงมาคือ เจตคติต่อจิตสาธารณะและการสนับสนุนทางสังคมจากมหาวิทยาลัย (สุคนธ์ธา เส็งเจริญ, 2556: 101)นอกจากนี้เจตคติที่

ดีต่อพฤติกรรมอาสาสมัครจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมอาสาสมัครมากที่สุด (สุพัฒนา บุญแก้ว, 2556: 143)และอาสาสมัครมักก่อให้เกิดการกระจายเศรษฐกิจไปสู่สังคมเนื่องจากกิจกรรมที่อาสาสมัครดำเนินการได้รับการสนับสนุนจากรัฐหรือหน่วยงานเอกชน อาสาสมัครจึงเป็นการลดภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ และช่วยสร้างความเหนียวแน่นและความเข้มแข็งของชุมชน รวมทั้งเป็นการส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างประชาชน ตลอดจนจนช่วยพัฒนาค่านิยมของควมมีน้ำหนึ่งน้ำใจเดียวกัน (ปิยากร หวังมหาพร, 2556: 15)

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ซึ่งเป็นอาสาสมัครที่ปฏิบัติงานด้านต่างๆ ในชุมชนอยู่แล้ว เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครต่อต้านยาเสพติดและอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น โดยงานด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตกว้างขวางเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกกลุ่ม

(สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์,2556: 18) ทั้งนี้ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีการกิจสำคัญสามประการ อันได้แก่ **ประการแรก** ซี่เป่า เฝาระวัง เป็นการเสนอข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่ม เป้าหมายที่ประสบปัญหาและสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ในชุมชนเพื่อนำไปสู่การดำเนินงานป้องกันและ แก้ไขปัญหาในพื้นที่โดยการสำรวจและรวบรวม ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและผู้รับบริการ การเฝาระวัง การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาด้านสังคมเบื้องต้น และการรายงานสถานการณ์ทางสังคมของชุมชน **ประการที่สอง** เชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ โดยจะเป็นผู้ทำหน้าที่ประสานการดำเนินงานกับ เครือข่ายในระดับชุมชนและนอกชุมชน ทั้งภาครัฐ และเอกชน เพื่อร่วมกันในการดำเนินงาน และเป็น กลไกเชื่อมโยงการทำงานระหว่างภาครัฐกับท้องถิ่น โดยการประสานงาน การส่งต่อผู้รับบริการ และการ ให้ความร่วมมือสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจ และ **ประการที่สาม** ร่วมใจทำแผนชุมชนโดยจะ เป็นผู้ผลักดันหรือกระตุ้นให้ชุมชนร่วมมือ ร่วมใจ กัน และระดมความคิด เพื่อจัดทำแผนของชุมชน ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน เนื่องจากจังหวัด สงขลา เป็นจังหวัดขนาดใหญ่ของภาคใต้ และมีผล งานที่เด่นชัดเป็นที่ประจักษ์ จนทำให้ประธานอาสา สมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลา ได้รับรางวัลอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นพิเศษ ประจำปี 2559 อันสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติงาน ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ให้กับจังหวัดอื่น ซึ่งถือว่าเป็นกลไกในการ ทำงานที่เชื่อมร้อยบริการของกระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์สู่ระดับพื้นที่รวมทั้ง ยังเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาชุมชนอีกด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ใน การพัฒนาชุมชน

วิธีการศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การ สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกต แบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือ รวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีเกณฑ์ที่ใช้ในการ คัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยวิธี Snowball Technique และมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 70 คน ได้แก่ คณะทำงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 36 คน และหัวหน้าส่วนราชการและเจ้าหน้าที่ที่ เกี่ยวข้องจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน จะใช้ วิธีการสนทนากลุ่ม ส่วนชาวบ้านผู้มีส่วนได้เสีย จำนวน 30 คน และนักวิชาการ จำนวน 2 คน ใช้วิธี การสัมภาษณ์เชิงลึกร่วมกับการศึกษาเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มา วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนรายงานผลด้วยการ พรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา กับการพัฒนา ชุมชน ผู้วิจัยจะนำเสนอความเป็นมาและโครงสร้าง การทำงาน บทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ใน การปฏิบัติงาน และการวิเคราะห์ SWOT เพื่อให้ได้ แนวทางการพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา อันจักส่งผล ต่อการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น รายละเอียดมีดังนี้

รู้จักอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

จังหวัดสงขลา แบ่งการปกครองออกเป็น 16 อำเภอ 127 ตำบล 987 หมู่บ้านซึ่งประชากรในแต่ละตำบลมีสภาพปัญหาที่แตกต่างกัน สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา มีอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 1,905 คน จัดตั้งเป็นชมรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จำนวน 144 องค์กร และขึ้นทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์ ซึ่งเป็นกลไกในการดำเนินงานตามบทบาทภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับจังหวัด (กอพม.จังหวัด) คณะอนุกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับอำเภอ (กอพม.อำเภอ) และคณะอนุกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับตำบล (กอพม.ตำบล) เพื่อกำหนดกลไกโครงสร้างการดำเนินงานด้านอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ทั้งนี้ โครงสร้างกอพม. มีตั้งแต่ระดับตำบล ๑ ละ 15 คน คัดเลือกกันเองมาสู่ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด โดยมีประธานคณะทำงานระดับจังหวัด ซึ่งจะแบ่งพื้นที่รับผิดชอบออกเป็น 4 โซน โดยมอบหมายหน้าที่ให้ประธานโซนเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานโซนละ 4 อำเภอ เพื่อเป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการของประธานคณะทำงานระดับจังหวัดไปสู่ประธานโซน ซึ่งในแต่ละปีนอกเหนือจากงบประมาณสำหรับจัดกิจกรรมหรือโครงการด้านสวัสดิการสังคมที่กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จัดสรรมาให้แล้ว สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จะจัดสรรงบอุดหนุนช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาทางสังคมให้อาสาสมัครแต่ละตำบลเป็นผู้สอบข้อมูลและลงเยี่ยมบ้าน เพื่อให้การสงเคราะห์

ช่วยเหลือเบื้องต้น ตำบลละ 2 รายๆละ 1,000 บาท รวมทั้งการประสานส่งต่อกลุ่มเป้าหมายหรือผู้รับบริการให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์แจ้งข้อมูล ข่าวสารสิทธิ์ที่ประชาชนควรได้รับในพื้นที่ของตนเองผ่านประธานอำเภอ นำสู่ประธานโซน และเสนอคณะกรรมการระดับจังหวัดต่อไป

สรุปได้ว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นกลไกสำคัญระดับพื้นที่ ตั้งแต่ระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด รวมทั้งเป็นตัวแทนของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในการลงพื้นที่เพื่อช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่สามารถเข้าถึงบริการ โดยการประสานส่งต่อและการให้ข้อมูลสิทธิ์ที่ควรได้รับ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนสงขลา ต่อไป

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา กับการพัฒนาชุมชน

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นกลไกสำคัญของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ในการเข้าไปสำรวจค้นหาและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น เด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และผู้ด้อยโอกาส เป็นต้น โดยการชี้เป้า ประสานและส่งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของกลุ่มเป้าหมาย ตามบทบาทของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ นั่นคือ ชี้เป้า เฝ้าระวัง เชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ และร่วมใจทำแผนชุมชน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน ดังนี้

ประการแรก ชี้เป้า เฝ้าระวัง อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ปฏิบัติหน้าที่ในการสำรวจข้อมูลสังเกตการณ์ ร่วมวงสนทนา และร่วมประชุมกับหน่วยงานระดับท้องถิ่น เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่แท้จริงของผู้ด้อยโอกาสในชุมชนและรวบรวมข้อมูล

โดยจัดทำเป็นแฟ้มข้อมูลและแยกประเภทตามกลุ่มเป้าหมาย เช่น เด็ก เยาวชน คนพิการ และผู้สูงอายุ เป็นต้น โดยจะทำเป็นสมุดบันทึกหรือจัดเก็บข้อมูลในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถนำข้อมูลนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสได้อย่างรวดเร็ว

ประการที่สอง เชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ โดยเป็นแกนนำหลักในการขับเคลื่อนงานสวัสดิการสังคมในชุมชนรวบรวมข้อมูลและจัดทำทะเบียนเครือข่ายภายในและภายนอกชุมชน ประสานการปฏิบัติกับเครือข่ายภายในเพื่อขอรับการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา หรือเข้าไปมีส่วนร่วมในภารกิจหรือกิจกรรมของเครือข่าย รวมทั้งประสานการปฏิบัติกับเครือข่ายภายนอก เพื่อขอรับการสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจ ทั้งงบประมาณวัสดุและอุปกรณ์ บุคลากร และการบริการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหา โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางเชื่อมประสานระหว่างผู้ขอรับบริการกับเครือข่ายที่มีบริการช่วยเหลือ

ประการที่สาม ร่วมใจทำแผนชุมชนโดยรวบรวมข้อมูลและจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ได้จากภารกิจชี้เป้า เฝ้าระวัง ซึ่งสามารถบ่งชี้ระดับปัญหาเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดทำแผนชุมชน ประสานหาแนวร่วมเพื่อรวบรวมและจัดระบบข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และจัดทำรายงานข้อมูลเครือข่ายที่จะเป็นประโยชน์ต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน ตลอดจนผลักดันและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการทำแผนชุมชน

สรุปได้ว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นกลไกสำคัญของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ในการช่วยเหลือดูแลกลุ่มเป้าหมายของกระทรวง ทั้งเด็กและเยาวชน สตรี คนพิการ ผู้สูงอายุ และครอบครัว รวมทั้งการจัดทำแผนชุมชน อันจักทำให้ทราบถึงความต้องการภายในชุมชนที่จะต้องได้รับการตอบสนองได้เป็น

อย่างดี

การวิเคราะห์ SWOT การปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ซึ่งมีภารกิจอันได้แก่ ชี้เป้า เฝ้าระวัง เชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ และร่วมใจทำแผนชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งทั้งนี้ การวิเคราะห์ SWOT ปรากฏผลดังนี้

จุดแข็ง ได้แก่ 1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นคนในพื้นที่ เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็ว โดยการเข้าไปพูดคุย เยี่ยมเยียน ให้คำปรึกษาแนะนำแก่กลุ่มเป้าหมาย ทำให้เข้าใจปัญหาและความต้องการของคนในชุมชน 2) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ปฏิบัติงานด้วยจิตอาสาไม่หวังสิ่งตอบแทน และ 3) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา มีการวางแผนการปฏิบัติงานและมีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเข้ามาช่วยเหลือ เช่น การประสานกับทางจังหวัดช่วยเหลืออุปกรณ์ การเกษตร เช่น เครื่องตัดหญ้า จอบ เสียม เพื่อรับจ้างตัดหญ้า เป็นอาชีพเสริม การประสานกับทางจังหวัดช่วยเหลือมอบอุปกรณ์การค้าขาย ทำให้มีรายได้พอเลี้ยงครอบครัว และการช่วยเหลือประสานให้เรียนหนังสือที่ กศน. เป็นต้น

จุดอ่อน ได้แก่ 1) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลาขาดทักษะในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ขาดการยอมรับจากคนในชุมชน 2) ขาดงบประมาณและเครื่องมือสนับสนุนในการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ 3) ไม่มีสวัสดิการต่างๆ เช่น ค่าตอบแทน วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงาน เป็นต้น สำหรับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา และ 4) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา มีหลายบทบาทหน้าที่จึงอาจ

ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้ไม่เต็มที่

โอกาส ได้แก่ 1) เป็นนโยบายรัฐ ตามระเบียบกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พ.ศ.2557 2) มีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา (พมจ.สงขลา) เป็นหน่วยงานสนับสนุนการปฏิบัติงาน การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาศักยภาพในด้านต่างๆ และ 3) มีการจัดประชุมประจำเดือนให้กับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เพื่อพบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานในพื้นที่ รวมทั้งการเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการต่างๆ ในระดับจังหวัด

อุปสรรค ได้แก่ 1) ไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร และ 2) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา มีอาชีพและครอบครัวที่ต้องรับผิดชอบทำให้มีเวลาในการปฏิบัติงานน้อย

สรุปได้ว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ยังคงขาดทักษะในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ขาดการยอมรับจากคนในชุมชน รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร กระนั้นก็ตามด้วยความที่อาสาสมัครดังกล่าวเป็นผู้มีจิตอาสา อีกทั้งยังมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นพี่เลี้ยง ฉะนั้น หากสามารถจัดจุดอ่อนและลดอุปสรรคที่มีอยู่ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและโอกาสที่คอยหนุนเสริมได้มากกว่าที่ผ่านมาแล้ว ย่อมช่วยให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างมั่นคง อันจักนำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนในที่สุด

แนวทางการพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา

จากการวิเคราะห์ SWOT ช่วยทำให้ทราบถึงจุดอ่อนและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลาได้อย่างชัดเจน เช่นนี้ สำนักงาน

พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานสนับสนุน จึงควรพัฒนาอาสาสมัครดังกล่าวด้วยการฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน และกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนรวมทั้งสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอตลอดจนสร้างการยอมรับและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจักช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ได้แก่ **ประการแรก** การกำหนดทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจน **ประการที่สอง** การฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นต่อการปฏิบัติงาน **ประการที่สาม** การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอ และ **ประการที่สี่** การสร้างการยอมรับและความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สิ่งเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การศึกษาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลากับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลและนำไปสู่ข้อเสนอแนะดังนี้

ประการแรก อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา มีจำนวน 1,905 คน กระจายอยู่ในระดับตำบล ระดับอำเภอ และระดับจังหวัด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนในพื้นที่ที่มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่นและมีจิตสำนึกในการพัฒนาชุมชนของตน ดังที่ ธีราพร ทองปัญญา และคณะ (2558: 484) ซึ่งระบุว่า เยาวชนมักมีจิตสำนึกต่อการพัฒนาชุมชนของตน สอดคล้องกับการศึกษาของศิวพร ละม้ายนิล (2557: 204-205) ซึ่งพบว่าอาสาสมัครดวงตามืดต้องการให้สังคมยอมรับในความสามารถของผู้มีดวงตามืดทั้งในเรื่องของการใช้ชีวิตและการเป็นผู้ทำประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม

ประการที่สอง อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ซึ่งมีภารกิจชี้เป้า เฝ้าระวัง เชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ ร่วมใจทำแผนชุมชน ซึ่งคนในชุมชนยังเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน และการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ไม่มากนักสอดคล้องกับการศึกษาของยุทศศักดิ์ บัวแก้ว (2553: 112-113) ที่พบว่า ปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนนั้นส่วนใหญ่เป็นปัญหาในด้านกรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผลเช่นเดียวกับการศึกษาของเสมา ชังทอง (2551: 227) ซึ่งพบว่า การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลนครราชสีมาโดยภาพรวมแล้ว ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการเมือง รองลงมาคือ ด้านสังคม และด้านการบริหาร ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปในแนวทางเดียวกับกับการศึกษาของ นิภา สิงหารัตน์ (2552: 73) ที่พบว่า ครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางโดยครูในสถานศึกษามีส่วนร่วมในด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอยู่ในระดับปานกลางเรียงลำดับจากคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามอันดับได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของชุมชนรองลงมาคือด้านการมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและด้านการมีส่วนร่วมคิดและวางแผน

ประการที่สาม อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ยังคงขาดทักษะในการปฏิบัติงาน จึงทำให้ขาดการยอมรับจากคนในชุมชน รวมทั้งไม่ได้รับความร่วมมือและการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเท่าที่ควร กระนั้นก็ตาม ด้วยความที่อาสาสมัครดังกล่าวเป็นผู้มีจิตอาสา อีกทั้งยังมีสำนักงานพัฒนาสังคมและ

ความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นที่เลี้ยงจะนั้นหากสามารถจัดจุดอ่อนและลดอุปสรรคที่มีอยู่ รวมทั้งใช้ประโยชน์จากจุดแข็งและโอกาสที่คอยหนุนเสริมได้มากกว่าที่ผ่านมาแล้ว ย่อมช่วยให้สามารถขับเคลื่อนภารกิจได้อย่างมั่นคง

จากผลการวิเคราะห์ SWOT การปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา พบว่า มีจุดอ่อน ได้แก่ ขาดทักษะในการปฏิบัติงานและมีหลายบทบาทหน้าที่รวมทั้งขาดการยอมรับและความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน หากเป็นระดับองค์กรบริหารส่วนตำบลแล้ว อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จะมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนน้อย ในทางตรงกันข้าม หากเป็นระดับเทศบาล ความสำคัญของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ก็จะเพิ่มมากขึ้นเนื่องจากรูปแบบของเทศบาลซึ่งจำนวนสมาชิกสภาเทศบาลจะไม่ผูกโยงกับจำนวนหมู่บ้านดังนั้นบางหมู่บ้านอาจไม่มีสมาชิกสภาเทศบาลเป็นตัวแทน ทำให้ข้อมูลส่วนหนึ่งจึงต้องอาศัยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา แต่ทั้งนี้ก็ต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยด้านศักยภาพ ความน่าเชื่อถือ เป็นองค์ประกอบด้วยเช่นกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ อภรณ์ ปะลาวัน (2553: 88) ที่พบว่า สตรีได้รับข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากิจกรรมกลุ่มหรือการพัฒนาอาชีพในระดับปานกลาง โดยได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากเพื่อนบ้านแบบปากต่อปาก จากผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้าน หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

สรุปได้ว่าอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เป็นคนในพื้นที่ที่มีจิตอาสาช่วยเหลือผู้อื่น มีบทบาทในการชี้เป้า เฝ้าระวัง การเชื่อมกลุ่มเดิม เสริมสร้างกลุ่มใหม่ และการร่วมใจทำแผนชุมชน ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนโดยจะทำการสำรวจข้อมูลชุมชน ช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายให้เข้าถึงบริการของภาครัฐ และส่ง

เสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชนที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

สรุป

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน เริ่มตั้งแต่การสำรวจข้อมูล การช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย การประสานงานเครือข่าย และการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนรับรู้รับทราบถึงสภาพปัญหาและความต้องการในพื้นที่อย่างแท้จริงอันจักส่งผลให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่ดีขึ้นในครรลองของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน โดยเฉพาะการส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมคิดร่วมทำ และร่วมรับผลประโยชน์ยังไม่มากนัก ดังนั้นจึงควรชี้แจงให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดทำแผนชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ชุมชนมีการพัฒนาอย่างมีทิศทางยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาวิจัยประเมินผลการปฏิบัติงานของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา เพื่อนำมาปรับปรุงและพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานด้านพัฒนาสังคมให้มีประสิทธิภาพตามบทบาทหน้า อันจักทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ธีราพร ทองปัญญา, วีรฉัตรสุปัญญา, ประสงค์ ดันพิชัย,และสันติ ศรีสวนแดง. (2558). "จิตสำนึกต่อการพัฒนาชุมชนของเยาวชน : กรณีศึกษากลุ่มเยาวชนอาสาสมัครพัฒนาชุมชนห้วยหมอนทอง". *วารสารเกษตรศาสตร์ (สังคม)*. 36(3): 483-497.
- นวนน้อย ตรีรัตน์, เปรมใจ วังศิริไพศาล, กนกพรพรรณ อยู่ช่า, อติศร เสมอแย้ม, ดาเรศ ชูศรี, สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี, และปกรณ เลิศเสถียรชัย. (2559). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ "คุณธรรมในอาเซียน :จิตอาสาในอาเซียนภาคพื้นทวีป" กรณีศึกษา : ประเทศไทย ลาว พม่า เวียดนาม และกัมพูชา. กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิภา สิงหารัตน์. (2552). การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของครูในสถานศึกษาอำเภอแก่งหางแมวจังหวัดจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี, จันทบุรี.
- ปิยากร หวังมหาพร. (2556). พัฒนาการเชิงนโยบายอาสาสมัครไทย: จากความมั่นคงสู่การพัฒนาสังคม. *วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี*, 10(2), 15-26.
- ยุทธศักดิ์ บัวแก้ว. (2553). การพัฒนาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในเขตอำเภออุตุจันท์จังหวัดอุดรธานี(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี: อุดรธานี.
- ศิวพร ละม้ายนิล. (2557). *ประสบการณ์ชีวิตการเป็นอาสาสมัครดวงตามีต : การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา*. (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2556). รายงานฉบับสมบูรณ์ โครงการศึกษาผลกระทบของการมีส่วนร่วมของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และจิตอาสาต่อการพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สุคนธ์ธา เล็งเจริญ. (2556). การวิเคราะห์โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อจิตสำนึกสาธารณะในนิสิตระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
- สุพัฒนา บุญแก้ว. (2556). ปัจจัยทางจิตสังคมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมอาสาสมัครของอาสาสมัครในเขตกรุงเทพมหานคร. (ปริญญาานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: กรุงเทพฯ.
- เสมา ชั่งทอง. (2551). การศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนในชุมชน เขตเทศบาลนครนครราชสีมา. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา: นครราชสีมา.
- อาภรณ์ ปะลาวัน. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาชุมชนของสตรีในเขตพื้นที่ตำบลเกตุรี อำเภอเมือง จังหวัดสตูล. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง: กรุงเทพฯ.

การทำธุรกิจขนาดเล็กแบบพอเพียงของมนุษย์เงินเดือน

Conducting a Sufficient Small Business of a Salaryman

บุญชู สงวนความดี¹, วสุรัตน์ ดั่งสุวรรณ¹

Boonchoo Sanguankwamdee¹, Vasurat Doungsuwan¹

บทคัดย่อ

ความไม่แน่นอนของเศรษฐกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศในโลกเศรษฐกิจปัจจุบัน ส่งผลถึงความไม่มั่นคงในงานประจำของมนุษย์เงินเดือน สิ่งที่ต้องการที่แท้จริงของมนุษย์เงินเดือนคือ การมีรายได้ที่มีความมั่นคง และมีการเติบโตในการหารายได้ กลยุทธ์ที่มนุษย์เงินเดือนสามารถทำได้เพื่อไปให้บรรลุในสิ่งมุ่งหวังคือ การมีรายได้จากงานประจำ ซึ่งจะมีความมั่นคงในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น ในขณะที่เดียวกันก็สร้างทางที่จะก่อให้เกิดรายได้เสริมอีกทาง ซึ่งทางที่สองนี้จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยภายในที่สามารถควบคุมได้มากจนสามารถสร้างความมั่นคงได้ และในขณะที่เดียวกันก็สามารถเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกได้ ทางออกที่สองที่ว่าเป็นการประกอบธุรกิจส่วนตัวแบบธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งต้องมีการจัดการและยึดแนวคิดในการดำเนินการที่สอดคล้องเหมาะสม เพื่อเตรียมรับมือและปรับตัวให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจทั้งในประเทศและภายนอกเพื่อความอยู่รอดและก้าวหน้าในขณะเดียวกัน

วัตถุประสงค์ในการเขียนบทความนี้เพื่อเสนอแนวทางการทำธุรกิจของผู้ที่เป็นมนุษย์เงินเดือนด้วยหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นการนำเสนอการประยุกต์ใช้หลักการของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางใช้กับการประกอบธุรกิจขนาดเล็กสมัยใหม่ที่มีทั้งโอกาสและความเสี่ยงจากสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ : ธุรกิจขนาดเล็ก, พอเพียง, มนุษย์เงินเดือน

Abstract

Economic instability both domestic and external in the world economy today has heightened the insecurity in the work status of the salaryman. The real need of a salaryman is to have an income, stability and growth. A salaryman's strategy, which can be used to achieve their goal, is to have revenue from a routine job, which will bring stability only for a certain period. At the same time, a second job that would create additional income must be created. This second way of earn-

¹ อาจารย์ประจำ, คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

¹ Lecturer, Faculty of Management Science, Thonburi Rajabhat University

* Corresponding author: e-mail: boonchoo.mail@gmail.com Tel. 094-2652256

ing income will include internal and external factors that are flexible and can be controlled to produce stability. The second job is to develop a small private business. This needs to be managed and employ management concepts that prepare for and adapt to the changes of both the domestic and external economy in order to survive and prosper at the same time.

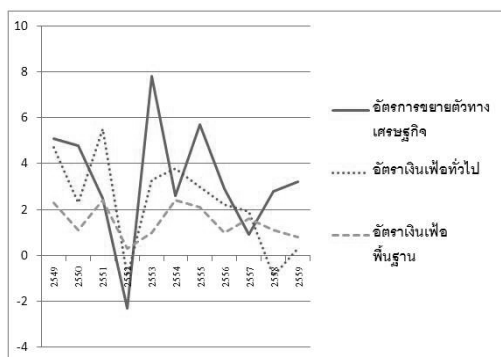
The purpose of this article is to offer guidelines for starting a small business to people who are salaryman with a philosophy of sufficiency economy. The article presents the application of using the philosophy of sufficiency economy as a guideline applying to modern small businesses.

Keywords : Small Business, Sufficient, Salaryman

บทนำ

มนุษย์เงินเดือนคือ คนทำงานที่ได้รับค่าจ้างเป็นเงินเดือน ไม่ใช่ผู้ประกอบการหรือเป็นเจ้าของกิจการต้องทำงานตามเงื่อนไขขององค์กรเพื่อแลกกับเงินเดือน วิธีชีวิตมนุษย์เงินเดือนจะผูกติดกับค่าจ้าง เงินเดือน และสวัสดิการ บ่อยครั้งที่การบริโภคไม่ใช่เพื่อประโยชน์ใช้สอยในตัวสินค้าและบริการ แต่เป็นเพื่อหน้าตาทางสังคม (สาคร สมเสวีรัฐ, 2553)

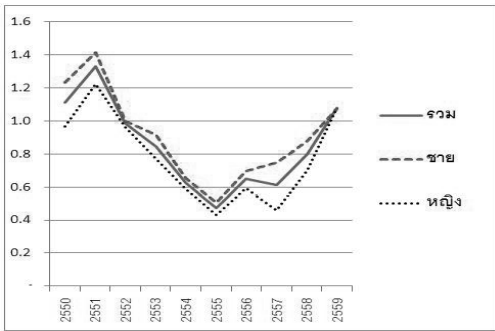
ข้อมูลจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2559) ผลกระทบจากสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่

รูปที่ 1.1 แสดงอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549-2559

1. อัตราเงินเฟ้อ และค่าครองชีพ

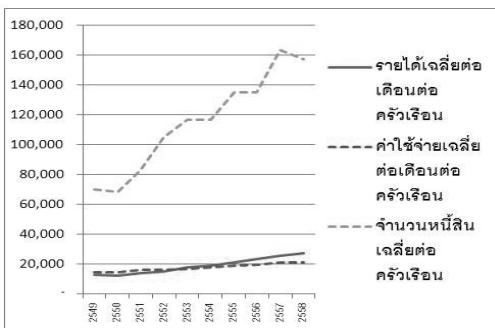
จากรูป 1.1 ตั้งแต่ปี พ.ศ.2549 ประเทศไทยมีอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่ผันผวนมาตลอด เป็นผลมาจากวิกฤตเศรษฐกิจโลก และการเมืองภายในประเทศ แต่นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 เศรษฐกิจไทยมีแนวโน้มการขยายตัวที่นิ่งและดีขึ้นตามลำดับ อัตราเงินเฟ้อทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อพื้นฐานก่อนปี พ.ศ.2557 ก็มีความสอดคล้องกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่แกว่งตัวผันผวนตามกัน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2554 อัตราเงินเฟ้อทั้งคู่มิแนวโน้มที่ลดลงมาตลอด พิจารณาตั้งแต่ปี พ.ศ.2557 ที่อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจขยายตัวขึ้นแต่ในขณะเดียวกันอัตราเงินเฟ้อทั่วไปกลับมีแนวโน้มที่ลดลงสวนทางกัน เนื่องจากภาคเศรษฐกิจที่เติบโตขึ้นเป็นการขยายตัวจากการส่งออกมากกว่าเกิดจากการขยายตัวของเศรษฐกิจในประเทศ และอัตราเงินเฟ้อทั่วไป ที่รวมสินค้าในหมวดอาหารและพลังงาน มีแนวโน้มลดลงต่อเนื่องเนื่องจากสินค้ากลุ่มพลังงานมีราคาที่ลดลงต่อเนื่อง แต่อัตราเงินเฟ้อพื้นฐานมีการเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 ก็บอกถึงภาวะเศรษฐกิจในประเทศที่ข้าวของมีราคาแพงขึ้น

รูปที่ 1.2 แสดง อัตราการว่างงานในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550-2559

2. อัตราการว่างงาน

จากรูป 1.2 สถิติที่ปรากฏแสดงให้เห็นว่า ตั้งแต่ปี พ.ศ.2551 ถึงก่อนปีพ.ศ.2555 ประเทศไทยมีอัตราการว่างงานที่ลดลงอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งตั้งแต่ปีพ.ศ.2555 เป็นต้นมาอัตราการว่างงานกลับมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน ซึ่งหากเทียบกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ปีพ.ศ.2557 เป็นต้นมาที่มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จะพบว่า การขยายตัวทางเศรษฐกิจไม่ได้ทำให้คนมีงานทำมีจำนวนเพิ่มขึ้น เนื่องด้วย ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่สามารถเพิ่มปริมาณการผลิตโดยลดจำนวนแรงงานลง หรือการเข้ามาของแรงงานต่างด้าว โดยเฉพาะการมาถึงของ AEC ในปีพ.ศ.2558 ทำให้ความมั่นคงในการมีงานทำของประชากรไทยมีแนวโน้มที่ลดลง

รูปที่ 1.3 แสดงรายได้เฉลี่ยค่าใช้จ่ายเฉลี่ย และจำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549-2559

3. รายได้ ค่าใช้จ่าย และหนี้สิน

จากรูป 1.3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 – 2559 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาโดยตลอด เช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือนที่มีทิศทางไปในทางเดียวกัน และนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2554 เป็นต้นมารายได้เฉลี่ยมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมากกว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยอย่างต่อเนื่องและมีช่องว่างที่ห่างเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีว่า คนไทยน่าจะมีเงินออมได้มากขึ้นซึ่งจะสร้างความมั่นคงในชีวิตได้ดีขึ้น แต่หากดูที่จำนวนหนี้สินเฉลี่ยต่อเดือนต่อครัวเรือน ก็มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นมาตลอดเช่นกัน โดยมีปริมาณที่มากกว่ารายได้เฉลี่ยมาก

เนื้อเรื่อง

เหตุการณ์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดความไม่มั่นคงในงานประจำของมนุษย์เงินเดือน ความเปลี่ยนแปลงที่คาดการณ์ได้ว่าจะต้องเกิดขึ้นได้แก่ จากงานแกลงข่าวและเสวนา “เดินทางการศึกษาไทยอย่างไรให้ตอบโจทย์ Thailand Economy 4.0” ดร.เกียรติอนันต์ ล้วนแก้ว คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์ ม.ธุรกิจบัณฑิตย์ กล่าวถึงยุค Thailand Economy 4.0 ว่าเป็นยุคที่เน้นการใช้ไอทีเข้ามาแทนที่แรงงานมนุษย์ ถือเป็นยุคแห่งการสร้างและทำลายความรู้อย่างรวดเร็ว แต่ก็ถือเป็นยุคแห่งการเรียนรู้และบูรณาการความรู้โลกไซเบอร์กับโลกจริงให้เป็นหนึ่งเดียว เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่น ๆ ในเอเชีย พบว่า ความสามารถในการแข่งขันและทุนมนุษย์ในประเทศไทยยังไม่สามารถแข่งขันได้ดีเท่ากับประเทศมาเลเซีย จีน และ สิงคโปร์ และยังได้คะแนนคุณภาพการศึกษาต่ำกว่าประเทศที่มีระดับทุนมนุษย์ใกล้เคียงกัน (สำรวจมณฑล สิบทิศสมาน, 2559)

ในการประชุม ACD ที่ผ่านมา พล.อ.ประยุทธ์ กล่าวว่า นโยบาย 4.0 เป็นโอกาสแต่ในขณะเดียวกันก็ต้องมีการตามให้ทันการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีและรูปแบบการจัดการรวมถึงแนวคิดในการทำธุรกิจ เพื่อตอบโจทย์โลกาภิวัตน์ของเอเชีย

และโลกที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว นโยบาย Thailand 4.0 เน้นการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรม จะช่วยส่งเสริมให้ไทยสามารถพัฒนาความร่วมมือในเชิงสร้างสรรค์กับประเทศสมาชิกใน 6 เสถียรภาพของ ACD ได้ (เทศบาลตำบล, 2559)

AEC ทำให้ตลาดโตขึ้น แต่ก็ทำให้การแข่งขันจากภายนอกของประเทศของเราเพิ่มมากขึ้นขณะเดียวกันพรมแดนทางการค้าและการลงทุนของประเทศอื่นอีก 9 ประเทศในอาเซียนก็จะขยายเข้ามาในประเทศไทย ภูมิทัศน์ทางการแข่งขันและการตลาดของประเทศไทยจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไม่เคยมีมาก่อน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.), 2559)

โลกดิจิทัล “น่ากลัว” กว่าที่คิดเปรียบเหมือน “คลื่นยักษ์” ที่ทำลายล้างทุกอย่างที่ขวางหน้าหลังจากที่คลื่นลูกนี้ทำลายล้าง ธุรกิจฟิล์มถ่ายรูปแล้ว ต่อมาก็ทำลายล้างธุรกิจเทปซีดี ตอนนี้กำลังทำลายล้างธุรกิจทีวี และสิ่งพิมพ์ต่อไปคลื่นลูกนี้กำลังมุ่งสู่ธุรกิจการเงิน สาขาของธนาคารหลายแห่งจะปิดตัว หรือควมรวมกิจการห้างสรรพสินค้าจะกลายเป็นเหมือนโชว์รูม คือ คนไปเดินดูสินค้าแต่ไม่ซื้อ กลับมาซื้อผ่านออนไลน์และมีธุรกิจอีกมากมายที่ “รอคิว” ที่จะถูกทำลายล้างอยู่ภายในอีกไม่กี่ปี การเตรียมพร้อมที่จะรับคลื่นลูกนี้ต้องพัฒนาและปรับตัวอยู่เสมอ (สารระอบรู้ ทั่วทุกมุมโลก, 2559)

ทิศทางในอนาคตของเศรษฐกิจโลกและการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของระบบเศรษฐกิจไทย รวมถึงทิศทางของธุรกิจขนาดเล็กและ การเตรียมความพร้อมผู้ประกอบการธุรกิจขนาดเล็ก ที่มีโอกาสมาจาก นโยบาย 4.0 และเทคโนโลยีที่เข้าถึงได้ง่าย ปัจจัยทั้งหมดนี้เป็นโจทย์ที่ท้าทายความอยู่รอดในยุคต่อไปของมนุษย์เงินเดือนที่มีทั้งทางตันและโอกาสในขณะเดียวกัน

สำหรับมนุษย์ทั่วไปแล้ว สิ่งที่ต้องการที่แท้จริงก็คือ การมีรายได้ การเติบโตในการหารายได้ และการมีความมั่นคงเพื่อรองรับชีวิตในอนาคต

หากนี่คือโจทย์ของมนุษย์เงินเดือนการเตรียมรับมือและปรับตัวให้เข้ากับกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจทั้งในประเทศและภายนอก จะต้องสร้างความเข้มแข็งด้านใด และยึดแนวทางใดเพื่อความอยู่รอดและก้าวหน้าในขณะเดียวกัน ในการตอบโจทย์นี้จำเป็นต้องมีการใช้แนวความคิดในการหาเงิน และการดำรงชีวิต มากกว่า 1 อย่างมาผสานเป็นกลยุทธ์เพื่อกำหนดทิศทางของความคิดไปสู่จุดหมายที่หวังไว้

แนวคิดแรกจะเป็นแนวคิดเงินสี่ด้าน ของ โรเบิร์ต ที. คิโยซากิ (2556) กล่าวว่าการหารายได้เพื่อสร้างความมั่นคงใน 4 แบบจะมีข้อเด่นด้อยที่แตกต่างกัน

การเป็นลูกจ้าง ก็คือการเป็นมนุษย์เงินเดือน จะไม่มีความมั่นคงเลย และยากที่จะตอบโจทย์ที่ต้องการที่แท้จริงได้

การทำธุรกิจส่วนตัว จะมีทั้งความเสี่ยงและการลงทุน แต่ก็จะมีความเป็นอิสระและสามารถสร้างความมั่นคงได้

การเป็นเจ้าของกิจการในความคิดของ คิโยซากิ เป็นจุดที่ดีที่สุดในการหารายได้เพราะด้วยระบบที่สร้างขึ้นจะทำให้มีรายได้เข้ามาอย่างต่อเนื่องโดยมีความเสี่ยงต่ำและมั่นคงมากกว่า

การเป็นนักลงทุนที่ถึงแม้จะมีรายได้สูงอยู่ตลอดแต่ก็มีความเสี่ยงสูงเช่นกัน

หากเรามองการตอบโจทย์โดยแนวความคิดนี้ แนนอนว่ามนุษย์เงินเดือนจะต้องเลือกที่จะเป็นเจ้าของกิจการ แต่การจะเป็นเจ้าของกิจการได้ต้องผ่านการทำธุรกิจส่วนตัวก่อนเพื่อสร้างโอกาสทางธุรกิจและสิ่งสมประสงค์ รวมถึงสร้างเครือข่ายทางธุรกิจของตน จนสามารถสร้างระบบของธุรกิจของตนเองขึ้นมาได้

ด้วยสภาพแวดล้อมในการทำธุรกิจและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะทำให้มีผลกับรูปแบบของการประกอบกิจการที่จำเป็นต้องมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลาอย่างทันทั่วทั้งที่

ดังนั้นในการตอบโจทย์ของมนุษย์เงินเดือนก็ต้องเริ่มจากการทำธุรกิจส่วนตัว แต่ก็ยังมีสิ่งที่จะต้องระวังในเรื่องความมั่นคงและความเสี่ยงในการลงทุนโดยเฉพาะ ในยุคที่เศรษฐกิจไม่เป็นใจในการเริ่มลงทุนใหม่ และการที่ยังมีความจำเป็นในการที่ต้องมีรายได้จากการเป็นลูกจ้างเพื่อรองรับความเสี่ยงในการขาดรายได้ด้วย

กลยุทธ์ที่มนุษย์เงินเดือนสามารถทำได้เพื่อไปให้บรรลุในสิ่งมุ่งหวังที่แท้จริงคือ การมีรายได้จากงานประจำ และในขณะเดียวกันก็สร้างรายได้เสริมอีกทาง โดยรายได้เสริมนี้จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยภายในที่สามารถควบคุมได้มากจนสามารถสร้างความมั่นคงได้ และในขณะเดียวกันการจัดการปัจจัยภายในนี้ก็ยังสามารถเปลี่ยนแปลงและสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของปัจจัยภายนอกได้อย่างทันเวลา

รายได้เสริมที่ว่านี้คือการประกอบธุรกิจส่วนตัวแบบธุรกิจขนาดเล็ก ซึ่งองค์กรที่เล็กจะง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงและปรับตัวให้อยู่รอด และเม็ดเงินในการลงทุนไม่เยอะ แต่ก็ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญสูงดังนั้นธุรกิจขนาดเล็กที่ว่านี้จะมีลักษณะเริ่มต้นหลักๆ 2 ประการ

1. สามารถทำได้โดยคนเพียง 1-2 คน
2. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่าย

เป็นช่องทางหลักของกิจกรรมต่างๆ

ในกลยุทธ์ที่ต้องสร้างทางออกสองทางในขณะเดียวกันนี้ยังมีโจทย์เรื่องการแบ่งเวลา การสร้างความมั่นคงและความสามารถในการเติบโตของการหารายได้ที่ต้องเสริมขึ้นมาด้วย

ในเรื่องของเวลามนุษย์เงินเดือนยังคงต้องใช้เวลางานเพื่อทำงานตามหน้าที่ของตนอยู่ และจะประกอบธุรกิจของตนได้ในเวลานอกเหนือจากเวลางานปกติ แต่อาจแก้ไขได้โดยการหาหุ้นส่วนจากคนสนิท หรือญาติพี่น้องที่สามารถไว้วางใจได้ และไม่ได้ทำงานประจำมาดูแลในช่วงเวลางานปกติได้

ส่วนการสร้าง ความมั่นคงและความสามารถในการเติบโตของธุรกิจนั้น การแก้โจทย์ตรงนี้ต้อง

ใช้แนวความคิดอีกทางมาเสริมการปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปตามที่วางเป้าหมายไว้ ซึ่งแนวความคิดนั้นก็คือ ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงของ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชรัชกาลที่๙

สิ่งสำคัญในแนวความคิดนี้ก็คือ ความพอเพียงในการดำรงชีวิต ซึ่งเป็นเงื่อนไขพื้นฐานที่ทำให้สามารถพึ่งตนเอง และดำเนินชีวิตไปได้อย่างมีอิสระในการกำหนด ควบคุมและจัดการเพื่อให้ได้รับการสนองตอบต่อความต้องการต่างๆ รวมทั้งความสามารถในการจัดการปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง (มูลนิธิชัยพัฒนา, 2559)

ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วยคุณสมบัตินี้ 3 ห่วง ดังนี้

1. ความพอประมาณ คือพอดีไม่น้อยไม่มากเกินไป ไม่เบียดเบียนตนเองหรือผู้อื่น
2. ความมีเหตุผล ได้แก่ จะต้องมีความพิจารณาเหตุ และผลอย่างรอบคอบ
3. ภูมิคุ้มกัน พร้อมรับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น

โดยมี เงื่อนไข ของการตัดสินใจ 2 ประการ ดังนี้

1. เงื่อนไขความรู้ การนำความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมาพิจารณาให้เชื่อมโยงประกอบการวางแผนและปฏิบัติ

2. เงื่อนไขคุณธรรม เสริมสร้าง ความตระหนักใน คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริตและมีความเพียรอดทน ใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต

จากทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียงเมื่อนำมาปรับใช้กับกลยุทธ์การสร้างทางออกที่สองของมนุษย์เงินเดือนจะเห็นได้ว่าต้องใช้ความอดทนและค่อยเป็นค่อยไปทั้งในการเริ่มธุรกิจและการเติบโต จะต้องไม่ทำธุรกิจแบบก้าวกระโดดหรือคาดหวังจนเกินความสามารถ ไม่สอดคล้องกับสถานการณ์รอบตัว โดยเฉพาะที่สำคัญที่สุดต้องมีความสุขกับการประกอบธุรกิจด้วย หากทำได้ดังนี้ก็สามารถตอบโจทย์ของมนุษย์เงินเดือนได้

ในการประยุกต์แนวคิดทั้งหลายกับการประกอบธุรกิจขนาดเล็กแบบพอเพียงของมนุษย์เงินเดือน ตามหลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขจะมีรายละเอียดต่างๆ ดังต่อไปนี้

ด้านการตลาด

ความพอเพียง

- ต้องตั้งราคาอย่างเหมาะสมตามต้นทุนที่แท้จริงไม่มุ่งหวังกำไรสูงสุดเป็นหลัก
- ตั้งราคาสูงได้หากสินค้า/บริการมีความโดดเด่นและมีคุณภาพที่สูงกว่าท้องตลาด
- เน้นความพอใจของผู้บริโภค
- มีช่องทางการตลาดที่สามารถเข้าถึงได้จริง
- ต้องทำตลาดจากวิธีการที่ไม่ยุ่งยาก
- ขยายตลาดอย่างค่อยเป็นค่อยไปไม่เร่งรีบ
- ส่งเสริมการขายในเชิงบวกเช่นการแบ่งรายได้ส่วนหนึ่งจากยอดขายไปทำบุญหรือช่วยเหลือสังคม

ความมีเหตุมีผล

ธุรกิจจะอยู่ได้เพราะมีการสนับสนุนจากผู้บริโภคและการปฏิบัติที่เข้าถึงได้จริงไม่ยุ่งยาก โดยมีผลประโยชน์ที่ตกถึงตัวผู้บริโภคเอง จะทำให้ธุรกิจได้รับการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคทั้งในด้านราคาและคุณภาพของสินค้า/บริการจะทำให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภคอย่างต่อเนื่องซึ่งหมายถึงความมั่นคงและการเติบโตของธุรกิจ

ด้านการเงินและการลงทุน

ความพอเพียง

- ชื่อสัตย์ในเรื่องเงินทองอยู่เสมอ
- เตรียมสภาพคล่องทางการเงินตลอดเวลา
- ใช้วิธีการเช่าเครื่องจักรหรืออาคารแทนการซื้อในช่วงแรกเพื่อลดการจมเงินทุน

• ควบคุมจำนวนสต็อกสินค้า หรือวัตถุดิบเสมอ ไม่ให้มีสินค้าคงเหลือมากเกินไป

- มีแหล่งเงินทุนสำรองยามฉุกเฉิน
- ทำธุรกิจจากทุนที่มีอยู่ ไม่กู้ยืม
- หาผู้ลงทุนร่วมจากคนที่ไว้ใจได้ เช่นญาติ พี่ น้อง พ่อ แม่ สามี ภรรยา เพื่อน

ความมีเหตุมีผล

ความซื่อสัตย์ ความรอบคอบ และการรู้กำลังของตนจะทำให้ประกอบธุรกิจที่เหมาะสมกับความสามารถของตนและได้รับการสนับสนุนจากแหล่งเงินทุนต่างๆ ได้โดยง่าย

ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การรู้กำลังของตน และการสามารถเพิ่มการลงทุนจากแหล่งเงินทุนที่ไม่ก่อให้เกิดความเครียดเพิ่มขึ้นจะทำให้ธุรกิจสามารถดำเนินไปได้อย่างคล่องตัวและมีความสุขส่งผลให้ธุรกิจเติบโตได้อย่างมั่นคง และได้รับความช่วยเหลือเมื่อต้องการได้

ด้านการผลิตหรือจัดหาสินค้า/บริการ

ความพอเพียง

- เพิ่มมูลค่าของสินค้าให้เกินความคาดหวังของลูกค้า
- ผลิตหรือขายแต่ สินค้า/บริการที่มีคุณภาพ
- ลดความสูญเสียด้วยและเทคนิคใหม่ๆ
- ทำธุรกิจที่เป็นสินค้า/บริการที่มีความชำนาญ

ความมีเหตุมีผล

ในการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค การผลิตหรือจัดหาสินค้า/บริการที่มีคุณภาพ เพื่อจำหน่ายต่อผู้บริโภค เป็นความรับผิดชอบที่ธุรกิจต้องมี เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภค

ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

การได้รับการสนับสนุนจากผู้บริโภคมีผลต่อความอยู่รอดของธุรกิจ และการลดความสูญเสียหรือการพัฒนากระบวนการผลิตและดำเนินงาน จะทำให้ลดต้นทุน เพิ่มความสามารถในการแข่งขันได้

ด้านการจัดการธุรกิจและบุคลากร

ความพอเพียง

• ใช้เวลาที่อยู่นอกเวลางานประจำ รวมถึงวันหยุด อย่างคุ้มค่า

- ไม่ใช่เวลางานประจำมาทำธุรกิจส่วนตัว
- อดทน ค่อยเป็นค่อยไป
- ลดต้นทุนที่ไม่จำเป็น
- ดำเนินงานอย่างเป็นธรรมต่อทุกฝ่าย
- ใช้ความซื่อสัตย์ต่อทุกฝ่ายในธุรกิจ
- ใช้ความจริงใจในธุรกิจที่ทำเสมอ

• ต้องใส่ใจในงานทุกเรื่อง มองธุรกิจแบบภาพรวม และคาดการณ์ถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในการตัดสินใจทางธุรกิจได้

• ต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

• ทำธุรกิจโดยการที่มีความสุขในสิ่งที่ทำ

• มุ่งต่อประโยชน์ส่วนรวมและการแบ่งปัน พร้อมที่จะช่วยเหลือสังคม โดยเฉพาะละแวกใกล้เคียงที่ตั้ง

• เตรียมแผนสำรองเพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด

• หาแรงงานจากคนที่ไว้ใจได้ เช่น ญาติ พี่น้อง พ่อ แม่ สามี ภรรยา เพื่อน

ความมีเหตุมีผล

• ความซื่อสัตย์ ความจริงใจ การให้และแบ่งปัน และคุณธรรมในการดำเนินงานจะทำให้ได้รับความร่วมมือจากคนทั้งภายในและภายนอกธุรกิจ

• ความรอบคอบสามารถมองภาพรวม ทำให้พร้อมรับมือกับเหตุไม่คาดคิดได้เสมอ

• การลดต้นทุนที่ไม่จำเป็นทำให้ธุรกิจสามารถได้เปรียบในการแข่งขันมากขึ้น

• การได้หุ้นส่วนหรือบุคลากรที่สนิทสนมและไว้ใจได้จะทำให้การดำเนินงานคล่องตัวขึ้นและได้ประโยชน์ทุกฝ่าย

ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

สภาพแวดล้อมในการทำงานที่ดีก่อให้เกิดความสุขในการทำงาน และเป็นกำลังใจให้กับทุกคนในการดำเนินและพัฒนาธุรกิจให้เจริญก้าวหน้าและเติบโตต่อไป

เงื่อนไขความรู้

ในโลกสมัยใหม่มีทั้งโอกาสและอุปสรรคใหม่ๆ เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง การทำธุรกิจต้องตามให้ทันสิ่งเหล่านี้ดังนี้

กลยุทธ์ในการพัฒนาธุรกิจ

• หาพันธมิตรทางธุรกิจที่ไว้ใจได้

• การสร้างฐานลูกค้าและเครือข่ายใหม่ๆ ในการดำเนินธุรกิจอยู่เสมอ

• พัฒนาความสามารถทางภาษาและการสื่อสารแสวงหาความรู้ใหม่ๆ พัฒนาระบบการดำเนินธุรกิจอยู่เสมอ

• ต้องเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการการวางรูปแบบการจัดการที่มีระบบ

• มีเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน

• มีการกำหนดกลยุทธ์ที่เป็นรูปธรรม

• ลดการเสี่ยง หรือมีการรับประกันความเสี่ยงในการประกอบกร

• ลดการสูญเสียในกิจกรรมต่างๆ

ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศให้เป็นประโยชน์

• ต้องจัดการระบบการเงินให้สะดวกและคล่องตัวทั้งการรับและจ่ายเงินออกจากระบบธุรกิจ

• หาช่องทางใหม่ๆ ในการทำการตลาดและประชาสัมพันธ์

• มีการจัดการองค์ความรู้ของธุรกิจของตนเพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนาธุรกิจ

เงื่อนไขคุณธรรม

- ไม่เอาเปรียบทั้งต่อลูกค้า ลูกค้า และคู่แข่ง
- อดทนในการดำเนินงานค่อยเป็นค่อยไปตามกำลังและความสามารถของตน
- มีความสุขในการดำเนินงานอย่างถูกต้องและพอเพียง มีภูมิใจในสิ่งที่ตนเองได้ทำ
- ต้องเสียภาษีอย่างถูกต้อง

นอกเหนือจากการจัดการธุรกิจขนาดเล็กของตน ให้มีความคล่องตัว และสามารถเปลี่ยนแปลงได้อย่างทันสถานการณ์แล้วยังจำเป็นต้องพึ่งพาองค์กรของรัฐที่ให้การสนับสนุน และการรวมกลุ่มกันในธุรกิจ เพื่อเป็นการเสริมความแข็งแกร่งในการประกอบธุรกิจขนาดเล็กแบบพอเพียงด้วย

ในจุดนี้รัฐควรเข้ามาช่วยเหลือในด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องกฎหมาย และกฎระเบียบในการทำการค้าเงื่อนไขการประกอบการเก็บภาษีให้ชัดเจนโดยเฉพาะ การกำหนดวิธีการเก็บภาษีที่เป็นธรรมและให้การดูแลธุรกิจขนาดเล็กที่เสียภาษีอย่างถูกต้องในด้านการให้ความคุ้มครองสิทธิต่างๆ การส่งเสริมให้รวมกลุ่มและช่วยเหลือกัน ภายใต้การกำกับและดำเนินการโดยรัฐให้มีการคุ้มครองดูแลและช่วยเหลือส่งเสริมในการขยายธุรกิจต่อไป

บทสรุป

มนุษย์เงินเดือน มีทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อความมั่นคงในชีวิต การแสวงหาทางออกต้องมีแนวทางที่ผสมผสานมากกว่าแนวคิดเดียวเหมือนดังที่ผ่านมาในอดีต เพราะสภาพแวดล้อมได้มีปัจจัยหลายหลากแทรกซ้อนกัน กลยุทธ์ที่ดีในการเอาตัวรอดและเติบโตของมนุษย์เงินเดือน คือการมีรายได้มากกว่าแค่การมีงานประจำ การหารายได้เสริมโดยการประกอบธุรกิจส่วนตัวจะเข้ามาเสริมการหารายได้ของมนุษย์เงินเดือนได้

เพราะแนวคิดการทำธุรกิจแบบเก๋กำลังทำลายตนเองและระบบเศรษฐกิจโดยรวมทางออกที่เหมาะสมที่สุดควรหันมายึดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อกำหนดเป้าหมายการอยู่รอดก่อนที่จะขยายตัวและเมื่อธุรกิจสามารถยืนอยู่บนรากฐานความมั่นคงของปัจจัยต่างๆทางการจัดการแล้ว ค่อยทำการแข่งขันแต่พอดีแก่ความสามารถของตนเพื่อขยายธุรกิจต่อไป ที่สำคัญที่สุดต้องทำทุกอย่างด้วยความสุขเพราะจะเป็นแรงผลักดันให้ผลงานออกมาดี และเจริญเติบโตอย่างมีคุณธรรมอันจะนำมาซึ่งความเจริญทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม

เอกสารอ้างอิง

- มูลนิธิชัยพัฒนา. (2559). *เศรษฐกิจพอเพียง*. (สืบค้นเมื่อ 2559 ธันวาคม 9): จาก http://www.chaipat.or.th/site_content/34-13/3579-2010-10-08-05-24-39.html
- สรวงมณฑ์ สิทธิสมาน. (2559). *เศรษฐกิจไทยกำลังจะเข้าสู่ 4.0 แต่การศึกษาอยู่ที่ 2.0*. (สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2559). จาก <http://www.manager.co.th/QOL/ViewNews.aspx?NewsID=9590000069668>
- สาคร สมเสริฐ. (2553). “มนุษย์เงินเดือน: คณงานคอปกขาวและคณงานคอปกน้เงิน”. วารสารปัญญาภิวัฒน์. 2(1): 85-94.
- สารระอบรู้ ทั่วทุกมุมโลก. (2559). *อ่านกันหน่อยก็ตื่นะครับ พวกเราทุกคนต้องต่อสู้กับโลกยุค*. จาก *DigitalAge* [Facebook]. จาก <https://www.facebook.com/640083952704498/photos/a.640093226036904.1073741828.640083952704498/1288578261188394/?type=3&theater>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2559). *สถิติพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ในประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 - 2559*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (สสว.).(2559). *SME ไทยกับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. (สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2559): จาก http://thailand.prd.go.th/1700/ewt/asean thai/ewt_news.php?nid=4807&filename=index
- เทศบาลตำบลสี. (2559). *นายกรัฐมนตรี้ แถลงผลการประชุขสุดยอดกรอบควมร่วมมือเอเซีย ครั้งที่ ๒*. (สืบค้นเมื่อ 9 ธันวาคม 2559): จาก <http://www.tessabansi.go.th/2015-05-20-04-22-08/95-rutaban.html>
- โรเบิร์ต ที., คิโยซากิ. (2556). *พ่อรวยสอนลูก # 2 : เงินสี่ด้าน : Rich Dad's Cashflow Quadrant* เส้นทางสู่อิสรภาพทางการเงินที่ทุกคนใฝ่ฝันแปลจากเรื่อง Rich Dad's Cashflow Quadrant โดย สุกศักดิ์ จุลละสร, ชัชวรินทร์ สันธิเดช, โอปาร ภัทรกอบกิตติ, จักรพงษ์ เมษพันธุ์. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.

ธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Good Governance Implementation of the Rubber Fund Cooperatives in Thung Tamsao Community, Hat Yai District, Songkhla Province

พิมพ์วัลย์ พันธ์วงษ์* ช่อผกา วิสุทธิ์¹ และอุทัย ปริญญาสุทินันท์²

Pimwalun Panthuwong^{1*}, Chorphaka Wisut¹, Utai Parinyasutinun²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินกิจการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แนวทางการสนทนากลุ่ม และแบบการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นวิธีดำเนินการวิจัยในการรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบไปด้วย ประธานสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 24 คน และผู้ให้ข้อมูลรอง ประกอบไปด้วย สมาชิกกลุ่มน้ำยางสดในชุมชน เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดสงขลา และเจ้าหน้าที่ตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสงขลา จำนวน 6 คน ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาโดยการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า และเขียนรายงานผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา อันได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแร่ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพรุชบาพัฒนา จำกัด และสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ได้ดำเนินกิจการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ซึ่งมีทั้งหมด 6 หลัก ประกอบไปด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ซึ่งแต่ละสหกรณ์นั้นมียุทธศาสตร์ของการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการสหกรณ์ที่แตกต่างกันออกไป อันเกิดจากหลักการของผู้นำสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ดังนั้น วิธีการแก้ไขปัญหาและความเข้มงวดของหลักธรรมาภิบาลจึงต่างกัน ซึ่งทั้งสิ้นล้วนจักนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : ธรรมาภิบาล สหกรณ์กองทุนสวนยาง

¹ นักศึกษาหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาชุมชนศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² อาจารย์ภาควิชาสารัตถศึกษา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

¹ Student Program in Community Studies, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University

² Lecturer Department of Educational Foundation, Faculty of Liberal Arts, Prince of Songkhla University

* Corresponding author: e-mail: pimwalun268@gmail.com Tel.095-0365069

Abstract

The objective of this research was to investigate good governance implementation of the Rubber Fund Cooperatives in Thung Tamsao Community, Hat Yai District, Songkhla Province. This qualitative study employed in-depth interviews, group discussions and participant and non-participant observations as tools for field data collection from 24 primary key informants consisting of chairmen of the cooperatives, members of cooperative committees, cooperative officials and cooperative members, and 6 secondary key informants consisting of members of fresh latex groups in the community, officials of Songkhla Provincial Cooperatives Office, and Department of Cooperative Promotion and cooperative auditors. Data were also collected from related documents and research reports. The data were then tested for content validity using triangulation, and a report was written using analytical description.

The study found that the Rubber Fund Cooperatives in Thung Tamsao Community, Hat Yai District, Songkhla Province consisting of Ban Hurae Rubber Fund Cooperative, Ltd., Ban Phru Chaba Phatthana Rubber Fund Cooperative, Ltd., and Ban Wang Pha Ltd., were operated and managed based on principles of good governance comprising the rule of law, morality, participation, transparency, responsibility, and cost-effectiveness. Each cooperative were different in the use of principles of good governance in management depending on the principles of each cooperative leader, members, and its environment. Therefore, problem-solving methods and degree of strictness in good governance principles were different among these cooperatives. However, all these would lead to development that would strengthen the cooperatives and make them sustainable.

Keywords : Good governance, Rubber Fund Cooperative

บทนำ

ประเทศไทยเป็นประเทศที่ประชากรส่วนใหญ่ของประเทศยังมีอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก แต่ในทางตรงกันข้ามกับบทบาทความสำคัญของเกษตรกรที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศ การดำรงชีวิตของเกษตรกรไทยในปัจจุบันยังต้องประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุงความรู้ อาชีพและรายได้ เพื่อเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้กับเกษตรกรจึงมีการรวมกลุ่มกันในรูปของสหกรณ์เพื่อสร้างพลังและความเข้มแข็งให้กับกลุ่มเกษตรกรในการเจรจาต่อรองหรือดำเนินการทางธุรกิจ ซึ่งรูปแบบของสหกรณ์นี้ เป็น

แนวทางหลักในการช่วยแก้ปัญหาทางเศรษฐกิจและสังคม (ธาริกานต์ ธัญญชยะ, 2556, น. 164-165) ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศโดยตั้งแต่ปี 2534 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันประเทศไทยเป็นผู้ผลิตและส่งออกยางพาราอันดับหนึ่งของโลกสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศได้ปีละหลายแสนล้านบาทโดยในปี 2555 สามารถส่งออกยางได้ทั้งหมดประมาณ 2.7 ล้านตัน แต่ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมาราคายางที่เกษตรกรเคยขายได้ราคาสูงสุดถึงกิโลกรัมละ 183.64 บาท ในปี 2554 กลับมีราคาผันผวนและลดลงเป็นอย่างมาก ในช่วงปี 2555 ถึงปลายปีเกษตรกรขายได้กิโลกรัมไม่ถึง

100 บาท และยังมีราคาตกลงเรื่อย ๆ ในปี 2556 นำมาซึ่งความเดือดร้อนของเกษตรกรชาวสวนยางทั่วประเทศ (สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2556, น. 1)

กรมส่งเสริมสหกรณ์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ อยู่ในกลุ่มภารกิจด้านส่งเสริมและพัฒนาเกษตรกรและระบบสหกรณ์ มีภารกิจในการส่งเสริม เผยแพร่ ให้ความรู้เกี่ยวกับอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ให้แก่บุคลากรสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร และประชาชนทั่วไปและพัฒนาระบบสหกรณ์ให้มีความเข้มแข็งโดยการพัฒนาระบบการเรียนรู้ในการเพิ่มขีดความสามารถในด้านการบริหารจัดการการดำเนินงานธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2554) การกำกับดูแลกิจการที่ดีในสหกรณ์หรือธรรมาภิบาลในสหกรณ์เป็นแนวคิดในการบริหารจัดการของสหกรณ์ให้เป็นไปอย่างซื่อสัตย์โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วมและมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้การใช้ทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลคุ้มค่า โดยประหยัด เป็นผลให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์อย่างมั่นคง ส่งผลให้สหกรณ์เป็นที่เชื่อถือและยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินงานประสบความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งหลักสำคัญของธรรมาภิบาลสหกรณ์คือ ความเท่าเทียมและเป็นธรรม (นุกูล กรยีนรงค์, 2554)

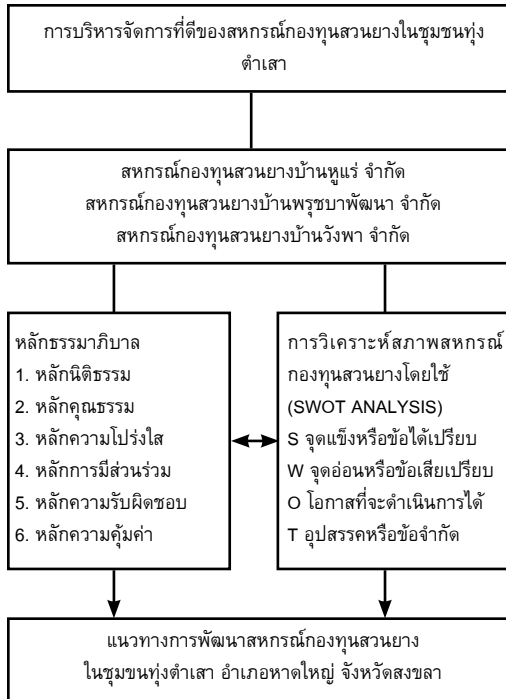
ทั้งนี้ ธรรมาภิบาลจะเกี่ยวข้องกับทุกระดับ ตั้งแต่ตัวบุคคล สังคม กิจการ จนถึงระดับประเทศชาติในระดับของกิจการ อาจเรียกว่า “บรรษัทภิบาล” ซึ่งตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยเรียกว่า “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” ระดับภาครัฐ อาจใช้คำว่า “ธรรมรัฐ” หรือ “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี” อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าจะนำไปใช้ที่ใดหรือในระดับใด แนวทางและหลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาลดู

เหมือนจะคล้ายคลึงกัน นั่นคือ การตั้งอยู่ในความถูกต้องและเป็นธรรม เพื่อให้ชุมชนและสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข (ศิลปพร ศรีจันทร์เพชร, 2553, น. 1) นอกจากนี้ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2556, น. 85) ยังกล่าวถึงปัญหาและอุปสรรคต่อการสร้างธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจในโครงการพัฒนาในประเทศไทย อันได้แก่ ลักษณะการสั่งการแบบบนสู่ล่าง การขาดการส่งเสริม จากภาครัฐ การขาดความโปร่งใสในการบริหารจัดการโครงการพัฒนา กระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนไม่ครอบคลุมของผู้มีส่วนได้เสีย หรือผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และระดับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการตัดสินใจอยู่ในระดับต่ำ ทำให้ผลลัพธ์ของการมีส่วนร่วมไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมเนื่องจากการตัดสินใจต่าง ๆ ไม่ได้รับการยอมรับ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าวต้องอาศัยความทุ่มเทและความพยายามเป็นอย่างยิ่งของภาครัฐในการที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิด ทศนคติ แนวทางการบริหารและกระบวนการตัดสินใจที่คุ้นเคยจากการสั่งการเพียงอย่างเดียว โดยการสอดแทรกกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้าไปในการวางแผนการทำงาน การส่งเสริมด้านจริยธรรมและคุณธรรม ตลอดจนสร้างจิตสำนึกที่ถูกต้องให้กับผู้เกี่ยวข้องในทุกระดับ สร้างระบบการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ และเอกชน ส่งเสริมการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารต่อสาธารณชน มีข้อมูลที่ต้องนำเชื่อถือและสามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคประชาชนและองค์กรพัฒนาภาคเอกชน และเสริมสร้างให้มีกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจให้มีระดับที่สูงขึ้น จากความสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการดำเนินงานกิจการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ทั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อันจักนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์ไปสู่ความสำเร็จและยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการดำเนินงานกิจการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม มีผู้ให้ข้อมูลหลักประกอบไปด้วย ประธานสหกรณ์ คณะกรรมการสหกรณ์ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 24 คน และผู้ให้ข้อมูลรอง ประกอบไปด้วยสมาชิกกลุ่มนี้ฝ่ายสัดในชุมชน เจ้าหน้าที่สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดสงขลา และเจ้าหน้าที่ตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสงขลา จำนวน 6 คน ซึ่งมีการกำหนดกฎเกณฑ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยต้องเป็นผู้ที่มี

ความผูกพันกับสหกรณ์อย่างน้อย 1 ปี และต้องเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลได้ในขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล มีการบันทึกข้อมูลเป็นลายลักษณ์อักษร การถอดบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของขั้นตอนการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลนั้น ผู้วิจัยได้ใช้การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อเปรียบเทียบความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้รับ เมื่อมีการใช้เครื่องมือ วิธีการ และช่วงเวลาที่แตกต่างกัน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหาและเขียนรายงานผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การดำเนินงานกิจการตามหลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา มีข้อค้นพบที่น่าสนใจ ดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่ชุมชนทุ่งตำเสา

ในพื้นที่ชุมชนทุ่งตำเสนานั้น ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางทั้งหมดสามแห่ง ตามนโยบายของรัฐ อันได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแระ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพรุชบาพัฒนา จำกัด และสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ทั้งนี้ สหกรณ์ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์จังหวัดสงขลา สำนักงานตรวจบัญชีสหกรณ์จังหวัดสงขลา และหน่วยงานจากภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควบคู่กับการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม ทำให้เกิดประโยชน์และความเป็นธรรมแก่สมาชิกสหกรณ์อย่างเท่าเทียม

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแระ จำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 3 บ้านหุแระ ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เดิมทีสหกรณ์เกิดขึ้นจากการที่ภาครัฐสนับสนุนให้มีการจัดสร้างโรงรมควันยางในปี พ.ศ. 2537 โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน

ส่งเสริมสหกรณ์เข้ามาให้ความรู้และแนวทางเกี่ยวกับทำยางแผ่นรมควัน รวมถึงวิธีการบริหารจัดการสหกรณ์ เพื่อจัดตั้งสหกรณ์กองทุนสวนยางให้เกิดขึ้นในชุมชนตามนโยบายของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์ให้เกษตรกรชาวสวนยางในชุมชนทราบถึงประโยชน์ของสหกรณ์และเป็นศูนย์เรียนรู้ของคนในชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อเป็นผู้ควบคุมดูแลการดำเนินงานต่าง ๆ ของสหกรณ์ในการดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนนั้น เงินทุนส่วนหนึ่งมาจากนโยบายของรัฐ และอีกส่วนมาจากการลงทุนของสมาชิกสหกรณ์ เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินในการปันผลและจัดสรรเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกสหกรณ์ต่อไป (ภาพที่ 1-6)

ภาพที่ 1-6 กระบวนการผลิตยางแผ่นรมควันของสหกรณ์บ้านหุแร่ จำกัด
ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2559

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพुरुษาพัฒนา จำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 บ้านพुरुษา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เดิมนี้สหกรณ์เกิดขึ้นจากการที่ภาครัฐสนับสนุนให้มีการจัดสร้างโรงรมควันยางในปี พ.ศ. 2537 เกษตรกรจึงรวมกลุ่มศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการทำสหกรณ์ โดยมีเจ้าหน้าที่จากสำนักงานส่งเสริมสหกรณ์เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการทำยางแผ่นรมควันและการบริหารจัดการสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ได้ร่วมกันลงทุนร่วมกับเงินสนับสนุนจากรัฐ โรงเรียนเป็นส่วนที่รัฐจัดตั้งให้กับชุมชน เงินทุนหมุนเวียนเกิดจากการลงทุนของสมาชิกในสหกรณ์ ทั้งนี้ สหกรณ์

ได้มีการจัดสวัสดิการในด้านต่าง ๆ และมีการคืนเงินปันผลแก่สมาชิกสหกรณ์เป็นประจำทุกปีอีกด้วย (ภาพที่ 7-12)

ภาพที่ 7-12 กระบวนการผลิตยางแผ่นรมควันของสหกรณ์บ้านพुरुษาพัฒนา จำกัด
ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2559

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 บ้านวังพา ตำบลทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เดิมนี้สหกรณ์เกิดขึ้นจากการที่ภาครัฐสนับสนุนให้มีการจัดสร้างโรงรมควันยางในปี พ.ศ. 2537 สำนักงานส่งเสริมสหกรณ์กองทุนสวนยาง ได้เข้ามาให้คำแนะนำเกษตรกรในการจัดตั้งสหกรณ์ เป็นการช่วยเหลือชาวเกษตรกรให้มีส่วนร่วมในการศึกษาการจัดการสหกรณ์ และได้หยุดทำการไประยะหนึ่ง เนื่องจากวิกฤตการแทรกแซงราคาน้ำยาง และอีกส่วนหนึ่งมีผลจากการที่สหกรณ์มีการบริหารจัดการที่ยังไม่มีประสิทธิภาพ ต่อมาเกษตรกรชาวสวนยาง ได้รวมตัวกันจัดตั้งสหกรณ์ขึ้นอีกครั้งในปี พ.ศ. 2554 โดยจัดตั้งฝ่ายจัดการและฝ่ายบริหารแยกออกจากกัน เพื่อให้สหกรณ์มีความโปร่งใสและเป็นระบบมากยิ่งขึ้น ซึ่งสมาชิกสหกรณ์มีการรวมกลุ่มกัน และกำหนดเงินทุนการลงทุนร่วมกัน เพื่อให้เกิดการหมุนเวียนเงินในสหกรณ์ สามารถจัดสรรเป็นสวัสดิการแก่สมาชิกสหกรณ์ และปันผลประจำปีแก่สมาชิกสหกรณ์ต่อไป (ภาพที่ 13-18)

ภาพที่ 13-18 กระบวนการผลิตยางแผ่นรมควันของสหกรณ์บ้านวังพา จำกัด
ที่มา : ถ่ายภาพโดยผู้วิจัย เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2559

หลักธรรมาภิบาลกับสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่ชุมชนทุ่งตำเสา

สหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา นั้น อันได้แก่ สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแร่ จำกัด สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพรุชบาพัฒนา จำกัด และสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด มีการบริหารสหกรณ์ ด้วยความซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ สร้างการมีส่วนร่วม และมีการใช้กระบวนการบริหารจัดการคุณภาพ ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าและประหยัด เกิดประโยชน์สูงสุดและความเป็นธรรมแก่ทุกฝ่ายโดยเฉพาะแก่สมาชิกของสหกรณ์ เพื่อให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จในการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ สหกรณ์ อีกทั้งยังเป็นที่ยึดถือและยอมรับจากทุกฝ่ายนั้น สามารถทำได้โดยการใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งถือเป็นหลักการสำคัญ อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักความคุ้มค่า ดังนี้

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแร่ จำกัด หลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแร่ จำกัด อันได้แก่ **ประการแรก** หลักนิติธรรม มีการให้บริการอย่างเป็นธรรมและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด โดยคณะกรรมการสหกรณ์ต้องมาจากการเลือกตั้งอย่างเป็นธรรม ซึ่งนอกจากต้องเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วจะต้องมีความรู้ความสามารถเหมาะสมที่จะเป็นผู้นำ **ประการที่สอง** หลัก

คุณธรรม มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างซื่อสัตย์ สุจริต และมีความเที่ยงธรรม ซึ่งคณะกรรมการให้ความสำคัญกับสมาชิกโดยการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจเพื่อให้เข้าใจวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสหกรณ์ **ประการที่สาม** หลักการมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยสมาชิกและคณะกรรมการสหกรณ์ มีการเข้าร่วมประชุมประจำทุกเดือน มีการจัดอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ และมีการร่วมมือกับกลุ่มพัฒนาน้ำยางสดในชุมชน **ประการที่สี่** หลักความโปร่งใส มีการชี้แจงรายละเอียดในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้แก่สมาชิก โดยสหกรณ์มีการจัดตั้งตำแหน่งผู้ตรวจสอบบัญชี อีกทั้งยังมีหน่วยงานตรวจสอบบัญชีจากภาครัฐเข้ามาทำหน้าที่ร่วมด้วย **ประการที่ห้า** หลักความรับผิดชอบต่อสังคม โดยเมื่อสหกรณ์ไม่สามารถรองรับน้ำยางได้เพียงพอ รับผิดชอบโดยการไม่ปฏิเสธการรับซื้อน้ำยางจากสมาชิกสหกรณ์ แต่ร่วมมือกับกลุ่มน้ำยางสดในชุมชนเพื่อแก้ปัญหาในการนำน้ำยางสดไปจำหน่ายแก่ตลาดกลาง และ**ประการที่หก** หลักความคุ้มค่า มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสหกรณ์ และการคืนเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นประจำทุกปี

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพรุชบาพัฒนา จำกัด หลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพรุชบา จำกัด อันได้แก่ **ประการแรก** หลักนิติธรรม มีการตั้งกฎเกณฑ์ที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติร่วมกันอย่างเต็มใจโดยสหกรณ์ตั้งกฎเกณฑ์การรับสมาชิกเพิ่มเพียงปีละ 10 คน เพื่อป้องกันปัญหาสมาชิกไม่จริงใจต่อสหกรณ์ **ประการที่สอง** หลักคุณธรรม มีการปฏิบัติหน้าที่ต่อสมาชิกด้วยความซื่อสัตย์และเสมอภาคโดยประธานสหกรณ์จะเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเสียสละ **ประการที่สาม** หลักการมีส่วนร่วม มีการเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและวางแผนโดยสมาชิกและคณะกรรมการสหกรณ์ มีการเข้าร่วมประชุมประจำทุกเดือน มีการจัดอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ รวมถึงมีกล่องรับแสดงความคิดเห็นของสมาชิกสหกรณ์ **ประการที่สี่** หลักความโปร่งใส

มีกระบวนการทำงานที่สมาชิกสามารถตรวจสอบได้ โดยสหกรณ์มีการจัดตั้งตำแหน่งผู้ตรวจสอบบัญชี อีกทั้งยังมีหน่วยงานตรวจสอบบัญชีจากภาครัฐเข้ามาทำหน้าที่ร่วมด้วย **ประการที่ห้า** หลักความรับผิดชอบ มีการปลูกฝังให้เกิดความตระหนักและความรับผิดชอบต่อหน้าที่โดยสหกรณ์มีการประสานงานกับเทศบาลในส่วนของการแก้ไขปัญหาหนี้เสียที่เกิดขึ้นภายในชุมชน และ**ประการที่หก** หลักความคุ้มค่า มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสหกรณ์ และการคืนเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นประจำทุกปี

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด หลักธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด อันได้แก่ **ประการแรก** หลักนิติธรรม มีการตระหนักถึงความยุติธรรมและความเป็นธรรม ซึ่งสหกรณ์แบ่งการบริหารงานเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายจัดการโดยไม่ทำหน้าที่ซ้ำซ้อนกัน **ประการที่สอง** หลักคุณธรรม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ และสุจริต โดยสหกรณ์ใช้เตาอบไฟฟ้าในการคิดเปอร์เซ็นต์ยางแห้ง เพื่อให้เป็นตามมาตรฐานสากลเท่านั้น **ประการที่สาม** หลักการมีส่วนร่วม มีการสนับสนุนกิจกรรมและโครงการที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยสมาชิกและคณะกรรมการสหกรณ์ มีการเข้าร่วมประชุมประจำทุกเดือน และมีการร่วมมือกับโรงแรมเอกชนภายในชุมชนอีกด้วย **ประการที่สี่** หลักความโปร่งใส การชี้แจงรายละเอียดในการบริหารจัดการสหกรณ์ให้แก่สมาชิก อีกทั้งมีหน่วยงานตรวจสอบบัญชีจากภาครัฐเข้ามาทำหน้าที่ร่วมกัน **ประการที่ห้า** หลักความรับผิดชอบต่อ มีการรับผิดชอบต่อสังคมและกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา โดยสหกรณ์มีการร่วมมือกับสถาบันวิจัยระบบพลังงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จัดตั้งบ่อบำบัดน้ำเสียของสหกรณ์ เพื่อลดมลภาวะภายในชุมชน และ**ประการที่หก** หลักความคุ้มค่า มีการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกสหกรณ์และการคืนเงินปันผลให้กับสมาชิกเป็นประจำทุกปี มีการตระหนักถึงประโยชน์สูงสุดของสหกรณ์ โดยผลจากการจัดตั้งบ่อแก๊สบำบัดน้ำเสียของสหกรณ์นั้นสามารถลดต้นทุนการผลิตและสร้างกำไรเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา ได้มีการดำเนินการกิจการสหกรณ์โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบต่อ และหลักความคุ้มค่า สิ่งเหล่านี้ส่งผลให้สหกรณ์นั้นเป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือจากสมาชิกสหกรณ์และคนในชุมชน เนื่องจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียนั้นย่อมมีความต้องการให้สหกรณ์ดำเนินงานอย่างสุจริตโปร่งใส ไม่เอาไรต์เอาเปรียบ มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวม และมีคุณธรรมนำใจ ซึ่งสรุปผลที่เกิดขึ้นจากการใช้หลักธรรมาภิบาลได้ ดังนี้ ประการแรก กิจการสหกรณ์เป็นที่ยอมรับและมีความน่าเชื่อถือ ประการที่สอง มีสมาชิกและคณะกรรมการที่มีคุณภาพ รักและซื่อสัตย์ต่อองค์กร ประการที่สาม เพิ่มการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมของสหกรณ์ และประการที่สี่ เพิ่มโอกาสในการสร้างความเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในอนาคต (ตารางที่ 1)

ตารางหลักธรรมาภิบาลที่เด่นชัดของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา

สหกรณ์	หลักธรรมาภิบาลที่เด่นชัด
บ้านหุแแร่ จำกัด	หลักความรับผิดชอบต่อ เมื่อสหกรณ์ไม่สามารถรองรับน้ำยางได้เพียงพอ ไม่ปฏิเสธการรับซื้อน้ำยางจากสมาชิกสหกรณ์ แต่ร่วมมือกับกลุ่มน้ำยางสดในชุมชนเพื่อแก้ปัญหา
บ้านพรุชบาพัฒนา จำกัด	หลักนิติธรรม ตั้งกฎเกณฑ์ที่สมาชิกทุกคนปฏิบัติตามกันอย่างเต็มใจ โดยกำหนดการรับสมัครเพิ่มเพียงปีละ 10 คน เพื่อป้องกันปัญหาสมาชิกไม่จริงใจต่อสหกรณ์
บ้านวังพา จำกัด	หลักการมีส่วนร่วม ร่วมมือกับสถาบันวิจัยระบบพลังงานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ในการจัดตั้งบ่อแก๊สบำบัดน้ำเสีย และใช้ประโยชน์ร่วมกับโรงแรมเอกชนในชุมชน

ที่มา : วิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้วิจัย (2559)

การวิเคราะห์ SWOT สหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา

การวิเคราะห์ SWOT ทำให้ทราบถึงปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา รายละเอียดมีดังนี้

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านหุแร่ จำกัด มีปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ คณะกรรมการมีความเสียสละต่อสหกรณ์ มีความร่วมมือระหว่างสหกรณ์และกลุ่มพัฒนาน้ำยางสดในชุมชน เพื่อช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และสถานที่ตั้งสหกรณ์มีความเหมาะสมเนื่องจากไม่มีที่พักอาศัยของชาวบ้านในชุมชน ส่วนจุดอ่อน ได้แก่ คนงานขาดประสิทธิภาพทำให้ผลผลิตมีคุณภาพไม่เพียงพอ สมาชิกสหกรณ์มีความเข้าใจและความรู้ด้านสหกรณ์ไม่เพียงพอ และสมาชิกบางกลุ่มยังขาดความจริงใจต่อสหกรณ์ ขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ราคายางแผ่นรมควันมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น เกิดการรวมกลุ่มของสหกรณ์กองทุนสวนยางทำให้มีอำนาจต่อรอง และอาจมีเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้รับกับความต้องการของตลาดมากขึ้น ส่วนอุปสรรค ได้แก่ ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น ราคายางมีความผันผวนตามสภาพเศรษฐกิจ นโยบายสหกรณ์มีช่องโหว่ และความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านพรุชบาพัฒนา จำกัด มีปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ ผู้นำเข้มแข็งและมีทักษะการบริหารจัดการสหกรณ์ ผลผลิตมีคุณภาพเนื่องจากคนงานมีแรงจูงใจในการทำงานจากค่าตอบแทนยางแผ่นรมควันเกรดดี มีกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกสหกรณ์ที่ชัดเจน และมีการจ่ายค่าตอบแทนแก่สมาชิกที่รวดเร็ว ส่วนจุดอ่อน ได้แก่ การใช้เตาไมโครเวฟในการหาค่าเปอร์เซ็นต์ยางแห้งทำให้ค่าเปอร์เซ็นต์ผันผวนกว่าปกติและอาจไม่เป็นไปตามมาตรฐานสากล กำลังการผลิตน้อยกว่าสหกรณ์อื่น และพบปัญหาน้ำเสีย

จากการรมควันยาง ส่งผลให้ได้รับการร้องเรียนจากชาวบ้านบางส่วนบริเวณใกล้เคียง ขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ ราคายางแผ่นรมควันมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น เกิดการรวมกลุ่มของสหกรณ์กองทุนสวนยางทำให้มีอำนาจต่อรอง อาจมีเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิตหรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้รับกับความต้องการของตลาดมากขึ้น ส่วนอุปสรรค ได้แก่ ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น ราคายางมีความผันผวนตามสภาพเศรษฐกิจ มีพ่อค้าคนกลางที่เป็นคู่แข่งทางการตลาด นโยบายสหกรณ์มีช่องโหว่ และความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ

สหกรณ์กองทุนสวนยางบ้านวังพา จำกัด มีปัจจัยภายในที่เป็นจุดแข็ง ได้แก่ สหกรณ์เคยผ่านเกณฑ์มาตรฐานสหกรณ์ในระดับดีเลิศ มีกำลังการผลิตมากกว่าสหกรณ์อื่น มีพื้นที่ที่สามารถขยายการรองรับน้ำยางและการรมควันยางเพิ่มขึ้นในอนาคต มีการคิดสูตรปุ๋ยที่มีคุณภาพเพื่อจำหน่ายให้แก่สมาชิกสหกรณ์ในราคาถูก และสหกรณ์มีบ่อแก๊สบำบัดน้ำเสียเพื่อลดปัญหามลพิษในชุมชนและลดต้นทุนการผลิตได้อีกด้วย ส่วนจุดอ่อน ได้แก่ ผลผลิตมีคุณภาพไม่เพียงพอกับปริมาณผลผลิตที่ได้ มีค่าใช้จ่ายสูงในการซ่อมแซมโรงงาน เตอบ และจักรรีดยางเนื่องจากเป็นสหกรณ์ขนาดใหญ่ และที่ตั้งสหกรณ์อยู่กลางชุมชน บริเวณโดยรอบเป็นโรงเรียน ที่อยู่อาศัยและวัด ขณะที่ปัจจัยภายนอกที่เป็นโอกาส ได้แก่ ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐและ สถาบันวิจัยระบบพลังงานของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ราคายางแผ่นรมควันมีแนวโน้มที่จะสูงขึ้น เกิดการรวมกลุ่มของสหกรณ์กองทุนสวนยางทำให้มีอำนาจต่อรอง อาจมีเทคโนโลยีที่ช่วยลดต้นทุนการผลิต หรือแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้รับกับความต้องการของตลาดมากขึ้น ส่วนอุปสรรค ได้แก่ ราคาสินค้าอุปโภคบริโภคสูงขึ้น และราคายางมีความผันผวนตามสภาพเศรษฐกิจ ในชุมชนมีโรงแรมเอกชนหลายแห่งซึ่งนับว่าเป็นคู่แข่งทางการตลาด นโยบายสหกรณ์มีช่อง

ไหว และความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ

สรุปได้ว่า จากการดำเนินงานและสภาพปัญหา นำมาสู่การวิเคราะห์ SWOT โดยการวิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อน เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในองค์กร ขณะที่การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรค เป็นการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร ซึ่งทำให้มองเห็นอย่างรอบด้าน สิ่งเหล่านี้ช่วยนำไปสู่การกำหนดแนวทางการพัฒนาที่แตกต่างกันตามสภาพปัญหา โดยอาศัยโอกาสและจุดแข็งมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด พร้อมกับหลีกเลี่ยงอุปสรรคและลดจุดอ่อนขององค์กรให้ได้มากที่สุด

แนวทางการพัฒนาสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสาในอนาคต

การพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดสงขลา จำเป็นต้องพัฒนาในสิ่งเหล่านี้ อันได้แก่ **ประการแรก** พัฒนาคณะ โดยการพัฒนาความรู้ควบคู่กับคุณธรรม ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ ต้องมีความซื่อสัตย์ จริงใจ เห็นคุณค่าของสหกรณ์และเคารพกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด เจ้าหน้าที่สหกรณ์และคนงาน ต้องปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถและมีความชำนาญ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐนั้น ต้องมีความพร้อมในบทบาทหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นและเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม **ประการที่สอง** พัฒนาผู้นำ โดยการส่งเสริมศักยภาพผู้นำและภาวะผู้นำ ซึ่งผู้นำที่ดีนั้นต้องเป็นผู้ที่สมาชิกให้ความเคารพ เชื่อถือและให้ความร่วมมือ ดังนั้น ผู้นำต้องพัฒนาความรู้ความสามารถตนเองและถ่ายทอดให้แก่สมาชิกได้ เมื่อผู้นำเข้มแข็ง สมาชิกและสหกรณ์ย่อมเข้มแข็งตามไปด้วย **ประการที่สาม** พัฒนาการบริหารจัดการ โดยการใช้วิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย เช่น การสร้างความร่วมมือ โดยรับฟังปัญหาของชาวบ้านที่เดือดร้อนจากน้ำเสีย หรือการใช้ประโยชน์จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยี เช่น ศึกษาต้นแบบป่อแก๊สบำบัดน้ำ

เสีย เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมและการพึ่งพาอาศัยกัน อีกทั้งยังสามารถลดความขัดแย้งได้อีกด้วย และ**ประการที่สี่** พัฒนาทุน ซึ่งทุน นับว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญในการพัฒนา ดังนั้น ควรนำทุนที่มีอยู่ไปบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สหกรณ์อย่างเหมาะสม เช่น การลงทุนเพื่อซ่อมแซมเครื่องจักรหรือโรงงาน หรือการทดลองคิดสูตรปุ๋ยเพื่อจำหน่ายแก่สมาชิกในราคาถูกกว่าท้องตลาด โดยแนวทางดังกล่าวนั้นล้วนเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาการบริหารจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา อันจักนำไปสู่ความเข้มแข็งและยั่งยืนของสหกรณ์ เพื่อให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลการวิเคราะห์จากประเด็นที่ศึกษาร่วมกับทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้

จากการศึกษาธรรมชาติวิสัยของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา นั้น เห็นได้ว่าแต่ละสหกรณ์ มีรายละเอียดของการใช้หลักธรรมมาภิบาลในการบริหารจัดการสหกรณ์ที่แตกต่างกันออกไป อันเกิดจากหลักการของผู้นำสหกรณ์ สมาชิกสหกรณ์ และสภาพแวดล้อมของสหกรณ์ ซึ่งทราบได้จากการใช้ SWOT ในการวิเคราะห์สภาพสหกรณ์แต่ละแห่ง นำมาซึ่งข้อมูลที่สามารถนำไปสู่แนวทางการพัฒนาสหกรณ์ได้ โดยในส่วนของจุดอ่อนหรือข้อเสียเปรียบของสหกรณ์นั้น สามารถนำไปสู่การปรับปรุง และแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ในส่วนของจุดแข็งหรือข้อได้เปรียบของสหกรณ์นั้น ส่งผลให้มีการพัฒนาได้อย่างถูกต้องและมีความเข้มงวดของหลักธรรมมาภิบาลเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไปได้อย่างถูกต้องและในส่วนของอุปสรรคและโอกาส จะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่สหกรณ์ไม่สามารถควบคุมและกำหนดเองได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดคือสหกรณ์เอง รวมถึงคนในชุมชนต้องตระหนักถึงการพึ่งพาตนเองให้ได้มากที่สุด

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการพัฒนาสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่ชุมชนทุ่งตำเสาในอนาคต ซึ่งควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

ธรรมาภิบาลกับสหกรณ์กองทุนสวนยาง
สหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา ได้นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ ซึ่งประกอบด้วย หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า อันจักนำไปกระบวนการพัฒนาสหกรณ์ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ นิทศน์ เจียมศรีพงษ์ (2553) ที่ศึกษาธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสหกรณ์การเกษตรสหกรณ์ชาวนาวชิรขารมี จำกัด พบว่า สหกรณ์มีการดำเนินงานที่มีลักษณะของหลักธรรมาภิบาลที่มีองค์ประกอบหลายด้าน สหกรณ์ในฐานะที่เป็นองค์กรทางธุรกิจที่ไม่แสวงหากำไร การพิจารณามุ่งไปที่หลักความโปร่งใสและหลักความสามารถในการตรวจสอบได้ และที่โดดเด่นเป็นพิเศษคือ การบริหารงานที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีลักษณะโปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งในด้านระบบบัญชีการเงินและการดำเนินโครงการต่าง ๆ จนเป็นที่ยอมรับของสมาชิก ด้านหลักความมีส่วนร่วม พร้อมทั้งยังรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากสมาชิกแล้วนำมาปรับปรุงการทำงาน และเป็นไปในแนวทางเดียวกับชาติตระกูล เจริญภักดี (2553) ที่ศึกษาธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดเชียงราย พบว่า ระดับการใช้ธรรมาภิบาลในหกด้าน อันได้แก่ ด้านนิติธรรม เป็นหลักที่มีความมุ่งหมายที่จะคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนจากการใช้อำนาจรัฐ โดยการมีกฎหมายที่เป็นธรรม ด้านความโปร่งใส เป็นหลักของการเปิดเผย ตรงไปตรงมา และเข้าใจง่ายมีความโปร่งใสเกี่ยวกับการบริหารงาน ด้านคุณธรรม เป็นมาตรฐานของความประพฤติในทางศีลธรรมว่าถูกหรือผิดสมควรหรือไม่

สมควร และปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพ ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการให้ข้อมูล มีการเปิดรับความเห็นจากประชาชน การวางแผนร่วมกัน และการพัฒนาศักยภาพของประชาชน ให้สามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้และที่สำคัญการเปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ ซึ่งสะท้อนความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ด้านความสำนึกรับผิดชอบ เป็นการบริหารที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความรับผิดชอบในผลงานหรือปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม และด้านความคุ้มค่า เป็นการตระหนักว่ามีทรัพยากรค่อนข้างจำกัด ฉะนั้น การบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องยึดหลักความประหยัดและความคุ้มค่า ซึ่งจำเป็นจะต้องตั้งจุดมุ่งหมายไปที่ผู้รับบริการหรือประชาชนโดยส่วนรวม

เช่นเดียวกับ อัครเทพ ศุภเจริญกุล (2556, น. 5) ที่ศึกษาการถอดบทเรียนการดำเนินการสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา พบว่า สหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ ส่วนใหญ่ที่ดำเนินการอยู่ได้เนื่องจากการดำเนินการที่ยึดหลักการมีส่วนร่วมของสมาชิก การส่งเสริมอบรมให้ ความรู้ด้านสหกรณ์ ผู้นำหรือคณะกรรมการดำเนินการเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถดำเนินงานตาม วิธีการและหลักการสหกรณ์ และรู้เท่าทันต่อสถานการณ์ในการดำเนินงาน สหกรณ์กองทุนสวนยางที่เลิกดำเนินการเนื่องจากประสบปัญหาด้านทุนดำเนินงาน ผู้นำหรือคณะกรรมการดำเนินการขาดความรู้ความสามารถในการดำเนินงาน เกิดความขัดแย้งระหว่างกรรมการกับสมาชิก สหกรณ์ไม่มีการส่งเสริมอบรมให้สมาชิกมีความเข้าใจเรื่องสหกรณ์และการตระหนักในหน้าที่ของตน และ สหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ มีแนวทางในการพัฒนาสหกรณ์โดยการ พัฒนาระบบการผลิตวางแผนให้มีคุณภาพเพื่อลดต้นทุนในการผลิตและการคัดแยกทิ้ง และมุ่งสร้างสวัสดิการที่ดีให้กับสมาชิก

ทั้งด้านการประกอบอาชีพ ด้านสุขภาพ นันทนาการ และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจด้านสหกรณ์ให้กับสมาชิก

สรุปได้ว่า หลักธรรมาภิบาลกับสหกรณ์ กองทุนสวนยางในพื้นที่ชุมชนทุ่งตำเสา อันได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า สิ่งเหล่านี้ถือเป็นหลักการสำคัญในการจัดการสหกรณ์กองทุนสวนยางอย่างเป็นรูปธรรม อันจักส่งผลให้คณะกรรมการและสมาชิกสหกรณ์สามารถปฏิบัติงานร่วมกันด้วยความเต็มใจและเกิดความเสมอภาค มีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในการทำงานและประสบความสำเร็จ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาสหกรณ์ต่อไป

ธรรมาภิบาลกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน

เศรษฐกิจชุมชนนับว่าเป็นแนวคิดหนึ่งที่สำคัญ สำหรับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจในชุมชนทุ่งตำเสา อันก่อให้เกิดการดำเนินการร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชนและภาครัฐ เป็นการแสดงถึงความมีส่วนร่วมเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเศรษฐกิจชุมชนจะมีความเข้มแข็งได้นั้น นอกจากการบริหารจัดการและนโยบายที่ดีแล้ว ยังต้องอาศัยหลักธรรมาภิบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดคุณธรรมในการบริหารงานอีกด้วย สอดคล้องกับ วันเพ็ญ พานพิกุล (2553, น. 1) ที่ศึกษาการบริหารจัดการในโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง พบว่า ประการแรก สภาพการบริหารจัดการในโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาล อันได้แก่ หลักนิติธรรม ได้มีการปฏิบัติโดยยึดหลักของกฎหมายและระเบียบในการบริหารงาน หลักคุณธรรม ผู้บริหารและครูปฏิบัติหน้าที่ตามจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพเป็นอย่างดียิ่ง หลักความโปร่งใส คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้เกี่ยวข้องเข้ามาดำเนินการตรวจสอบการปฏิบัติงาน หลักการมีส่วนร่วม ประชาชนมีส่วนร่วม

ในการบริหารจัดการ โดยนำความคิดเห็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมาใช้ในการวางแผนและการตัดสินใจ หลักความรับผิดชอบ มีการทำข้อตกลงในการที่จะรับผิดชอบร่วมกัน หลักความคุ้มค่า กำหนดให้มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ และใช้งบประมาณและทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ประการที่สอง ผู้ปกครอง ครู นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีความพึงพอใจในการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาล เพราะทำให้ผลผลิตที่เกิดขึ้นมีมาตรฐานและคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา และประการที่สาม ผู้ปกครอง ครู นักเรียน และผู้เกี่ยวข้อง มีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมาภิบาลนั้น เป็นการปรับวัฒนธรรมในการทำงานภายใต้ข้อตกลงร่วมกัน เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วน การบริหารงานโปร่งใสและมีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกับ ดวงตา ราชอาณาจักร และคณะ (2558, น. 130-131) ที่ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลในยุคทุนนิยม พบว่า หลักการของการแข่งขันอย่างเสรีเนื่องจากข้อจำกัดเป็นตัวขับเคลื่อนการกระทำ พลังอำนาจนำไปสู่การผูกขาด ธรรมาภิบาลจึงเป็นเสมือนกรอบจำกัดระบบทุนนิยม ลดความเสียหายต่อส่วนรวม นอกจากนั้น กระบวนการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืน ควรดำเนินการ ดังนี้ ประการแรก แนวนโยบายของรัฐโดยการสร้างผู้นำและองค์การต้นแบบ ประการที่สอง ยกร่างกฎหมายด้วยจริยธรรมในภาคราชการ ประการที่สาม หน่วยงานภาคราชการมีการทดสอบข้าราชการเกี่ยวกับคุณธรรมและจริยธรรม ประการที่สี่ ภาคประชาสังคมเปิดเครือข่ายภาคประชาสังคม ประการที่ห้า ประชาชนต้องให้เบาะแสการทุจริต ประการที่หก สื่อมวลชนควรนำเสนอข่าวสารและดูแลเอาใจใส่เสนอข่าวให้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งเป็นธรรมตามกฎหมาย และประการที่เจ็ด ควรมีการปลูกฝังจิตสำนึกผ่านสถาบันศาสนา

สรุปได้ว่า สมาชิกในชุมชนและภาครัฐ มีชีวิตความเป็นอยู่ร่วมกันโดยระบบเอื้อประโยชน์ซึ่งกัน

และกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ต้องอาศัยนโยบายและหลักธรรมาภิบาลเข้ามาเกี่ยวข้อง อันจะส่งผลให้การพัฒนาสามารถดำเนินไปได้อย่างมีระเบียบแบบแผนควบคู่กับการมีคุณธรรม เพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้ก้าวทันต่อโลกปัจจุบัน

ธรรมาภิบาลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต

การพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนทุ่งตำเสาได้อย่างสูงสุด ดังนั้นการตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ของชุมชน การส่งเสริมระบบสหกรณ์ รวมถึงการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลในชุมชนก็ตาม นับว่าเป็นพื้นฐานที่นำมาซึ่งความมั่นคงในการดำรงชีวิตของครอบครัว ชุมชน และสังคมไทย สอดคล้องกับ จุฑารัตน์ ชมพันธุ์ (2556, น. 85) ที่ศึกษาธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกระบวนการตัดสินใจในโครงการพัฒนา พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนซึ่งเป็นหลักการสำคัญหนึ่งของธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวคิดสำคัญ ที่เป็นที่คาดหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหาการจัดการความขัดแย้งที่เกิดขึ้น และสามารถนำประเทศไทยไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้ในอนาคต ทั้งนี้ ปัญหาและอุปสรรค อันได้แก่ ลักษณะการสั่งการแบบบนสู่ล่าง การขาดการส่งเสริม จากภาครัฐ การขาดความโปร่งใส ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจอยู่ในระดับต่ำ เกิดความขัดแย้งขึ้นในสังคมเนื่องจากการตัดสินใจต่าง ๆ ไม่ได้รับการยอมรับ แนวทางการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ต้องอาศัยความทุ่มเทและความพยายามของภาครัฐในการที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดทัศนคติ แนวทางการบริหารและกระบวนการตัดสินใจ เป็นการบริหารแบบ Bottom-up Approach โดยการสอดแทรกกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเข้าไปในการวางแผนการทำงาน เช่นเดียวกับ พิสิทธิ์ อุดชาชน และคณะ (2558, น. 1) ที่ศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลบ้านฝาง

อำเภอบ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า ประการแรก หลักนิติธรรม ควรปรับปรุงเรื่องที่ประชาชนสามารถร้องทุกข์ได้รับการช่วยเหลือด้วยความเป็นธรรม ประการที่สอง หลักคุณธรรม ควรปรับปรุงเรื่องที่มีผู้บริหารและปฏิบัติงานจะต้องยึดมั่นในความยุติธรรม และความเสมอภาคในด้านความคิดเห็น ประการที่สาม หลักความโปร่งใส ควรปรับปรุงเรื่องการชี้แจงค่าใช้จ่าย โดยการประกาศแจ้งข้อมูลให้ประชาชนสามารถรับรู้ได้ ประการที่สี่ หลักการมีส่วนร่วม ควรปรับปรุงเรื่องประชาชนให้มีส่วนร่วมในโครงการต่าง ๆ ประการที่ห้า หลักความรับผิดชอบ ควรปรับปรุงเรื่องควรมีความใส่ใจต่อหน้าที่ในการปฏิบัติงาน รับผิดชอบต่อความเดือดร้อนของประชาชน ควรเอาใจใส่ต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์ และประการที่หก หลักความคุ้มค่า ควรปรับปรุงเรื่องมีการบริหารงบประมาณด้วยความประหยัด การบริหารทรัพยากรให้เกิดความคุ้มค่า

สรุปได้ว่า การพัฒนาคุณภาพชีวิตสามารถตอบสนองความต้องการของคนในชุมชนทุ่งตำเสาได้อย่างสูงสุด โดยเริ่มจากการทำให้เศรษฐกิจในชุมชนมีความมั่นคง จะส่งผลให้คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีไปด้วย การให้ความสำคัญต่อการสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่คนในท้องถิ่น ตลอดจนการส่งเสริมคุณธรรม โดยใช้หลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในชุมชนนั้น ทุกคนจะต้องมีส่วนร่วมและกระทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งนับว่าเป็นพื้นฐานที่นำมาซึ่งความมั่นคงและความยั่งยืนในการดำรงชีวิต

สรุป

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเด็นธรรมาภิบาลกับสหกรณ์กองทุนสวนยาง มุ่งเน้นที่ระบบการบริหารจัดการสหกรณ์ที่มีคุณภาพควบคู่กับการบริหารงานอย่างมีคุณธรรม อันจักนำไปสู่การพัฒนาอย่างเข้มแข็ง ขณะที่ประเด็นธรรมาภิบาลกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ มุ่งเน้นที่การมีส่วนร่วม เพื่อส่งเสริม

ศักยภาพด้านต่าง ๆ และการใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อให้เศรษฐกิจชุมชนมีความเข้มแข็งควบคู่กันไป ส่วนประเด็นธรรมาภิบาลกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตนั้น มุ่งเน้นที่การพัฒนาคนในชุมชนให้มีคุณธรรม โดยการส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในชุมชน เพื่อตอบสนองความต้องการที่จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้

จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาธรรมาภิบาลของสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสา สามารถวิเคราะห์ได้ว่า สหกรณ์ในชุมชนนั้นมีการดำเนินการกิจการสหกรณ์โดยยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการและมีสภาพองค์กรแตกต่างกัน ดังนั้นวิธีจัดการกับปัญหาดังกล่าวย่อมแตกต่างกันด้วย ทั้งนี้ การศึกษาถึงแนวทางการสร้างเครือข่ายสหกรณ์กองทุนสวนยาง นับว่าเป็นชุดความรู้หนึ่ง

ที่สามารถสร้างประโยชน์ได้ โดยการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ การถ่ายทอดความรู้ในการแก้ปัญหาระหว่างองค์กร ซึ่งอาจส่งผลให้เกิดเครือข่ายที่มีอำนาจทางการตลาดได้ อีกทั้งยังก่อให้เกิดการช่วยเหลือพึ่งพาค้ำค้ำกัน ซึ่งเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาสหกรณ์ที่ยั่งยืน อันจักนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายของการพัฒนาชุมชนได้ในที่สุด

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

แนวทางการพัฒนาสหกรณ์กองทุนสวนยางในชุมชนทุ่งตำเสาคือ การพัฒนาความรู้ควบคู่กับคุณธรรมในการปฏิบัติงาน การส่งเสริมศักยภาพผู้นำ การดำเนินงานโดยอยู่ภายใต้นโยบายกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสหกรณ์ การพัฒนาระบบการบริหารและจัดการองค์กรของสหกรณ์ให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน มีการบริหารงานโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ การอุดหนุนเงินทุนจากรัฐและจากการลงหุ้นของสมาชิก โดยนำทุนที่มีอยู่ไปแสวงหากำไรและบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่สหกรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2554). *การสหกรณ์ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ กรมส่งเสริมสหกรณ์.
- จุฑาทิธณ์ ชมพันธ์ุ. (2556). “ธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจในโครงการพัฒนา”. *วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม*. 9(1): 85-106.
- ชาติตระกูล เจริญภักดี. (2553). *ธรรมาภิบาลในการบริหารงานของสถานีตำรวจภูธรในจังหวัดเชียงราย*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงดา ราชอาษา, สัญญา เคนณภูมิ, และยุภาพร ยุภาศ. (2558). แนวทางการขับเคลื่อนการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ในยุคทุนนิยม. *วารสารวิชาการแพรวกาพาสินธุ์*. 2(3): 130-131.
- ธาริกานต์ ธัญชยะ. (2556). *การจัดการสหกรณ์การเกษตรในเขตพื้นที่จังหวัดชลบุรี*. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยปทุมธานี. 5(1): 164-165.
- นิทัศน์ เจียมศรีพงษ์. (2553). *ธรรมาภิบาลกับการบริหารงานสหกรณ์การเกษตร กรณีศึกษาสหกรณ์ชาวนาฉิมบารมี จำกัด อำเภอนาหว้า จังหวัดฟิจิตร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นุกูล กรเย็นงค์. (2554). *เอกสารประกอบการบรรยายวิชาหลักและวิธีการสหกรณ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิสิทธิ์ อุดชาชน, ฉัตรชัย ศรีแก้ว, คำหล้า ท่ามะวง, และบุษบาวรรณ โพธิ์ศรี. (2558). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของ เทศบาลตำบลบ้านฝาง อำเภอ บ้านฝาง จังหวัดขอนแก่น*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน.
- วันเพ็ญ พานพิกุล. (2553). *การบริหารจัดการในโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาล กรณีศึกษาโรงเรียนชุมชนวัดปราสาท อำเภอป่าโมก จังหวัดอ่างทอง (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา: พระนครศรีอยุธยา.
- สำนักวิชาการ สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). *วิกฤตยงพารา*. สืบค้นจาก <http://parliament.go.th/library>
- ศิลปพร ศรีจันเพชร. (2553). *หลักการพื้นฐานของธรรมาภิบาล.วารสารบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*. 33(125): 1.
- อัครเทพ สุภเจริญกุล. (2556). *การถอดบทเรียนการดำเนินการสหกรณ์กองทุนสวนยางในพื้นที่อำเภอหาดใหญ่ จังหวัด สงขลา*.สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษในประเทศไทย

A Contrastive Study of Thai and English in Thailand

พิสุทธิ์พงษ์ เอ็นดู¹

Pisitpong Endoo¹

บทคัดย่อ

การศึกษาการเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยในประเทศไทย เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 เป็นต้นมาหลังจากมีนักศึกษาไทยเดินทางไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกและสำเร็จการศึกษากลับมา นักศึกษาไทยยุคแรกๆ เหล่านี้ได้แก่ อาจารย์ฟุ้งเฟื่อง เครือตราฐ อาจารย์เนลา ไชยรัตน์และอาจารย์พรรณิณี รุทระณิชย์ นักวิชาการเหล่านี้ได้ศึกษาค้นคว้าและทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาอังกฤษโดยมีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำ วลี การออกเสียงและประโยค เป็นต้น จากการริเริ่มการศึกษาจากนักวิชาการเหล่านี้เองต่อมามีนักภาษาศาสตร์ในประเทศไทยเป็นจำนวนมากให้ความสนใจเกี่ยวกับการศึกษาภาษาศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบและในปัจจุบันนี้รายวิชาดังกล่าวได้เปิดทำการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างของภาษาทั้งสองในประเด็นหัวข้อทางไวยากรณ์ที่สำคัญเช่น เรื่องคำ วลี ประโยค ความหมาย ในลักษณะรูปแบบต่อรูปแบบ ยกตัวอย่างเช่น การศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจุบันกาลในภาษาอังกฤษและภาษาไทยทั้งในด้านความหมายและรูปภาษาศึกษาหรือการศึกษาวเคราะห์การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำสองเสียงท้ายคำภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย เป็นต้น เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวเคราะห์และรวบรวมข้อมูลประกอบไปด้วยหลักโครงสร้างของทั้งสองภาษา ทฤษฎีภาษาศาสตร์ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ เครื่องอัดเสียง เป็นต้น สถิติที่ใช้สำหรับการศึกษาวเคราะห์นั้นได้แก่ความถี่ คำร้อยละ คำเฉลี่ย คำเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับประเด็นและงานที่จะศึกษา ผลของการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษนั้นสามารถอธิบายถึงความแตกต่างและความเหมือนของทั้งสองภาษาทำให้ผู้เรียนภาษาที่สองเรียนรู้ง่ายมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: การศึกษาเปรียบเทียบ, ภาษา, ภาษาศาสตร์

Abstract

A contrastive study of Thai and English in Thailand started in 1960 after Thai students graduated with Doctorate degrees from universities abroad. The Thai students were Phungphuang Kruetrachoo, Chalao Chairatana and Panninee Rutarawanich. All three of them studied and con-

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะเทคโนโลยีการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

¹ A lecturer in Linguistics Department, Faculty of Management Technology, Rajamangala University of Technology Isan, Surin Campus

ducted contrastive research of Thai and English with words, phrases, pronunciation, and sentences. Based on their studies, at the present time there are many Thai linguists and students who study and are interested in Linguistics especially contrastive studies of Thai and English. This course has been provided for students in the universities around Thailand. The objectives of a contrastive study of Thai and English are to analyze, compare, and give explanation on the differences and similarities of two languages related to the grammatical topics such as words, phrases, sentences and meanings in form to form. The example of this study is to study Present Tenses in English and Thai: A Contrastive Study or to study the pronunciation of English final consonant clusters by Thai students. The instruments for this study and data collection consist of language structures of two languages (Thai and English), Linguistic theories, questionnaire, interview and recording etc. Statistics for data analysis are frequency, percentage, mean and standard deviation depending on topics for research. The results of this study provide explanation on the differences and similarities of two languages leading to be easier for the learners studying the second language study.

Keywords : Contrastive study, Language, Linguistics

บทนำ

การศึกษาภาษาของมนุษย์มีวิวัฒนาการมาตั้งแต่ก่อนปีคริสต์ศักราช 4,000 ปี เริ่มต้นตั้งแต่ยุคสมัยอียิปต์ เมโสโปเตเมีย กรีก และโรมันตามลำดับ (เพ็ญศรี ภูมิถาวร และคณะ, 2548:1-17) ส่วนการศึกษาภาษาศาสตร์ในยุคแรกเริ่มต้นในคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 ตอนปลายโดยพัฒนาจากการศึกษาเปรียบเทียบภาษาต้นแบบกับภาษาอื่นๆ (จินดา เสงตระกุล, 2542:18) ในประเทศไทย วิวัฒนาการศึกษาภาษาศาสตร์เริ่มต้นตั้งแต่สมัยสุโขทัย พัฒนาผ่านยุคสมัยต่างๆ ได้แก่ อยุธยา รัตนบุรีและรัตนโกสินทร์ตามลำดับ (วรวรรณ ศรียากัญ, 2556:38) จนกระทั่งเปิดทำการเรียนการสอนศึกษาค้นคว้าวิจัยในมหาวิทยาลัยต่างๆทั่วประเทศ ส่งผลให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองในทางด้านวิชาการ และสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ เป็นที่ยอมรับในวงวิชาการเป็นจำนวนมาก

การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบในประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการศึกษา

ภาษาและภาษาศาสตร์ซึ่งช่วยในการเรียนการสอนภาษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (พิณทิพย์ ทวยเจริญ, 2547) การศึกษาดังกล่าวเป็นการนำเอาสองภาษาคือภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาหลักหรือภาษาแม่ (mother tongue หรือ native language) ของผู้เรียนคือนักศึกษาไทย กับภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่สอง (second language) ซึ่งนักศึกษาไทยต้องการศึกษาโดยศึกษาเปรียบเทียบ วิเคราะห์หาความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันระหว่างภาษาทั้งสอง มีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (นิตยา วิจัยโรจนวงศ์, 2546:40) ในประเทศไทยการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษเริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2503 ซึ่งเป็นยุคแรกๆที่มีนักวิชาการของไทยได้เริ่มต้นศึกษาค้นคว้าและทำวิจัย (พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู, 2560:21) ต่อมาผลการศึกษาดังกล่าวก็ถูกนำมาเป็นแบบและวิธีการศึกษาเชิงเปรียบเทียบภาษาจนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้

ดังนั้นเพื่อให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจถึงวิวัฒนาการ การศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบัน บทความนี้จึงได้นำเสนอเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อดังกล่าว โดยแบ่งหัวข้อเพื่อนำเสนอประกอบไปด้วย วิวัฒนาการ การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ ขั้นตอนการศึกษา ภาษาเชิงเปรียบเทียบ การศึกษาเปรียบเทียบ ภาษาไทยและภาษาอังกฤษในประเทศไทยและสรุป ดังนี้

วิวัฒนาการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ

“ภาษา” คือสัญลักษณ์ทางเสียงอย่างหนึ่งซึ่งแสดงออกทางความคิดของมนุษย์ พวกเขาใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร สร้างความเข้าใจ สร้างปฏิกริยาและการดำเนินชีวิตร่วมกัน โดยมีรูปแบบสัญลักษณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสัญลักษณ์ทางเสียง กิริยาท่าทาง เป็นต้น โดยองค์ประกอบของภาษานั้นประกอบไปด้วยโครงสร้างของภาษา มีเสียง ความหมาย ระบบ และกฎเกณฑ์ของสังคมเป็นที่ยอมรับได้ การศึกษาภาษาที่เป็นรูปธรรม มีหลักการและแบบแผนสามารถพิสูจน์ได้นั้นเริ่มต้นในยุคสมัยกรีก สมัยโรมัน ประเทศอินเดียและประเทศจีนตามลำดับ (พิสุทธ์พงศ์ เอ็นดู, 2560:2-12) ในปลายศตวรรษที่ 18 การศึกษาภาษาได้วิวัฒนาการขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมเมื่อวิลเลียมโจนส์ (William Jones) ผู้พิพากษาชาวอังกฤษที่ทำงานในประเทศอินเดียได้ศึกษาภาษาสันสกฤต โดยศึกษารากศัพท์ ไวยากรณ์ วิเคราะห์เสียงและการกลายเสียงของคำ จากนั้นทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกับภาษากรีก และภาษาละติน วิธีการศึกษาดังกล่าวเป็นจุดเริ่มต้นการศึกษาภาษาเชิงนิรุกติศาสตร์ (etymology) การศึกษาประวัติและแหล่งที่มาของคำและการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ (comparative language) (จินดา เสงตระกุล, 2542:18)

ปลายศตวรรษที่ 19 แนวคิดการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบของวิลเลียมโจนส์กลายเป็นแบบ

อย่างการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบของนักภาษาศาสตร์รุ่นหลังๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักภาษาศาสตร์ในยุโรป นักภาษาศาสตร์เหล่านี้ได้นำหลักการศึกษาดังกล่าวมาศึกษาการเปรียบเทียบภาษาเป็นรายคู่ (pairwise language comparison) กล่าวคือเป็นการนำเอาสองภาษามาศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบเพื่ออธิบายความแตกต่างและความเหมือน โดยส่วนมากจะนำเอามาภาษาลาตินมาศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาสมัยใหม่ (modern language) (Fisiak, 1981) ในสหรัฐอเมริกาการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบเกิดขึ้นหลังจากสงครามครั้งที่สองสงบแล้ว นักภาษาศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาสนใจศึกษาภาษาต่างประเทศโดยศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการใช้ภาวะสองภาษา (bilingualism) ของผู้อพยพที่เดินทางเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐ (Weinreich, 1953 และ Haugen, 1956)

ในปีคริสต์ศักราช 1945 ชาลส์ คาเพนเตอร์ ฟรายส์ (Charles Carpenter Fries) นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกันได้ศึกษาค้นคว้าและทำการวิจัยเกี่ยวกับการสอนและการเรียนภาษาอังกฤษในฐานะเป็นภาษาที่สอง หลังจากการศึกษาเป็นระยะเวลายาวนาน ฟรายส์ได้ค้นพบว่าปัจจัยที่สำคัญที่สุดของการสอนและเรียนภาษาที่สองนั้นคือคำอธิบายภาษาในเชิงวิทยาศาสตร์ซึ่งต้องได้มาจากการศึกษาเปรียบเทียบภาษาแม่กับภาษาที่ผู้เรียนเลือกที่จะศึกษาเป็นวัตถุประสงค์ที่สำคัญอย่างมากสำหรับผู้เรียนและผู้สอน (Fries, 1946:9) แนวคิดการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบของฟรายส์นั้นคือเรียนรู้และทำความเข้าใจ ศึกษากฎเกณฑ์ (discipline) ภาษาแม่ (mother tongue) ของผู้เรียนอย่างละเอียดโดยมีการสืบค้น สอบสวน วิเคราะห์ จนกระทั่งสามารถอธิบายหลักการและเหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ได้อย่างถูกต้องเป็นขั้นเป็นตอน จากนั้นนำไปศึกษาเปรียบเทียบกับภาษาต่างประเทศ (foreign language) หรือภาษาที่สอง (second language) ที่ผู้เรียนเลือกที่จะศึกษาเพื่อค้นหา

ความแตกต่างและความเหมือนของภาษาทั้งสอง เพื่อให้ง่ายต่อการศึกษารายสัสนั้นนับได้ว่าเป็นผู้สร้างประเด็นความสนใจในการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบยุคใหม่ซึ่งมีการนำเสนอเอกสารผลงานวิชาการและได้รับการตีพิมพ์เป็นจำนวนมาก ฟรายส์มีชีวิตอยู่ระหว่างปีคริสต์ศักราช 1887-1967 เกิดเมื่อวันที่ 29 พฤศจิกายนปี 1887 ที่เมืองรีดดิ้ง (Reading) เพนซิลเวเนีย (Pennsylvania) สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาเอกจากมหาวิทยาลัยเบคเนล (Becknell University) ในปี 1909 การศึกษาภาษาตามแนวคิดของฟรายส์ที่ได้รับการยอมรับได้แก่โครงสร้างทางภาษาศาสตร์ (Structural Linguistics) และคู่มือหลักเกณฑ์ทางวิทยาศาสตร์สำหรับการศึกษาภาษาต่างประเทศ (Scientific Principles for Foreign Language Studies) ประเด็นสำคัญที่สุดได้แก่การนำเสนอหลักการศึกษารายสัสนั้นนับได้ว่าเป็นผู้สร้างประเด็นความสนใจในการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ (Antony, 1968)

ต่อมาในปี 1957 ลาโด (Lado) ซึ่งเป็นลูกศิษย์ของฟรายส์และเป็นผู้ร่วมวิจัยของฟรายส์ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาสเปน ในการศึกษาครั้งนั้นลาโดได้ค้นพบรูปแบบโครงสร้างของภาษา และวัฒนธรรมการใช้ภาษาของทั้งสองซึ่งมีทั้งส่วนที่แตกต่างและคล้ายคลึงกัน การค้นพบดังกล่าวทำให้การศึกษาภาษาทั้งสองนั้นมีความง่ายขึ้น ลักษณะการศึกษาของลาโดเป็นการศึกษาภาษาเพื่อค้นหาคำตอบความแตกต่างของสมมุติฐานทางภาษาว่ามีลักษณะความแตกต่างเป็นอย่างไร (Wardhaugh, 1970) การค้นพบความแตกต่างและความเหมือนของสองภาษานั้นเป็นการค้นพบที่มีความหมายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผลของการค้นพบนั้นสามารถนำไปใช้สำหรับการสอน การทดสอบและการวิจัยของภาษาทั้งสองซึ่งจะส่งผลทำให้การศึกษาภาษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Lado, 1964:72) การค้นพบของลาโดนั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีโปรแกรมการสอนภาษาให้กับนักศึกษาชาวต่างชาติ

ในปี 1960 ชาลส์ อัลเบิร์ต เฟอูกัสสัน (Charles Albert Ferguson) ได้ดำเนินการทำหนังสือชุดโครงสร้างการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ (Contrastive Structure Series) และตีพิมพ์โดยสำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยชิคาโก (Moulton, 1962) หนังสือดังกล่าวมีรายละเอียดการนำเสนอเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องมือการสอน รายละเอียดและแผนการสอนพร้อมกับยกตัวอย่างเกี่ยวกับรูปแบบของการระดับความยากง่ายของการสอนภาษาเชิงเปรียบเทียบไว้ด้วย (Stockwell, 1968) จากนั้นเป็นต้นมาการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบได้รับความนิยมนิยมและมีการศึกษาอย่างแพร่หลายทั่วสหรัฐอเมริกาและประเทศในแถบยุโรป (Alatis, 1968) การศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษกับภาษาถิ่นของตัวเองในสมัยนั้นเป็นที่นิยมของนักภาษาศาสตร์จำนวนมาก (Fisiak, 1981)

จากวิวัฒนาการของการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบซึ่งมีการพัฒนาการตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 นำมาซึ่งการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบอย่างเป็นรูปธรรม มีแบบแผน ระบบและขั้นตอนซึ่งสามารถอธิบายหลักการและเหตุผลตามหลักการศึกษารายสัสนั้นนับได้ว่าเป็นผู้สร้างประเด็นความสนใจในการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ (Antony, 1968) การค้นพบดังกล่าวทำให้การศึกษาภาษาทั้งสองนั้นมีความง่ายขึ้น ลักษณะการศึกษาของลาโดเป็นการศึกษาภาษาเพื่อค้นหาคำตอบความแตกต่างของสมมุติฐานทางภาษาว่ามีลักษณะความแตกต่างเป็นอย่างไร (Wardhaugh, 1970) การค้นพบความแตกต่างและความเหมือนของสองภาษานั้นเป็นการค้นพบที่มีความหมายเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากผลของการค้นพบนั้นสามารถนำไปใช้สำหรับการสอน การทดสอบและการวิจัยของภาษาทั้งสองซึ่งจะส่งผลทำให้การศึกษาภาษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (Lado, 1964:72) การค้นพบของลาโดนั้นได้รับความสนใจเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งอาจารย์ในมหาวิทยาลัยที่มีโปรแกรมการสอนภาษาให้กับนักศึกษาชาวต่างชาติ

ขั้นตอนการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบ

การศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบในปัจจุบันจัดอยู่ในสาขาวิชาภาษาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Linguistics) เป็นการนำเอาวิชาภาษาศาสตร์มาประยุกต์เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนภาษา (อุดม วโรตม์สิขิตต์ 2548:7) การศึกษาเปรียบเทียบภาษาในเชิงภาษาศาสตร์ในปัจจุบัน สามารถสรุปง่าย ๆ คือการนำเอาภาษาสองภาษา ซึ่งมักจะเป็นภาษาแม่ของผู้เรียนกับภาษาต่างประเทศที่ผู้

เรียนเรียนอยู่ มาเปรียบเทียบกันอย่างเป็นระบบ เพื่อประมวลความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันระหว่างภาษาทั้งสอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาใช้ประโยชน์ในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาดังกล่าวนั้นสามารถคาดคะเนได้ว่าสิ่งใดจะเป็นปัญหาในการเรียนของผู้เรียน (สุรศักดิ์ แย้มอ่อน, 2552:25) การศึกษาภาษาเชิงภาษาศาสตร์นั้นสามารถวิเคราะห์เปรียบเทียบถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาได้ด้วย วิชานี้นับว่าเป็นประโยชน์มากแก่ครูผู้สอนภาษาและนักศึกษาที่เรียนภาษาที่สอง (Lado, 1964:58-60)

จากคำจัดความข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าการศึกษาเปรียบเทียบภาษาในเชิงภาษาศาสตร์นั้นก็คือการนำเอาภาษาสองภาษามาศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ และอธิบายประมวลผลเพื่อหาความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างภาษาแม่กับภาษาที่สองที่ผู้เรียนกำลังศึกษาอยู่อย่างเป็นระบบ และขั้นตอน ผลของการศึกษาเหล่านี้จะส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาที่สองมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

สำหรับขั้นตอนการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาในเชิงภาษาศาสตร์นักวิชาการได้แสดงขั้นตอนการศึกษาในลักษณะต่างๆดังนี้

ขั้นแรก ต้องมีคำอธิบายที่ต้องการจะเปรียบเทียบ การอธิบายดังกล่าวจะต้องมีแบบแผนและใช้รูปแบบที่คล้ายกัน การอธิบายนั้นอาจจะกระทำโดยครูหรือนักภาษาศาสตร์

ขั้นที่สอง เป็นการเลือกเรื่องที่จะทำการเปรียบเทียบลักษณะต่างๆ

ขั้นที่สาม เป็นการหาเทียบคำอธิบายลักษณะที่ได้เลือกมาแล้วจากข้อสอง

ขั้นสุดท้าย เป็นการคาดคะเนลักษณะที่จะก่อให้เกิดปัญหากับผู้เรียน โดยอาศัยผลจากการหาเทียบ ถ้าผลจากการหาเทียบพบว่าลักษณะใดของภาษาแม่กับภาษาที่ต้องการเรียนต่างกัน ก็

คาดว่าลักษณะดังกล่าวจะก่อให้เกิดปัญหาในการเรียน ในทางตรงกันข้าม ถ้าลักษณะใดของภาษาทั้งสองคล้ายคลึงกันหรือเหมือนกันก็จะไม่ก่อให้เกิดปัญหากับผู้เรียน (นิตยา วยโรจนวงศ์, 2546:40-41)

นอกจากนี้แล้วการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาสองภาษานั้นควรจะต้องมีลักษณะของการศึกษาดังนี้เพิ่มเติมคือ

1. มีการพรรณนาโครงสร้างของภาษาที่เกี่ยวข้องให้ดีที่สุด การพรรณนาภาษาทั้งสองควรรวมเอาเรื่อง รูป ความหมาย ตลอดจนเกณฑ์การใช้โครงสร้างนั้นๆไว้ด้วย

2. มีการสรุปโครงสร้างทั้งหมดของทั้งสองภาษาในลักษณะรูปแบบต่อรูปแบบ

3. เปรียบเทียบโครงสร้างของทั้งสองภาษาในลักษณะรูปแบบต่อรูปแบบ (ดวงเดือน สุวัตถิ, 2524:182-185)

นอกเหนือจากศึกษาลักษณะ 3 ประการข้างต้น การศึกษาควรมีการแบ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์ภาษา 2 ภาษาไว้อีก 2 ขั้นตอนคือ การบรรยายและการเปรียบเทียบ โดยขั้นแรกคือการบรรยายนั้น ผู้วิเคราะห์จำเป็นต้องบรรยายแบบคู่ขนานหมายความว่าภาษาทั้งสองนั้นจะต้องได้รับการบรรยายด้วยไวยากรณ์แบบเดียวกัน (Aitchison, 1980)

ขั้นตอนการศึกษาเปรียบเทียบภาษาในเชิงภาษาศาสตร์ที่นักวิชาการได้แสดงไว้ข้างต้นนี้อาจกล่าวว่าการศึกษาภาษาในเชิงเปรียบเทียบนั้นต้องมีการอธิบายในแต่ละประเด็นซึ่งเป็นหัวข้อทางไวยากรณ์ที่สำคัญเช่น เรื่องคำ วลี ประโยค ความหมาย ในลักษณะรูปแบบต่อรูปแบบ กล่าวคือเมื่อมีการเปรียบเทียบเรื่องคำ วลี ประโยค ความหมายนั้นจะต้องการเปรียบเทียบทั้งสองภาษาในลักษณะเดียวกันเพื่อค้นหาความเหมือนและความแตกต่างของภาษาทั้งสองเพื่อนำผลของการศึกษามาใช้กับการเรียนการสอนให้เกิดประโยชน์มากที่สุดนั่นเอง

การศึกษาเปรียบเทียบภาษาศาสตร์ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษในประเทศไทย

การศึกษาเปรียบเทียบภาษาศาสตร์ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษในประเทศไทย เริ่มมีการศึกษาคั้งแรกตั้งแต่ปีพ.ศ. 2503 นักภาษาศาสตร์ที่ศึกษาและค้นคว้ายุคแรกๆได้แก่อาจารย์ฟุ้งเฟื่อง เครือตราฐ (พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู, 2560:21) โดยได้ทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง “เปรียบเทียบสัทวิทยาเพื่อการสอนภาษาอังกฤษและภาษาไทย (Thai and English: Comparative Study of Phonology for Pedagogical Applications)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบคำไวยากรณ์และความหมายของภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่อใช้สำหรับการเรียนการสอนภาษาตามแนวภาษาศาสตร์ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2548:61-66) การศึกษาดังกล่าวถือได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษนับตั้งแต่มีการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

จากนั้นในปีพ.ศ. 2504 อาจารย์เฉลาไชยรัตนะได้ทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกหัวข้อเรื่อง “การศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะทางวากยสัมพันธ์และเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ในภาษาอังกฤษและภาษาไทย (A Comparative Study of English and Thai Syntax)” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและอธิบายความเหมือนและความแตกต่างทางวากยสัมพันธ์ระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ชนิษฐา อุทวนิช, 2547)

ภายหลังต่อมาในปี 2508 อาจารย์พรณิณี รุทรวณิชย์ได้ทำวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกเรื่อง “ศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับคำตอบรับในประโยคภาษาไทยที่มีต่อการเปล่งเสียงสูงต่ำของประโยคภาษาอังกฤษพื้นฐาน (An Analysis of the Elements in Thai that Correspond to the Basic Intonation Patterns of English)” วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเรื่องนี้คือการศึกษาเพื่อค้นหาวิเคราะห์คำ

ลงท้ายต่างๆในการตอบรับในแต่ประโยคมีความเกี่ยวเนื่องกันกับความสูงต่ำ หรือการเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ (terminal contours) และเสียงวรรณยุกต์ก็จะมีความสัมพันธ์กับความหมายของประโยคระหว่างภาษาไทยและภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดการเรื่องการเปลี่ยนแปลงของเสียงวรรณยุกต์ (terminal contours) เป็นแนวคิดสำคัญในการศึกษาวิเคราะห์คำลงท้าย (รัชดา ปลายทอง, 2551: 23-24)

ในยุคของการศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยเราอาจกล่าวได้ว่าอาจารย์ฟุ้งเฟื่อง เครือตราฐ อาจารย์เฉลาไชยรัตนะและอาจารย์พรณิณี รุทรวณิชย์เป็นผู้บุกเบิกและริเริ่มจุดประกายการศึกษาค้นคว้าเรื่องดังกล่าวในประเทศไทยเป็นยุคแรกๆ ก่อนที่จะมีการศึกษาภาษาศาสตร์เชิงเปรียบเทียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษขยายไปตามมหาวิทยาลัยต่างๆ ทั่วประเทศไทย

รูปแบบของการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่ออธิบายถึงลักษณะความเหมือนและความแตกต่างของภาษาทั้งสองในประเด็นหัวข้อทางไวยากรณ์ที่สำคัญเช่น เรื่องคำวลี ประโยค ความหมาย ในลักษณะรูปแบบต่อรูปแบบของนักศึกษาในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกซึ่งได้ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทย พบตัวอย่าง ดังนี้

การศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำและความหมาย ในปี 2524 พูลสุข รัตโนทยานนท์ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจุบันกาลในภาษาอังกฤษและภาษาไทยทั้งในด้านความหมายและรูปภาษาศึกษา (Present Tenses in English and Thai: A Contrastive Study) จุดประสงค์เพื่อแสดงให้เห็นลักษณะที่เหมือนและแตกต่างกันโดยใช้รูปแบบการเปรียบเทียบของเอส พิทคอร์เตอร์ (Phoolsook Ratanotayanonth, 1981) การกำหนดขอบเขตของการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำและความหมายของพูลสุขนั้นจำกัดเฉพาะการศึกษา

เปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจุบันกาล (present tenses) ซึ่งไม่ครอบคลุมถึงรูปกาล (tense) อื่นๆ ดังนั้นต่อมาในปี 2526 มาลี คูสมิตได้ศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ภาษาที่แสดงเวลาในอดีตในภาษาอังกฤษและภาษาไทยซึ่งแสดงทางภาษาในรูปของอดีตกาล (A Contrastive Study of the Expression of Past Time in English and Thai) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ภาษาที่แสดงเวลาในอดีตในภาษาอังกฤษและภาษาไทยซึ่งแสดงทางภาษาในรูปของอดีตกาลโดยใช้ทฤษฎีไวยากรณ์ปริวรรตเป็นหลักในการวิเคราะห์และใช้รูปแบบการเปรียบเทียบของเอส พิศอตร์เคอร์ (Malee Koosamit, 1983) การศึกษาของมาลินั้นได้ขยายขอบเขตเป็นการศึกษารูปกาล (tense) ของอดีตกาลจากเดิมที่มีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำและความหมายของพุลสุช รัตโนทยานนทร์นั้นมีเฉพาะเพียงปัจจุบันกาลเท่านั้น

นอกจากจะมีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำและความหมายซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับรูปกาล (tense) แล้วยังมีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับเสียงอีกด้วย การศึกษาเปรียบเทียบการออกเสียงคำในภาษาอังกฤษและภาษาไทยเพื่ออธิบายถึงลักษณะที่มีความเหมือนและแตกต่างกัน ในปี 2531 ทิพวรรณ สังขะวัณณะศึกษาเปรียบเทียบต่างทำนองเสียงภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่ศึกษาโดยใช้ทฤษฎีระบบร่วม (A contrastive study of intonation in English and Thai) มีวัตถุประสงค์เพื่อทำนายปัญหาที่อาจเกิดกับคนไทยในการใช้ทำนองเสียงภาษาอังกฤษและการเสนอแนวการสอนทำนองเสียงภาษาอังกฤษที่อาจจะสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาเหล่านั้น (Tippawan Sankhavadhana, 1988) จากการการศึกษาเปรียบเทียบลักษณะต่างทำนองการออกการเน้นหนัก ผ่อนเบา สูงหรือต่ำในคำของภาษาอังกฤษและภาษาไทยของทิพวรรณ สังขะวัณณะนั้นต่อมาได้มีการศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำสองเสียงท้ายคำในภาษาอังกฤษ

และภาษาไทยของนักศึกษาไทยขึ้น ในปี 2542 รัชณี มโนอ้อมศึกษาวิเคราะห์การออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำสองเสียงท้ายคำภาษาอังกฤษของนักเรียนไทย (The pronunciation of English final consonant clusters by Thai students) เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับความยากง่ายในการออกเสียงพยัญชนะควบกล้ำท้ายคำตามทฤษฎีการศึกษาเปรียบเทียบกับความถูกต้องในการออกเสียงและเปรียบเทียบความสามารถในการออกเสียงได้ถูกต้องระหว่างเพศชายและเพศหญิง (Ratchanee Mano-Im, 1999) จากการศึกษาของรัชณี มโนอ้อมดังกล่าวจะพบว่าการศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับออกเสียงของคำทั้งสองภาษานั้นเริ่มมีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้มีผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยไม่ได้มีเพียงแค่การศึกษาเรื่องคำเท่านั้น ยังมีการศึกษาเปรียบเทียบประเด็นหัวข้ออื่นๆอีกด้วย เช่น การศึกษาเปรียบเทียบการแปรเสียง (sound variation) ของทั้งสองภาษา เช่น ในปี 2536 ศิริรัตน์ ศิริวิสุทธิ์ ศึกษาการแปรของเสียงพยัญชนะท้าย (l) ในคำยืมภาษาอังกฤษในภาษาไทย (Variation of final (l) in English loanwords in Thai according to style and educational background) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดูรูปแบบที่ปรากฏและอัตราการปรากฏของรูปแบบแต่ละรูปพร้อมทั้งพิจารณาความสัมพันธ์ตามตัวแปรทางสังคม 2 ประการได้แก่วจนลีลาและพื้นฐานการศึกษาข้อมูลในการวิเคราะห์ได้มาจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นพนักงานธนาคารที่พูดภาษาไทยกรุงเทพฯจำนวน 40 คน (Sirirat Sirivisoot, 1993) ลักษณะการศึกษาการแปรเสียงของศิริรัตน์ ศิริวิสุทธิ์เป็นการศึกษาแปรของรูปภาษาที่มีความแตกต่างไปจากรูปปกติ แต่รูปภาษาดังกล่าวนั้นก็ยังเป็นสมาชิกของสิ่งเดียวกันหรือเป็นการศึกษารูปภาษาซึ่งลักษณะใดลักษณะหนึ่งของรูปภาษามีความเบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานหรือรูปที่เป็นมาตรฐาน ซึ่งรูปภาษาที่เป็นมาตรฐาน

นั้นมักถูกกำหนดโดยสังคมหรือมีความสัมพันธ์กับสังคม

สำหรับตัวอย่างของการศึกษาเปรียบเทียบวลีและประโยคในภาษาอังกฤษและภาษาไทยนั้น นักศึกษาไทยได้ศึกษาและวิเคราะห์ ในปี 2529 เจลลิว เอกนิยม ศึกษาเปรียบเทียบรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธจากงานแปลในภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยโดยใช้เกณฑ์ทางความหมายจำแนกรูปคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธในภาษาอังกฤษและภาษาไทย (Linguistic realization of yes-no questions in English-Thai translation) (Chaleo Ekninyom, 1986) ในการศึกษาค้นคว้าของเจลลิว เอกนิยมนั้นมุ่งเน้นเปรียบเทียบประโยคและวลีซึ่งมีอยู่ทั้งในรูปคำถามแบบตอบรับและปฏิเสธจากงานแปลจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทย งานดังกล่าวนี้เป็นการค้นหาลักษณะความเหมือนและความแตกต่างในรูปแบบของประโยคคำถามแบบตอบรับ-ปฏิเสธทั้งแบบสันนกระทัดรัดเป็นวลี ประโยคสั้น ๆ หรือมีลักษณะเป็นประโยคที่ยาว จากการศึกษาการเปรียบเทียบลักษณะความเหมือนของวลีและประโยคของภาษาทั้งสองนี้เอง ในปี 2532 สิริมา ภิญโญชินวัตร ศึกษาประเภทและลักษณะของหน่วยสร้างภาษาไทยที่เทียบเท่ากับหน่วยสร้างกรรมวาจกภาษาอังกฤษในข่าวต่างประเทศผ่านดาวเทียม (The Thai equivalents of English passive constructions in satellite news) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์วิถีและวิธีการในการใช้หน่วยสร้างภาษาไทยเหล่านั้นผู้วิเคราะห์หน่วยสร้างภาษาไทยที่เทียบเท่ากับหน่วยสร้างกรรมวาจกภาษาอังกฤษ (Sirima Pinyosinwat, 1989) จากการศึกษาวิเคราะห์ความการศึกษาวเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาความเหมือนและความแตกต่างของภาษาอังกฤษและภาษาไทยของเจลลิว เอกนิยมกับ สิริมา ภิญโญชินวัตรนั้นเราจะพบว่าการศึกษาของทั้งสองท่านได้ศึกษาวเคราะห์ประโยคและวลีซึ่งมีการใช้ในลักษณะที่เหมือนและแตกต่างของทั้งสองภาษาในรูปแบบต่างกันไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของ

การแปลจากภาษาหนึ่งสู่ภาษาหนึ่งหรือในรูปแบบของการเทียบเท่าของหน่วยสร้างภาษาระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทย นอกเหนือจากนั้นแล้วเราจะพบว่าการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยนั้นสามารถวิเคราะห์และค้นหาคำตอบโดยใช้ความถี่ในการอธิบายถึงความเหมือนและความแตกต่างได้ด้วยเหมือนการศึกษาของสิริมา ภิญโญชินวัตร ซึ่งมีการวิเคราะห์ความถี่ในการใช้หน่วยสร้างภาษาไทยที่เทียบเท่ากับหน่วยสร้างกรรมวาจกภาษาอังกฤษว่ามีจำนวนมากน้อยเพียงไร เป็นต้น

การศึกษาการเปรียบเทียบโดยใช้สถิติคือความถี่มาใช้กับการวัดผลและประเมินผลความแตกต่างและความเหมือนของทั้งสองภาษานั้นสามารถนำมาศึกษารูปแบบภาษาได้หลากหลาย ในปี 2539 นพรัตน์ ธิวิวัฒนาศึกษาวิเคราะห์และเปรียบเทียบความถี่และรูปแบบการปนภาษาอังกฤษในภาษาไทยในการบรรยายของอาจารย์ต่างสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (The mixing of English in Thai by lecturers of different disciplines at Kasetsart University) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการปนภาษาของอาจารย์ว่าสอดคล้องหรือขัดแย้งต่อทัศนคติที่มีต่อการปนภาษาของอาจารย์ต่างสาขาวิชาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (Naparath Dhithiwattana, 1996) จากการศึกษาของนพรัตน์ ธิวิวัฒนานั้นเราจะพบว่า นอกเหนือจากการใช้สถิติมาใช้กับการวิเคราะห์ภาษาแล้วการศึกษาดังกล่าวยังมีศึกษาเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยในรูปแบบของการใช้ภาษาระหว่างสองภาษาในขณะบรรยายการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนได้อีกด้วย หลักการนี้แสดงให้เห็นว่าการศึกษาการเปรียบเทียบสองภาษานั้นสามารถศึกษาเปรียบเทียบได้จากทักษะทางด้านการใช้ภาษาคือพูดได้อีกด้วย

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นประเด็นหัวข้อทางการศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างสองภาษาซึ่งนัก

ภาษาสามารถศึกษาวิเคราะห์และหาคำอธิบายถึงความแตกต่างและความเหมือนของทั้งสองภาษาได้ เช่น ในปี 2543 จาร์วิลโล จรูญวิโรจน์ศึกษาสมมุติฐานภาษาสัมพัทธ์ผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภททางไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษและภาษาไทย (The relationship between nominal grammatical categories and the cognitive system of Thai and English) มีวัตถุประสงค์เพื่อพิสูจน์สมมุติฐานภาษาสัมพัทธ์ผ่านการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประเภททางไวยากรณ์ในภาษาอังกฤษและภาษาไทย 3 ประเภทซึ่งได้แก่พจน์การนับได้และลักษณะนามกับระบบปริชานของผู้พูดภาษาซึ่งตีความได้จากพฤติกรรมความใส่ใจความจำและการจำแนกประเภทวัตถุในการทดลอง 3 ช่วง ผู้รับการทดลองคือผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาไทยเป็นภาษาแม่ภาษาละ 30 คนในการทดลองความใส่ใจผู้รับการทดลองต้องมองและกล่าวบรรยายสิ่งที่ตนเห็นในภาพจำนวน 6 ภาพ (Jaralvilai Charoonviroj, 2000) จะพบว่าการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาอังกฤษและภาษาไทยนั้นสามารถค้นหาประเด็นเพื่อทำการศึกษวิเคราะห์ได้หลากหลาย ในกรณีการศึกษาของจาร์วิลโล จรูญวิโรจน์ เน้นศึกษาทางด้านไวยากรณ์โดยจำกัดขอบเขตการศึกษาเรื่องพจน์การนับได้และลักษณะนามกับระบบปริชานของผู้พูดภาษา ซึ่งการศึกษาดังกล่าวล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการเปรียบเทียบลักษณะใดลักษณะหนึ่งของทั้งสองภาษาเพื่อค้นหาคำตอบถึงความแตกต่างและความเหมือนของทั้งสองภาษานั้นๆ

ผลงานการศึกษาเปรียบเทียบภาษาศาสตร์และภาษาไทยดังที่นำเสนอเพื่อเป็นตัวอย่างข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นถึงรูปแบบการศึกษาค้นคว้าเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างของภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่เป็นคำ วลี ประโยค และความหมายต่างๆ ซึ่งมีการพัฒนาการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาคำอธิบายถึงหลักการและเหตุผลจากผลการศึกษาทดลองอย่าง

เป็นระบบและมีขั้นตอน จากการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษและภาษาไทยจากอดีตจนถึงปัจจุบันนั้นแสดงให้เห็นถึงวิวัฒนาการการศึกษาและการค้นคว้าจากนักภาษาศาสตร์ส่งผลให้วิชาการการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นมีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ

สรุปท้ายบท

การศึกษาการเปรียบเทียบภาษาอังกฤษกับภาษาไทยในประเทศไทยนั้นได้รับอิทธิพลจากแนวคิดของนักภาษาศาสตร์ในปลายศตวรรษที่ 19 ซึ่งได้รับความนิยมนอย่างมากในขณะนั้น ในปีพ.ศ. 2503 เป็นต้นมาหลังจากมีนักศึกษาไทยที่ได้เดินทางไปศึกษาต่อในระดับปริญญาเอกและสำเร็จการศึกษามา อาทิเช่น อาจารย์ฟุ้งเฟื่อง เครือตราฐ อาจารย์เฉลา ไชยรัตนะและอาจารย์พรพนธ์ รุทรวณิชย์ นักวิชาการเหล่านี้ถือเป็นผู้ริเริ่มศึกษาค้นคว้า ทำวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาภาษาเชิงเปรียบเทียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาอังกฤษโดยมีการศึกษาเปรียบเทียบเรื่องคำ วลี ประโยค เป็นต้น นักวิชาการเหล่านี้ยังได้เป็นผู้บุกเบิกการเปิดการเรียนการสอนวิชาภาษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัย แต่งตำราเกี่ยวกับการสอนภาษาศาสตร์เป็นจำนวนมาก จากการริเริ่มจากนักวิชาการเหล่านี้เองทำให้การศึกษาภาษาศาสตร์ในมหาวิทยาลัยในประเทศไทยในปัจจุบันแพร่หลายและเจริญรุ่งเรืองอย่างรวดเร็ว และในมหาวิทยาลัยแต่ละแห่งก็มีนักศึกษาและผู้มีความสนใจศึกษาภาษาศาสตร์ในรูปแบบต่างๆเป็นจำนวนมาก

อย่างไรก็ตามถึงแม้การศึกษาภาษาเปรียบเทียบภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษและภาษาไทยในประเทศไทยจะมีความเจริญก้าวหน้าตามลำดับ มีการศึกษาในหัวข้อและประเด็นใหม่ๆเกี่ยวกับการเปรียบเทียบสองภาษาและมีตำราวิชาการที่เกี่ยวข้องเป็นจำนวนมาก แต่ผลการศึกษาเพื่อนำไป

ใช้ประโยชน์กับการเรียนการสอนตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาการเปรียบเทียบสองภาษาเพื่อค้นหาความแตกต่างและความเหมือนเพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนในภาษาที่สองนั้นยังมีไม่มากและประสบความสำเร็จเท่าที่ควร นักศึกษาไทยจำนวนมากยังคงมีปัญหาเรื่องของการใช้ภาษาอังกฤษและวิธีการเรียนภาษาอังกฤษเพื่อนำไปใช้ได้จริงในชีวิต

ประจำวัน ประเด็นเหล่านี้จะต้องสะท้อนไปถึงนักวิชาการการศึกษาการเปรียบเทียบภาษาอังกฤษและภาษาไทยว่าเราจะมีวิธีการช่วยเหลือนักศึกษาไทยเพื่อให้ประสบผลสำเร็จและมีประสิทธิภาพในการเรียนภาษาที่สองซึ่งก็คือภาษาอังกฤษได้อย่างไรในยุคไทยแลนด์ 4.0 นี้

เอกสารอ้างอิง

- ชนินฐา อุทวนิช, อาจารย์ ดร.เฉลา ไชยรัตน์. “กำเนิดของสาขาวิชาภาษาศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์”. วารสารศิลปศาสตร์. ปีที่ 4 (ฉบับที่ 1) : 174-176.
- จินดา เสงสมบุรณ์. (2542). *ภาษาศาสตร์เบื้องต้น*. กรุงเทพมหานคร: สุวีลีสาส์น.
- ดวงเดือน สุวัตถิ. (2524). *ภาษาศาสตร์กับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิตยา ้วยโรจนวงศ์.(2526). *การศึกษาเปรียบเทียบต่างของระบบเสียงหนักเบาในภาษาอังกฤษและภาษาไทยและการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการออกเสียงศัพท์แพทย์หลายพยางค์ในภาษาอังกฤษ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). สาขาวิชาภาษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิณทิพย์ ทวยเจริญ. (2547). *ภาพรวมของการศึกษาสัตวศาสตร์และภาษาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พิสุทธิพงศ์ เอ็นดู. (2560). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการเปรียบเทียบภาษาไทยและภาษาอังกฤษ*. สุรินทร์: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์.
- เพ็ญศรี ภูมิถาวรและคณะ. (2548). *อารยธรรมโลก*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัชดา ปลาบทอง. (2551). *การศึกษาการใช้คำลงท้ายภาษาไทยในวรรณกรรมแปลเรื่อง อาร์ทิมิสฟาวล์, อาร์ทิมิสฟาวล์ตอนมหันตภัยในอาร์กติกและอาร์ทิมิสฟาวล์ตอนรหัสลับนิรันดร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชาภาษาและวัฒนธรรมเพื่อการสื่อสารและการพัฒนาบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรวรรณ ศรียากษ์. (2556). *ภาษาศาสตร์ภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สัมปชัญญะ.
- สุศักดิ์ แยมอูน. (2552). *วากยสัมพันธ์ในภาษาไทยและภาษาสันสกฤต: การศึกษาเปรียบเทียบ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาวิชาภาษาสันสกฤต ภาควิชาภาษาตะวันออก บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.(2548). *หนังสือประวัติคุรุ 16 มกราคม 2547*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา.
- อุดม วโรตมสิขชิตต์. (2548). *ภาษาศาสตร์เบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- Aitchison, C. W. (1980). *A preliminary study of the phenology of winter-active spiders*. *Proc. 8th Internat. Congr. Arachnol.* 1980, Vienna; pp. 61-66.
- Antony. (1968). *Charles Carpenter Fries 1887–1967*. *ELT Journal XXIII* (1): 3-4. Volume XXIII, Issue 1. UK: Oxford University Press.
- Alatis, J. (1968). *Report of the 19th Annual Round Table Meeting on Linguistics and Language Studies: Contrastive Linguistics and its Pedagogical Implications. Monograph Series on Language and Linguistics 21*. Washington: Georgetown University Press.
- Chaleo Ekniyom. (1986). *Linguistic realization of yes-no questions in English-Thai translation*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Fisiak, J. (1981). *Contrastive Analysis and the Language Teacher*. Oxford: The Pergamon Institute of English.
- Fries, C.C. (1946). *Teaching and Learning English as a Second Language*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Haugen, Einar. (1956). *Bilingualism in the Americas. A Bibliography and Research Guide*. American Dialect Society. Alabama: University of Alabama Press.
- Jaralvilai Charoonviroj. (2000). *The relationship between nominal grammatical categories and the cognitive system of Thai and English*. PhD's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Lado Robert. (1964). *Linguistics Across Cultures*. Ann Arbor: University of Michigan Press.
- Malee Koosamit. (1983). *A Contrastive Study of the Expression of Past Time in English and Thai*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Moulton, W.G. (1962). *The Sounds of English and German*. Chicago: University of Chicago Press.
- Naparath Dhithiwattana. (1996). *The mixing of English in Thai by lecturers of different disciplines at Kasetsart University*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Phoolsook Ratanotayanonth. (1981). *Present Tenses in English and Thai: A Contrastive Study*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Ratchanee Mano-Im. (1999). *The pronunciation of English final consonant clusters by Thai students*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Sirima Pinyosinwat. (1989). *The Thai equivalents of English passive constructions in satellite news*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Sirirat Sirivisoot. (1993). *Variation of final (1) in English loanwords in Thai according to style and educational background*. Master's Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.
- Stockwell, R.P. (1968). *Contrastive analysis and lapsed time*. In Alatis, 11–36.
- Tippawan Sankhavadhana. (2531). *A contrastive study of intonation in English and Thai*. Master's

Thesis, Department of Linguistics, Faculty of Arts, Chulalongkorn University.

Wardhaugh, R. (1970). *The contrastive analysis hypothesis*. TESOL Quarterly. 4(2) : 123–130.

Weinreich, U.

Weinreich, U. (1953). *Languages in Contact*. The Hague: Mouton.

ความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย

Relationships between New Product Development Strategy and the Competitive Advantage of Information Technology Businesses in Thailand

อมรรัตน์ ตะโคดม,¹ ปกรณ์ สัจจพงษ์,² และ อุเทน เลานำทา³

Amornrut Takodom,¹ Pakorn Sujchaphong,² and Uthen Laonamtha³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย จำนวน 119 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านการสร้างความรู้สึกในเชิงบวก และด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย ดังนั้นผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการสร้างความรู้สึกในเชิงบวก โดยการผลิตสินค้าที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกประทับใจในผลิตภัณฑ์ขององค์กร และด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า โดยเน้นไปที่การพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ตรงตามเป้าหมายทำให้เกิดการซื้อซ้ำและบอกต่อ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันอันจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ : กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย

¹ นิสิตระดับปริญญาโท หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³ อาจารย์ คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Master Student, Master of Business Administration, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University.

² Lecturer Faculty of Mahasarakham Business School, Mahasarakham University.

³ Lecturer Faculty of Mahasarakham Business School, Mahasarakham University.

Abstract

The objective of this research was to assess the relationship between a new product development strategy and the competitive advantage of Information Technology Businesses in Thailand. A questionnaire was used to collect data from information technology executives and 119 people. The statistical techniques used for analyzing the collected data were multiple correlation analysis and multiple regression analysis. The findings revealed a new product development strategy, in the aspect of the development of positive feeling and the development for customer's acceptance, had a positive relationship with competitive advantage of information technology businesses in Thailand. Hence, the information technology business executives should emphasize the aspect of development of positive feeling in new product development strategy by creating a product that can impress their customers. Moreover, they should emphasize the aspect of development for customer's acceptance by focusing on the product and a service development process that can meet customers' needs, thus resulting in repeated purchases and positive word of mouth. As a result, these strategies will create the competitive advantage, thus enabling organizations to be successful in the future.

Keywords : New Product Development Strategy, Competitive Advantage and Technology Businesses in Thailand

บทนำ

ในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เศรษฐกิจ การผลิตสินค้าและบริการใหม่ การเติบโตของตลาด การพัฒนาทางเทคโนโลยีได้ก้าวเข้าสู่ยุคข้อมูลข่าวสาร (Information Age) ทุกสิ่งทุกอย่างเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจนยากที่จะ คาดเดาได้ หลายครั้งที่การเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในลักษณะแบบก้าวกระโดด (Radical Change) ทำให้การดำเนินงานที่เคยประสบความสำเร็จในอดีตไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเห็นได้จากตัวอย่างการดำเนินงานของธุรกิจไทยในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในช่วง พ.ศ. 2530 และ 2540 ธุรกิจที่เคยประสบความสำเร็จมีความมั่นคงและมีผลกำไรอย่างต่อเนื่องถึงกับต้องปิดกิจการลงหรือต้องจัดหาบุคคลอื่นมาร่วมลงทุนเพื่อฟื้นฟูกิจการ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นนับวันจะยิ่งทวีความรุนแรง

และมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้นอีกทั้งไม่มีผู้ใดบอกได้ว่าการเปลี่ยนแปลงในลักษณะนี้จะเกิดขึ้นอีกเมื่อใด ดังนั้นเพื่อความอยู่รอดองค์กรต้องทำความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กร ตลอดจนการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวิธีการดำเนินงานเพื่อให้องค์กรมีผลการดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐพันธ์ เขจรนนท์. 2552 : 258)

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของเทคโนโลยีทำให้ผลิตภัณฑ์ที่เสนอขายในตลาดล้าสมัยเร็วขึ้น ผู้บริหารการตลาดจำเป็นต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เข้าสู่ตลาดให้มากขึ้น กิจกรรมที่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่างต่อเนื่องจะมีหลักประกันที่ดีในการรักษาส่วนแบ่งทางการตลาดความสามารถในการสร้างรายได้และกำไร ซึ่งสามารถอยู่ในตลาดได้เติบโตอย่างยั่งยืน กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Development Strategy) เป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการสร้างสรรค์และพัฒนาขึ้น

มาใหม่ซึ่งไม่เคยมีในตลาด รวมไปถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการปรับปรุงและดัดแปลงคุณสมบัติอย่างใดอย่างหนึ่งของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม ซึ่งผลิตภัณฑ์ใหม่นี้ต้องมีระดับความแตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิมมากเพียงพอที่จะทำให้ผู้บริโภครับรู้ถึงความแตกต่างนั้นได้ (ชลธิศ ดาราวงษ์. 2555 : 44) ซึ่งการที่ผลิตภัณฑ์ใหม่จะประสบความสำเร็จได้นั้นองค์กรจะต้องมีความเข้าใจถึงเหตุผลในการมีผลิตภัณฑ์ใหม่ โดยแนวคิดที่ใช้ในกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ประกอบด้วยด้านการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ (The Creation of New Things) ด้านการสร้างความรู้สึกในเชิงบวก(The Development of Positive Feeling) และด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า (The Development for Customer's Acceptance) (กฤษฎิกาคงสมพงษ์. 2552 : 155-157) นอกจากนี้องค์กรจะต้องจะสร้างความตระหนักให้กับลูกค้าให้รับรู้ถึงความแตกต่างและผลประโยชน์ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ใหม่นี้อย่างชัดเจน เพื่อให้กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ช่วยเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้อย่างยั่งยืนในอนาคต

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) เป็นความสามารถขององค์กรในการสร้างผลงานที่เหนือจากองค์กรอื่นจากการผลิตสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าต้องการด้วยประสิทธิภาพที่เหนือกว่า องค์กรจึงต้องสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ภายใต้การแข่งขันที่รุนแรงในปัจจุบันโดยความได้เปรียบทางการแข่งขันมีองค์ประกอบหลัก 4 ด้าน (วิทยา ตานดำรงกุล, 2546 : 38) ได้แก่ ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency) ด้านคุณภาพ (Quality) ด้านนวัตกรรม (Innovation) และด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness) ดังนั้นองค์กรควรให้ความสำคัญกับความได้เปรียบทางการแข่งขันซึ่งเป็นส่วนประสมที่จำเป็นต่อความสำเร็จและการอยู่รอดในระยะยาวขององค์กร และยังเป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่สะท้อนว่าองค์กรสามารถดำรงอยู่ภายใต้

การแข่งขันที่รุนแรง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศที่กำลังเติบโตอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน

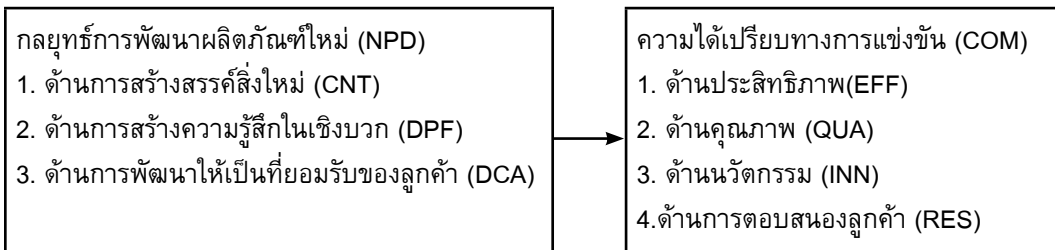
ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ (Technology Businesses in Thailand) เป็นธุรกิจที่กำลังมีการเติบโตขึ้นเรื่อยๆ จึงถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งธุรกิจที่เป็นหัวใจในการขับเคลื่อนประเทศ เช่น การจัดทำโปรแกรมเว็บเพจและเครือข่าย การจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การให้คำปรึกษาทางด้านฮาร์ดแวร์ การให้คำปรึกษาทางด้านซอฟต์แวร์ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านคอมพิวเตอร์ และการบริการเทคโนโลยีสารสนเทศและคอมพิวเตอร์ แต่ในขณะเดียวกันการแข่งขันยังคงเข้มข้น และดำเนินไปอย่างรวดเร็วจากผู้ให้บริการทั้งในและต่างประเทศ จึงทำให้นักธุรกิจได้ให้ความสนใจและเข้ามาลงทุนในธุรกิจประเภทนี้อย่างแพร่หลาย องค์กรที่ประสบความสำเร็จและมีความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศจะต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์และสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557 : เว็บไซต์)

จากเหตุผลที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบว่ากลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาและปรับปรุงกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ตลอดจนยังช่วยเตรียมความพร้อมพร้อมกับสภาวะการ

เปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านคู่แข่ง ด้านความต้องการของลูกค้า และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาซึ่งจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงพัฒนาและเพิ่มศักยภาพให้แก่ธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศให้มีความน่าสนใจและทันสมัยมากยิ่งขึ้นอีกทั้งยังนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานของธุรกิจในอนาคตต่อไป

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ได้ถูกกำหนดให้เป็นตัวแปรอิสระ และมีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน จากวัตถุประสงค์ข้างต้นสามารถสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

รูปภาพประกอบ 1

โมเดลของกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ และความได้เปรียบทางการแข่งขัน

1. กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Development Strategy : NPD)

กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ หมายถึง กระบวนการคิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่โดยมีการพัฒนาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้มีความแตกต่างเพื่อเป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของลูกค้าอยู่เสมอ ประกอบด้วย (กฤษฎิกา คงสมพงษ์.2552 : 155)

1.1 ด้านการสร้างสรรคสิ่งใหม่(The Creation of New Things : CNT) หมายถึง กระบวนการขององค์กรที่สามารถนำเสนอคุณค่าตามที่ลูกค้าต้องการได้อย่างหลากหลายและแปลกใหม่ไปจากสินค้าเดิมโดยอาศัยการประยุกต์ความรู้ใหม่ ตลอดจนหลักการเดิมที่ธุรกิจมีอยู่ จนสามารถนำไปสู่การพัฒนาประดิษฐ์คิดค้น และสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์ที่แปลกใหม่หรือรูปแบบความคิดใหม่

1.2 ด้านการสร้างความรู้สึกในเชิงบวก (The Development of Positive Feeling: DPF) หมายถึง กระบวนการขององค์กรในการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่ทำให้ลูกค้าประทับใจสร้าง

ความรู้สึกดีและมีคุณค่าทางจิตใจจนทำให้ลูกค้าสามารถตระหนักและยอมรับผลิตภัณฑ์นั้นในที่สุด

1.3 ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า(The Development for Customer's Acceptance : DCA) หมายถึง กระบวนการขององค์กรในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ออกสู่ตลาดและเมื่อลูกค้านำไปใช้แล้วมีความต้องการที่ซ้ำซ้ำ มีการซื้อซ้ำ มีการแนะนำให้คนรู้จักซื้อ รวมถึงลูกค้ามีความสนใจและเลือกที่จะบริโภคอุปโภคผลิตภัณฑ์ที่ผลิตเพิ่มมากขึ้น

2. ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage:COM)

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน หมายถึง ความสามารถขององค์กรในการสร้างผลงานที่เหนือจากองค์กรอื่นจากการผลิตสินค้าหรือบริการที่ลูกค้าต้องการด้วยประสิทธิภาพที่เหนือกว่า องค์กรจึงต้องสร้างความสามารถได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อให้สามารถดำรงอยู่ภายใต้การแข่งขันทันทีรุนแรงในปัจจุบัน โดยความได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย (วิทยา ดำรงกุล. 2546 : 38)

2.1 ด้านประสิทธิภาพ (Efficiency : EFF) หมายถึง ผลการดำเนินงานที่องค์กรใช้ความรู้ความชำนาญ ที่เหนือกว่าในการผลิตสินค้าหรือบริการ ส่งผลให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่น้อยกว่าและคุ้มค่ากว่าคู่แข่งชั้นเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของกิจการ

2.2 ด้านคุณภาพ (Quality: QUA) หมายถึง ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการที่ใช้ทรัพยากรน้อยกว่าคู่แข่งชั้นในการผลิตสินค้าและบริการชนิดเดียวกัน รวมถึงการพัฒนาพนักงานให้ใช้ความรู้ความสามารถได้อย่างเต็มศักยภาพ เพื่อกำหนดบรรลุเป้าหมายสูงสุดขององค์กร

2.3 ด้านนวัตกรรม (Innovation: INN) หมายถึง การปฏิบัติหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ที่ยังไม่เคยมีใช้มาก่อนหรือการพัฒนาที่แตกต่างจากของเดิมที่มีอยู่แล้ว ให้ทันสมัยหรือใช้ได้ผลดียิ่งขึ้นเมื่อนวัตกรรมมาใช้จะช่วยทำให้การทำงานนั้นได้ผลดีมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและแรงงานได้ด้วย

2.4 ด้านการตอบสนองลูกค้า (Responsiveness : RES) หมายถึง ความสามารถในการผลิตสินค้าและบริการที่ดีที่สุดแก่ลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจสูงสุดและเพื่อสร้างความได้เปรียบให้กับองค์กร

จากที่กล่าวมาข้างต้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ต้องกระทำจะต้องจะสร้างความตระหนักให้กับลูกค้าให้รับรู้ถึงความแตกต่างและผลประโยชน์ที่เกิดจากผลิตภัณฑ์ใหม่เป็นอย่างดีชัดเจน ซึ่งกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะช่วยเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันให้กับองค์กรได้อย่างยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนยังช่วยเตรียมความพร้อมพร้อมกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านคู่แข่งที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาเพื่อสร้างศักยภาพการแข่งขันทางการตลาดของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศหรือกลุ่มธุรกิจที่สนใจเพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจในอนาคตต่อไป จึงมีสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานในการวิจัย : กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. กระบวนการ และวิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย จำนวน 3,994 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. 2557 : เว็บไซต์) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย จำนวน 400 คน โดยเปิดตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด. 2554 : 43) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนในการสุ่มตัวอย่าง โดยดำเนินการ 1) จำแนกผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยตามประเภทธุรกิจ 2) กำหนดกลุ่มตัวอย่างผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยตามสัดส่วน ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ฉบับ เมื่อครบกำหนดภายใน 15 วัน ได้รับคืนแบบสอบถามมา 94 ฉบับ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ติดตามโดยสอบถามทางโทรศัพท์ และส่งแบบสอบถามกลับไปยังผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทยกลุ่มเดิมที่ยังไม่ได้ตอบอีกครั้งในวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2559 จำนวน 306 ฉบับ หลังจากนั้นจนถึงวันที่ 30 เมษายน 2559 ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามตอบกลับมาเพิ่ม 25 ฉบับ รวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมามีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 119 ฉบับ รวมระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล 117 วัน คิดเป็นร้อยละ 29.75 ของประชากรกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งสอดคล้องกับ (Aaker, Kumar และ Day, 2001) ได้นำเสนอว่า การส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราการตอบกลับมา อย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้

2. การวัดคุณลักษณะของตัวแปร

2.1) กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่สามารถจำแนกออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 2.1.1 ด้านการสร้างสรรคสิ่งใหม่ ประกอบด้วย 5 คำถามโดยครอบคลุมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการนำเสนอผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อตอบสนองความต้องการที่เปลี่ยนไปของลูกค้า การตระหนักถึงการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนาโดยให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า การสนับสนุนให้มีการประดิษฐ์คิดค้นผลิตภัณฑ์ใหม่อยู่เสมอ การส่งเสริมให้มีการประยุกต์ความรู้ใหม่และตัดแปลงความรู้เก่าเพื่อสนับสนุนการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ที่ไม่เคยมีมาก่อนในธุรกิจ และการให้ความสำคัญกับการคิดค้นผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการที่ปรับเปลี่ยนไปอย่างรวดเร็วของลูกค้า 2.1.2 ด้านการสร้างความรู้สึกลึกในเชิงบวก ประกอบด้วย *4 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการตระหนักถึงการสร้างผลิตภัณฑ์ที่ทำให้ลูกค้ามีความรู้สึกประทับใจในผลิตภัณฑ์ที่ผลิตขึ้น การให้ความสำคัญกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของกิจการเพื่อทำให้ลูกค้ายอมรับผลิตภัณฑ์ของกิจการ การมุ่งเน้นการสร้างสรรคผลิตภัณฑ์หรือบริการที่มีคุณค่าต่อจิตใจของลูกค้า นอกเหนือจากประโยชน์การใช้สอย และการมุ่งมั่นในการสร้างผลิตภัณฑ์ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพต่อลูกค้าอย่างต่อเนื่อง 2.1.3 ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า ประกอบด้วย 6 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการให้ความสำคัญกับการแนะนำออกต่อแก่ลูกค้าถึงคุณสมบัติที่ดีของกิจการเพื่อให้ลูกค้ายอมรับเชื่อถือทั้งในปัจจุบันและอนาคต การมุ่งมั่นในการสร้างความพึงพอใจในสินค้าและบริการอย่างต่อเนื่อง การยอมรับและพึงพอใจในผลิตภัณฑ์และบริการจะมีการแนะนำผลิตภัณฑ์และบริการไปยังลูกค้ารายอื่นอย่างต่อเนื่อง การมุ่งเน้นการกำหนดกลยุทธ์ที่สนับสนุนให้ลูกค้ายอมรับในผลิตภัณฑ์ใหม่ของกิจการอย่างต่อเนื่องและเสมอมา การมุ่ง

มั่นในการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าเก่าและจงใจให้เกิดลูกค้าใหม่อย่างต่อเนื่อง และการมุ่งมั่นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้ตรงตามเป้าหมายเพื่อให้เกิดการซื้อขายอย่างต่อเนื่อง

2.2) ความได้เปรียบทางการแข่งขันสามารถจำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 2.2.1 ด้านประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดและลดการสูญเสียธุรกิจสามารถลดต้นทุนในการดำเนินงานได้เป็นอย่างดี การใช้ทรัพยากรได้อย่างประหยัดและคุ้มค่าเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อกิจการ การบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพ และการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและสอดคล้องกับเป้าหมาย 2.2.2 ด้านคุณภาพ ประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับ มีการกำหนดเป้าหมายและมาตรฐานในการทำงานของพนักงานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการยึดมั่นกับการรักษามาตรฐานของสินค้าและบริการเป็นอันดับแรก มีการกระบวนการตรวจสอบมาตรฐานของสินค้าและบริการอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง มีการกำหนดระเบียบกฎเกณฑ์และวิธีปฏิบัติงานที่ชัดเจนเพื่อให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพ และมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความเชี่ยวชาญด้านวิชาชีพสามารถให้บริการลูกค้าได้เป็นอย่างดีและมีคุณภาพ 2.2.3 ด้านนวัตกรรม ประกอบด้วย 5 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ตลอดจนแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ ในการให้บริการลูกค้าสม่ำเสมอ มีการนำเอาเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการพัฒนาขั้นตอนหรือกระบวนการทำงานให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ อยู่เสมอ การตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ ๆ ของกิจการได้อย่าง

สะดวก และมีการกระตุ้นให้บุคลากรมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ และให้ความสำคัญกับแนวคิดใหม่ของผู้บุคลากร 2.2.4 ด้านการตอบสนองลูกค้า ประกอบด้วย 6 คำถาม โดยครอบคลุมเกี่ยวกับการบริการลูกค้าได้ตรงกับความต้องการของลูกค้าอย่างสม่ำเสมอธุรกิจสามารถตอบสนองต่อลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ธุรกิจมีความสามารถในการสร้างผลิตภัณฑ์และให้บริการเพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า การสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งเพื่อเพิ่มความพึงพอใจต่อลูกค้าอย่างสม่ำเสมอ การบริการลูกค้าได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว และการตอบสนองความต้องการผลิตภัณฑ์และบริการของลูกค้าที่มีการเปลี่ยนแปลงได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเที่ยงตรง โดยผ่านการพิจารณาเนื้อหาข้อคำถามจากผู้เชี่ยวชาญ และหาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ โดยใช้ (Discriminant Power) เทคนิค Item – total Correlation ซึ่งกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.403 - 0.891 และความได้เปรียบทางการแข่งขันมีค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.638 - 0.864 ซึ่งสอดคล้องกับ (Nunnally, 1978:245) ได้นำเสนอว่าการทดสอบค่าอำนาจจำแนกมีค่ามากกว่า 0.40 เป็นค่าที่ยอมรับได้และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ซึ่งกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีค่าสัมประสิทธิ์

แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.760 – 0.907 และความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา อยู่ระหว่าง 0.870 – 0.907 ซึ่งสอดคล้องกับ (Nunnally, 1978 : 245) ได้นำเสนอว่าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่ามากกว่า 0.70 จึงถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพ ซึ่งสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างได้

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณในการทดสอบความสัมพันธ์และผลกระทบของกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย ซึ่งสามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$COM = \beta_0 + \beta_1 CNT + \beta_2 DPF + \beta_3 DCA + \varepsilon$$

โดย β แทน ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย

ε แทน ค่าความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์

COM แทน ความได้เปรียบทางการแข่งขัน

CNT แทน กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านการสร้างสรรค์สิ่งใหม่

DPF แทน กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านการสร้างความรู้สึกในเชิงบวก

DCA แทน กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า

ผลลัพธ์การวิจัยและการอภิปรายผล

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่กับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม ของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย

ตัวแปร	COM	CNT	DPF	DCA	VIFs
\bar{X}	4.21	4.30	4.39	4.40	
S.D.	0.44	0.59	0.50	0.45	
COM	-	0.504*	0.570*	0.681*	
CNT		-	0.612*	0.732*	2.257
DPF			-	0.692*	2.012
DCA				-	2.711

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่า ตัวแปรอิสระแต่ละด้าน มีความสัมพันธ์กันซึ่งอาจเกิดเป็น Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยใช้ค่า VIFsปรากฏว่าค่า VIFs ของตัวแปรอิสระ

กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ มีค่าตั้งแต่ 2.012-2.711 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่า ตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006 : 585)

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ถดถอยกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมของผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศในประเทศไทย

กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่	ความได้เปรียบทางการแข่งขัน โดยรวม		t	p-value
	สัมประสิทธิ์	ความคลาดเคลื่อน		
	ถดถอย	มาตรฐาน		
ค่าคงที่ (a)	1.097	0.303	3.615*	0.001
1. ด้านการสร้างสรรคสิ่งใหม่ (CNT)	-0.025	0.076	0.325	0.119
2. ด้านการสร้างความรู้ลึกในเชิงบวก (CPF)	0.174	0.084	2.063*	0.039
3. ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า (CDA)	0.557	0.108	5.150*	0.000
F = 45.078 p = 0.000 Adj R ² = 0.625				

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 2 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณและสร้างสมการพยากรณ์ความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม ได้ดังนี้ $COM = 1.100 + 0.168DPF + 0.538DCA$ ซึ่งสมการที่ได้นี้สามารถพยากรณ์ค่าความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

0.05 $F = 45.078$ $p = 0.000$ และมีค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ปรับปรุง $AdjR^2$ เท่ากับ 0.625 เมื่อนำไปทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่แต่ละด้านกับตัวแปรตามความได้เปรียบทางการแข่งขัน พบว่า ด้านการสร้างความรู้ลึกในเชิงบวก (DPF) และด้าน

การพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า (DCA) มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม (COM) สำหรับกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการสร้างสรรคสิ่งใหม่ (CNT) ไม่มีความสัมพันธ์กับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม (COM)

อภิปรายผล

1. กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการสร้างความรู้สึกในเชิงบวกมีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับการมีความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม เนื่องจาก ความได้เปรียบทางการแข่งขันคือการที่องค์กรกระทำบางสิ่งบางอย่างที่คู่แข่งอื่นไม่สามารถกระทำหรือกระทำได้ดีกว่าองค์กรอื่น และองค์กรอื่นไม่สามารถทำได้ ข้อได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นส่วนประสมที่จำเป็นต่อความสำเร็จ ซึ่งการสร้างความรู้สึกในเชิงบวกเป็นการสร้างความรู้สึกประทับใจให้กับลูกค้า สร้างสรรคผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและมีคุณค่าทางจิตใจให้เหนือกว่าสิ่งที่ลูกค้าคาดหวัง และองค์กรจะต้องบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดเพื่อให้เกิดการผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพเพื่อส่งมอบสินค้าได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพก็สามารถสร้างความได้เปรียบให้เหนือกว่าคู่แข่งอื่นได้อย่างยั่งยืนให้กับองค์กรได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งนภา ทองเชื้อ (2556 : 100) พบว่า การคิดค้นหรือการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่จำเป็นจะต้องผลิตออกมาให้ผู้บริโภค มีความรู้สึกในเชิงบวก โดยองค์กรจะต้องส่งผลิตสินค้าและบริการที่มีประสิทธิภาพได้มาตรฐานให้กับลูกค้า เพื่อให้ลูกค้าเกิดความรู้สึกประทับใจในตัวผลิตภัณฑ์นั้น เพื่อที่จะเป็นสิ่งเร้าและกระตุ้นให้ผู้บริโภคมีความสนใจในการบอกต่อและเลือกที่จะบริโภคผลิตภัณฑ์ที่องค์กรนำเสนอ เมื่อมีผู้บริโภคเริ่มที่จะสนใจในผลิตภัณฑ์โอกาสการจำหน่ายสินค้าและบริการก็จะเกิดขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สติติย์ รินทา

(2553 : 130) พบว่า การจัดการความคิดสร้างสรรค์สามารถส่งเสริม พัฒนาและสนับสนุนองค์กรให้มีศักยภาพในการแข่งขันและเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานได้ดียิ่งขึ้นเมื่อมีการสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่แล้วสิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการดำเนินธุรกิจอีกด้าน คือการสร้างความรู้สึกในเชิงบวกให้แก่ลูกค้าเมื่อผลิตภัณฑ์เข้าสู่ตลาดการสร้างความปลอดภัยในตัวสินค้าและบริการถือว่าเป็นด่านแรกที่จะทำให้เกิดการบริโภค

2. กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้ามีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวม เนื่องจาก การสร้างสรรค์นวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ใหม่ให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้าเพื่อตอบสนองลูกค้าเก่าและจงใจลูกค้าใหม่ทำให้เกิดการซื้อซ้ำ บอกต่อ และสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ยั่งยืนต่อองค์กร การที่จะผลิตสินค้าแต่ละชนิดจะต้องให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพ รักษาคุณภาพและมาตรฐานของสินค้าอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Owee (2012 :446 - 450) พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่จะบ่งบอกถึงประสิทธิภาพและความได้เปรียบทางการแข่งขัน ซึ่งชี้ให้เห็นว่ากระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่มีความสำคัญต่อการพัฒนาทำให้ลูกค้าเกิดการยอมรับและพึงพอใจในผลิตภัณฑ์ มีการแนะนำผลิตภัณฑ์ไปยังลูกค้ารายอื่น และการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้เหนือกว่าคู่แข่งของบริษัท และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อริสรา เกษกระโทก (2549 : 109) พบว่า องค์กรที่นำความรู้ เทคนิคและวิธีการต่าง ๆ จะเป็นผู้นำในการคิดค้นและพัฒนาผลิตภัณฑ์ สามารถสร้างสรรค์โอกาสให้กับองค์กรด้วยความสามารถของนวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ที่ต้องการสร้างขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันสินค้าที่ผลิตก็สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับลูกค้าในด้านคุณภาพ และลูกค้ายอมรับในตัวสินค้า ส่งให้เกิดการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับองค์กรได้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต และประโยชน์ของการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1.1 ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศควรให้ความสำคัญเพิ่มขึ้นกับกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการสร้างความรู้สึกลงในเชิงบวก และด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้ากับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ด้านประสิทธิภาพ เพื่อนำไปใช้ในการสร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ที่จะออกสู่ตลาด ซึ่งจะส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรและทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายมากยิ่งขึ้น

1.2 ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศควรตระหนักถึงกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า กับความได้เปรียบทางการแข่งขัน ด้านคุณภาพ ด้านนวัตกรรม และด้านการตอบสนอง เพื่อนำมาปรับปรุงสินค้าและบริการให้ตรงกับความต้องการของลูกค้าทำให้สินค้าและบริการนั้นมีความแตกต่างจากคู่แข่งสามารถตอบสนองความต้องการและเป็นที่ยอมรับของกลุ่มที่เป็นลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้

1.3 ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศควรให้ความสำคัญกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เพิ่มมากขึ้น เนื่องจาก กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่สามารถทำให้ผลในการส่วนแบ่งทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น เป็นการรักษาลูกค้าเก่า และเพิ่มลูกค้าใหม่ซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็จะทำให้องค์กรสามารถอยู่ได้อย่างยั่งยืน

1.4 ผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศควรให้ความสำคัญในเรื่องคุณค่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ เนื่องจากความสามารถในการทำผลิตภัณฑ์ให้สามารถเป็นที่ยอมรับของลูกค้าได้ ทำให้ผลิตภัณฑ์นั้นมีความแตกต่างจากคู่แข่งสามารถตอบสนองความต้องการที่เป็นลูกค้ากลุ่มเป้าหมายได้

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาวิจัย ในรูปแบบอื่น นอกเหนือจากการใช้แบบสอบถามเช่นการสัมภาษณ์ การลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขให้ตรงประเด็นและมีประสิทธิภาพ

2.2 ควรมีการศึกษาข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างให้ละเอียดรอบคอบก่อนส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง เพื่อป้องกันการส่งกลับของแบบสอบถาม อันเนื่องมาจาก การย้ายที่อยู่ การเลิกกิจการ และเพื่อประสิทธิภาพในการได้รับการตอบแบบสอบถามที่ครบถ้วน

2.3 ควรศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งจะทำให้กิจการทราบถึงจุดอ่อน จุดแข็งของปัญหา และอุปสรรค เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

2.4 ควรศึกษากลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ในกลุ่มตัวอย่างอุตสาหกรรมอื่นๆ เช่น ธุรกิจเฟอร์นิเจอร์ธุรกิจเสื้อผ้าธุรกิจเครื่องประดับ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลจากงานวิจัยไปประยุกต์ใช้ประโยชน์กับธุรกิจอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5 ควรมีการเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indept-Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการทำวิจัยมากที่สุดและสามารถนำผลการวิจัยดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ตรงกับความต้องการของธุรกิจ

สรุปผลการวิจัย

กลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการสร้างความรู้สึกลงในเชิงบวก และด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า มีความสัมพันธ์และมีผลกระทบเชิงบวกกับความได้เปรียบทางการ

แข่งขัน ดังนั้นผู้บริหารธุรกิจเทคโนโลยีสารสนเทศ ควรให้ความสำคัญกับกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ด้านการสร้างความรู้สึกลงในเชิงบวก โดยการผลิตภัณฑ์สินค้าที่ทำให้ลูกค้ารู้สึกประทับใจ ผลิตภัณฑ์ขององค์กร และด้านการพัฒนาให้เป็นที่ยอมรับของลูกค้า โดยเน้นไปที่การพัฒนาสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้ตรงตามเป้าหมายทำให้เกิดการซื้อซ้ำและบอกต่อ เพื่อให้เกิดความได้เปรียบทางการแข่งขันอันจะทำให้องค์กรประสบความสำเร็จต่อไปในอนาคตต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทนิสิตระดับปริญญาโทคณะกรรมการบัณฑิตีและการจัดการมหาวิทยาลัยมหาสารคาม งบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2557). *อุตสาหกรรม ICT ของประเทศไทย*. (www.tkc.go.th/menu-it/2-อุตสาหกรรม-ict-ของประเทศไทย.html), 25 ธันวาคม 2559.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2557). *การจัดประเภทธุรกิจของนิติบุคคล*. ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2559. จาก www.dbd.go.th
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2557). *ฐานข้อมูล*. ค้นเมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2559, จาก www.dbd.go.th
- กฤษฎีกา คงสมพงษ์. (2552). *บริหารการตลาดในพหุวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจศศินทร์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลธิศ ดาราวงษ์. (2555). *ผลิตภัณฑ์ใหม่และกลยุทธ์ทางธุรกิจ. วารสารวิชาการศรีปทุมชลบุรี ปีที่ 9 ฉบับที่ 2* : จาก www.lib.dtc.ac.th.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์. (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์. (ฉบับปรับปรุงใหม่)*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). *การวิจัยเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รุ่งนภา ทองเชื้อ. (2556). *ผลกระทบของกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่เชิงพลวัตที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจสิ่งพิมพ์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิทยา ต่านธำรงกุล. (2546). *การบริหาร*. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟเอ็ดดูเคชั่น.
- สถิตย์ รินทา. (2553). *ผลกระทบของประสิทธิภาพการจัดการความคิดสร้างสรรค์และกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ ที่มีต่อผลการดำเนินงานของธุรกิจผลิตเครื่องไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อริสรา เกษกระโทก. (2549). *ผลกระทบของกลยุทธ์การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ที่มีต่อศักยภาพในการแข่งขันและผลประกอบการของธุรกิจส่งออกเฟอร์นิเจอร์ในประเทศไทย*. วิทยานิพนธ์ บช.ม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Aaker, D. A., Kumar, V. & Day, G. S. (2001). *Marketing research* (7th ed.) New York : John Wiley & Sons.
- Black, K. (2006). *Business statistics : for contemporary decision making* 4th ed. USA : John Wiley & Son.
- Nunnally, J. C. *Psychometric theory*. (1978). 2nd ed. New York : McGraw-Hill Inc.
- Owee K.,T. (2012). "Appiication of focus index in New product development," *Proedia – social and behavioral sciences*. 40(1) : 446-450.

การจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

Compliance of a Private Nursery with National Childcare Standards: A Case of Un I Rak Nursery, Hat Yai District, Songkhla Province

ลัลลลิต อริยพยัคฆ์^{1*}, อุทัย ปริญาสุทินันท์²

Lunlalit Ariyapayuk^{1*}, Utai Parinyasutinun²

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นเครื่องมือ โดยมีผู้ให้ข้อมูล จำนวน 38 คน ได้แก่ ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ ครูพี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ จำนวน 6 คน ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน ร่วมกับการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัย พบว่า อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ มีการขออนุญาตประกอบกิจการอย่างถูกต้องและเห็นการดูแลเอาใจใส่ด้วยความรักและความอบอุ่น ทั้งนี้ โดยภาพรวมแล้วอุ๋นไอรักเนอสเซอรี่มีการปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติอยู่ในระดับดี ทั้งด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านคุณภาพเด็ก ส่วนประเด็นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องยังอยู่ในระดับน้อย ดังนั้น อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่จึงควรเปิดโอกาสให้ครูพี่เลี้ยง ครูพี่เลี้ยงเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานให้มากขึ้น อันจักเป็นการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

คำสำคัญ : สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน, มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

Abstract

The objective of this quantitative study was to investigate the compliance of a private nursery with the National Childcare Standards: a case of Un I Rak Nursery in Hat Yai District of Songkhla Province. In-depth interviews was used as an instrument to collect data from 38 informants consisting of the nursery licensee, childcare caregivers and staff members of the nursery totaling

¹ นักศึกษาลัทธิสุตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนามนุษย์และสังคม คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

² อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

* Corresponding author: e-mail: cara_mel33@hotmail.com Tel.081-0992696

6 participants, 30 parents, and 2 officials from Songkhla Provincial Office of Social Development and Human Security. Data were also collected from related documents and research reports before being analyzed and then a report was written using analytical description.

The study found that Un I Rak Nursery is legally licensed and places emphasis on operating with love, warmth, and care. Overall, Un I Rak Nursery is operated according to the National Childcare Standards at a good level in terms of child care center management, learning management for child development, and child quality. However, in terms of participation of related people is still at a low level. Therefore, Un I Rak Nursery should open opportunities for caregivers, parents and the community to have more participation in its operation which would upgrade and further improve its management quality.

Keywords : Private nursery, National Childcare Standards

บทนำ

ในสังคมปัจจุบันที่พ่อแม่หรือผู้ปกครองต้องไปประกอบอาชีพ เพื่อหารายได้ช่วยเหลือครอบครัว จึงทำให้ไม่มีเวลาให้การดูแลเลี้ยงดูบุตรหลาน กระนั้นก็ตาม การส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก การอบรมนิสัย การฝึกฝนระเบียบวินัย และให้การศึกษ เพื่อเตรียมความพร้อมตามพัฒนาการศักยภาพของเด็ก จึงนิยมส่งบุตรหลานเข้าสู่ระบบการศึกษาระดับปฐมวัย อันได้แก่ สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานสงเคราะห์เด็ก และโรงเรียนอนุบาล เพื่อเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก ซึ่งเด็กต้องเผชิญกับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ทั้งการปรับตัวให้เข้ากับครูพี่เลี้ยงเด็กและซิมซับบทบาทของบุคคลที่อยู่รอบตัว (อัญมณี ไซติสุวรรณ, 2550: 2) ดังนั้น สถานรับเลี้ยงเด็กจึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่นิยมในปัจจุบัน และเป็นบ้านหลังที่สองของเด็กปฐมวัย บุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อเด็กในการทำหน้าที่ดูแลและอบรมเลี้ยงดูเด็กก็คือ ผู้ดูแลเด็กที่อยู่ในสถานรับเลี้ยงเด็ก ซึ่งเป็นผู้ที่มีหน้าที่อย่างใกล้ชิด รองจากพ่อแม่ผู้ปกครอง และจะมีอิทธิพลต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการพัฒนาการเด็ก ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมตามวัย เพื่อให้เด็กเจริญเติบโตอย่างมี

คุณภาพ (แพรว สมบัติใหม่, 2553: 1)

อย่างไรก็ตาม พ่อแม่แต่ละคนย่อมมีความคาดหวังเกี่ยวกับองค์กรที่เลี้ยงดูเด็กแทนครอบครัวแตกต่างกันออกไป บางคนมุ่งหวังว่าให้บุตรหลานจะได้รับการดูแลให้อบอุ่นปลอดภัยและเป็นสุข บางคนคาดหวังว่าลูกจะอ่านออกเขียนได้ ขณะที่อีกหลายคนไม่ได้คาดหวังจากองค์กรเหล่านี้มากนัก เพียงต้องการให้มีคนเลี้ยงดูลูกทดแทน เมื่อตนต้องประกอบอาชีพการทำงานเท่านั้น (มนัสนันท์ อินทร์ดีเสียบ, 2557: 3) ซึ่งสถานรับเลี้ยงเอกชนมักเป็นการดำเนินงานโดยเอกชนในรูปแบบธุรกิจที่มีการเก็บค่าบริการรายเดือน ซึ่งค่าบริการรับเลี้ยงเด็กจะแตกต่างกันตามสภาพสถานที่ การจัดบริการ บุคลากร อนามัยและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ สถานรับเลี้ยงเด็กที่มีลักษณะทางกายภาพแบบมีลานกลางแจ้ง มักมีปริมาณอุปสงค์มากกว่าสถานรับเลี้ยงเด็กที่มีลักษณะทางกายภาพแบบภายในตัวอาคารแบบไม่มีลานกลางแจ้ง (อ้อยทิพย์ สุทธิสาร, 2553: 53) กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่หนึ่งในการส่งเสริมดูแล ควบคุมการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนให้ปฏิบัติตามกฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549 โดยกระทรวงการพัฒนาสังคม

และความมั่นคงของมนุษย์จะออกไปอนุญาต ต่ออายุใบอนุญาต เพิกถอนใบอนุญาตการจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 ทั้งนี้ สถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนมีอายุการดำเนินงานหนึ่งปี ซึ่งต้องต่ออายุทุกปี โดยเสียค่าธรรมเนียมในการต่ออายุปีละ 200 บาท ณ กรมกิจการเด็กและเยาวชน กองส่งเสริมสวัสดิการเด็กและครอบครัว ตั้งอยู่ในสถานสงเคราะห์เด็กหญิงบ้านราชวิถี และสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด ซึ่งสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดถือเป็นหน่วยงานในระดับพื้นที่ของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ที่ให้บริการงานด้านสวัสดิการสังคมและพัฒนาสังคมในพื้นที่ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่ดำเนินการรับจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในพื้นที่ และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีนโยบายในการนำมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กมาใช้ในการควบคุมมาตรฐานในการให้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน หนึ่ง จังหวัดสงขลามีสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน จำนวน 30 แห่ง มีพี่เลี้ยงเด็ก จำนวน 152 คน และมีเด็กเข้ารับบริการ จำนวน 1,189 คน โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กปฐมวัยรพ. ซึ่งมีเด็กในความดูแลมากที่สุด จำนวน 145 คน รองลงมา คือ พลวิทยานีร์สเซอร์รี่ และอุ้นไอรัก เนอสเซอร์รี่ สาขา 3 ซึ่งมีเด็กในความดูแล จำนวน 113 คน และ 100 คน ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา, 2559)

ด้วยเหตุที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ้นไอรัก เนอสเซอร์รี่ อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เนื่องจากสถานรับเลี้ยงเด็กดังกล่าวได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา ให้เป็นต้นแบบของการพัฒนาสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ และมีจำนวนสาขามากที่สุดถึง

สามสาขา ทั้งนี้ เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อันจักส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการอุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่และสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอื่น ๆ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่ อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา

วิธีการศึกษา

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือรวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูล จำนวน 38 คน ได้แก่ ผู้ได้รับใบอนุญาตประกอบกิจการ ครูพี่เลี้ยง และเจ้าหน้าที่อุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่ จำนวน 6 คน ผู้ปกครอง จำนวน 30 คน และเจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา จำนวน 2 คน และใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม ร่วมกับการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และเขียนรายงานผลการวิจัยด้วยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

การวิจัยการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่ อำเภอบาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยจะนำเสนอผลของอุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่อุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่กับการบริหารจัดการตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ และการวิเคราะห์ SWOT การบริหารจัดการของอุ้นไอรักเนอสเซอร์รี่

เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาอู่ไอรักเนอสเซอริ์ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ตามลำดับ ทั้งนี้เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ อันจักส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการอู่ไอรักเนอสเซอริ์และสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอื่น ๆ ในพื้นที่ความรับผิดชอบของสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลาต่อไป รายละเอียดมีดังนี้

ปุมหลังอู่ไอรักเนอสเซอริ์

อู่ไอรักเนอสเซอริ์ เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2554 โดยมีนางนาภาไพลิน กาละวันดี เป็นผู้อำนวยการ และนางรัชกร จันทร์วงศ์ เป็นรองผู้อำนวยการหรือผู้รับใบอนุญาต ตั้งอยู่เลขที่ 152 หมู่ที่ 2 ถนนเพชรเกษม ตำบลควนลัง อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ได้รับใบอนุญาตให้ตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก เลขที่ 5/2554 เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2554 โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินการกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก ประเภทไป-กลับ อายุระหว่าง 6 เดือน ถึง 4 ปี จำนวนไม่เกิน 80 คน ทั้งนี้ อู่ไอรักเนอสเซอริ์ มีจำนวน 4 สาขา ได้แก่ สาขาที่ 2 ตั้งอยู่เลขที่ 94-96 ถนนโชติวิริยะกุล 1 ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ มีเด็กจำนวน 80 คน สาขาที่ 3 ตั้งอยู่เลขที่ 34/1 ถนนพลพิชัย ตำบลหาดใหญ่ อำเภอหาดใหญ่ มีเด็กจำนวน 100 คน และสาขาที่ 4 ตั้งอยู่เลขที่ 234/1 ถนนกาญจนวนิช ตำบลพะตง อำเภอหาดใหญ่ มีเด็กจำนวน 100 คน ปัจจุบันเหลือ 3 สาขา ได้แก่ สาขา 1, 2 และ 3

สรุปได้ว่า อู่ไอรักเนอสเซอริ์ เป็นสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนที่มีการขออนุญาตอย่างถูกต้องรับเลี้ยงเด็ก ประเภทไป-กลับ อายุระหว่าง 6 เดือน-4 ปี ซึ่งการดำเนินงานมุ่งเน้นการดูแลเอาใจใส่เด็กด้วยความรักและความอบอุ่น พร้อมกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ อย่างรอบด้าน

อู่ไอรักเนอสเซอริ์กับการบริหารจัดการตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติมีมาตรฐานสามด้าน อันประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ

ศูนย์เด็กเล็ก ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านคุณภาพเด็ก โดยมีช่วงของเกณฑ์การประเมินระดับคุณภาพ 5 ระดับ อันได้แก่ ระดับดีมาก (ตั้งแต่ร้อยละ 90 หรือ 90 คะแนนขึ้นไป) ระดับดี (ร้อยละ 75-89 หรือ ระหว่าง 75-89 คะแนน) ระดับพอใช้ (ร้อยละ 60-74 หรือ ระหว่าง 60-74 คะแนน) ระดับควรพัฒนา (ร้อยละ 50-59 หรือ ระหว่าง 50-59 คะแนน) และระดับต้องพัฒนา (ต่ำกว่าร้อยละ 50 หรือ ระหว่าง 49-1 คะแนน) (สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, 2555: 3)

ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ด้าน นำหนักรวม 40 คะแนน อันได้แก่ 1) การบริหารงานอย่างเป็นระบบ 8 คะแนน 2) การบริหารจัดการบุคลากร 5 คะแนน 3) การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็ก 18 คะแนน 4) มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็ก 5 คะแนน และ 5) การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม 4 คะแนน โดยอู่ไอรักเนอสเซอริ์มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบในระดับดี (7 คะแนน) การบริหารจัดการบุคลากรในระดับพอใช้ (3 คะแนน) การจัดสภาพแวดล้อมของศูนย์เด็กเล็กในระดับดีมาก (18 คะแนน) มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์เด็กเล็กในระดับดีมาก (5 คะแนน) และการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในระดับพอใช้ (2 คะแนน) โดยภาพรวมด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กอยู่ในระดับดี (35 คะแนน)

ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ประกอบด้วย ตัวบ่งชี้ 5 ด้าน นำหนักรวม 30 คะแนน อันได้แก่ 1) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย 8 คะแนน 2) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย 8 คะแนน 3) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านจิตใจ-อารมณ์ 4 คะแนน 4) การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม 5 คะแนน

และ 5) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา 5 คะแนน โดยอุ๋นไอรักเนอสเซอร์มีการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับดี (6 คะแนน) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายในระดับดีมาก (8 คะแนน) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านจิตใจ-อารมณ์ในระดับดี (3 คะแนน) การจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านสังคมในระดับดีมาก (5 คะแนน) และการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาการด้านสติปัญญาในระดับดีมาก (5 คะแนน) โดยภาพรวมด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กอยู่ในระดับดี (27 คะแนน)

ด้านคุณภาพเด็ก ประกอบด้วย ตัวชี้วัด 4 ด้าน น้ำหนักรวม 30 คะแนน อันได้แก่ 1) เด็กพัฒนาการด้านร่างกายและสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตน 8 คะแนน 2) เด็กมีพัฒนาการด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม 6 คะแนน 3) เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา 8 คะแนน และ 4) เด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ 8 คะแนน โดยอุ๋นไอรักเนอสเซอร์มีเด็กพัฒนาการด้านร่างกายและสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตนในระดับดี (7 คะแนน) เด็กมีพัฒนาการทางด้านจิตใจ อารมณ์ สังคมในระดับดี (5 คะแนน) เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญาในระดับดี (7 คะแนน) และเด็กได้รับการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่พึงประสงค์ในระดับดี (7 คะแนน) โดยภาพรวมด้านคุณภาพเด็กอยู่ในระดับดี (26 คะแนน)

สรุปได้ว่า อุ๋นไอรักเนอสเซอร์มีการบริหารจัดการตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติโดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ทั้งด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ด้านการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านคุณภาพเด็ก

การวิเคราะห์ SWOT การบริหารจัดการของอุ๋นไอรักเนอสเซอร์

อุ๋นไอรักเนอสเซอร์ เน้นการดูแลเด็กด้วยความรัก ความอบอุ่น และพัฒนาการทางด้าน

ร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ทั้งนี้ เมื่อวิเคราะห์ SWOT แล้ว จึงทำให้ทราบจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการบริหารจัดการของอุ๋นไอรักเนอสเซอร์ได้เป็นอย่างดี รายละเอียดมีดังนี้ จุดแข็ง ได้แก่ มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในพื้นที่ มีสถานที่กว้างขวาง และโปร่งสบาย มีบริการจัดการภายในที่ดี ได้แก่ การมีกล้องวงจรปิดทั่วอาคารและสามารถดูแลบุตรหลานผ่านทางอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา มีระบบการรักษาความสะอาดภายในเป็นอย่างดี และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพิ่มเติม เพื่อพัฒนาทักษะของเด็ก เช่น การเล่นนิทานผ่านสมุดภาพ การร้องเพลง การเล่นน้ำ การเล่นทราย เป็นต้น ขณะที่จุดอ่อน ได้แก่ มีอัตราส่วนพี่เลี้ยงต่อเด็กต่ำกว่ามาตรฐานกำหนด คือ พี่เลี้ยง 1 คน ต่อเด็ก 10 คน ขณะที่ มาตรฐานกำหนดให้พี่เลี้ยง 1 คน ต่อเด็ก 6 คน ซึ่งอาจส่งผลต่อความใกล้ชิดในการดูแลเด็ก รวมทั้งทำให้พี่เลี้ยงขาดโอกาสเข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นในการดูแลเด็กให้ดียิ่งขึ้น และมีการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กโดยการประชุมบ่อยมาก นอกจากนี้ ยังไม่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งความรู้หรือบริการชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กได้ และยังไม่มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชนเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ส่วนโอกาส ได้แก่ มีกฎหมายรองรับ โดยเฉพาะกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการรับใบอนุญาตจัดตั้งสถานรับเลี้ยงเด็ก พ.ศ. 2549 รวมทั้งมีการกำหนดมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติไว้คอยกำกับกับการดำเนินงาน ขณะที่อุปสรรค ได้แก่ มีการแข่งขันด้านราคาในการให้บริการของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในพื้นที่ และการเพิ่มจำนวนของสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในพื้นที่

สรุปได้ว่า อุ๋นไอรักเนอสเซอร์มีจุดแข็งและโอกาสที่โดดเด่น แต่ต้องลดจุดอ่อนในเรื่องอัตราส่วนพี่เลี้ยงต่อเด็กให้เป็นไปตามมาตรฐานที่

กำหนด และสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน พัฒนาตนเองให้เป็นแหล่งเรียนรู้หรือบริการชุมชนในเรื่องพัฒนาการเด็ก รวมทั้งหลีกเลี่ยงอุปสรรค โดยบริการให้บริการที่มีคุณภาพ

แนวทางการพัฒนาอุ้งไอรักเนอสเซอรี่ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

จากการเปรียบเทียบผลการดำเนินงานของอุ้งไอรักเนอสเซอรี่กับมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ พบว่า ภาพรวมด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กอยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารจัดการบุคลากรอยู่ในระดับพอใช้ (3 คะแนน) โดยเฉพาะในประเด็นหัวหน้าศูนย์หรือครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงทุกคนได้รับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง และอัตราส่วนครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยงของศูนย์ ต่อจำนวนเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก และการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับพอใช้ (2 คะแนน) โดยเฉพาะประเด็นการจัดกิจกรรมหรือมีส่วนร่วมกับชุมชนในโอกาสสำคัญตามเทศกาลต่าง ๆ สอดคล้องกับประเพณี ศาสนา และวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ และการจัดศูนย์เด็กเล็กให้เป็นแหล่งความรู้บริการชุมชนในเรื่องพัฒนาการเด็ก ซึ่งอุ้งไอรักเนอสเซอรี่ยังมีการจัดกิจกรรมน้อยมาก แสดงให้เห็นว่า อุ้งไอรักเนอสเซอรี่จะต้องมีการพัฒนาและสนับสนุนให้หัวหน้าศูนย์หรือครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงทุกคนได้เข้ารับการอบรมด้านการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างน้อยปีละ 20 ชั่วโมง โดยให้ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ และการเพิ่มจำนวนครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยงให้มีความสอดคล้องกับปริมาณเด็กที่ใช้บริการตามมาตรฐาน รวมทั้งการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับอุ้งไอรักเนอสเซอรี่ และการเปิดให้อุ้งไอรักเนอสเซอรี่เป็นแหล่งความรู้ในการบริการชุมชนในเรื่องพัฒนาการเด็ก

สรุปได้ว่า อุ้งไอรักเนอสเซอรี่ควรเปิดโอกาสให้ครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงทุกคนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจที่จะพัฒนาความรู้ในด้านต่าง ๆ และมีการเพิ่มจำนวนครูผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงให้สอดคล้องกับมาตรฐานที่กำหนด รวมทั้งการให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมและเป็นแหล่งความรู้ด้านเด็กในชุมชนด้วย และผู้ปกครองเด็กควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม และมีการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเด็กให้กับผู้ปกครอง สิ่งเหล่านี้ย่อมนำไปสู่การพัฒนาอุ้งไอรักเนอสเซอรี่ให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการวิจัยการจัดการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ กรณีศึกษาอุ้งไอรักเนอสเซอรี่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยพบประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผลและนำไปสู่ข้อเสนอแนะ รายละเอียดมีดังนี้

มุมมองสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน อุ้งไอรักเนอสเซอรี่มีทำเลตั้งอยู่ในแหล่งชุมชน มีการจัดสถานที่เป็นสัดส่วน กว้างขวาง โปร่งสบาย มีสนามหญ้า มีเครื่องเล่นสนาม มีการแบ่งห้องเรียนเป็นสัดส่วน มีแสงสว่างเพียงพอ และอากาศถ่ายเท และมีอุปกรณ์และสื่อในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การเล่านิทานผ่านสมุดภาพและการร้องเพลง ซึ่งช่วยพัฒนาด้านสมาธิการฟังให้กับเด็ก การเล่นน้ำในสระน้ำตื้น ซึ่งช่วยให้เด็กได้เรียนรู้ธรรมชาติของน้ำ และการเล่นทรายในสนามทราย ซึ่งช่วยพัฒนากล้ามเนื้อของเด็ก อีกทั้งยังมีกล้องวงจรปิดให้เฝ้าติดตามเด็กได้ตลอดเวลา เพื่อลดความวิตกกังวลของผู้ปกครอง สอดคล้องกับ มัญชุมาศ จักรสิรินทร์ (2551: 108) ที่ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบรรยากาศสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนของจังหวัดในเขตตรวจราชการ 5 พบว่า เหตุผลที่ผู้ปกครองพาเด็กมาฝาก คือ การเดินทางมาสถานรับ

เลี้ยงเด็กสะตอกและไก่ที่อยู่อาศัย รองลงมา คือ ความปลอดภัยและการแสดงความรับผิดชอบของผู้บริหารและครูในสถานรับเลี้ยงเด็ก เช่นเดียวกับ ฌักมาร์ รัตนเดชาพิทักษ์ (2552: 100) ที่ศึกษาปัจจัย ส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน ในอำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า ผู้ปกครองมีการปฏิบัติก่อนการตัดสินใจเลือกใช้บริการสถานรับเลี้ยงเด็ก โดยการสังเกตสภาพแวดล้อมของสถานรับเลี้ยงเด็กอย่างละเอียด

มุมมองมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ

อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่มีการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก อยู่ในระดับดี แต่ทว่า มีการบริหารจัดการบุคลากรในระดับพอใช้ อันเนื่องมาจากมีอัตราส่วนของผู้เลี้ยงต่อเด็กในจำนวนที่ไม่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในระดับพอใช้ โดยไม่มีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชน รวมทั้งยังไม่ได้พัฒนาตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้หรือบริการชุมชนในเรื่องพัฒนาการเด็ก สอดคล้องกับ จินตนา กุลากุล (2559: 340) ที่ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้แก่ การบริหารจัดการ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง การจัดการกระบวนการเรียนรู้ อาคารสถานที่ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และการเมืองท้องถิ่น อีกทั้งยังเป็นไปในแนวทางเดียวกับ พงษ์ลัดดา จันทร์เอียด (2555: 104) ที่ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองเด็กมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในกรุงเทพมหานครในระดับมาก

มุมมองการมีส่วนร่วม จากผลการวิเคราะห์ SWOT พบว่า อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ มีจุดอ่อน ได้แก่ การมีอัตราส่วนที่เลี้ยงต่อเด็กต่ำกว่า มาตรฐานกำหนด ส่งผลให้การบริหารจัดการ

บุคลากรยังไม่ดีเท่าที่ควร รวมทั้งทำให้พี่เลี้ยงขาดโอกาสเข้ารับการอบรม เพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จำเป็นในการดูแลเด็กให้ดียิ่งขึ้น การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเด็กโดยการประชุมมีน้อยมาก และยังไม่สามารถพัฒนาตนเองเป็นแหล่งความรู้หรือบริการชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กได้ รวมทั้งยังไม่มีการเชื่อมโยงกับเครือข่ายภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ วิลลาภรณ์ กองการ (2556: 27) ที่ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่าน้อย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลเมืองพล ต้องมีการปรับปรุงด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยการสร้างความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ การสร้างความภาคภูมิใจและสืบทอดในภูมิปัญญาท้องถิ่นของตน โดยเฉพาะการพัฒนาหรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนการสอน การวิจัยในชั้นเรียน หรือสิ่งประดิษฐ์ที่สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ด้านการพัฒนาบุคลากร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาหน่วยงาน โดยการส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ ความสามารถเฉพาะด้านอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เช่นเดียวกับนภัสสร สว่างโคก (2553: 44) ที่ศึกษาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชน และด้านอาคารสถานที่สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย มีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

เช่นเดียวกับ กิตติ กรทอง (2553: 51) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัด

สมุทรปราการ พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถม ศึกษาในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการโดยภาพรวมอยู่ในระดับน้อย ขณะที่ การจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการ เด็กและคุณภาพเด็กอยู่ในระดับดี อีกทั้งยังเป็นไป ในแนวทางเดียวกับ ดาวเหนือ แดนดงยี่ง และมะลิ วัลย์ น้อยบัวทิพย์ (2559: 27) ที่ศึกษาแนวทางการ ดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุน จากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ พบ ว่า การดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการ สนับสนุนจากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นราย ด้านพบว่า ด้านงบประมาณอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ ด้านอาคารสถานที่ ด้านบุคลากร ด้านวิชาการ และด้านความสัมพันธ์กับชุมชน ขณะที่ ธนเสฏฐ์ สุภามาศ (2557: 50) ซึ่งศึกษาการมี ส่วนร่วมของชุมชนล้านนาในการบริหารสถาน ศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าก่อย อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ระดับการ มีส่วนร่วมของกลุ่มคนในการบริหารจัดการสถาน ศึกษา กลุ่มประชาชนและผู้ปกครอง ควรมีส่วนร่วม โดยอ้อมในการสนับสนุน ส่งเสริม และร่วมปฏิบัติ ใ้ในงานหรือโครงการของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย สอดคล้องกับ พงษ์ไทย อัยวรรณ (2558: 154) ที่ ศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วม ในการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอ นาคู จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า กลุ่มผู้ปกครองมีส่วน ร่วมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่า เฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ ความปลอดภัย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย

สรุปได้ว่า อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ มีสถานที่ สิ่ง อำนวยความสะดวก และความปลอดภัยตาม

มาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ แต่อุ๋นไอรักเนอส เซอรี่จะต้องมีการพัฒนาในประเด็นการมีส่วนร่วม ของครูผู้ดูแลหรือครูพี่เลี้ยงในการตัดสินใจพัฒนา ตนเอง ผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการ ประชุม รวมทั้งส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเด็กให้กับผู้ ปกครอง ตลอดจนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วน ร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของอุ๋นไอรักเนอสเซอ รี่อีกด้วย

สรุป

อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ เป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก เอกชนที่มีการขออนุญาตอย่างถูกต้อง มีการปฏิบัติ ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติในภาพรวมใน ระดับดี ทั้งในด้านสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย แต่อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่มีครูผู้ ดูแลหรือครูพี่เลี้ยงในปริมาณที่ไม่เพียงพอต่อการ ดูแลเด็ก และการพัฒนาความรู้ให้แก่หัวหน้าศูนย์ ครูหรือผู้ดูแลเด็กหรือครูพี่เลี้ยงทุกคน ยังไม่เป็นไป ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ดังนั้น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดสงขลา จึงควรติดตามกำกับให้อุ๋นไอรักเนอ สเซอรี่ได้ปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ อย่างเคร่งครัด

ขณะเดียวกันอุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ควรเปิด โอกาสให้ครูผู้ดูแลหรือครูพี่เลี้ยงมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจพัฒนาตนเองในการอบรม เพื่อเพิ่มพูน ทักษะในการดูแลเด็กให้ดียิ่งขึ้น และผู้ปกครองเด็ก ควรเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม รวมทั้งส่งเสริม ความรู้เกี่ยวกับเด็กให้กับผู้ปกครอง ตลอดจนเปิด โอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม ต่าง ๆ เพื่อสร้างเครือข่ายภายในชุมชน โดยนัยนี้ ย่อมเป็นการเปิดโอกาสให้อุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ได้ พัฒนาตนเองเป็นแหล่งความรู้ด้านเด็กสำหรับ ชุมชน อันจะเป็นการยกระดับคุณภาพการบริหาร จัดการอุ๋นไอรักเนอสเซอรี่ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ อุ๋นไอรักเนอสเซอรีควรมีการปรับปรุงการบริหารจัดการบุคลากร โดยการปรับอัตราส่วนครูผู้ดูแลเด็ก/ครูพี่เลี้ยงของศูนย์ฯ ต่อจำนวนเด็กปฐมวัยที่เหมาะสมให้เป็นไปตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก และควรมีการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม โดยอุ๋นไอรักเนอสเซอรีควรส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับเด็กให้กับผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุม รวมทั้งพัฒนาตนเองให้เป็นแหล่งความรู้หรือบริการชุมชนในเรื่องการพัฒนาเด็กให้กับชุมชน และมีการจัดการกิจกรรมตามเทศกาลต่าง ๆ โดยให้ชุมชนและภาคีที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมอย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลาควร

ติดตามกำกับให้อุ๋นไอรักเนอสเซอรีได้ปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติอย่างเคร่งครัด ทั้งด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านคุณภาพเด็ก และหามาตรการในการกำกับหรือหนุนเสริมอื่น ๆ โดยเฉพาะการไม่ต่อใบอนุญาตศูนย์เด็กเล็กให้ หากอุ๋นไอรักเนอสเซอรีไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติได้ อันจักนำไปสู่การยกระดับคุณภาพการบริหารจัดการอุ๋นไอรักเนอสเซอรีให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการนำมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติไปใช้ในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนอื่น ๆ ของจังหวัดสงขลาต่อไป เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ กรทอง. (2553). "การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ". *วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. 4(1): 51.
- จินตนา กุลากุล. (2559). "ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยกระดับประสิทธิภาพการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ". *วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต*. 4(3): 340.
- ดาวเหนือ แดนดงยิ่ง และมะลิวัลย์ น้อยบัวทิพย์. (2559). แนวทางการดำเนินงานด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากทุกภาคส่วนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. 35(5): 23-32.
- ชนเสฏฐ สุภาภาศ. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนล้าหน้าในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน: กรณีศึกษาชุมชนบ้านป่าก่อ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารเกษตรศาสตร์ (สังคม)*. 35(1): 50.
- ณภัทร รัตนเดชาพิทักษ์. (2552). ปัจจัยส่วนประสมการตลาดบริการที่มีผลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเลือกสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในอำเภอเมืองเชียงใหม่ (การค้นคว้าอิสระปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาการตลาด). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่: เชียงใหม่.
- พงษ์ลัดดา จันทร์เอียด. (2555). ความพึงพอใจของผู้ปกครองเด็กที่มีต่อการจัดบริการสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พงษ์ไทย อัยวรรณ. (2558). สภาพและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลบ่อแก้ว อำเภอนาขุ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารวิชาการแพรวกาฬสินธุ์*. 2(2) : 154.
- แพรว สมบัติใหม่. (2553). เจตคติและการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กของผู้ดูแลเด็กในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนของจังหวัดลำพูน (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาสุขภาพจิต: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัสสร สว่างโคก. (2553). การดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามทัศนะของบุคลากรเขตอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*. 4(1): 44.
- มนัสนันท์ อินทร์ตะสีบ. (2557). องค์ประกอบในการตัดสินใจของผู้ปกครองในการนำเด็กเข้ารับการดูแลในสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนในเขตอำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). สาขาการบริหารการศึกษา: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- มัญชумаต จักรสิรินนท์. (2551). ความความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อบรรยากาศสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชนของจังหวัดในเขตตรวจราชการ 5 (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). สาขาการจัดการทั่วไป: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- วิลาภรณ์ กองการ. (2556). แนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กน่ายุ. *วารสารการเมืองการปกครอง*. 3(2): 27.

- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดสงขลา. (2559). *ทะเบียนสถานรับเลี้ยงเด็กเอกชน จังหวัดสงขลา*. สงขลา: กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อ้อยทิพย์ สุทธิสาร. (2553). *อุปสงค์ต่อสถานรับเลี้ยงเด็กในอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี (สารนิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาเศรษฐศาสตร์การจัดการ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัญมณี โชติสุวรรณ. (2550). *ผลการจัดกิจกรรมการศึกษาในระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการปฏิบัติงานของผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดจันทบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต)*. สาขาการศึกษาในระบบโรงเรียน : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม : ลักษณะสำคัญและการประยุกต์ใช้ในชุมชน

The Participatory Action Research: Key Features and Application in Community

อมาวาสี อัมพันศิริรัตน์¹, พิมพิมล วงศ์ไชยา²

Amavasee Ampansirirat¹, Pimpimon Wongchaiya²

บทคัดย่อ

การวิจัยเป็นเส้นทางของการเปิดความรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง กระบวนการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นเกลียวของวงจรการสะท้อนคิด และการปฏิบัติ เริ่มจากการสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น สะท้อนคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และวางแผนเพื่อการเปลี่ยนแปลง และลงมือปฏิบัติตามแผนสังเกตผลจากการปฏิบัติ และวางแผนซ้ำ จนกว่าเกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่ปฏิบัติอยู่ให้ดีขึ้น สิ่งเหล่านี้นับว่าเป็นการปฏิบัติทางสังคม เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่แต่ละขั้นตอนผู้ที่เกี่ยวข้องในสถานการณ์นั้นๆ ต้องเข้ามามีส่วนร่วมตลอดกระบวนการ มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นการเสริมพลังอำนาจให้ความมั่นใจและสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นในปัจเจกบุคคล ทำให้เข้าใจอย่างมีวิจารณญาณ และเป็นการสะท้อนคิดในประเด็นต่างๆ ในสังคม ซึ่งวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีคุณลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ กระบวนการวิจัยเป็นวงจร เป็นวิธีที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ เป็นพลวัต เป็นการพัฒนา และเป็นการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างมีวิจารณญาณ

ในบทความนี้จะเสนอเกี่ยวกับความหมาย และความสำคัญของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม วิธีการแสวงหาความรู้โดยวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับรูปแบบการวิจัยอื่นๆ ลักษณะสำคัญของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการนำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาประยุกต์ใช้ในชุมชน

คำสำคัญ : การวิจัย การวิจัยเชิงปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมชุมชน

¹ อาจารย์, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี สงขลา โทร 086-0413020 อีเมลล์ aamavasee@hotmail.com

² อาจารย์, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา โทร 081-961-6204 อีเมลล์ pimpimon@hotmail.com

¹ Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Songkhla

² Lecturer, Boromarajonani College of Nursing, Phayao

Abstract

Research is a means to discover knowledge leading to change. Participatory action research (PAR) is an approach to research in communities that emphasizes participation and action. It seeks to understand the world by trying to change it collaboratively, and following reflection. The process of PAR is a spiral of reflective thinking cycles, and practice. The process consists of observation, mutual reflection, exchanging thoughts and learning together, plan for change, conducting an action plan, observation of the result of the implementation, and repeating/reviewing the action plan until achieving a better change. The process of PAR is considered as a social practice, and a learning process with involvement of stakeholders in every step throughout the whole process. Moreover, the stakeholders exchange experiences with each other. It is an empowering process, providing freedom, building individual consciousness, promoting critical thinking, and reflective thinking about social issues. The six main features of PAR include being a research process cycle, a participation of stakeholders, a systematic learning, a dynamic system, a development process, and a critical analysis of situations.

This article presents definition, the importance of PAR, complimentary approaches to inquiry between PAR and other research methods, the key features of PAR, and an application of PAR in community.

Keywords : Research Participatory Action Research Community

บทนำ

การวิจัยเป็นเส้นทางของการเปิดความรู้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research/ PAR) เป็นการแสวงหาความรู้เพื่อความเข้าใจและพัฒนาสิ่งต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลง หัวใจสำคัญคือการเก็บรวบรวมข้อมูล การสะท้อนคิดที่นักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย (participant) ทำไปด้วยกัน ดังนั้นจึงเกิดความเข้าใจและพัฒนาการปฏิบัติร่วมกันภายใต้สถานการณ์ที่ค้นพบด้วยตัวเอง กระบวนการสะท้อนคิดเป็นทิศทางที่เชื่อมโยงกับการปฏิบัติ กระบวนการของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ควรต้องมีการเสริมพลังอำนาจและนำไปสู่การให้ประชาชนรู้สึกอยู่เหนือการถูกควบคุมในการดำเนินชีวิต ดังนั้นการวิจัยเชิงปฏิบัติการจึงเป็นรูปแบบของการทำความเข้าใจและปรับปรุงสถานการณ์

เฉพาะที่พบว่ามีปัญหา หรือช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ นโยบายกับการปฏิบัติ และการวิจัยกับการปฏิบัติงานจริง Stringer (2007) กล่าวว่าวิธีการเรียนรู้ที่ดีที่สุดคือการกระทำ และวิธีการกระทำที่ดีที่สุดคือการเรียนรู้ ในวิจัยเชิงปฏิบัติการ การเรียนรู้และการกระทำเป็นสิ่งที่ไปด้วยกัน ดังนั้นวิจัยจะไม่แยกจากการปฏิบัติ นอกจากนี้ยังเป็นการส่งเสริมความสามารถของทุกคนให้มีส่วนร่วม มีความเท่าเทียม ทุกคนได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าเท่าเทียมกัน มีอิสระจากการถูกกดขี่ และยกระดับคุณภาพชีวิต ที่สามารถแสดงออกอย่างเต็มศักยภาพของแต่ละคน

ปรัชญาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) สอดคล้องกับแนวคิด “หลังยุคทันสมัย (postmodern tradition) ที่การวิภาษวิธีในการสร้างความเข้าใจ และมองว่าผู้มีส่วนร่วมไม่เหมือน

วัตถุ (objectivity) และความจริงเป็นสิ่งที่มีความหมายอยู่ อย่างเกิดขึ้น (Kelly, 2005) Attwood (1997) กล่าวว่าปรัชญาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ประกอบด้วย แนวคิดที่คนมีสิทธิในการตัดสินใจการพัฒนาและตระหนักถึงความต้องการ สำหรับการมีส่วนร่วมในการให้ความหมายของคนในท้องถิ่น ในกระบวนการเกี่ยวกับการวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ของเขา เพื่ออยู่เหนือการถูกควบคุมหรืออำนาจ นอกจากนี้ยังนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) อาจจะมีรูปแบบของพื้นที่สาธารณะ (public space) ในที่ซึ่งผู้มีส่วนร่วมและนักวิจัยสามารถปรับเปลี่ยนความรู้ของเขาสู่การผลักดันเกี่ยวกับการปกครอง สังคม เศรษฐกิจ และบริบทของครอบครัวในชุมชนที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของเขา นอกจากนี้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นกระบวนการวิจัยที่เป็นวงจรของการสะท้อนคิด และการปฏิบัติ (Marshall & Rossman, 2006; Selener, 1997)

ทำไมต้องทำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 เป็นต้นมา หน่วยงานสาธารณสุขและระบบสุขภาพทั้งหมดปรับตัวให้เรื่องของสุขภาพเป็นภารกิจของทุกคนที่จะต้องมีส่วนร่วมปกป้องตนเองให้พ้นจากโรคภัยไข้เจ็บ ส่งเสริมสุขภาพ และดูแลสุขภาพตนเอง โดยมีหน่วยงานสาธารณสุขสนับสนุน การปรับเปลี่ยนเช่นนี้ต้องการองค์ความรู้ที่นำไปสู่การปฏิบัติที่เห็นผล และสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนต่างๆ จึงจำเป็นต้องใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการกันอย่างแพร่หลายมากขึ้น (ศิริพร จิรวินท์กุล, 2555) ลักษณะเฉพาะของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการมีส่วนร่วมในการทำงานเพื่อทำสิ่งต่างๆ ให้ดีขึ้น เป็นการเผยแพร่ความรู้ผ่านประสบการณ์ชีวิตของผู้ร่วมวิจัย (Crane & O'Regan, 2010) การวิจัย

เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ไม่เพียงแต่เป็นวิจัย แต่ยังเป็นการกระทำเพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง/พัฒนา การทำซ้ำ ๆ ในกระบวนการวิจัย โดยคนในชุมชนมีความร่วมมือกับนักวิจัย ตลอดกระบวนการวิจัย ตั้งแต่เริ่มต้นการออกแบบการนำเสนอผลวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) มีน้อยอยู่ 3 ประการคือ (วรรณดี สุทธิวรารกร, 2557) คือ 1) การวิจัย เพื่อให้ได้ความรู้ 2) การปฏิบัติการ เพื่อใช้ความรู้และสะท้อนผลการปฏิบัติ ที่มีที่มาจากการใช้ความรู้ และ 3) การมีส่วนร่วม ที่มีความหมายของการเป็นเจ้าของการเปลี่ยนแปลง การสร้างความรัก ความผูกพัน และความหวังในกระบวนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลง 3 อย่าง คือ 1) พัฒนาจิตสำนึกอย่างมีวิจญาณของนักวิจัยและผู้ร่วมวิจัย 2) พัฒนาชีวิตของผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัย และ 3) เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมและความสัมพันธ์ทางสังคม เป็นการวิจัยที่เริ่มต้นจากคนที่หนึ่ง มาสู่คนที่สอง และมาสู่คนที่สาม หรือตลอดจนสร้างการเปลี่ยนแปลงระดับมหภาค

ใครควรจะเป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วม ?

วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางสังคมให้ดีขึ้น ดังนั้นผู้ที่ควรเข้าร่วมคือคนที่เผชิญกับปัญหานั้นๆ และมีผลกระทบมากที่สุด ซึ่งเราเรียกว่า "participatory" จุดเด่นของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม คือสามารถนำไปปฏิบัติได้ในบริบทที่ซับซ้อน กับผู้ใช้บริการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาศักยภาพของประชาชน (Crane & O'Regan, 2010) การมีส่วนร่วมจะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อสามารถสนับสนุนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง และส่งเสริมให้บุคคลในกลุ่มให้สามารถปฏิบัติงานที่มีความสำคัญร่วมกันได้ และสนับสนุนให้เรียนรู้ที่จะกระทำโดยตนเอง

วิธีการแสวงหาความรู้ ในรูปแบบของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม และการวิจัยรูปแบบอื่น ๆ

Crane & O'Regan (2010) ได้กล่าวถึงวิธีการแสวงหาความรู้ ในรูปแบบต่างๆ 4 วิธี ดังแผนภาพที่ 1 มีความแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับว่าใครคือศูนย์กลางของกระบวนการแสวงหาความรู้? ใครคือผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับคำถามการวิจัย และอะไรคือสิ่งที่ค้นพบ? แต่เป้าหมายสุดท้ายเหมือนกันคือเพื่อการปรับปรุง/พัฒนาสถานการณ์ต่างๆ ดังนี้

1) การวิจัยแบบดั้งเดิม (Traditional research) เป็นวิธีคิดทางด้านการศึกษานักวิชาการเป็นศูนย์กลางของกระบวนการวิจัย การตั้งคำถามการวิจัย และการแปลผลความรู้ที่ได้รับการยอมรับผ่านผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นนักวิชาการ หรือนักวิชาการในสถาบันการศึกษา (เช่น งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสาร งานวิทยานิพนธ์ เป็นต้น)

2) การสะท้อนคิด (Reflective/ reflexive practice) ใช้นักปฏิบัติและการพัฒนาแนวทางปฏิบัติเป็นศูนย์กลางในกระบวนการวิจัย นักปฏิบัติจะเป็นผู้ตั้งคำถามการวิจัยและแปลผลจากบริบทการปฏิบัติ การพัฒนาวิชาชีพและกลยุทธ์ที่สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติ ในกระบวนการสะท้อนคิดต้องทำร่วมกับ "ผู้ตรวจการ" ในรูปแบบของการประชุมร่วมกัน ร่วมกับผู้บริหาร หรือประชุมอย่างเป็นทางการกับเพื่อนร่วมงาน

3) กระบวนการแสวงหาความรู้โดยองค์กร (Agency inquiry process) กระบวนการเหล่านี้ถูกสอดแทรกในอำนาจของสถาบัน (เช่น ผู้บริหาร ผู้ให้ทุน เป็นต้น) เป็นศูนย์กลางของกระบวนการแสวงหาความรู้ กลยุทธ์ของการแสวงหาความรู้นี้สามารถรวมถึงการประเมินผลอย่างมีรูปแบบ การรวบรวมข้อมูล กระบวนการประกันคุณภาพ การวางแผนเชิงกลยุทธ์ และการทำโครงการวิจัยต่างๆ กระบวนการตั้งคำถามการวิจัยขึ้นอยู่กับผู้บริหาร

4) การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อการปลด

ปล่อย (Emancipatory action research) ศูนย์กลางของกระบวนการแสวงหาความรู้คือประชาชนผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้นๆ และเป็นผู้มีอำนาจน้อย เขาตัดสินใจว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการค้นหาในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เช่น ปัญหาเด็กไร้ที่อยู่ การวิจัยแบบนี้อาจจะได้รับการสนับสนุนหรือเริ่มต้นโดยผู้อื่นในชุมชน (เช่น นักปฏิบัติ)

วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ใช้วิธีการสะท้อนคิดเป็นพื้นฐาน การสะท้อนคิดสามารถใช้โดยนักปฏิบัติการต่างๆ เปลี่ยนแนวคิดทางสังคมจากรูปแบบเดิมที่เชื่อว่าความรู้ต้องมาจากผู้เชี่ยวชาญ แต่วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเป็นการสร้างทฤษฎีได้ ทุกขณะตลอดกระบวนการวิจัย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และเพิ่มพูนความรู้ตลอดกระบวนการ เป็นวิธีการแสวงหาความรู้เพื่อแก้ปัญหาสังคมที่ผู้มีส่วนร่วมถูกกดขี่ และประชาชนที่อยู่กับปัญหาช่วยกันแก้ไข ตลอดกระบวนการวิจัยร่วมกับนักวิจัยจากวิชาชีพ (Crane & O'Regan, 2010)

แผนภาพที่ 1 วิธีการต่างๆ ในการแสวงหาความรู้ (Crane & O'Regan, 2010)

ลักษณะสำคัญของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

รูปแบบต่างๆ ของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม อาจแตกต่างกันขึ้นอยู่กับผู้เขียน

อย่างไรก็ตาม ลักษณะเฉพาะที่สำคัญของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีดังนี้

1. PAR เป็นวงจร

วงจรของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบคือ การสังเกต การสะท้อนคิด การวางแผน การปฏิบัติ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังแผนภาพที่ 2

แผนภาพที่ 2 วงจรการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Crane & O'Regan, 2010)

การสังเกต การสังเกตที่ดีต้องการการเฝ้ามองดูว่าอะไรเกิดขึ้นและพรรณนาตามความเป็นจริง เพื่อเตรียมข้อมูลในการสะท้อนคิด โดยการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง

การสะท้อนคิด ขั้นตอนการสะท้อนคิดประกอบด้วย

1) ถอยกลับมาและสะท้อนคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้น ให้เวลากับการเข้าร่วมและฟังผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในส่วนที่มีมุมมองและการตีความที่ต่างกัน

2) พัฒนาความคิดต่างๆ หรือทฤษฎี เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้น มีการระดมสมองโดยการพูดคุยกัน การแลกเปลี่ยนกันอย่างลึกซึ้ง และการนำสิ่งต่างๆ มาประติดประต่อกัน

3) การแลกเปลี่ยนความคิดต่างๆ กับผู้อื่น เกี่ยวกับการตีความ และการให้ความหมาย ได้แก่

การเปรียบเทียบสิ่งที่เราสังเกตเห็นกับสิ่งที่ปรากฏ

4) คำว่า “แลกเปลี่ยน” หมายถึงการแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับการกระทำใหม่ๆ อย่างไม่เพียงทางทฤษฎี และความเข้าใจใหม่ๆ ร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และยังหมายถึงการแลกเปลี่ยนอย่างเป็นทางการเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยด้วยคำถาม การปฏิบัติ และสิ่งค้นพบต่างๆ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการกระทำใหม่ การแลกเปลี่ยนยังรวมถึงการรายงานวิจัยเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะ

การวางแผน ประกอบด้วย 1) ตั้งคำถามที่จะต้องหาคำตอบให้ชัดเจน 2) ระบุกิจกรรมต่างๆ ที่ทดลอง 3) การพัฒนาแผนปฏิบัติการ

การลงมือปฏิบัติ (Act) ประกอบด้วย

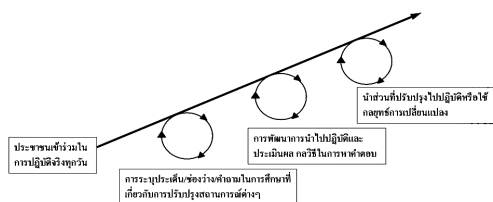
- 1) เป็นการทำตามที่วางแผนไว้อย่างเป็นทางการ
- 2) การสื่อสารกับผู้อื่นและเข้าร่วมในกระบวนการ
- 3) ติดตามสิ่งที่เกิดขึ้น

การแลกเปลี่ยน (share) ประกอบด้วย

- 1) นำสิ่งที่ยังมีคำตอบไม่แน่นอนมาแลกเปลี่ยนในกลุ่ม
- 2) เชิญชวนคนอื่นๆ ให้สะท้อนคิดว่า แต่ละคนได้พบอะไร
- 3) กำหนดขอบเขตข้อสรุปของแต่ละคนและพิจารณาสิ่งที่จะนำไปปฏิบัติเพื่อวางแผนในวงจรต่อไป

Stringer (2007) ได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างทฤษฎี ปรัชญา วิธีการวิจัย และวิธีปฏิบัติ เพื่อแก้ปัญหา มี “การสะท้อนคิด และการปฏิบัติ” เป็นส่วนสำคัญมาก

วิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีกรอบแนวคิดและเครื่องมือสำหรับการพัฒนาและกลยุทธ์ในการปฏิบัติ อย่างไรก็ตามไม่มีกลยุทธ์ใดที่เหมาะสมกับทุกๆ บริบท แต่ต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมดังแผนภาพที่ 3

แผนภาพที่ 3 โมเดลพื้นฐานของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม: การปรับปรุงสถานการณ์ต่างๆ จากการปฏิบัติสู่การพัฒนา (Crane & O'Regan, 2010)

แผนภาพดังกล่าว เป็นกระบวนการของวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย การสังเกตเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ นำข้อมูลมากำหนดหรือระบุปัญหา การวางแผน การลงมือปฏิบัติการและประเมินผล เสมือนเป็นการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

การกำหนดหรือการระบุปัญหา ข้อมูลจะถูกรวบรวมเพื่อเป็นรายละเอียดสำหรับการวินิจฉัยปัญหา และมีหลักการวางคำตอบที่เป็นไปได้ จากแผนปฏิบัติการที่เกิดขึ้น ซึ่งจากขั้นตอนนี้อาจเรียกว่าเป็นการกำหนดหัวข้อการวิจัยได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ที่สอดคล้องกับปัญหาวิจัยที่วินิจฉัย หรือกำหนดได้ การวางแผนปฏิบัติ โดยการพิจารณาทางเลือกการปฏิบัติก่อนการดำเนินการ ซึ่งในการวางแผนปฏิบัติการก่อนการดำเนินการลงมือปฏิบัติจะช่วยให้การวิจัยที่จะดำเนินการต่อไปมีแนวทางที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การลงมือปฏิบัติการ ด้วยการเลือกแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมที่ได้จากการวางแผนในขั้นต้น และประเมินการปฏิบัติ โดยการศึกษาลำดับขั้นตอนการปฏิบัติ แล้วนำแนวทางการประเมินที่เตรียมไว้มากลับมาลองอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ประเมินจริง นำส่วนที่ปรับปรุงไปปฏิบัติ หรือใช้กลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง มีการตีความสิ่งที่ค้นพบว่ามีความสำเร็จประการใดที่เกิดจากการปฏิบัติการดังกล่าว และจะถูกนำมาประเมินใหม่อีกครั้ง

2. PAR เป็นวิธีการที่อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมในกระบวนการปฏิบัติและสะท้อนผล (Praxis) เป็นกระบวนการที่มีชีวิต ขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยไม่มีการตัดสินใจหรือกำหนดเวลาที่แน่นอนล่วงหน้า ไม่มีการกำหนดคำถามหรือความสัมพันธ์ที่แน่นอน ผู้มีส่วนร่วมทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การระบุปัญหา การสำรวจ วิเคราะห์ ข้อมูล การลงมือปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น (Smith, 1997) ตลอดกระบวนการวิจัยผู้มีส่วนร่วมเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาไปด้วยกัน (Stringer, 2007)

3. PAR เป็นการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ

วิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นวิธีการศึกษาอย่างเป็นระบบที่ส่งเสริมให้คนค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่เขาเผชิญอยู่ในชีวิตประจำวัน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Stringer, 2007) ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความรู้เพื่อการแก้ปัญหา (knowledge for action) ไม่ใช่ความรู้เพื่อความเข้าใจ (knowledge for understanding) เป็นความรู้ที่สร้างโดยประชาชน คนชายขอบ (popular/ lay knowledge) และเขาเป็นผู้รับประโยชน์ เป็นผู้ใช้ความรู้นั้นโดยตรง ดังนั้น PAR เป็นการวิจัยที่กระบวนการสร้างความรู้ และการใช้ความรู้เป็นเรื่องเดียวกัน

4. PAR เป็นพลวัตร

กระบวนการของ PAR จะมีความยืดหยุ่นมากในแง่ของกิจกรรม เวลา และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การทำวิจัยแบบ PAR จึงเป็นการยากที่จะกำหนดกิจกรรมที่ตายตัว เพราะที่ศกศึกษาวิจัย ลักษณะกิจกรรม ความสำเร็จของงานวิจัยขึ้นกับความพร้อม และภูมิหลังของผู้ร่วมวิจัย

5. PAR เป็นการพัฒนา

กระบวนการของ PAR เป็นการปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ผู้มีส่วนร่วมจะพัฒนาความสามารถในการคิด และทำงานด้วยกันเพื่อชีวิตที่ดีกว่า องค์ความรู้ทักษะ และทรัพยากรต่างๆ จะถูกนำมาแบ่งปันใน

วิถีทางที่เสมอภาค ยุติธรรม ภายใต้โครงสร้างความสัมพันธ์ที่เป็นธรรม

6. PAR เป็นการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างมีวิจักษณ์ญาณเพื่อให้เกิดความเข้าใจในสถานการณ์อย่างแท้จริงตามธรรมชาติของสถานการณ์นั้นๆ จึงต้องใช้การวิเคราะห์อย่างมีวิจักษณ์ญาณ อันจะนำไปสู่การทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแก้ไขอย่างลึกซึ้งและเหมาะสม

วิธีการศึกษาของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมีหลายวิธี ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยต้องพิจารณาตามความเหมาะสมกับสถานการณ์หรือประเด็นต่างๆ และร่วมมือกันในการสร้างวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสม (Gillis & Jackson, 2002; McNiff & Whitehead, 2006; Stringer & Genat, 2004) อย่างไรก็ตามนักวิจัยมักเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างน้อย 3 วิธีเพื่อข้ามข้อจำกัดต่างๆ และเป็นการตรวจสอบสามเส้า (triangulate data) เพื่อสามารถแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (Streubert & Carpenter, 1995) ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม การบันทึกภาคสนาม การสัมภาษณ์ การบันทึกประจำวัน การใช้แบบสอบถาม และการสำรวจ เป็นวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่นิยมใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) (Gillis & Jackson, 2002; Greenwood & Levin, 2001; McNiff & Whitehead, 2006) อย่างไรก็ตามในที่นี่จะนำเสนอวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธี ได้แก่ การสนทนากลุ่ม การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์

การสนทนากลุ่ม เป็นรูปแบบการสัมภาษณ์แบบกลุ่มที่มีการสนทนาระหว่างผู้ร่วมวิจัยในการรวบรวมข้อมูลประมาณ 7-12 คน ซึ่งต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่กำลังศึกษา ใน

ระหว่างการสนทนากลุ่ม ผู้วิจัยต้องสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการอภิปรายและกระตุ้นให้มีมุมมองต่างๆ (Marshall & Rossman, 2006) ตามแนวคิดของการวิจัยเชิงปฏิบัติการผู้มีส่วนร่วมทุกคนจะได้รับการยอมรับและให้คุณค่าเท่าเทียมกันทุกคน ให้โอกาสทุกคนมีส่วนร่วมในการสื่อสารขณะสนทนากลุ่ม (McTaggart, 1997)

การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ที่มากพอ ผู้วิจัยจะกลายเป็นผู้ร่วมคนหนึ่งในกระบวนการสังเกตและสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานการณ์นั้นๆ การฟัง การเห็น และประสบการณ์ที่เป็นจริงของสถานการณ์ทางสังคมของผู้มีส่วนร่วม (Marshall & Rossman, 2006) ดังนั้นนักวิจัยเป็นเสมือนผู้สังเกตอย่างมีส่วนร่วม ไม่เพียงแต่กิจกรรมสังเกตการมีส่วนร่วม และลักษณะทางกายภาพของสถานการณ์ แต่ยังคงเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ที่เหมาะสมในสังคม

การสังเกตอย่างมีส่วนร่วม เป็นการเก็บข้อมูลอย่างเป็นระบบ การบันทึกเหตุการณ์ และพฤติกรรมต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสถานการณ์ ผ่านการให้รายละเอียดและบันทึกภาคสนามอย่างเข้าใจ (Marshall & Rossman, 2006) ผู้วิจัยเป็นผู้รู้ข้อมูลนั้นๆ เกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในสังคมที่ถูกคลี่ออกมา ผู้วิจัยต้องมีมุมมองที่กว้าง คาดการณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้นและมีโอกาสจะเกิดขึ้นต้องอธิบายรายละเอียดที่จะสื่อสารออกไป และอะไรคือสิ่งที่ยังมีความคลุมเครือในสถานการณ์ (Streubert & Carpenter, 1995)

การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่มักใช้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ส่งเสริมให้ผู้มีส่วนร่วมได้อธิบายสถานการณ์ต่างๆ ของเขา (Stringer, 2007) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสมในการเก็บข้อมูลจากบุคคลที่มีประสบการณ์เรื่องนั้นๆ การสัมภาษณ์ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าถึงความคิดของคน และจดจำคำพูดของเขาามาเขียน มากกว่าที่จะเขียนโดยใช้คำพูดของนักวิจัยเอง ผู้วิจัยศึกษา

ประเด็นต่างๆ เพื่อช่วยในการเข้าถึงมุมมองของผู้มีส่วนร่วมด้วยความเคารพ และให้เกียรติ (Marshall & Rossman, 2006)

เป้าหมายสุดท้ายของการสัมภาษณ์คือ การมีปฏิสัมพันธ์แบบเผชิญหน้าระหว่างนักวิจัยและผู้มีส่วนร่วม ทั้งผู้วิจัยและผู้มีส่วนร่วมได้มีการแลกเปลี่ยนและเรียนรู้ซึ่งกันและกันผ่านกระบวนการสัมภาษณ์ ดังนั้นในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ผู้มีส่วนร่วมทั้งหมดคือผู้ที่อยู่ในการพัฒนาแนวทางการสัมภาษณ์ (Streubert & Carpenter, 1995)

การพัฒนาความน่าเชื่อถือได้ในการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (trustworthy)

ความน่าเชื่อถือได้ในวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม สามารถพิจารณาจาก การมีส่วนร่วมของผู้ที่มีผลกระทบและใกล้ชิดกับสถานการณ์ที่เป็นแนวทางพัฒนาร่วมกัน การมีแหล่งข้อมูลหลายแห่ง และหลายวิธีการในการศึกษา การพัฒนาหลักฐานเชิงประจักษ์จากกระบวนการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบและการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ เป็นกระบวนการที่โปร่งใส มีการสะท้อนคิดอย่างวิพากษ์ มีหลายวงจรในการยืนยัน ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้ง

การนำวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาใช้ในการวิจัยชุมชน

นักวิจัยทุกคนจำเป็นต้องมีความไวและตอบสนองต่อรูปแบบความสัมพันธ์ที่แตกต่างกัน ในเวลาที่ต่างกันของกระบวนการวิจัย อาจมีความจำเป็นสำหรับผู้วิจัยที่ต้องเป็นผู้นำในการวิเคราะห์ข้อมูล ในขณะที่สมาชิกชุมชนต้องเป็นผู้นำในขั้นตอนการลงมือปฏิบัติ เพื่อพัฒนาประเด็นทางสังคมที่เขายู่ เนื่องจากการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมต้องการความผูกพันยึดมั่นของทีมนักวิจัย ต้องให้การศึกษากับผู้มีส่วนร่วม และแบ่งเวลาในการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน ทุกกระบวนการในวงจรวิจัยสามารถดำเนินการตามแผนที่วางไว้

ตัวอย่างวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ที่ทำในชุมชน

ตัวอย่างการนำวิธีดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยจัดเวทีกลางให้ผู้เข้าร่วมมาสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สร้างทีมสร้างเสริมสุขภาพ กำหนดวิสัยทัศน์ และแนวทางการพัฒนาทีม ทีมวิเคราะห์ชุมชน วางแผนเขียนโครงการ ดำเนินโครงการ และประเมินผลโครงการ ผลวิจัยพบว่า เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ทั้งหมดเป็นกระบวนการสร้างเสริมทีมให้เข้มแข็ง โดยมีข้อเสนอแนะว่าควรขยายแนวร่วม/เครือข่าย รวมทั้งการประสานกับองค์กรท้องถิ่นเพื่อผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะ ความต่อเนื่องของกิจกรรมและการพัฒนาชุมชนเป็นสิ่งที่ต้องการการสนับสนุน เพื่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนทางสังคมที่มุ่งสู่สุขภาพ (ศรีเมือง พลึงฤทธิ์ อธิสสา รัตนตะวัน และ ชุมพจน์ อมาตยกุล (2554)

สำหรับการนำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชน เพื่อประเมินสถานการณ์การดื่มสุราและดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชน มีการจัดตั้งทีมนักวิจัยท้องถิ่นจากประชากรในหมู่บ้าน และมีทีมนักวิจัยที่เลี้ยงเป็นผู้ช่วยเหลือ เพื่อดำเนินการตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) จำนวน 6 ขั้นตอนคือ 1) การนำเสนอปัญหาการดื่มสุราต่อชุมชน 2) การตั้งทีมนักวิจัยท้องถิ่น 3) การอบรมให้ความรู้ระเบียบวิธีการวิจัยอย่างง่าย แก่ทีมนักวิจัยท้องถิ่นและสร้างเครื่องมือวิจัย 4) ทีมนักวิจัยท้องถิ่นลงเก็บข้อมูลในชุมชนด้วยวิธีการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ 5) นำเสนอข้อมูลที่วิเคราะห์ได้เกี่ยวกับปัญหาการดื่มสุราในชุมชนป้อนกลับข้อมูลสู่ตัวแทนชุมชน 6) ชุมชนร่วมกันดำเนินโครงการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชน ผลการดำเนินการชุมชนและผู้นำชุมชนมีความตระหนักและให้ความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาการดื่มสุราของชุมชน ดำเนินโครงการปลอดเหล้าในงานศพของชุมชน มีการขยายผลไป 14 หมู่บ้าน

ชุมชนมีความพึงพอใจเข้าร่วมดำเนินการ เนื่องจากเห็นประโยชน์และผลกระทบในการลดความสูญเสียด้านเศรษฐกิจที่ชัดเจน (สุพิมพ์ล ขอผล และคณะ (2557)

การศึกษาวิธีการผลิตกับความมั่นคงของชีวิต จังหวัดศรีสะเกษ ด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม พบว่าเกิดการเรียนรู้ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาของคนในชุมชน สามารถอยู่ด้วยกันตามกฎกติกาของหมู่บ้านโดยสันติชาวบ้านจากที่เคยเป็นผู้ฟังอย่างเดียว เปลี่ยนเป็นการทำให้ชุมชนมีความมั่นใจ ความเชื่อมั่น กล้าคิด กล้าแสดงออกมากขึ้นโดยการพูดคุย และเปลี่ยนกันทั้งภายในและภายนอกชุมชน การขยายความคิดจากวงเล็กสู่วงใหญ่ในชุมชน (ปกรณชัย สุพัฒน์ พงศธร ทวีธนวนิชย์ ณิชฎกร โตะสิงห์ และทองอุ้น มั่นหมาย (2559)

นอกจากนี้ยังมีกรณีตัวอย่างการนำวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมมาพัฒนาระบบการดูแลคนพิการโดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน ภายใต้กรอบการดำเนินงานการฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ และแนวคิดนวัตกรรมการดูแลภาวะเรื้อรัง กระบวนการพัฒนาประยุกต์ใช้การมอง การคิด และการปฏิบัติ ที่มีลักษณะเกื้อกูลปฏิสัมพันธ์ ผลการศึกษาได้นวัตกรรมการดูแลคนพิการ คือ รูปแบบระบบการดูแลคนพิการโดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน ประกอบด้วย 4 แนวคิดหลักคือ 1) การดูแลต่อเนื่องที่ไร้รอยต่อ 2) ความเข้มแข็งของครอบครัว 3) ศักยภาพของชุมชน 4) การเรียนรู้ร่วมกันสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย (รัชนี้ สรรเสริญ เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ และวรรณรัตน์ ลาวัณ, 2556)

สรุป

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม มีความสำคัญอย่างยิ่งในการนำมาใช้ในกระบวนการแสวงหาความรู้ในยุคปฏิรูประบบสุขภาพ เพื่อนำสู่

การเปลี่ยนแปลง/พัฒนาสถานการณ์ต่างๆ ในสังคมที่เป็นปัญหา โดยเปิดโอกาสให้คนในชุมชน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้มีส่วนร่วมวิจัยตั้งแต่สังเกตสิ่งที่เกิดขึ้น สะท้อนคิดร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ วางแผนเพื่อแก้ปัญหา การลงมือปฏิบัติ และประเมินผล ตลอดจนกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการเรียนรู้ และยังเป็นการส่งเสริมความสามารถของทุกคนให้มีส่วนร่วม มีความเท่าเทียม ทุกคนได้รับการยอมรับว่ามีคุณค่าเท่าเทียมกัน มีอิสระจากการถูกกดขี่ และยกระดับคุณภาพชีวิต

ข้อเสนอแนะ

กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) เป็นการเสริมพลังอำนาจ (empowerment) ให้กับคนธรรมดาทั่วไป ทำให้ชาวบ้านเข้มแข็งแกร่งและเรียนรู้ที่จะมีพลังต่อรองกับคนอื่นได้มากขึ้น บนเส้นทางแห่งการเรียนรู้และมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการที่จะสะท้อนความเป็นจริงที่มีความแตกต่างหลากหลาย และมีพลวัตได้ดีที่สุด โดยไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่ต้องมีวิวิธวิทยาที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น ซึ่งอาจจะมีผลทำให้ความท้าทาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าผู้วิจัยไม่คุ้นเคยกับชุมชน หรือมีภูมิหลังทางวัฒนธรรมที่ต่างกับคนในชุมชน นักวิจัยที่ทำการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR) ครั้งแรกในชุมชน ควรจะต้องตระหนักถึงเวลา การสร้างสัมพันธภาพและความรู้ที่จำเป็นก่อนที่จะลงมือปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ เพราะวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมนี้ นักวิจัยต้องพัฒนาความชอบธรรมให้เกิดขึ้น ต้องเปิดใจกว้าง ต่างจากวิจัยแบบดั้งเดิม

เอกสารอ้างอิง

- ปรกรณ์ชัย สุวัฒน์ พงศธร ทวีธนวนิชย์ ณ์จूर โต้ะสิงห์ และทองอุ่น มั่นหมาย. (2559). วิธีการผลิตกับความความมั่นคงของชีวิต จังหวัดศรีสะเกษ. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*. ปีที่ 35(2): 107-120.
- วรรณดี สุทธิรักษาร. (2557). *การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมและกระบวนการทางสำนึก*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สยาม.
- รัชนี้ สรรเสริญ เบญจวรรณ ทิมสุวรรณ และวรรณรัตน์ ลาวัง. (2556). การพัฒนาระบบการดูแลคนพิการ โดยใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน. *วารสารการพยาบาลและการศึกษา* ปีที่ 6(3): 25-41.
- ศิริพร จิรวัดน์กุล. (2555). *การวิจัยเชิงคุณภาพทางการพยาบาล : ระเบียบวิธีวิจัยและกรณีศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: วิทยพัฒน์ จำกัด.
- ศรีเมือง พลึงฤทธิ์ อลิสา รัตนตะวัน และชุมพจน์ อมาตยกุล. (2554). การเสริมสร้างพลังโดยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการสร้างทีมสร้างเสริมสุขภาพที่เข้มแข็ง หมู่ที่ 3 ตำบลคูคต อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี. *วารสารสมาคมพยาบาลฯ สาขาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. ปีที่ 29(4): 23 - 32.
- สุพิมล ขอบผล และคณะ (2557). การใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการดื่มสุราในชุมชนหมู่บ้านหนองเต่าคำใหม่ ตำบลป่าผ่า อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการพัฒนาศุขชนและคุณภาพชีวิต*. ปีที่ 2(3): 313-324.
- Attwood. (1997). *An overview of issues around the use of participatory approaches by post-graduate students*. In IDS, Participatory Research, IDS PRA Topic Pack (February, 1997). Brighton: IDS, University of Sussex.
- Crane, P. & O'Regan, M. (2010). *On PAR Using Participatory Action Research to Improve Early Intervention*. Department of Families, Housing, Community Services and Indigenous Affairs, Australian Government.
- Gillis, A., & Jackson, W. (2002). *Research methods for nurses: Methods and interpretation*. Philadelphia: F.A. Davis Company.
- Greenwood, D., & Levin, M. (2001). Pragmatic action research and the struggle to transform universities into learning communities, In P. Reason & H. Bradbury (Eds.), *Handbook of action research*. London: Sage.
- Kelly, P.J. (2005). Practical suggestions for community interventions using participatory action research. *Public Health Nursing*. 22(1): 65-73.
- Kemmis, S. & McTaggart (2005) Participatory Action Research: Communicative Action and Public Sphere. In DENZIN, Norman K. and Lincoln, Yvona S., (eds.) *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. 3rd ed. London: SAGE Publications
- Marshall, C. & Rossman, G. (2006). *Doing participatory action research, (4th Ed.)*. Thousand Oaks: Sage.
- McNiff, J. & Whitehead, J. (2006). *All you need to know about action research*. Thousand Oaks, CA: Sage.

- McTaggart, R. (1997). *Participatory action research*. New York: State University of New York Press.
- Selenger, D. (1997). *Participatory action research and social change*. New York: Cornell University.
- Stringer, ET. (2007). *Action Research (Third Edition)*. Los Angeles: Sage.
- Stringer, E. & Genat, W. J. (2004). *Action research in health*. Columbus, Ohio: Person Prince Hall.
- Streubert, HJ. & Carpenter,DR. (1995). *Qualitative Research in Nursing: Advancing the Humanistic Imperative*. Philadelphia; Lippincott.

ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย

Effects of Target Cost Management on Competitive Advantage and Performance of Foods Industry in Thailand

ธัญญธร ศรีวิเชียร¹

Thanyatorn Sriwichien¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายบัญชีของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย จำนวน 124 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์พหุคูณและการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์และด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด มีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน 2) การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต ด้านความต้องการของลูกค้า ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุนกิจกรรม และด้านการบริหารทีมงานบุคลากรแบบข้ามสายงาน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน 3) ความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงาน จากผลลัพธ์การวิจัยข้างต้นในการบริหารต้นทุนเป้าหมายมีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน ดังนั้นผู้บริหารธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญในการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการออกแบบการผลิตรวมถึงการผลิตที่จัดต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่า การสร้างห่วงโซ่คุณค่าของต้นทุนกิจกรรม โดยทำการวิเคราะห์การเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ พร้อมทั้งมีการวิเคราะห์และจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ การบริหารทีมงานโดยส่งเสริมบุคลากรมีการทำงานข้ามสายงานและสอดคล้องกันในการดำเนินงานและมีการเรียนรู้นวัตกรรมใหม่ๆ และการนำเทคโนโลยีการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจ การใช้ข้อมูลสารสนเทศมาปรับใช้ การปฏิบัติงานที่ตอบสนองความต้องการของลูกค้าการเสนอสินค้าและบริการที่มีคุณภาพในเวลาอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ : การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ความได้เปรียบทางการแข่งขัน ผลการดำเนินงาน อุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบัญชี คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Lecturer of Accounting, Mahasarakham Business School, Mahasarakham University

Abstract

The purpose of this research was to test the effects of target cost management toward the competitive advantages and the performance of food industry in Thailand. The data was collected from 124 accounting the executives of food industry in Thailand. The research instrument was questionnaire. The statistics were the multiple correlation and multiple regression analysis. The results of the research were as follows: 1) All target cost management on production process design aspect, cost product cycle analysis aspect and market price section analysis aspect positive effect on competitive advantages. 2) Target cost management on production process design aspect, customer demand aspect, activity costs value chain creation aspect and cross-functional team management aspect positive effects on performance. 3) Competitive advantage positive effect on the performance. According to the above research results, the target cost management effect on the competitive advantages and the performances. So the executives of food industry in Thailand should emphasize on using innovation or technology for product design includes production that eliminates costs of unvalued production in creating value chains, the value chain creation of Activity-based Costing by analyzing the activities linkages and analyzing and allocating budgets on cost cycle product and Including team management by enhancing to work with cross-functional team and learn new innovations and using technology for business network, using information to adjust to meet the needs of customers, offering quality products and services immediately.

Keywords : Target Cost Management, Competitive Advantage, Performance, Foods Industry in Thailand

บทนำ

สภาพการดำเนินธุรกิจในปัจจุบันมีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วและมีการแข่งขันสูงทำให้ธุรกิจต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ดังนั้นธุรกิจจำเป็นต้องให้ความสำคัญในวิธีการต่างๆที่เกี่ยวกับการบริหารต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่งชั้น ในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของธุรกิจจากสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อม ทำให้ธุรกิจต้องเข้าใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้น ในฐานะผู้บริหารต้องสามารถกำหนดวิธีการและทิศทางในการนำพาธุรกิจไปสู่เป้าหมายคือกำไรที่ต้องการ (ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ และ จินตนา บุญ

บงการ. 2552: 11) ผู้บริหารจึงต้องมีหน้าที่ในการวางแผน ควบคุมและตัดสินใจในการบริหารงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ เพื่อความอยู่รอดและโอกาสในการเติบโตขององค์กร ระบบข้อมูลต้นทุนจึงเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรให้ความสำคัญ เพราะไม่เพียงแต่จะมีประโยชน์ในการคำนวณต้นทุนสินค้าเพื่อกำหนดราคาขายแล้ว ยังเป็นประโยชน์ในการวางแผน การควบคุม และการตัดสินใจในด้านการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้องค์กรมีการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนตลอดไป (ยุพดี พิลาศลักษณ์. 2554: 5-1)

การประยุกต์แนวคิดการบริหารต้นทุน (Cost Management Implementation) การบริหารต้นทุนไม่ใช่ศาสตร์ในการคิดต้นทุน แต่เป็นการ

บริหารต้นทุนเพื่อสร้างคุณค่าในสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งจะทำให้ธุรกิจมีความได้เปรียบในการแข่งขัน (ดวงมณี โกมารทัต. 2552: 10) จากแนวคิดของการบริหารต้นทุนดังกล่าวนำไปสู่การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ซึ่งต้นทุนเป้าหมายหมายถึง กระบวนการบริหารต้นทุน (Cost Management) และวางแผนกำไร (Profit Planning) ตลอดช่วงของอายุผลิตภัณฑ์ (ดวงมณี โกมารทัต. 2552: 124-125) การประยุกต์แนวคิดการบริหารต้นทุนเป้าหมาย มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต 2) ด้านความต้องการของลูกค้า 3) ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทูลกิจกรรม 4) ด้านการบริหารทีมงานบุคลากรแบบข้ามสายงาน 5) ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ 6) ด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด ทั้งนี้ การบริหารต้นทุนได้มีการประยุกต์แนวคิดของต้นทุนเป้าหมาย (Target Costing) เป็นกระบวนการจัดการ วางแผนต้นทุน และควบคุมการออกแบบกระบวนการผลิตตลอดจนการจัดการกิจกรรมต่างๆ รวมถึงห่วงโซ่คุณค่าของทุกกิจกรรมเพื่อให้สินค้าขายได้ในราคาที่กำหนดตามเป้าหมาย และสามารถทำกำไรหรือผลตอบแทนโดยนำสินค้าออกสู่ตลาดและสามารถต่อสู้กับคู่แข่งได้ภายใต้ราคาที่กำหนดไว้ ย่อมส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage) เป็นความสามารถที่องค์กรดำเนินกิจการของตนเองได้ดีกว่าองค์กรอื่นทำกำไรได้สูงกว่ามาตรฐานของอุตสาหกรรมหรือองค์กรสามารถสร้างให้เกิดคุณค่าแก่องค์กรมากกว่าคู่แข่ง ดังนั้นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการดำเนินธุรกิจ กล่าวได้ว่าเป็นการสร้างรากฐานจำเป็นยิ่ง แนวคิดการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน คือการเป็นผู้นำด้านการสร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์หรือบริการให้มีเอกลักษณ์ที่พิเศษแตกต่างจากคู่แข่ง โดย

จำเป็นต้องมีกลยุทธ์ที่หลากหลายในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน (ธีรยุส วัฒนาศุภโชค 2548: 193-195) ประกอบด้วย 1) ด้านต้นทุน 2) ด้านความแตกต่าง 3) ด้านการมุ่งเน้นบางส่วนของตลาด ดังนั้นความได้เปรียบทางการแข่งขันทั้ง 3 ด้านนี้ ส่งผลต่อผลการดำเนินงานของกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

การดำเนินงานของธุรกิจที่ได้เปรียบทางการแข่งขันมาจากกิจกรรมใดๆ ตามพันธกิจหรือเป้าหมายขององค์กรให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการดำเนินงาน (Performance) เป็นตัวชี้วัดเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่สะท้อนถึงความสามารถในการดำเนินงานบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ รวมถึงความสามารถในการอยู่อย่างยั่งยืนต่อไปในอนาคต ด้วยเหตุนี้ธุรกิจจำเป็นต้องมีการวัดผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นระยะๆ และการวัดผลการดำเนินงานอย่างรอบด้านเป็นระบบ ซึ่งทำให้กิจการสามารถทราบสถานการณ์ในการดำเนินงานในทุกด้าน การวัดผลการดำเนินงานครอบคลุมมุมมองด้านต่างๆ ประกอบด้วย 1) ด้านการเงิน 2) ด้านลูกค้า 3) ด้านกระบวนการภายใน 4) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา (พสุ เดชะรินทร์. 2548: 67-105)

อุตสาหกรรมอาหาร (Foods Industry) เป็นอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากอุตสาหกรรมอาหารเป็นอุตสาหกรรมพื้นฐานในการเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิตภาคเกษตร ปศุสัตว์และการประมงและเป็นแหล่งสร้างรายได้ให้กับภาคอุตสาหกรรมลงไปสู่การสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวเกษตรกรในชนบทด้วยเช่นกัน (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม. 2560: เว็บไซต์) ปัจจุบันอุตสาหกรรมอาหารไทยมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและการแข่งขันทางธุรกิจค่อนข้างสูงรวมถึงประเทศไทยได้ทำการเปิดการค้าเสรี และการส่งออกผลิตภัณฑ์อาหารด้านแปรรูปหรือการถนอมอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดโลก แต่อย่างไรก็ตามจากการเปิดการค้า

เสรีทำให้อุตสาหกรรมอาหารมีคู่แข่งขันภายในประเทศและต่างประเทศและต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เช่นสถานการณ์ภัยแล้งในช่วงต้นปีและปริมาณน้ำฝนที่ไม่เพียงพอต่อการเกษตร ปัญหาผลผลิตประมงไทยไม่เพียงพอปัญหาการขาดแคลนวัตถุดิบ ทำให้ต้องมีการนำวัตถุดิบมาจากต่างประเทศ จากปัจจัยและสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย (อุตสาหกรรมและเครื่องดื่ม ธนาคารออมสิน. 2560: เว็บไซต์) และปัจจุบันรัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีและหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้มีนโยบายไทยแลนด์ 4.0 โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลไทย ซึ่งเป็นโอกาสดีที่อุตสาหกรรมอาหารไทยในการบริหารการดำเนินงานของธุรกิจในการตอบสนองต่อนโยบายของภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและการเติบโตอย่างยั่งยืน

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานสำหรับอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย เพื่อทดสอบว่าการบริหารต้นทุนเป้าหมายมีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร และเพื่อทดสอบว่าความได้เปรียบทางการแข่งขันมีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานหรือไม่ อย่างไร ซึ่งทำการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารฝ่ายบัญชีของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน
2. เพื่อทดสอบผลกระทบของความได้เปรียบทางการแข่งขันที่มีต่อผลการดำเนินงาน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและสมมุติฐานของการวิจัย

1. การบริหารต้นทุนเป้าหมาย (Target Cost Management)

การบริหารต้นทุน (Cost Management) เป็นการบริหารต้นทุนและเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขัน ในการสร้างคุณค่าสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการบริหารต้นทุนไม่ใช่เป็นศาสตร์ในการคิดต้นทุนอย่างเดียวต้องเป็นการบริหารในภาพรวมทั้งหมด เช่น การบริหารด้านการผลิต ด้านการจัดซื้อ ด้านลูกค้า ด้านการบริหารงานบุคคลของกิจการ ซึ่งการบริหารต้นทุน หมายถึง กระบวนการจัดการทรัพยากรต่างๆ ในการสร้างคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์ภายใต้กรอบความมีประสิทธิภาพของต้นทุน เพื่อนำไปสู่ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (ดวงมณี โกมารทัต. 2552: 13)

การบริหารต้นทุนที่สร้างความได้เปรียบทางการแข่งขัน ได้จากการใช้แนวคิดต้นทุนเป้าหมาย (Target Costing) เป็นเครื่องมือในการวางแผนและการตัดสินใจในการออกสินค้าใหม่หรือการตั้งราคาสินค้า โดยการบริหารต้นทุนที่มาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกันกับการออกสินค้าใหม่ การแก้ไขปัญหาการแข่งขันในตลาด รวมถึงการพิจารณาวัฏจักรหรือวงจรผลิตภัณฑ์ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดราคาขายสินค้าและบริการได้อย่างเหมาะสม ตลอดทั้งห่วงโซ่มูลค่าของกิจการในการนำสินค้าออกสู่ตลาดและต่อสู้กับคู่แข่งได้และสามารถทำกำไรได้ตามเป้าหมายตลอดอายุของผลิตภัณฑ์รวมถึงวางแผนการตัดสินใจการดำเนินงานของกิจการให้บรรลุตามเป้าหมายในระยะยาวได้อย่างยั่งยืนจากการประยุกต์แนวคิดการบริหารต้นทุนเป้าหมาย (ดวงมณี โกมารทัต. 2552: 124-125) ต้นทุนเป้าหมาย หมายถึง การบริหารต้นทุน (Cost Management และวางแผนกำไร (Profit Planning) ประกอบด้วย

1. ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต (Production Process Design: PD) หมายถึง การออกแบบผลิตภัณฑ์และออกแบบกระบวนการทำงาน เพื่อให้ได้สินค้าตรงกับความต้องการของลูกค้ามีการออกแบบชิ้นส่วนหรือเลือกใช้วัตถุดิบที่จะใช้ในการผลิตสินค้า ออกแบบขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ช่วงพัฒนาสินค้าจนถึงการส่งมอบและบริการภายหลังการขายสินค้า

2. ด้านความต้องการของลูกค้า (Customer Demand: CD) หมายถึง การเน้นความต้องการของลูกค้าเป็นสำคัญ โดยการศึกษาระบุความต้องการของลูกค้าที่มีต่อสินค้าที่กำลังพิจารณา ทั้งในด้านรูปลักษณะ คุณลักษณะ ประโยชน์ใช้สอย ความสะอาด คุณภาพ ราคา ระยะเวลาส่งมอบ ก่อนที่จะตัดสินใจพัฒนาสินค้า

3. ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุนกิจกรรม (Activity Costs Value chain Creation: AV) หมายถึง การสร้างคุณค่าในทุกขั้นตอนตลอดห่วงโซ่คุณค่า การให้ความสำคัญในการออกสินค้าใหม่ การสร้างคุณค่าที่ลูกค้าต้องการในตัวสินค้า การวิเคราะห์ต้นทุนห่วงโซ่คุณค่าทั้งภายในและภายนอกกิจการ

4. ด้านการบริหารทีมงานบุคลากรแบบข้ามสายงาน (Cross-Functional Team Management: TM) หมายถึง การบริหารทีมงานอย่างสอดคล้องกันโดยขอความร่วมมือแบบข้ามสายงานตั้งแต่ผู้บริหารและพนักงานจากทุกแผนกในการพัฒนาสินค้า โดยร่วมมือกัน ตั้งแต่ช่วงแนวคิดสินค้า มีการออกแบบและพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ นำผลิตภัณฑ์ไปผลิตและขาย จนถึงส่งมอบให้ลูกค้า

5. ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ (Cost Product Cycle Analysis: PA) หมายถึง การวิเคราะห์ต้นทุนตลอดช่วงอายุผลิตภัณฑ์ มี 2 ช่วงคือ 1) ช่วงต้นทุนของผู้ผลิต เริ่มตั้งแต่การคิดค้นจนกระทั่งถึงการส่งมอบสินค้า 2) ช่วงต้นทุนของลูกค้า เริ่มตั้งแต่หลังการส่งมอบสินค้า การบริการหลังการขาย การสร้างลูกค้าสัมพันธ์

6. ด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด (Market Price Section Analysis: MA) หมายถึง การวิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าและผู้บริโภค ระดับราคาและสภาพการแข่งขันในตลาดรวมถึงสภาพแวดล้อมอื่น ๆ ที่มีผลการกระทบต่อการกำหนดราคาขาย โดยการศึกษาสำรวจและวิจัยทางการตลาด

2. ความได้เปรียบทางการแข่งขัน (Competitive Advantage)

ความได้เปรียบทางการแข่งขัน หมายถึง การสร้างความสามารถที่แตกต่างเหนือคู่แข่งและส่งผลให้องค์กรมีข้อได้เปรียบทางการแข่งขันเหนือคู่แข่งอื่นรวมถึง การสร้างความแตกต่าง (Differentiation) ในตัวผลิตภัณฑ์หรือการบริการให้มีเอกลักษณ์ที่พิเศษแตกต่างไปจากคู่แข่งรายอื่น ๆ ที่มีอยู่ในอุตสาหกรรมเดียวกัน อย่างไรก็ตามในยุคที่การแข่งขันมีความรุนแรง การมุ่งเน้นกลยุทธ์การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันเพื่อให้ปรับตัวสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ทันที่องค์กรที่ประสบความสำเร็จได้นั้นต้องมีการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันมาจากกลยุทธ์หลัก 3 ประการ (ธีรยุส วัฒนาสุโขต 2548: 193-195) ประกอบด้วย

1. ด้านต้นทุน (Cost Advantage) หมายถึง การที่องค์กรดำเนินงานการผลิตสินค้าและบริการโดยมีต้นทุนที่ต่ำกว่าคู่แข่งโดยที่ต้นทุนที่ต่ำกว่าต้องมีลักษณะเป็นต้นทุนส่วนรวมของทุกผลิตภัณฑ์

2. ด้านความแตกต่าง (Differentiation Advantage) หมายถึง การที่สินค้าหรือบริการขององค์กรมีลักษณะพิเศษไปจากสินค้าหรือบริการขององค์กรอื่นไม่ทางใดก็ทางหนึ่งหรือหลายๆทาง ประกอบกันความแตกต่างนี้จะทำให้ผู้บริโภคเกิดความต้องการที่จะซื้อสินค้าและบริการ

3. ด้านการมุ่งเน้นบางส่วนของตลาด (Market Focus) หมายถึง การสร้างระบบการผลิตการออกแบบสายผลิตภัณฑ์เพื่อตอบสนองต่อกลุ่ม

ลูกค้าอย่างเจาะจง โดยมีการผลิตสินค้าด้วยเทคโนโลยีที่เหนือกว่าและบริการให้แก่ลูกค้าที่มีความต้องการพิเศษเฉพาะ เน้นการโฆษณาและประชาสัมพันธ์สินค้าและบริการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายโดยเฉพาะ

3. ผลการดำเนินงาน (Performance)

ผลการดำเนินงาน หมายถึง ผลลัพธ์ที่สามารถสร้างออกมาโดยการกำหนดขั้นตอนและการปฏิบัติงาน มีการวัดหรือการประเมินองค์กรในด้านต่างๆ ที่วางแผนไว้ ผลของการดำเนินงานไม่เพียงแต่จะวัดผลด้านการเงินซึ่งเป็นข้อมูลในอดีตเพียงอย่างเดียว ดังนั้น การพัฒนาธุรกิจให้เติบโตอย่างต่อเนื่องและยั่งยืนรวมถึงการพัฒนาการวัดผลการดำเนินงานขององค์กรเพื่อให้ทราบสถานภาพได้ตลอดเวลา จึงได้มีการวัดผลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานเท่านั้น แต่ช่วยในการนำ

กลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือในการเชื่อมโยงระหว่างวิสัยทัศน์กับแผนการปฏิบัติขององค์กรเพื่อให้เกิดความสมดุล และการวัดผลการดำเนินงานโดยใช้เป็นจำแนกออกเป็น 4 ด้าน (พสุ เดชะรินทร์, 2548: 67-105) เครื่องมือวัดผลการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1. ด้านการเงิน (Financial Perspective) หมายถึง การวัดผลในมุมมองการวิเคราะห์ในเชิงควบคุมการใช้ตัวเลข การเพิ่มขึ้นของรายได้ การลดต้นทุน การเพิ่มผลผลิตการประโยชน์ทรัพย์สิน การลดความเสี่ยง

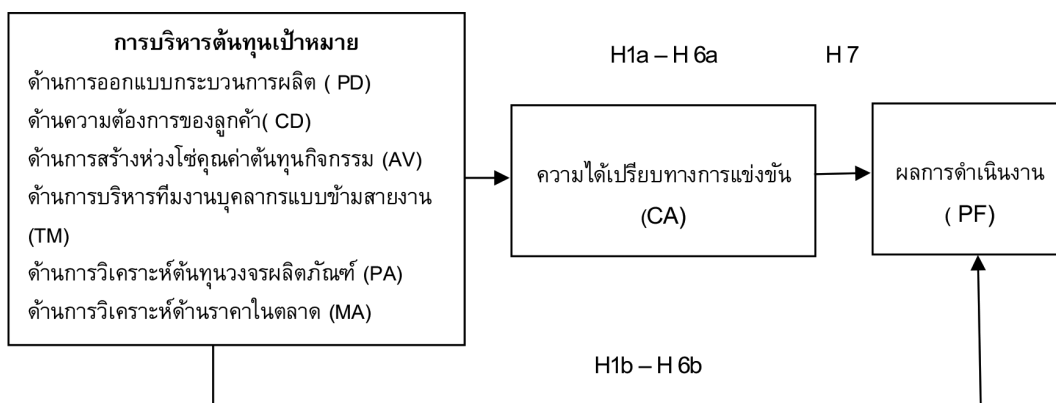
2. ด้านลูกค้า (Customer Perspective) หมายถึง การวัดผลที่คำนึงถึงการตอบสนองของลูกค้า คำนึงถึงคุณค่าและความแตกต่างหลากหลาย โดยพิจารณาความต้องการและความพึงพอใจของลูกค้า ซึ่งนำมาผลตอบแทนทางการเงิน การรักษาลูกค้า กู้ไรจากลูกค้าและหาลูกค้าใหม่ ภาพลักษณ์และคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ความสัมพันธ์กับลูกค้า และคุณภาพของการบริหารลูกค้าพันธ์

3. ด้านกระบวนการภายใน (Internal Process Perspective) หมายถึง การวัดศักยภาพความสามารถ ความโปร่งใส บรรยากาศในการทำงาน คุณภาพของการผลิตการให้บริการ ซึ่งเป็นการวัดความสมบูรณ์ของกระบวนการทำงานและการจัดการภายในองค์กร

4. ด้านการเรียนรู้และการเติบโต (Learning and Growth Perspective) หมายถึง การสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลงในการสร้างนวัตกรรม การเพิ่มอัตราเติบโต การสร้างมูลค่างานในระยะยาว เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขัน

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยได้รู้ถึงปัจจัยของตัวแปรการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีผลกระทบต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา ดังนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย

การบริหารต้นทุนเป้าหมาย มีวัตถุประสงค์ที่จะบริหารและการลดต้นทุนต่างๆ ที่เกิดขึ้น โดยอาศัยความร่วมมือจากแผนกผลิต วิศวกรรม แผนกวิจัย การตลาดและการบัญชีเป็นกิจกรรมนำไปสู่การบริหารกำไรของผลการดำเนินงานองค์กร จากการ นำแนวคิดของการบริหารต้นทุนประยุกต์กับแนวคิดต้นทุนเป้าหมาย (ดวงมณี โกมารทัต. 2552 : 124-125) จึงนำมาสู่การกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H1: การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิตมีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (a) และผลการดำเนินงาน (b)

H2: การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านความต้องการของลูกค้ามีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (a) และผลการดำเนินงาน (b)

H3: การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุนกิจกรรม มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (a) และผลการดำเนินงาน (b)

H4: การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการบริหารทีมงานบุคลากรแบบข้ามสายงาน มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (a)

และผลการดำเนินงาน (b)

H5: การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (a) และผลการดำเนินงาน (b)

H6: การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน (a) และผลการดำเนินงาน (b)

ความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นความสามารถและกลยุทธ์พิเศษขององค์กรที่คู่แข่งไม่สามารถเลียนแบบได้ (ธีรยุทธ วัฒนาสุโขโชค 2548 : 193-195) ซึ่งความได้เปรียบทางการแข่งขันย่อมส่งผลต่อการดำเนินงาน ทำให้เห็นภาพขององค์กรใน 4 มุมมองและนำไปสู่การวัดผลการดำเนินงาน (พสุ เดชะรินทร์. 2548 : 67-105) จึงนำมาสู่การกำหนดสมมติฐาน ดังนี้

H7: ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน

วิธีการดำเนินงานวิจัย

1. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารฝ่ายบัญชีของกิจการอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย จำนวน 400 คน (สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. 2560 : เว็บไซต์) ซึ่ง ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2560 – วันที่ 30 พฤษภาคม 2560 ปรากฏว่าเมื่อครบกำหนดในการเก็บแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามตอบกลับทั้งสิ้น 124 ชุด เป็นแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 124 ชุด อัตราผลตอบกลับคิดเป็น ร้อยละ 31.00 ซึ่งสอดคล้องกับ Aaker, Kumar, และ Day (2001) ได้นำเสนอว่าการส่งแบบสอบถามต้องมีอัตราตอบกลับอย่างน้อยร้อยละ 20 จึงจะถือว่ายอมรับได้

2. การวัดคุณภาพลักษณะของตัวแปร

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ คือแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยพิจารณาจากแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในการสร้างเป็นข้อคำถาม โดยมีการแบ่งเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้บริหารฝ่ายบัญชีอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับลักษณะธุรกิจของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารต้นทุนเป้าหมายซึ่งเป็นตัวแปรอิสระ จำแนกเป็น 6 ด้าน ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขันจำแนกเป็น 3 ด้าน ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน จำแนกเป็น 4 ด้าน ตอนที่ 3 – 5 มีลักษณะแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ

3. คุณภาพของเครื่องมือวัด

การวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามจำนวน 30 ชุดแรก วิเคราะห์หาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95 % ($\alpha=0.05$) ระดับความถูกต้อง (Validity) และระดับนัยสำคัญที่ 0.5 หรือความเชื่อมั่นทางสถิติที่ 95% โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งการบริหารต้นทุนเป้าหมาย ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.759-0.913 ความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.840-0.907 และผลการดำเนินงาน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง 0.745-0.881 ซึ่งอยู่ในระดับมากกว่า 0.70 สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารฝ่ายบัญชีของธุรกิจ (Nunnally. 1978: 12) การวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกเป็นรายข้อ (Discrimination Power) โดยใช้เทคนิค Item – total Correlation การบริหารต้นทุนเป้าหมายได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.424-0.836 ความได้เปรียบทางการแข่งขันได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.416-0.941 และผลการดำเนินงานได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.223-0.633 สอดคล้องกับ (บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2549: 442) ได้นำเสนอว่า การทดสอบค่าอำนาจ จำแนกเกินกว่า 0.20 เป็นค่าที่ยอมรับได้

ผลการศึกษาและการอภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย

ตัวแปร	PD	CD	AV	TM	PA	MA	CA	PF	VIF
\bar{X}	4.18	4.22	4.16	4.34	4.21	4.18	4.14	4.24	
S.D	0.52	0.44	0.45	0.45	0.45	0.53	0.47	0.37	
PD									2.813
CD	0.764*								4.116
AV	0.601*	0.782*							2.869
TM	0.597*	0.614*	0.624*						2.196
PA	0.646*	0.612*	0.472*	0.591*					2.744
MA	0.560*	0.533*	0.465*	0.603*	0.732*				2.401
CA	0.740*	0.663*	0.561*	0.629*	0.804*	0.811*			
PF	0.830*	0.869*	0.852*	0.797*	0.673*	0.609*	0.740*		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระมีค่าสหสัมพันธ์ระหว่าง 0.465-0.782 ซึ่งอาจเกิดปัญหา Multicollinearity ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบโดยใช้ VIF ปรากฏว่า ค่า VIF ของตัวแปรอิสระ มีค่าตั้งแต่ 2.196-4.116 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันในระดับที่ไม่ทำให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Black, 2006: 585)

2. ผลการวิเคราะห์การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยแบบพหุคูณของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ดังตาราง 2

ตาราง 2 การทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยแบบพหุคูณของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย

ตัวแปรอิสระ	ตัวแปร			
	การบริหารต้นทุนเป้าหมาย	ความได้เปรียบทางการแข่งขัน	ผลการดำเนินงาน	ผลการดำเนินงาน
ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต	0.259*	0.211*		
ด้านความต้องการของลูกค้า	0.004	0.157*		
ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุนกิจกรรม	0.061	0.285*		
ด้านการบริหารทีมงานบุคลากรแบบข้ามสายงาน	0.004	0.227*		
ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์	0.261*	0.051		
ด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด	0.383*	-0.019		
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน				0.586*
Adj R ²	0.801	0.937	0.544	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 ผลการทดสอบความสัมพันธ์ของสัมประสิทธิ์ความถดถอยแบบพหุคูณการวิเคราะห์ผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมในประเทศไทย พบว่า

2.1 การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน เนื่องจากการดำเนินธุรกิจ กิจการให้ความสำคัญในการบริหารในรูปแบบใหม่ที่สร้างความเปลี่ยนแปลงในการออกแบบกระบวนการผลิตโดยใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยมีการจัดให้มีกระบวนการวิเคราะห์คุณค่าและมีการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องแนวคิดของ เสนาะ ดิยาวี (2546: 123) กล่าวว่า การสร้างอำนาจในการแข่งขันด้านนวัตกรรมการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์และกระบวนการผลิตใหม่ ๆ มาใช้ในการทำงานนั้นได้ผลดีมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งยังช่วยให้ประหยัดเวลาและแรงงาน โดยมีการใช้แรงงานจากผู้จบการศึกษาวិชากรรม หรือมีความเชี่ยวชาญด้านอุตสาหกรรม เพื่อให้มีการวางแผนและออกแบบกระบวนการผลิตคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ใหม่ สร้างโอกาสดีที่จะสร้างผลสำเร็จและสร้างประโยชน์ให้แก่บริษัท เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดการอุตสาหกรรมการผลิตรวมถึงอุตสาหกรรมอาหาร เช่นเดียวกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ ยุทธ ไทยวรรณ (2550: 166) กล่าวว่า การวางแผนการผลิตเป็นการจัดหน่วยงานต่างๆ เพื่อให้การผลิตสินค้าเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพในเวลาและจำนวนที่ต้องการ ดังนั้นการบริหารการออกแบบการผลิตจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาธุรกิจด้านอุตสาหกรรมอาหาร สอดคล้องแนวคิดของ กิตติ กอบบัวแก้ว (2553: 24) กล่าวว่า การบริหารการผลิตเป็นกระบวนการแปรสภาพของปัจจัยนำเข้า ให้

กลายเป็นผลผลิตที่มีมูลค่า เพื่อเพิ่มความได้เปรียบทางการแข่งขัน ส่งผลให้กิจการสามารถเอาชนะคู่แข่งและอยู่รอดได้ โดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับกลยุทธ์เป็นผู้นำด้านต้นทุน การสร้างความแตกต่างในสินค้าและการให้บริการ และการมุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมาย ส่งผลให้มีความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H1a และ H1b

2.2 การบริหารต้นทุนตามเป้าหมาย ด้านความต้องการของลูกค้า มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจาก กิจการให้ความสำคัญในการศึกษาและสำรวจความต้องการที่มีต่อสินค้า ในด้านรูปลักษณ์ คุณลักษณะประโยชน์ของการใช้สอย ความสะดวก คุณภาพราคาและการส่งมอบ ผลการศึกษาของกิจการสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ในระดับที่ลูกค้ามีความพึงพอใจ ในความหลากหลายของผลิตภัณฑ์และการบริการที่รวดเร็ว อีกทั้งกิจการได้นำสินค้าไปเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์ของคู่แข่งในท้องตลาดว่ามีจุดเด่นและจุดด้อยเพื่อนำมาปรับปรุงผลิตภัณฑ์ให้เป็นเป้าหมายที่ลูกค้าต้องการสอดคล้องแนวคิดของ ดนุชา คุณพนิชกิจ(2550:78) กล่าวว่า การที่กิจการให้ความสำคัญกับลูกค้าเป็นหลักโดยกำหนดให้ความพึงพอใจของลูกค้า มีความสำคัญเป็นอันดับแรก กิจการจะลงทุนในทรัพยากรต่างๆ อย่างต่อเนื่องเพื่อรักษาไว้ซึ่งความพึงพอใจของลูกค้า โดยมีแนวคิดที่จะหาทางเพิ่มมูลค่าให้กับลูกค้า การพยายามรักษาไว้ซึ่งลูกค้าที่ทำกำไรสูงสุดให้แก่กิจการ จึงเป็นสิ่งที่สำคัญยิ่งในการบริหารงานในปัจจุบัน ดังนั้นการตอบสนองความพึงพอใจของตลาด และบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์กรที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงาน การสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้ารวมทั้งการสร้างผลประโยชน์ตอบแทนต่อสมาชิกขององค์กรและสังคม มีการควบคุมคุณภาพ รักษาระดับคุณภาพเพื่อให้การบริหารงานได้ดำเนินไปในระดับที่ประหยัดที่สุด สร้างความพอใจให้ลูกค้าอย่างเต็มที่ย่อมส่ง

ผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพและผลการดำเนินงานของกิจการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H2b

2.3 การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการสร้างใช้คุณค่าต้นทุนกิจกรรม มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจากกิจการให้ความสำคัญในกิจกรรมหรือกระบวนการสร้างคุณค่าให้กับสินค้าที่เชื่อมโยงต่อเนื่องกันตั้งแต่หน่วยงานแรกถึงหน่วยงานสุดท้าย และการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารกลยุทธ์ เพื่อให้กิจการมีผลการดำเนินงานเพิ่มขึ้น โดยให้ความสำคัญกับกิจกรรมด้านการผลิต ด้านการตลาดด้านการบริการลูกค้าก่อนและหลังขาย สอดคล้องแนวคิดของ ดวงมณี โกมารัตต์ (2552: 100-101) กล่าวว่า กิจกรรมห่วงโซ่คุณค่า ได้แบ่งเป็น 2 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมหลัก ได้แก่ กิจกรรมด้านลอจิสติกส์ภายในองค์กร ด้านการปฏิบัติการ ด้านลอจิสติกส์ภายนอกองค์กร ด้านการตลาด ด้านให้บริการลูกค้าภายหลังการขาย ส่วนกิจกรรมสนับสนุน ได้แก่ การจัดซื้อ การพัฒนาเทคโนโลยี ทรัพยากรมนุษย์ และกิจกรรมโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวกับงานบัญชี งานการเงิน งานกฎหมาย การที่กิจการให้ความสำคัญในการสร้างห่วงโซ่คุณค่า ต้นทุนกิจกรรมโดยการเชื่อมโยงทุกกิจกรรมทำให้ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพส่งผลต่อผลการดำเนินงานมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเช่นกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H3b

2.4 การบริหารต้นทุนเป้าหมายด้านการบริหารที่มงานบุคลากรแบบข้ามสายงาน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจาก การบริหารที่มงานจะต้องให้ความสำคัญในความร่วมมือจากทีมบุคลากรแบบข้ามสายงาน เนื่องจากงานการพัฒนาสินค้าเกี่ยวข้องกันตั้งแต่ระดับผู้บริหารและระดับพนักงานจากทุกแผนกโดยเริ่มตั้งแต่การออกแบบสินค้าและการพัฒนาผลิตภัณฑ์

การนำผลิตภัณฑ์เข้าสู่กระบวนการผลิตและขาย จนกระทั่งมีการส่งมอบให้ลูกค้าบุคลากรทุกส่วนของกิจการทำงานอย่างประสานกันเพื่อเป้าหมายเดียวกันคือกำไรที่กำหนดไว้ สอดคล้องแนวคิดของ Woodcock, Mike. (1989: 13) กล่าวว่า ลักษณะของทีมงานที่มีประสิทธิภาพ เกิดจากการผสมผสานงานกันในความแตกต่างของความสามารถของแต่ละบุคคล โดยใช้ความแตกต่างได้อย่างเหมาะสม โดยมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน และบุคลากรทุกคนยอมรับเป้าหมายและวัตถุประสงค์นั้น โดยมีทีมงานของทีมงานอย่างสม่ำเสมอตามความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เป้าหมายคือผลการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H4b

2.5 การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน เนื่องจากการที่กิจการให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ต้นทุนตลอดวงจรอายุผลิตภัณฑ์ 2 ช่วง คือต้นทุนของผู้ผลิตและต้นทุนของลูกค้า โดยต้นทุนของผู้ผลิตต้องวิเคราะห์เกี่ยวกับต้นทุนการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ ต้นทุนในการออกแบบ ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการขายและการส่งเสริมการขาย รวมถึงการบริการหลังขาย การวิเคราะห์ต้นทุนทั้งระบบเป็นความสามารถของกิจการในการสร้างผลงานเหนือกิจการอื่น จากการผลิตสินค้าที่เหนือกว่าด้วยต้นทุนที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่เหนือกว่าคู่แข่งในด้านประสิทธิภาพคุณภาพ นวัตกรรมและตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค สอดคล้องแนวคิดของ วิทยา ด่านธำรงกุล (2546: 38) กล่าวว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันจะเกิดขึ้นจากความสามารถของบริษัทที่มีสินค้าและบริการที่เด่นในด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ ด้านนวัตกรรม ด้านการตอบสนองลูกค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง การสนับสนุนและเสริมสร้างความสามารถทั้ง 4 ด้านในการ

วิเคราะห์วงจรผลิตภัณฑ์ จึงถือเป็นผลความสำเร็จความได้เปรียบทางการแข่งขันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H5a

2.6 การบริหารต้นทุนเป้าหมายด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน เนื่องจากการที่กิจการให้ความสำคัญในการวิเคราะห์ต้นทุนที่กำหนดจากฐานราคาขายในตลาด โดยได้ทำการสำรวจและวิจัยทางการตลาด วิเคราะห์ความต้องการของลูกค้าและผู้บริโภค ระดับราคาและสภาพการแข่งขันในตลาด และสถานการณ์อื่นๆ ที่มีผลกำหนดราคาขาย สินค้าบางประเภทมีราคาซื้อขายที่กำหนดโดยตลาดอย่างชัดเจน ซึ่งเรียกว่าราคาตลาด แต่อย่างไรก็ตามสินค้าที่ซื้อขายกันอยู่ทั่วไป มักเป็นสินค้าที่ไม่มีราคาตลาดเสมอไป ในการกำหนดราคาตลาดผู้บริหารควรทำความเข้าใจกับความต้องการสินค้าของลูกค้าและปริมาณสินค้าที่มีอยู่ในตลาด ดังนั้น ต้นทุนจึงมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาของสินค้า ซึ่งเป็นราคาเป้าหมาย สอดคล้องแนวคิดของ ดนุชา คุณพนิชกิจ (2550 : 78 - 82) กล่าวว่า ราคาโดยประมาณของสินค้าหรือบริการที่กลุ่มลูกค้ายินดีจะจ่ายให้และได้รับผลกระทบจากราคาที่กำหนดโดยคู่แข่งสำหรับสินค้าหรือบริการที่มีลักษณะและคุณภาพในทำนองเดียวกัน ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงคุณค่าของสินค้าในการรับรู้ของลูกค้า ตลอดจนราคาที่คุณแข่งขันกำหนดไว้สำหรับสินค้าที่มีลักษณะคุณภาพ และประสิทธิภาพการใช้งานในระดับเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน ข้อมูลความต้องการของลูกค้าจะสะท้อนถึง ค่านิยมและความคาดหวังของลูกค้า อันเกี่ยวข้องกับราคา คุณภาพ การส่งมอบ การให้บริการ เทคโนโลยี และประสิทธิภาพการใช้งานของสินค้าเนื่องจากต้นทุนส่งผลต่อปริมาณสินค้า ยิ่งต้นทุนต่ำ ทำให้ปริมาณการขายในตลาดเพิ่มขึ้นเป็นโอกาสในการสร้างกำไร ความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันเท่านั้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H6a

2.7 ความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน เนื่องจากกิจการให้ความสำคัญในการนำกลยุทธ์ด้านการเป็นผู้นำด้านต้นทุน ได้แก่ การทำการศึกษาวิจัย กระบวนการผลิต การลดต้นทุนโดยการใช้ทรัพยากรร่วมกันกันหน่วยงานผลิตอื่น ทำให้ต้นทุนการผลิตลดลง การใช้เทคโนโลยีการผลิตที่ยืดหยุ่น ด้านการสร้างความแตกต่าง ได้แก่ การสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์และการบริการ ด้านบุคลากร ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย การสร้างความแตกต่างด้านภาพลักษณ์ ด้านมุ่งเน้นตลาดเฉพาะส่วน ได้แก่ การเลือกกลุ่มผู้ซื้อชัดเจน บริการสินค้าตามความต้องการของลูกค้าเริ่มจากการจัดส่งบริการที่รวดเร็วตลาดกลางไปสู่ตลาดที่ใหญ่ขึ้น สอดคล้องแนวคิดของ โกลด์ ดีซีลธรรม (2551 : 13 – 15) กล่าวว่า กระบวนการห่วงโซ่อุปทานที่สนับสนุนการวางแผนควบคุมการไหลของสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รวมทั้งการเก็บรักษาสินค้าและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากจุดเริ่มต้นไปสู่ผู้บริโภค เพื่อมุ่งตอบสนองความต้องการของลูกค้า ส่งผลให้ได้เปรียบทางการแข่งขันสอดคล้องแนวคิดของ สมยศ นาวิกาน (2548 : 5) กล่าวว่า การที่ได้เปรียบทางการแข่งขัน จะเกิดขึ้นจากความสามารถของบริษัท และเป็นบริษัทที่ต้องมีสินค้าและบริการที่เด่นในด้านประสิทธิภาพ ด้านคุณภาพ ด้านนวัตกรรม และด้านการตอบสนองลูกค้าที่เหนือกว่าคู่แข่ง การสนับสนุนและเสริมสร้างความสามารถทั้ง 4 ด้าน ให้กับพนักงานที่ต้องติดต่อกับลูกค้า จึงถือเป็นความสำเร็จหรือความได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสิ่งที่จะมีผลตามมา คือ ผลการดำเนินงานขององค์กรที่จะมีระดับที่สูงขึ้นและประสบความสำเร็จในระยะยาว ส่งผลทำให้กิจการประสบความสำเร็จ และผลการดำเนินงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ดังนั้น จึงยอมรับสมมติฐาน H7

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตและประโยชน์ของการวิจัย

1. ประโยชน์ของการวิจัย

1.1 ประโยชน์ของการบริหารต้นทุนเป้าหมาย

1.1.1 ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต กิจการควรให้ความสำคัญในการออกแบบการผลิตเพื่อให้ได้สินค้าตรงกับความต้องการของลูกค้า ออกแบบขั้นตอนการขึ้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ช่วงพัฒนาสินค้าจนถึงช่วงส่งมอบและการบริการหลังขาย เน้นต้นทุนที่ก่อให้เกิดคุณค่าและลดต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่า

1.1.2 ด้านความต้องการของลูกค้า กิจการควรให้ความสำคัญในการสร้างความแตกต่างในตัวผลิตภัณฑ์ โดยการศึกษาสำรวจความต้องการของลูกค้าที่มีต่อสินค้าที่กำลังพิจารณา ในด้านรูปลักษณ์ คุณลักษณะ ประโยชน์ใช้สอย คุณภาพ รวมถึงการส่งมอบ ศึกษาก่อนที่จะทำงานผลิตหรือพัฒนาสินค้า

1.1.3 ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุน กิจการควรให้ความสำคัญในการสร้างความเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ โดยการวิเคราะห์ต้นทุนห่วงโซ่ภายในและภายนอกกิจการ เพื่อการผลิตให้มีความคล่องตัวและรวดเร็วเพื่อลดเวลาการผลิต สามารถผลิตและส่งผลิตภัณฑ์ได้ทันเวลา

1.1.4 ด้านการบริหารทีมงานบุคลากร แบบข้ามสาย กิจการควรมุ่งเน้นให้มีการใช้บุคลากรทำงานข้ามสายงานและทำงานที่สอดคล้องทุก ๆ กิจกรรมเพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานจากทุกแผนกได้ทำงานอย่างประสานงานกันเริ่มตั้งแต่การริเริ่มแนวคิดการพัฒนาสินค้า ออกแบบการผลิต จนกระทั่งขายและส่งมอบให้แก่ลูกค้า

1.1.5 ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ กิจการควรให้ความสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลต้นทุนในแต่ละช่วงวงจรผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มตั้งแต่การคิดค้นสินค้าใหม่

ออกแบบ ผลิตและขายสินค้า ซึ่งต้นทุนทุกขั้นตอนตลอดห่วงโซ่คุณค่าผลิต จะต้องทำการวิเคราะห์ต้นทุนให้ได้ต้นทุนเป้าหมาย เพื่อให้ได้กำไรที่กำหนดไว้

1.1.6 ด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด กิจการควรให้ความสำคัญในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับราคาเพื่อให้สินค้าที่กิจการต้องการเสนอขายในตลาด โดยทำการศึกษาวิจัยทางการตลาด และวิเคราะห์ความต้องการด้านต่างๆ ที่เกี่ยวกับลูกค้า รวมถึงสภาพแวดล้อมอื่นที่มีผลกระทบต่อราคาขายในตลาด

1.2 ประโยชน์เชิงทฤษฎี

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย จึงพบว่าลักษณะกรอบแนวคิดที่ผู้วิจัยได้ประยุกต์มาจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี จนเกิดการบูรณาการทางทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน โดยมีการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ(Multiple Regression Analysis) ใช้สำหรับการวิเคราะห์อิทธิพลตัวแปรอิสระหลายตัวที่มีต่อตัวแปรตาม ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารฝ่ายบัญชีของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ซึ่งอุตสาหกรรมกลุ่มนี้อาจจะได้รับประโยชน์ครั้งนี้เพื่อในการพัฒนากิจการตนเองให้มีผลการดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

2.1 การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารไทย อย่างไรก็ตามในการศึกษาวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาในด้านอื่นๆ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจเพื่อสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน

2.2 การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ อาจจะได้ข้อมูลที่จำกัด ไม่ครอบคลุม ดังนั้น จึงควรทำการศึกษาเชิงลึกหรือการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยต่างๆ ที่การสร้างควมได้เปรียบทางการแข่งขันและผลต่อผลการดำเนินงาน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบผลกระทบของการบริหารต้นทุนเป้าหมายที่มีต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย พบว่า 1) การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต ด้านการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์และด้านการวิเคราะห์ด้านราคาในตลาด มีผลกระทบเชิงบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน 2) การบริหารต้นทุนเป้าหมาย ด้านการออกแบบกระบวนการผลิต ด้านความต้องการของลูกค้า ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุนกิจกรรม และด้านการบริหารที่มุ่งานบุคลากรแบบข้ามสายมีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน 3) ความได้เปรียบทางการแข่งขัน มีผลกระทบเชิงบวกต่อผลการดำเนินงาน ดังนั้น ผู้บริหารธุรกิจอุตสาหกรรมอาหารในประเทศไทย ควรให้ความสำคัญในการเรียนรู้ ด้านการออกแบบกระบวนการผลิตโดยมีการนำนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีในการออกแบบการผลิตรวมถึงการผลิตที่จัดต้นทุนที่ไม่ก่อให้เกิดคุณค่า ด้านการสร้างห่วงโซ่คุณค่าต้นทุนกิจกรรม โดยทำการวิเคราะห์การเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆในการวิเคราะห์ต้นทุนวงจรผลิตภัณฑ์ควรให้ความสำคัญในการจัดสรรงบประมาณตามวงจรชีวิตผลิตภัณฑ์จะทำให้การบริหารงบประมาณของต้นทุนในแต่ละช่วงวงจรผลิตภัณฑ์อย่างเป็นระบบ และมีการส่งเสริมบุคลากรมีการที่ข้ามสายงานและสอดคล้องกับกระบวนการดำเนินงานได้มีการเรียนรู้นวัตกรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการผลิตสร้าง

ความหลากหลายในผลิตภัณฑ์ เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า รวมถึงการบริการที่รวดเร็ว จากการที่ผู้บริหารให้ความสำคัญในการบริหารต้นทุนเป้าหมายย่อมส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นแนวทางของ

อุตสาหกรรมอาหารไทยสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลในปัจจุบันตามนโยบาย 'ไทยแลนด์ 4.0' โมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาลไทย ในการที่จะได้รับการส่งเสริมและก้าวสู่สตาร์ทอัพ 4.0 ประเทศไทย ได้อย่าง มั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

บรรณานุกรม

- กิตติ กอบัวแก้ว. (2553). *การบริหารการผลิต*. กรุงเทพฯ : วิตตี้กรุ๊ป.
- โกศล ดีศีลธรรม. (2551). *โลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานสำหรับการแข่งขันยุคใหม่*. กรุงเทพฯ : ฐานบุ๊คส์.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์ และจินตนา บุญปงการ. (2552). *การจัดการเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ดนุชา คุณพนิชกิจ. (2550). *การวิเคราะห์ต้นทุน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงมณี โกมารทัต. (2552). *การบริหารต้นทุน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารออมสิน. (2560). *อุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม*. เอกสารเผยแพร่สำหรับเดือนมีนาคม 2560. <<https://www.gsb.or.th/getattachment>. มีนาคม 2560
- ธีรยุทธ วัฒนาศุภโชค. (2548). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2549). *สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ : จามจุรีโปรดักท์.
- พสุ เดชะรินทร์. (2548). *Balanced Scorecard รั้วโลกในการปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุทธ ไกยวรรณ. (2550). *การบริหารการผลิต*. กรุงเทพฯ. ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ยุพดี พิลาศลักษณ์. (2554). *การบัญชีเพื่อการจัดการ*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- วิทยา ด่านดำรงกุล. (2546). *การบริหารเพื่อความสำเร็จ*. กรุงเทพฯ : เวิร์ดเวฟ เอ็ดดูเคชั่น.
- เสนาะ ดิยาวี. (2546). *การบริหารกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสนาะ ดิยาวี. (2546). *หลักการบริหาร*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. *กลุ่มอุตสาหกรรมอาหาร*. 2560. <http://ftiweb.off.fti.or.th/erp_member_search/_memberIndustrial_TH.aspx?indus_club=110> 15 มกราคม 2560.
- สมยศ นาวิการ. (2548). *การบริหารเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ 1991.
- สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม. (2560). *เอกสารเผยแพร่อุตสาหกรรมน่ารู้*. ค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2560. จาก <<http://www.oie.go.th>> .
- Aaker, D.A., V. Kumar and G.S. Day. (2001). *Marketing Research*. 7th ed. New York : John Wiley & Sons.
- Black, Ken. (2006). *Business Statistics For Contemporary Decision Making*. 4th ed. USA : John Wiley & Son.
- Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*. 2nd ed. New York : McGraw - Hill.
- Woodcock, Mike. (1989). *Team Development Manual*. 2nd ed. Worcester : Billing and Sons.

รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี¹

Development model to drive for integrated sustainable Tourism in Non-thaburi Province

บุปชาติ ดวงดี²

Bupachart Duangdee²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรี 2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบรายการศึกษาชุมชน แบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มตัวอย่างภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว จำนวน 30 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทรัพยากรท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดนนทบุรี ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา ทรัพยากรทางวัฒนธรรม ได้แก่ โบราณสถานและวัดเก่าแก่ เช่น วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร วัดมัยยิกาวาสวรวิหาร และศาลากลางจังหวัดหลังเก่า ทรัพยากรมรดก ได้แก่ ประเพณีลอยกระทง ประเพณีสงกรานต์ ไทย-มอญ และงานวัฒนธรรมสองฝั่งเจ้าพระยาหาเงษาบดินทร์ ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ ท่องเที่ยวตลาดน้ำและล่องเรือไหว้พระ 9 วัด ทรัพยากรบริการ ได้แก่ การบริการคมนาคมทางรถ เรือ และรถไฟฟ้า 2) ผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วย จุดแข็ง คือ สถานที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร มีความโดดเด่นทางธรรมชาติคือแม่น้ำเจ้าพระยา มีโบราณสถาน วัดเก่าแก่ และกิจกรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ จุดอ่อน คือ การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวมีน้อย โอกาส คือ นนทบุรีสามารถพัฒนาท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่างๆได้ อุปสรรคคือ ไม่มีการวางรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน 3) ผู้วิจัยขอเสนอรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี โดยการบูรณาการทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวในองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านจิตใจ

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน จังหวัดนนทบุรี

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ “แผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี”

² นิสิตหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา 0813762123 bupachart.d@gmail.com

Abstract

This research aimed at 1) studying the natural tourism resources of Nonthaburi Province 2) analyzing SWOT for sustainable tourism development in Nonthaburi Province 3) development model to drive for integrated sustainable tourism in Nonthaburi Province. Qualitative research was used in this research collected with Community Study tools, Tourism Resources Audit and in-depth interview with related public officials, private sector; tourism service providers, local people in tourist attraction area and Thai tourists who visit tourist attractions totally 30 persons .

As a result, it was found that the importance natural tourism resources in Nonthaburi Province are Chaophraya River. Cultural resources are ancient monuments and many old temples such as: Wat Chaloe Phrakiat Woraviharn, Wat Poramaiyakawas Woraviharn and Old Provincial Hall. Traditional resources are Loykratong festival, Songkran Thai-Morn festival, Mahachetchadabodhin riverside cultural festival. Activity resources are visiting floating market and making a merit 9 temples by boat. Service resources are convenient transportations by care, bus, boat and sky- train and quality. The result of SWOT analysis are as following: Strength: Nonthaburi is near Bangkok capital of Thailand thus the system of transportation is convenient. Nonthaburi outstanding natural and cultural resources which are Chaophraya river, ancient monuments, old temples and attraction traditional activities. Weakness: Lack of public relations to promote tourism information. Opportunities: Nonthaburi will possibly expand tourism market by creating cluster tourism and branding Nonthaburi both tourism attractions and local products for community's income. Threats: there is none direction of tourism development guideline. Consequently, the research proposed the development model to drive integrated sustainable tourism in Nonthaburi Province according to 4 dimensions of tourism resources including: environment, economic, social, culture and spiritual development.

Keywords : Model for tourism development, integrated sustainable tourism, Nonthaburi Province

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่ใหญ่ที่สุดในโลก การดำเนินกิจกรรมทางการท่องเที่ยวแล้วแต่มีความสัมพันธ์กับบริบทโดยรอบในด้านต่างๆ เช่นทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ดังนั้นการท่องเที่ยวจึงเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมหลายประเภท อาทิเช่น อุตสาหกรรมด้านที่พักแรม อุตสาหกรรมขนส่งและธุรกิจอื่นอีกมาก จึงกล่าวได้ว่าหากประเทศใดมีการบริหารจัดการด้านการ

ท่องเที่ยวที่ดี จะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ประชาชนก็จะมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นผลประโยชน์ตามมา

สถานการณ์ทางการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลกองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization: UNWTO) ได้พยากรณ์การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวว่า เมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมคือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก เอเชียแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในส่วน

ของแนวโน้มด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ศูนย์วิจัยด้านการตลาดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (TAT Intelligence Center) คาดการณ์ว่านักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกและยุโรปเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของไทย และนักท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น ดังนั้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยจึงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ ในการพัฒนานั้นควรเป็นไปอย่างยั่งยืนเพื่อให้เกิดผลอย่างประสิทธิภาพ

การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมและจิตใจ ดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวตามขอบเขตของทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม ตระหนักถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชน โดยประสานความต้องการของชุมชนให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมต่อการท่องเที่ยวต่างๆ การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบให้เกิดความยั่งยืนได้ ต้องมีการบูรณาการความคิดเห็น เปิดรับการมีส่วนร่วมจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 4 กลุ่ม ได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชนหรือชุมชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว

จังหวัดนนทบุรีมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม พื้นที่ส่วนใหญ่ทำการเกษตร เป็นที่ราบลุ่มริมแม่น้ำเจ้าพระยา ที่ยังคงความเป็นชุมชนสะท้อนถึงอารยธรรม ประวัติศาสตร์ และโบราณสถาน ทั้งสาธารณูปโภคพื้นฐาน และภูมิอากาศนั้นเหมาะแก่การพัฒนาการท่องเที่ยวมาก แต่ด้วยเหตุที่นนทบุรีตั้งอยู่เขตปริมณฑล ติดกับกรุงเทพมหานคร ความเป็นเมืองจึงไม่แตกต่างจากกรุงเทพมหานคร การท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรีนั้นจึงไม่ได้รับความนิยม ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าของสิ่งปลูกสร้าง ทั้งทางคมนาคม และที่อยู่อาศัย นนทบุรีจึงถูกพัฒนาไปในด้านของวัดมากกว่า จนทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม วิถีชีวิตชุมชน ประวัติศาสตร์ อาจถูกความเจริญก้าวหน้าครอบงำและลบหายไป

ในที่สุด

ปัจจุบันแผนพัฒนาจังหวัดนนทบุรี พ.ศ. 2557-2560 ได้กำหนดวิสัยทัศน์จังหวัดว่า “เสริมสร้างและพัฒนาจังหวัดนนทบุรีให้กลายเป็นเมืองแห่งเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตภาคเกษตรกรรม ภาคอุตสาหกรรม ภาคธุรกิจการค้า และการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมาตรฐานชีวิตและมีมูลค่าเพิ่ม”ตามนโยบายจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ การพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีได้รับการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว โดยดึงเอาเอกลักษณ์ ธรรมชาติ และทรัพยากรและวัฒนธรรมของจังหวัดร่วม เช่น ล่องเรือไหว้พระแก้ววัด งานแสดงสินค้าของดีเมืองนนท์ งานทุเรียนนนท์ ฯลฯ แต่โครงการที่มีส่วนใหญ่ ไม่มีการวางรูปแบบแนวทางเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน กิจกรรมถูกจัดขึ้นในระยะเวลาสั้น โดยความสำคัญทางการสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจมากกว่า สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรี ตลอดจนวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนนทบุรีเพื่อวางรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัด โดยอาศัยความคิดเห็นจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนและนักท่องเที่ยว

วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1) ศึกษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรี
- 2) วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี
- 3) สร้างรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเพื่อศึกษาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรีและวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี ตลอดจนสร้างรูปแบบแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี ใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวิธีการดำเนินการดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary) เป็นการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อทราบแนวคิด ทฤษฎี รวมถึงประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี

2. เก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม (Field Research)

2.1 ผู้วิจัยลงพื้นที่จังหวัดนนทบุรีเพื่อทำการศึกษาชุมชน และตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบรายการศึกษาชุมชน (Community Study) และแบบตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources Audit)

2.2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับกลุ่มตัวแทนจากภาครัฐ ภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว รวมถึงภาคประชาชนและนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวรวมจำนวน 30 คน

3. ผู้วิจัยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมภายใน (Internal Environment) และสภาพแวดล้อมภายนอก (External Environment) เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน ด้วยเทคนิค SWOT Analysis

4. การตรวจสอบข้อมูล ผู้วิจัยได้ตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) โดยการตรวจ

สอบข้อมูลจากแหล่งที่มาของข้อมูล ด้านสถานที่ เวลา และบุคคล

5. วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมด สรุปเป็นรูปแบบในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัย

จังหวัดนนทบุรีตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตภาคกลาง ติดกับกรุงเทพมหานคร ที่มีความเจริญในแทบทุกด้านเทียบเท่ากับกรุงเทพมหานคร และเป็นจังหวัดที่มีคนอาศัยอยู่หนาแน่นที่สุดอีกจังหวัดหนึ่งของประเทศไทยแต่ในท่ามกลางความเจริญของสังคมเมืองในปัจจุบัน นนทบุรีกลับมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เต็มไปด้วยเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตแบบไทย ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนนทบุรีมีทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและปทุมธานี ทิศตะวันออกและทิศใต้ติดต่อกับกรุงเทพมหานคร ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีแม่น้ำไหลผ่าน จึงแบ่งออกเป็น 2 ฝั่ง พื้นที่ 3 ใน 4 ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมถึง มีคลองขนาดต่างๆ เชื่อมโยงกันหลายสาย ปัจจุบันได้พัฒนาระบบโครงสร้างทางคมนาคม การขยายโครงข่ายรถไฟฟ้าจากกรุงเทพมหานครและการขยายเส้นทางเชื่อมโยงตะวันออกถึงตะวันตก นักท่องเที่ยวมีโอกาสรู้ประสบการณ์ที่มากขึ้น จังหวัดนนทบุรีสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวได้จากผลการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดนนทบุรี

1) ทรัพยากรธรรมชาติ คือแม่น้ำเจ้าพระยาและสวนผลไม้ นนทบุรีมีชื่อเสียงที่สุดคือทุเรียน ได้ขึ้นชื่อว่าเป็นราชาแห่งผลไม้ ซึ่งมีต้นกำเนิดอยู่ที่อำเภอเมือง อำเภอปากเกร็ดมีเกาะเกร็ดเป็นเกาะที่เกิดขึ้นเองกลางแม่น้ำ นักท่องเที่ยว

สามารถศึกษาและเยี่ยมชมวิถีชีวิตชาวมอญได้

2) ทรัพยากรวัฒนธรรม นนทบุรีมีวัดเก่าและโบราณสถานที่มีศิลปประติมากรรมและทรงคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ควรค่าแห่งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อาทิเช่น วัดเขมาภิรตารามราชวรวิหาร วัดเฉลิมพระเกียรติวรวิหาร วัดโชติการาม วัดปราสาท วัดชมพูเวก วัดสังฆทาน วัดไทรมาเหนือใต้ ศาลากลางจังหวัดนนทบุรีหลังเก่าและศาลหลักเมืองเดิม ตั้งอยู่ในอำเภอเมือง วัดปรมัยยิกาวาสวรวิหาร วัดไผ่ล้อม วัดเสาชิงช้า วัดนิมิตินิเวศน์ วัดเกาเตาพญาเจ๋ง วัดชลประทานรังสฤษดิ์ วัดกลางเกร็ด และวัดบางจาก ที่อำเภอปากเกร็ด วัดเสาชิงช้า วัดสวนแก้ว วัดปรางค์หลวง วัดอัมพวัน วัดราษฎร์ประคองธรรม และวัดตันตือภิกขุ ที่อำเภอบางใหญ่ วัดบางไผ่ พระอารามหลวง และวัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่ 2) ที่อำเภอบางบัวทอง วัดเสนีวงศ์ วัดไทรใหญ่ และวัดคลองขวาง ที่อำเภอไทรน้อย วัดเพลง วัดโพธิ์บางไผ่ วัดชลอ วัดขนุน วัดบางไกรโน และวัดบางอ้อยช้าง ที่อำเภอบางกรวย

3) ทรัพยากรมหรรรพประเพณี เช่น งานเทศกาลผลไม้และของดีเมืองนนท์ งานวัฒนธรรมสองฝั่งเจ้าพระยามหาเจษฎาบดินทร์ งานแข่งเรือยาวประเพณี ชิงถ้วยพระราชทาน งานสมโภชน์ศาลหลักเมืองนนทบุรี อำเภอเมืองนนทบุรี งานสงกรานต์ชาวมอญ ประเพณีริ้วมอญ งานขนบรูป ฌ วัดปรมัยยิกาวาส อำเภอปากเกร็ด งาน รศ. 121 และงานกาชาด ที่อำเภอบางใหญ่ เทศกาล

ถือศีลกินเจ วัดบรมราชากาญจนานิกะกอนุสรณ์ (วัดเล่งเน่ยยี่2) อำเภอบางบัวทอง เทศกาลตักบาตรดอกไม้อำเภอไทรน้อย ประเพณีทำบุญตักบาตรพระร้อยแปด งานแห่เทียนพรรษา งานตักบาตรพระร้อยแปดและแข่งเรือยาว งานแห่พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ อำเภอบางกรวย

4) ทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ท่องเที่ยวตลาดน้ำ ล่องเรือไหว้พระ 9 วัด ชมการแข่งขันเรือยาว การประกวดสามล้อและรถเฟี้ยว เมืองนนท์ กิจกรรมตักบาตรดอกไม้อำเภอปากเกร็ด กิจกรรมประกวดเรือประเพณีเพื่อสุขภาพ ล่องเรือรอบเกาะเกร็ด ชมวิถีชีวิตดั้งเดิม เที่ยวตลาดน้ำ เที่ยวงานวัด ชมชิมตลาดขนมผลไม้ ทอดผ้าป่า ทำบุญตักบาตรทำบุญตรุษไทย ตรุษจีน เดินตลาดนัดกลางคืนและการแสดงคอนเสิร์ต

5) ทรัพยากรบริการ เช่น ศูนย์ประชุมขนาดใหญ่ (เมืองทองธานี) โรงพยาบาลที่ได้มาตรฐานรับรอง ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ ร้านอาหาร การคมนาคมขนส่งทางรถ เรือ และรถไฟฟ้า

2. วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์วิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT Analysis) ของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี สามารถสรุปตามตารางได้ดังต่อไปนี้

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์หวัเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของในพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนันทบุรี

จุดแข็ง	จุดอ่อน
<ol style="list-style-type: none"> 1. ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา ได้เปรียบทางภูมิอากาศและธรรมชาติที่งดงาม 2. โดดเด่นเรื่องวัฒนธรรม มีวัดเก่ามากมาย มีศาสนสถานและสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่งดงาม มีความร่ำรวยทางวัฒนธรรม 3. มีกิจกรรมทางวัฒนธรรมประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ 4. สถานที่ตั้งอยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร การเดินทางสะดวก 5. มีสวนผลไม้เป็นที่ปลูกทุเรียนที่มีชื่อเสียงและมีราคาสูง 6. มีบริการร้านอาหารหลากหลายระดับ ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยาและตามแหล่งชุมชน 7. สามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดความร่วมมือของคนในชุมชน เพราะมีชีวิตความเป็นเมืองมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ต่างทำงาน 2. ขาดการประชาสัมพันธ์และขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่องการส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ขาดความคิดสร้างสรรค์ในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยว 3. ขาดคณะกรรมการดูแลด้านการท่องเที่ยว ทรัพยากรบุคคลมีน้อย ทำให้การทำงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร 4. นโยบายไม่มีความต่อเนื่องด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว 5. ความเจริญทางวัตถุเพิ่มมากขึ้นแต่สังคมเกษตรกรรมลดลง และเกิดการเลือนหายของวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม
โอกาส	อุปสรรค
<ol style="list-style-type: none"> 1. นันทบุรีสามารถที่จะขยายตัวด้านการท่องเที่ยว 2. พัฒนาความสะดวกสบายในการเดินทางมาท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่างๆได้ 3. กระตุ้นการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร 4. สร้างตราสินค้าท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มมูลค่าสินค้าประจำจังหวัดโดยการแปรรูป 5. เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน สร้างความมั่นคงให้ประเทศ 6. อนุรักษ์สันทนสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์เรียนนนให้เป็นที่รู้จักในระดับโลก 7. ส่งเสริมเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น 8. พัฒนาให้จังหวัดนันทบุรีเป็นที่รู้จักทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมสร้างความสมดุลระหว่างธรรมชาติและวัฒนธรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัญหาการจราจรติดขัดหนาแน่น 2. ปัญหาคูหาทุกภัย 3. ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม ธรรมชาติเสื่อมโทรม 4. ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาก่อสร้างที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคต่างๆ เกิดปัญหาประชากรแฝง ก่อให้เกิดอาชญากรรม 5. ปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมือง ทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการท่องเที่ยว เป็นการพัฒนาที่ไร้ทิศทาง โดยไม่มีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3. รูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรี

จากผลการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดนันทบุรี สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยการมีส่วนร่วมจากภาครัฐ ภาคประชาชน ภาคเอกชน และนักท่องเที่ยว

ในการพัฒนาองค์ประกอบทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรมและด้านจิตใจ กล่าวคือ

1) ด้านสิ่งแวดล้อม โดยวางแผนการพัฒนาจังหวัดนันทบุรีเป็นศูนย์อนุรักษ์พันธุ์ทุเรียนที่โดดเด่นระดับโลก สร้างแหล่งเรียนรู้ เพาะปลูก

และอนุรักษ์ทุเรียนหนที่ดั้งเดิมที่ตำบลบางรักน้อย อ.เมือง จ.นนทบุรี และปรับปรุงภูมิทัศน์ในแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม แบ่งพื้นที่สีเขียวเพื่อสร้างเขตอนุรักษ์ฟื้นฟูคลองดั้งเดิมของชุมชนให้กลับมามีชีวิตฟื้นฟูคลองให้กลับมาใช้ได้ ควบคุมระบบบำบัดน้ำเสียเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตชุมชนเมือง รมรงศ์ให้ทุกภาคส่วนประหยัดพลังงาน โดยภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนงบประมาณ ภาคชุมชนเป็นผู้จัดการดูแล

2) ด้านการส่งเสริมวัฒนธรรม โดยพัฒนาจังหวัดนนทบุรีให้เป็นสถาบันเรียนรู้ศึกษาอารยธรรมมอญ อบรมปลูกจิตสำนึกด้านความหวงแหนวัฒนธรรม ประเพณีวิถีชีวิตชุมชน ที่เกาะเกร็ด อ.ปากเกร็ด และจัดตั้งคณะกรรมการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและโบราณสถาน กำหนดให้ศาลากลางจังหวัดหลังเก่าเป็นศูนย์กลางของทุกกิจกรรมการท่องเที่ยว พัฒนาศูนย์การเรียนรู้วัฒนธรรมชาวมอญ จัดตั้งศูนย์แสดงความเป็นมาของจังหวัดนนทบุรีริมน้ำตั้งแต่อดีต บ่งชี้เส้นทางและหลักฐานทางวัฒนธรรมที่ยังหลงเหลืออยู่ สื่อเรื่องราวของนนทบุรีศรีมหาอุทยานั้นมีเรื่องราวความเป็นมาอย่างไร ดำเนินงานโดยภาครัฐและขอความร่วมมือจากชุมชน

3) ด้านเศรษฐกิจ พัฒนาสินค้าและกิจกรรมการท่องเที่ยว ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนสร้างจุดขายให้กับแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ ต่อยอดและเพิ่มมูลค่าให้กับทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อสร้างรายได้ให้ชุมชน เน้นหลักเศรษฐกิจพอเพียง วางแผนการจัดการด้านการตลาดการประชาสัมพันธ์เชิงรุกอย่างต่อเนื่อง โดยติดตั้งป้ายประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดขนาดใหญ่ เชิญชวนโดยผู้มีชื่อเสียงที่อาศัยในแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ เพื่อสร้างการรับรู้และเชิญชวนให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดนนทบุรี

4) ด้านสังคม โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืนและเป็นเมืองที่น่าอยู่ และให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม สร้างเครือข่ายเพื่อความเข้มแข็งของชุมชน จัดอบรมทักษะ

การประกอบอาชีพเพื่อสร้างรายได้สู่ชุมชน และสร้างมาตรฐานความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดนนทบุรี พัฒนาชุมชนให้เป็นเมืองน่าอยู่ที่มีแต่ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยสิ่งเสพติด ปลอดภัยเยาวชนให้รักในท้องถิ่นของตนเอง ชาวนนทบุรีมีคุณภาพชีวิตที่ดีให้ครอบครัวได้มีโอกาสทำกิจกรรม ส่งเสริมเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นเพื่อร่วมใจกันรักษาไว้ นำเอาเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดความสะดวกสบายแก่ผู้มาท่องเที่ยว โดยไม่กระทบวิถีชีวิตดั้งเดิมของชาวนนนทบุรี โดยหลักสำคัญคือให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยภาครัฐเป็นฝ่ายสนับสนุนงบประมาณในโครงการดังกล่าว ประสานงานโดยผู้นำชุมชน และชุมชนเป็นผู้จัดการดูแล

สรุปและอภิปรายผล

ผลการวิจัยศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของจังหวัดนนทบุรี สรุปได้ว่า ในด้านที่ตั้งและทรัพยากรการท่องเที่ยว ถือเป็นจุดแข็งของจังหวัดนนทบุรี คืออยู่ในเขตภูมิอากาศดีที่สามารถเที่ยวได้ตลอดปี มีความสะดวกในการเดินทาง รองรับการเดินทางหลากหลายประเภท เช่น เรือ รถประจำทาง และรถไฟฟ้า โดยใช้เวลาเดินทางไม่นานจากกรุงเทพมหานคร นนทบุรีมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่โดดเด่น คือ แม่น้ำเจ้าพระยา และมีวิถีชีวิต เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่ทรงคุณค่า ทั้งโบราณสถานโบราณวัตถุ และวัดเก่าที่มีประวัติความเป็นมายาวนาน จุดอ่อน คือ ขาดความร่วมมือของคนในชุมชน เพราะมีวิถีชีวิตความเป็นเมืองมากขึ้น ต่างคนต่างอยู่ต่างทำงาน ขาดการประชาสัมพันธ์และขาดหน่วยงานที่รับผิดชอบเรื่อง การส่งเสริมการประชาสัมพันธ์ ขาดคณะกรรมการดูแลด้านการท่องเที่ยว ทรัพยากรบุคคลมีน้อย ทำให้การทำงานไม่คล่องตัวเท่าที่ควร นโยบายไม่มีความต่อเนื่องด้านการพัฒนาการ

ท่องเที่ยว ความเจริญทางวัตถุเพิ่มมากขึ้นแต่สังคมเกษตรกรรมลดลง และเกิดการเลือนหายของวัฒนธรรมประเพณีดั้งเดิม โอกาสนันทบุรีสามารถที่จะขยายตัวด้านการท่องเที่ยว พัฒนาความสะดวกสบายในการเดินทางมาท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ได้ ทั้งยังกระตุ้นการอนุรักษ์ที่ยั่งยืน ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมสินค้าท้องถิ่น สร้างตราสินค้าท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มมูลค่าสินค้าประจำจังหวัดโดยการแปรรูป ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้ชุมชน สร้างความมั่นคงให้ประเทศ นอกจากนี้ยังเป็นโอกาสให้เกิดกระแสอนุรักษ์สนับสนุนและส่งเสริมผลิตภัณฑ์เรือนันทบุรีให้เป็นที่รู้จักในระดับโลก ส่งเสริมเครื่องปั้นดินเผาเกาะเกร็ดให้เป็นที่รู้จักในวงกว้างมากขึ้น และพัฒนาให้จังหวัดนันทบุรีเป็นที่รู้จักทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมสร้างความสมดุลระหว่างธรรมชาติ ความเจริญและวัฒนธรรมในทางกลับกัน การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนของจังหวัดนันทบุรี มีอุปสรรคจากภายนอก ได้แก่ ปัญหาการจราจรติดขัดหนาแน่น ปัญหาอุทกภัย ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาการจัดการขยะ ปัญหาการระบายน้ำเสีย ซึ่งมีผลพิษมาก ส่งผลต่อความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ ปัญหาแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาก่อสร้างที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคต่าง ๆ เกิดปัญหาประชากรแฝง ก่อให้เกิดอาชญากรรม และปัญหาความไม่มั่นคงทางการเมือง ทำให้ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในด้านการท่องเที่ยว ไม่มีการวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนันทบุรี ควรมีการวางรูปแบบแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ชัดเจน 3 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

1) ด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีเป้าหมายที่พยายามสร้างความตระหนักถึงความสามารถดำรง

อยู่ได้ของทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้มีความดึงดูดใจไม่เสื่อมคลาย ในขณะที่เดียวกันต้องคำนึงถึงคุณภาพที่ชุมชนและนักท่องเที่ยวจะได้รับ ซึ่งทั้งหมดนั้นต้องเกิดความสมดุล เพื่อประโยชน์แก่ชนรุ่นหลัง และดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วม (วิธนา ชุ่มบัณฑิต, 2557) ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวควรเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน และพัฒนาไปพร้อมกับเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมและจิตใจ โดยมีการอนุรักษ์อย่างต่อเนื่อง เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย รวมกลุ่มท่องเที่ยวในจังหวัด เน้นการอนุรักษ์ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง สร้างสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว จัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกรองรับนักท่องเที่ยว วางแผนการตลาดและการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ชุมชนเจ้าบ้านมีการต้อนรับที่ดี การจัดการอย่างที่มีคุณภาพ และการรักษาสิ่งแวดล้อมโดยไม่ทำลายวิถีชีวิตดั้งเดิม ส่งเสริมการอนุรักษ์ การเรียนรู้และสืบสานเพื่อความยั่งยืน

2) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การมีส่วนร่วมร่วมของชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เป็นสิ่งสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยทุกภาคส่วนต้องได้รับผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์, 2553) ดังนั้นการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยอาศัยการมีส่วนร่วม โดยชุมชนร่วมกันอนุรักษ์และพัฒนาสถานที่ท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง เป็นผู้ดูแลให้ความรู้ทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวในเรื่องการอนุรักษ์ ตลอดจนสร้างเครือข่ายอาสาสมัครอบรมสมาชิกในแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นผู้นำชมแหล่งท่องเที่ยว ร่วมมือกับภาครัฐและภาคเอกชนวางแผนอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชนต้องเข้าใจในการท่องเที่ยว มีใจในการบริการนักท่องเที่ยว เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวที่เข้าใจชุมชน มีจิตสำนึกในการท่องเที่ยว ไม่ทำลายธรรมชาติ ให้ความสำคัญต่อการรักษาความสะอาดและความ

เป็นดั้งเดิมของชุมชนไว้

3) ด้านการสร้างกิจกรรม การเรียนรู้ การสื่อความหมายเพื่อนำเสนอประสบการณ์ที่มีคุณภาพ และปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยว และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การปลูกจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์แก่นักท่องเที่ยวและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยให้ความรู้อบรม ทัศนคติ ให้มีจิตสำนึกในด้านการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้น ควรปลูกฝังตั้งแต่ระดับเยาวชน โดยให้ความรู้ทางประวัติศาสตร์ เรียนรู้ความเป็นมา มีกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชนโดยภาครัฐให้การสนับสนุนทางวิชาการและขั้นตอนการปฏิบัติที่ถูกต้อง กระตุ้นให้เกิดความคุ้มค่าในการเรียนรู้ สร้างความรู้สึกหวงแหนให้เกิดขึ้น ความอยากเรียนรู้เพื่อที่จะอนุรักษ์จะตามมา จัดกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้แก่คนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวต้องครอบคลุมทั้งสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและจิตใจ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

2. ภาครัฐควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบบูรณาการอย่างยั่งยืนในจังหวัดนนทบุรี ตามความคิดเห็น จากชุมชน นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้อง

3. ภาคเอกชนควรวางแผนการดำเนินการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับนโยบายของภาครัฐ เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ

4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรทำหน้าที่อย่างถูกต้องและจริงจัง เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพสูงสุด พร้อมกันนี้ควรพัฒนาสภาพพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวให้มีความสวยงามสามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว โดยเฉพาะทรัพยากรทางธรรมชาติและวัฒนธรรม ซึ่งถือเป็นทรัพยากรที่โดดเด่นของจังหวัดนนทบุรี

ข้อมูลอ้างอิง

- นิภารัตน์ สายประเสริฐ. (2553). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ตำบลห้วยสัตว์ใหญ่ อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งสัจย์. (2553). การท่องเที่ยวชุมชน (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โอเอส พรินติ้ง เฮ้าส์.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). แบบการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). แบบรายการตรวจสอบการศึกษาชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2546). เอกสารประกอบการเรียนการสอนหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สถาบันการท่องเที่ยวโดยชุมชน. (2554). CBT มีมิติ พื้นที่ทางสังคมของชุมชนในการกำหนดทิศทาง การท่องเที่ยว สร้างการเรียนรู้ระหว่างเจ้าของบ้านกับผู้มาเยือน (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- เอกชัย บุญยาภิษฐาน. (2553). คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หลักเกณฑ์และคำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์ บทความ หรือ บทความวิจัย

(Instructions for the Authors)

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มีนโยบายในการส่งเสริมเผยแพร่งานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาองค์ความรู้ทางวิชาการ และเป็นสื่อกลางแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเชิงวิชาการ โดยครอบคลุมวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ การศึกษาศิลปกรรม ดนตรี สถาปัตยกรรม ภาษา วรรณกรรม กำหนดการตีพิมพ์ปีละ 6 ฉบับ ออกราย 2 เดือน คือ เล่ม 1 มกราคม – กุมภาพันธ์ / เล่ม 2 มีนาคม – เมษายน/เล่ม 3 พฤษภาคม – มิถุนายน/เล่ม 4 กรกฎาคม – สิงหาคม /เล่ม 5 กันยายน – ตุลาคม และ เล่ม 6 พฤศจิกายน – ธันวาคม โดยรูปแบบผลงานที่วารสารจะรับพิจารณา มี 3 ประเภท คือ บทความทั่วไป บทความวิจัย และบทวิจารณ์หนังสือ บทความวิชาการ และบทความวิจัยที่จะนำมาตีพิมพ์ในวารสารมหาวิทยาลัยมหาสารคามนี้จะต้องได้รับการตรวจสอบทางวิชาการ (Peer review) ซึ่งปกติจะมี Double Blind (ผู้พิจารณา 2 คน) หรือ Triple Blind (ผู้พิจารณา 3 คน) ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย เพื่อให้วารสารมีคุณภาพในระดับมาตรฐานสากล และนำไปอ้างอิงได้ ผลงานที่ส่งมาตีพิมพ์ จะต้องมีการงานทบทวนความรู้เดิมและเสนอความรู้ใหม่ที่ทันสมัยรวมทั้งข้อคิดเห็นที่เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่าน ผลงานไม่เคยถูกนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารอื่นใดมาก่อน และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารใดๆ การเตรียมต้นฉบับที่จะมาลงตีพิมพ์ ควรปฏิบัติตามคำแนะนำ ดังนี้

การเตรียมต้นฉบับสำหรับบทความและบทความวิจัย

1. **ภาษา** เป็นภาษาไทยหรืออังกฤษก็ได้ ถ้าเป็นภาษาไทย ให้ยึดหลักการใช้คำศัพท์หรือการเขียนทับศัพท์ให้ยึดหลักของราชบัณฑิตยสถาน พยายามหลีกเลี่ยงการใช้ภาษาอังกฤษในข้อความ ยกเว้นกรณีจำเป็น ศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปนไทย ให้ใช้ตัวเล็กทั้งหมด ยกเว้นชื่อเฉพาะซึ่งต้องขึ้นต้นด้วยตัวอักษรใหญ่ ถ้าเป็นภาษาอังกฤษ ควรให้ผู้เชี่ยวชาญในภาษาอังกฤษตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งต้นฉบับ
2. **ขนาดของต้นฉบับ** พิมพ์หน้าเดียวบนกระดาษสัน ขนาด เอ 4 (216 x 279 มม.) ควรเว้นระยะห่างจากขอบกระดาษด้านบนและซ้ายมืออย่างน้อย 40 มม. (1.5 นิ้ว) ด้านล่างและขวามืออย่างน้อย 25 มม. (1 นิ้ว) พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟท์เวิร์ด ด้วยรูปแบบอักษร browallia New
3. **จำนวนหน้า** บทความและบทความวิจัย **ไม่ควรเกิน 12 หน้า**
4. **การส่งผลงาน online** สามารถเข้าไปดูรายละเอียดที่ www.journal.msu.ac.th

การเรียงลำดับเนื้อหา

1. **บทความวิจัย**
 - 1.1 **ชื่อเรื่อง (title)** ควรสั้น กระชับ และสื่อเป้าหมายหลักของการศึกษาวิจัย ไม่ใช้คำย่อ ความยาวไม่ควร เกิน 100 ตัวอักษร ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยให้นำชื่อเรื่องภาษาไทยขึ้นก่อน

1.2 ชื่อผู้พิมพ์และที่อยู่ ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และระบุตำแหน่งทางวิชาการ หน่วยงานหรือสถาบัน ที่อยู่ และ E-mail ของผู้พิมพ์ เพื่อใช้ติดต่อเกี่ยวกับต้นฉบับและบทความที่ตีพิมพ์แล้ว

1.3 บทคัดย่อ (abstract) ให้มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ เป็นเนื้อความย่อที่อ่านแล้วเข้าใจง่าย โดยเรียงลำดับความสำคัญของเนื้อหา เช่น วัตถุประสงค์ วิธีการศึกษา ผลงานและการวิจารณ์อย่างต่อเนื่องกัน ไม่ควรเกิน 250 คำ หรือ 15 บรรทัด ไม่ควรมีคำย่อ ให้บทคัดย่อภาษาไทยขึ้นก่อนภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญหรือคำหลัก (keywords) ให้ระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ใส่ไว้ท้ายบทคัดย่อของแต่ละภาษา

1.5 บทนำ (introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่บอกความเป็นมาและเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ให้ข้อมูลทางวิชาการพร้อมทั้งจุดมุ่งหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าว ๆ และมีวัตถุประสงค์ของการศึกษาและการวิจัยนั้นด้วย

1.6 วิธีการศึกษา ให้ระบุรายละเอียดวัสดุ อุปกรณ์ สิ่งที่น่าสนใจ จำนวนลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา อธิบายวิธีการศึกษา หรือแผนการทดลองทางสถิติ การสุ่มตัวอย่าง วิธีการเก็บข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1.7 ผลการศึกษา (results) แจ้งผลที่พบตามลำดับหัวข้อของการศึกษาวิจัยอย่างชัดเจน ได้ใจความ ถ้าผลไม่ซับซ้อนไม่มีตัวเลขมาก ควรใช้คำบรรยาย แต่ถ้ามีตัวเลขมาก ตัวแปรมาก ควรใช้ตาราง แผนภูมิแทน ไม่ควรมีเกิน 5 ตารางหรือแผนภูมิ ควรแปลความหมายและวิเคราะห์ผลที่ค้นพบ และสรุปเปรียบเทียบกับสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.8 วิจารณ์และสรุปผล (discussion and conclusion) ชี้แจงว่าผลการศึกษาตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย หรือแตกต่างไปจากผลงานที่มีผู้รายงานไว้ก่อนหรือไม่ อย่างไร เหตุผลใดจึงเป็นเช่นนั้น และมีพื้นฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้ และให้จบด้วยข้อเสนอแนะที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือทิ้งประเด็นคำถามการวิจัย ซึ่งเป็นแนวทางสำหรับการวิจัยต่อไป

1.9 ตาราง รูป รูปภาพ และแผนภูมิ ควรคัดเลือกเฉพาะที่จำเป็น และต้องมีคำอธิบายสั้นๆ แต่สื่อความหมาย ได้สาระครบถ้วน ในกรณีที่เป็นตาราง คำอธิบาย ต้องอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นรูปภาพ หรือแผนภูมิ คำอธิบายอยู่ด้านล่าง

1.10 กิตติกรรมประกาศ ระบุสั้นๆ ว่าได้รับการสนับสนุนทุนวิจัย และความช่วยเหลือจากองค์กรใดหรือใครบ้าง

1.11 เอกสารอ้างอิง (references) สำหรับการพิมพ์เอกสารอ้างอิง ทั้งเอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยมีหลักการทั่วไป คือ เอกสารอ้างอิงต้องเป็นที่ถูกตีพิมพ์และได้รับการยอมรับทางวิชาการ ไม่ควรเป็นบทคัดย่อ และไม่ใช้การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล ถ้ายังไม่ได้ถูกตีพิมพ์ต้องระบุว่า รอการตีพิมพ์ (in press)

2. บทความทั่วไป

2.1 ชื่อเรื่อง

2.2 ผู้แต่ง

2.3 บทคัดย่อ

- 2.4 คำสำคัญ
- 2.5 บทนำ
- 2.6 เนื้อหา
- 2.7 บทสรุป
- 2.8 เอกสารอ้างอิง
- 3. บทวิจารณ์หนังสือ
 - 3.1 ข้อมูลทางบรรณานุกรม
 - 3.2 ชื่อผู้วิจารณ์
 - 3.3 บทวิจารณ์

เอกสารอ้างอิง ใช้รูปแบบการอ้างอิง (APA Style)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

ก. กรณีที่เป็นรายงานวิจัย มีรูปแบบและการเรียงลำดับดังนี้ : ชื่อผู้เขียน (ในกรณีภาษาไทย ใช้ชื่อและนามสกุล และในกรณีภาษาอังกฤษ ใช้นามสกุลและชื่อ). ปีที่พิมพ์. ชื่อเรื่อง. ชื่อย่อของวารสาร. เล่มที่พิมพ์ ฉบับที่พิมพ์: เลขหน้าแรกถึงหน้าสุดท้ายของเรื่อง. ในกรณีที่มีผู้เขียนมากกว่า 6 คน ให้ใส่รายชื่อผู้เขียนทั้ง 6 คนแรก แล้วตามด้วยคำว่า “ และคณะ” หรือ “et al”

ตัวอย่าง

อมรรัตน์ จงสวัสดิ์ตั้งสกุล, ลัดดา เหมาะสุวรรณ. (2002). Evidenced based maillard reeaction : focusing on parenteral nutrition. *วารสารโภชนบำบัด*. 13(1) : 3-11

Vega KJ, Pina I, Krevaky B. (1996). Heart transplantation is associated is with an increase risk for pancreatobiliary diseases. *Ann Intern Med*. 124(11) : 980-3

ข. กรณีที่เป็นหนังสือ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ เหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ ก.) ยกเว้น ใช้ ชื่อหนังสือ เมืองที่พิมพ์ : สำนักพิมพ์ แทน ชื่อย่อวารสาร

ตัวอย่าง

วิญญู มิตรานันท์. (2538). *พยาธิกายวิภาค*. กรุงเทพฯ : โอเอสพริ้นดิงเฮาส์ . 629-78.

Ringsven MK, Bond D.(1996). *Gerontology and leadership skills for nureses*. 2nd ed. Albany (NY) : Delmar Publishers. 100-25.

ค. กรณีที่เป็นรายงานการประชุมและสัมมนา มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อเอกสารรวมเรื่องที่ได้จากรายงานการประชุม. วัน เดือน ปีที่จัด : สถานที่จัด : สำนักพิมพ์ หรือ ผู้จัดพิมพ์. เลขหน้า.

ตัวอย่าง

ณัฐนันท์ สิ้นชัยพานิช, วราภรณ์ จรรยาประเสริฐ, ยุพิน รุ่งเวชวุฒิวินัย, มนต์ชูลี นิตินพ, สาธิต พุทธิพิพัฒน์ขจร. (2542). เกสัชกรพัฒนาเพื่อการพึ่งพาตนเอง. รายงานการประชุมวิชาการเกสัชกรรมประจำปี 2542 ของเกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย ; 24-26 มีนาคม 2542. กรุงเทพมหานคร : เกสัชกรรมสมาคมแห่งประเทศไทย. 89-105.

Kimmura J. Shibasaki H, editors. (1996). *Proceeding of 10yh International Congress of EMGand/ Clinical Neurophysiology* ; 15-16 Oct 1995; Kyoto Japan. Amsterdam: Elsevier. 80-90.

ง. กรณีเป็นวิทยานิพนธ์ มีรูปแบบการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์. ชื่อวิทยานิพนธ์. สถาบันที่พิมพ์ : ชื่อสถาบันการศึกษา

ตัวอย่าง

อัมพร ณรงค์สันติ.(2541). การใช้ยาเจนด้ามยชินวันละครั้งเปรียบเทียบกับวันละสองครั้งในทารกแรกเกิดไทย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาเภสัชศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Kaplan SJ. (1995).*Post-hospital home health care: the elderly's access and utilization* [dissertation]. St. Louis (MO):Washington Univ.

ตัวอย่าง

จ. กรณีที่เป็นบทความในหนังสือพิมพ์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับเหมือนเอกสารอ้างอิงที่เป็นรายงานวิจัย (ในข้อ 11.1.1. ก)

ตัวอย่าง

Lee G. (1996). Hospitalization tied to ozone pollution: study estimates 50,000 admissions annually. *The Washington Post* Jun 21.5.

ฉ. กรณีที่เป็นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีรูปแบบและการเรียงลำดับ คือ ชื่อผู้แต่ง. ปีที่พิมพ์ ชื่อเรื่อง. ชื่อวารสาร (ปี เดือน วันที่อ้างอิงถึง) เล่มที่ (ฉบับที่) : ได้มาจาก ชื่อ website

ตัวอย่าง

Morse SS. (1995). Factors in the emergence of infectious disease. *Emerg Infect Dis* [cited 1996 Jun 5] ; 1(1): Available from:URL// [www. Cdc.gov/ncidod/Eid.htm](http://www.Cdc.gov/ncidod/Eid.htm)

ใบสมัครสมาชิกวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

โปรดกรอรายละเอียดในใบสมัคร ดังต่อไปนี้

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ชื่อ – นามสกุล

ที่อยู่ บ้านเลขที่..... หมู่ที่..... ถนน,แขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์

โทรสาร E – mail

หน่วยงานสถานที่ทำงาน

ถนนแขวง/ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์..... โทรศัพท์โทรสาร

มีประสงค์ให้ออกใบเสร็จในนาม (โปรดระบุ).....

- สมัครเป็นสมาชิกรายปี 6 ฉบับ ค่าสมาชิก 240 บาท
- สมัครเป็นสมาชิกสองปี 12 ฉบับ ค่าสมาชิก 480 บาท

ท่านสามารถส่งจ่ายชานาณัติหรือตัวแลกเงิน ส่งจ่าย ปณ. ทำxonนยง 00033 ในนาม :

นางฉวีวรรณ อรรถเศรษฐัง งานวารสาร กองส่งเสริมการวิจัยและบริการวิชาการ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ตำบลขามเรียง อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม 44150